T. C.
Millî Birlik Komitesi
GENEL KURUL TOPLANTISI

Yetmiş birinci Birleşim

5 . 1 . 1961 Perşembe

İçindekiler

	Sayfa
1. — **Geçen tutanak özeti**	3
2. — **Görüşülen işler**	4
1. — Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumunun uzuvlarının feshi ile mezkûr uzuvların yeniden seçimlerinin yapılmasına ve bu uzuvlarının faaliyete geçişine kadar dernek muamelâtının Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca yürütülmesine dair kanun tasarısı ve Sosyal İşler Komisyonu raporu (1/172)	4 :5
2. — Madanoğlu Cemal'in, merhum Cemal Paşa kızı Kâmuran Cemal'e vatani hizmet tertibinden maaş tahsisine dair kanun teklifi (2/176)	5 :6
3. — Yurdakuler Muzaffer'in, 5682 sayılı Pasaport Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi (2/188)	6 :7
4. — Ottawa'da toplanmış olan 14 ncü Dünya Posta Kongresi kararlarını havi senetlerin tasdikına dair kanun tasarısı ve Güvenlik Komisyonu raporu (1/152)	7
5. — Kuytak Fikret'in, Dumlupınar Zafer Âbidesinin inşası hakkındaki kanun teklifi (2/204)	8
6. — Türkiye Cumhuriyeti Millî Birlik Komitesi kontenjanında Temsilciler Meclisi üyeliğine yer verilen Avukat Kemal Tamer'in çekilmesi	8 :10
7. — Ersü Vehbi'nin, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü kadrosunda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi	10
8. — Kuytak Fikret'in, Atatürk Orman Çiftliğinin Ziraat Fakültesine devri hakkındaki kanun teklifi	10 :12
9. — İdareci Üye Ataklı Mucip'in, 1 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ve 6, 52, 62 sayılı kanunlar gereğince nezaret altına alınan ve yargılananların muhafaza ve yargılanmaları dolayısiyle yapılacak masraflar hakkındaki kanun teklifi (2/205)	13
10. — O'Kan Sezai'nin, 85 sayılı Kanunun 107 sayılı Kanunla değiştirilen ek 2 nci maddesinin (C) fıkrasına bir bent eklenmesine ve 5 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Güvenlik ve İktisat Komisyonu raporları (2/197)	13 :14
11. — Vergi Usul Kanunu tasarısı ve İktisat Komisyonu raporu (1/164)	14
12. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı ve Sosyal İşler Komisyonu raporu (1/183)	15 :40
13. — Millî Eğitim ve Ulaştırma Bakanlarının istifa ettikleri ve yerlerine ye-	

Sayfa

nilerinin tâyinine kadar vazifelerine devam edecekleri hakkındaki Devlet Bakanlığı tezkeresi 41

14. — Özgüneş Mehmet'in, İlköğretim ve eğitim kanun teklifi ve Sosyal İşler, Güvenlik ve İktisat komisyonları raporları (2/119) 41:44

15. — Tunçkanat Haydar ve iki arkadaşının, Âmme hükmi şahısları veya müesseseleri tarafından fiilen âmme hizmetlerine tahsis edilmiş gayrimenkuller hakkındaki kanun teklifi ve Sosyal İşler Komisyonu raporu (2/124) 44:48

16. — Yatırımlar Finansman Fonu teşkil ve tasarruf bonoları ihracı hakkındaki kanun tasarısı ve İktisat Komisyonu raporu (1/147) 48:53

17. — 1960 yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve İktisat Komisyonu raporu (1/189) 53:55

18. — O'Kan Sezai'nin, 4273 sayılı Subay terfi Kanununun 10 ncu maddesine bir fıkra ile bir geçici madde ilâvesine dair kanun teklifi ve Güvenlik ve Sosyal İşler komisyonlarından kurulu Karma Komisyon raporu (2/207) 55:56

19. — O'Kan Sezai'nin, 42 sayılı Kanun gereğince emekliye ayrılan subaylardan isteklilerin öğretmenliğe alınması hakkındaki 125 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun teklifi (2/191) 56

20. — Taşıt Kanunu tasarısı ve İktisat Komisyonu raporu (1/92) 56:57

21. — Emekli sandıklariyle mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunlarına tâbi hizmetlerin birleştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı ile Sosyal İşler ve İktisat komisyonları raporları (1/118) 57:62

22. — Yurdakuler Muzaffer ve iki arkadaşının, 6996 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve geçici hüküm ilâve edilmesi hakkındaki kanun teklifi ile Sosyal İşler Komisyonu raporu (2/211) 62:63

23. — Gürsel Cemal ve iki arkadaşının, Gülhane Tıp Akademisi binasının inşası hakkındaki kanun teklifi ile İktisat Komisyonu raporu (2/208) 63:64

Sayfa

24. — 4273 sayılı Subaylar Heyetine mahsus Terfi Kanununun 10 ncu maddesi (c) fıkrasının tadiline ve bu kanuna 4 geçici madde eklenmesi hakkındaki 63 sayılı Kanunun geçici ikinci maddesinin tadiline dair kanun tasarısı 164

25. — Aksoyoğlu Refet'in, Türkiye Büyük Millet Meclisi memurları teşkilâtı hakkındaki 5931, 6120, 6194, 6215, 6341, ve 6885 sayılı kanunlarla muaddel 5509 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi ve İktisat Komisyonu raporu (2/44) 64:70

26. — Ersü Vehbi ve Çelebi Emanullah'ın, 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, bâzı maddelerinin kaldırılması ve bu kanuna geçici 4 madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Bayındırlık ve İmar Komisyonu raporu (2/179) 70:80

27. — Özgür Selâhattin'in, 4335 sayılı Subay yüksek mühendis, askerî yüksek mühendis ve askerî mühendislere verilecek ihtısas ücreti hakkındaki Kanunun birinci maddesinin (B) bendinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi (2/157) 80:82

28. — Üniversiteler öğretim üyelerinden bâzılarının vazifeden affına ve bâzılarının diğer fakülte ve yüksek okullara nakline dair Kanunun 5 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifinin gündeme alınıp alınmıyacağı hakkında görüşmeler 82:85

29. — 6821 sayılı Atom Enerjisi Komisyonunun kurulması hakkındaki Kanunun 2 nci maddesinin (K) fıkrasının değiştirilmesine ve 7256 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Programının tatbik şekli hakkındaki Kanuna bir madde ve bir geçici madde eklenmesine dair kanun tasarısı (1/161) 85:87

30. — Yıldız Ahmet'in, Türk Ceza Kanununun bâzı hükümlerinin kaldırılması ve bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifi ve Sosyal İşler Komisyonu raporu (2/78) 87:90

Sayfa

31. — Yurdakuler Muzaffer'in, 1861 sayılı Jandarma Efradı Kanununun 6348 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesinin tadili ve bu kanuna üç ek madde ilâvesine dair kanun teklifi ve Güvenlik ve İktisat komisyonlarından müteşekkil Karma Komisyon raporu (2/163) 90,95

32. — Kurucu Meclis üyelerinin Devlet Demiryollarında parasız seyahat edip etmiyeceklerinin 3282 sayılı Kanun muvacehesinde tefsirine mahal olmadığına dair karar alınması (3/63) 95

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Kuytak Fikret'in, Sökmen Gültekin babası Ali Gültekin ile annesi Kadriye Gültekin'e vatani hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkındaki kanun teklifi görüşüldü ve kanun kabul edildi.

Ataklı Mucip ve Çelebi Emanullah'ın, Emin oğlu Kâzım Yurtalan'a, vatani hizmet tertibinden maaş bağlanmasına dair kanun teklifi görüşüldü ve kabul olundu.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı sağlık müesseseleriyle (Rehabilitasyon - Esenlendirme) tesislerine verilecek döner sermaye hakkındaki kanun tasarısı görüşüldü ve kanun kabul edildi.

Gider Vergileri kanun tasarısı üzerinde görüşüldü ve kanun kabul olundu.

Maliye Vekili Kemal Kurdaş, İlköğretim, Arazi ve Bina vergileri kanunları hakkında umumi açıklamada bulundu.

Özgür Selâhattin'in, Türk Silâhlı Kuvvetleri İç hizmet kanun teklifi görüşüldü ve kanun kabul edildi.

Yıldız Ahmet'in, Basın meslekinde çalışanlarla çalıştıranlar arasındaki münasebetlerin tanzimi hakkındaki 5953 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi görüşüldü ve kanun kabul edildi.

Vergi Usul Kanunu tasarısı görüşüldü ve kanun kabul olundu.

Başkan
Küçük Sami

Divan Kâtibi
Karavelioğlu Kâmil

Divan Kâtibi
Özkaya Mehmet Şükran

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 11.00

BAŞKAN — O'Kan Sezai.

KÂTİPLER : Gürsoytrak Suphi, Karavelioğlu Kâmil

BAŞKAN — Nısap vardır. İnikadı açıyorum.

2. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

Şimdi 215 S. Sayılı tasarıyı görüşeceğiz. Buyurun.

1. — Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumunun uzuvlarının feshi ile mezkûr uzuvların yeniden seçimlerinin yapılmasına ve bu uzuvların faaliyete geçişine kadar Dernek muamelâtının Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca yürütülmesine dair kanun tasarısı ve Sosyal İşler Komisyonu raporu (1/172) (1)

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Efendim; 1947 senesinde kurulan Kanser Araştırma ve Savaş Kurulu tarafından bir kanser hastanesi tesis edilmiştir. Bu hastane hayırsever bir vatandaşın yardımiyle yapılmıştır. Fakat bunun yapılmasında suiistimal olduğu kaziyesiyle, tesis uzun zamandan beri bir türlü işletmeye ve halk hizmetine açılamamıştır. Bu arada tarafların birbirleriyle çekişmesi de bu duruma tesir etmiştir. Kanser Araştırma ve Savaş Kuruluna Amerikan Beynelmilel Teşkilâtı tarafından kobalt malzemesi verilmiştir. Bir sene böyle geçmiş. Bu malzemenin bir senelik bir ömrü kalmış bulunuyor. Bu kanun kabul edilirse bu kobalttan da istifade edilecektir. Bu kanun, bu kurumu Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletine devredecek ve bu suretle bir an evvel bu hastane vatandaşlarımızın istifadesine girebilecektir.

KAPLAN KADRİ — Hayır sever vatandaşlardan bahsediliyor. Acaba bunlardan fazla para yatıranların isimlerini gösterir bir liste var mıdır?

KÜÇÜK SAMİ — Efendim, Kanser Araştırma Kurulunda Perihan Çambel isminde bir hanım vardı, bu hanım her şeye mâni oluyordu. Bunu gören Kurul, yaptığı bir toplantıda bu hanımın çıkarılmasına ittifakla karar vermiş ve bu kararını da Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına intikal ettirmiştir.

KAPLAN KADRİ — Resmî bir karar vererek kendini feshetmiş midir?

YILDIZ AHMET — Bu hanımın bu kurulдan atılması ile isabetli bir iş yapılmış ve mevcut ihtilâfı da önlenmiştir. O halde mesele kalmamış demektir. Binaenaleyh kanunun tümü üzerindeki müzakereleri bırakarak maddelere geçilmesini ve kabul edilmesini rica edeceğim.

KÜÇÜK SAMİ — Türk Kanser Araştırma Kurumunun hastanesi hazır. Cihazlar mevcut, ama bodrumda. Hasta çok, lâkin hasta kabul edilmiyor. Bu işi tetkik için ben gittim. Hastanenin ıslahı mevzuunda görüştüm. Bayındırlık Bakanlığından mühendislerle Sağlık Bakanlığından bir doktora, ihtısas erbabı olarak, durumu tetkik ettirmek istedik. Kurumun Başkanı heyeti içeri almamış, kabul etmemiş. Bunun üzerine işe el konulmuştur.

Şimdi biz, bu kanunla mevcut heyeti kaldırıyoruz, bunun yerine bir mütevelli heyet kurulacak, ondan sonra hastane esas hüviyetine kavuşturulacaktır.

BAŞKAN — Kanunun heyeti umumiyesini oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunu okuyoruz:

(1) 215 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumunun uzuvlarının feshi ile mezkûr uzuvların yeniden seçimlerinin yapılmasına ve bu uzuvların faaliyete geçişine kadar Dernek muamelâtının Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca yürütülmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumunun bütün uzuvları, Dernek faaliyetlerinin ana tüzükteki gayeler istikametinde yürütülmesi ve seçimlerin tam bir serbesti içinde yapılmasını temin maksadiyle feshedilmiştir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumunun yeniden bütün uzuvlarının seçimleri tamamlanıp bu uzuvlar vazifelerine başlayıncaya kadar, Derneğin bütün hizmetleri Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu Ana Tüzüğü hükümleri dâhilinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca teşkil edilecek bir heyet tarafından ve Bakanlığın murakabesi altında yürütülür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca teşkil olunan heyet bir taraftan teşekkülün işlerini ikinci madde hükümleri dairesinde yürütmekle beraber, diğer taraftan da seçimlerin icrası için lüzumlu hazırlıkları ikmal eder.

Derneğin umumi heyetinin toplantı tarihiyle seçimlerin yapılacağı tarih Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tesbit edilir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca Derneğin idaresi için teşkil edilecek heyet Dernekteki faaliyetlerinden dolayı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına karşı sorumlu olup, bu heyet hakkında 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu hükümleriyle Derneğin Ana Tüzüğü hükümleri uygulanmaz.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Buyurun.

KARAMAN SUPHİ — Yürürlük tarihinin 5 Ocak olarak değiştirilmesini teklif ediyorum.

BAŞKAN — Bu teklifi kabul edenler... Kabul edilmiş ve 5 Ocak olarak değiştirilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

KARAMAN SUPHİ — Bu kanunun 5 Ocak 1961 tarihinde yürürlüğe girmesini kabul ettik. Bundan sonra çıkaracağımız kanunların da aynı yürürlük tarihini taşımasını teklif ediyorum.

BAŞKAN — Arkadaşımızın teklifini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

YILDIZ AHMET — Efendim, bir sürü kanunlar kabul ettik, onların da yürürlük tarihini değiştirelim.

2. — Madanoğlu Cemal'in, merhum Cemal Paşa Kızı Kâmuran Cemal'e vatani hizmet tertibinden maaş tahsisine dair kanun teklifi (2/176) (1)

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Mühim olan kabul tarihidir.

BAŞKAN — Eski Paşalardan Cemal Paşanın kızı Kâmuran Cemal'e vatani hizmet tertibinden 300 lira maaş bağlanması hakkında bir teklif vardır.

Teklifin hemen müzakere edilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. (Aylık beş yüz lira olsun sesleri) (Tümünü kabul edelim sesleri)

Merhum Cemal Paşa kızı Kâmuran Cemal'e vatani hizmet tertibinden maaş tahsisine dair Kanun

MADDE 1. — Büyük vatan hizmetleri ile tarihe mal olmuş ve halen şehit bulunan Cemal Paşanın kızı Kâmuran Cemal'e babasının bu

(1) 215 sayılı Kanun haline gelen teklifle ilgili dosya Kanunlar Müdürlüğündedir.

hizmetlerine izafeten hayatta kaldığı müddetçe vatani hizmet tertibinden aylık (300) lira maaş tahsis edilmiştir.

ERSÜ VEHBİ — Teklif üzerinde konuşalım.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Serseri bir kurşunla can veren vatanperver rahmetli Cemal Paşanın kızına bağlanacak 300 liranın bir mâna ifade etmediği malûmunuzdur.

ÖZGÜNEŞ MEHMET — Büyük Cemal Paşa vatana çok hizmet etmiştir. Bunun kızına verilmek istenen 300 lira aylık azdır. Ben 500 liraya çıkarılmasını teklif ediyorum.

KUYTAK FİKRET — Arkadaşlar, vatani hizmet tertibinden bağladığımız aylıklar 600 lira civarındadır. Ben de Cemal Paşanın kızına bağlanacak aylığın 600 lira olarak kabulünü rica edeceğim.

KARAMAN SUPHİ — Arkadaşlar, Büyük Cemal Paşa gerçekten vatanperver bir adamdı. Öldüğü zaman bu muhterem zatın üzerinde ancak 5 altın çıkmıştır.

ÖZGÜR SELÂHATTİN — Ben de 600 lira olarak teklif ediyorum.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Arkadaşlar, biraz hissî hareket ediyoruz. Vatana hizmet eden o kadar çok ki, bu memlekette. Yüzlercesi aynı vaziyette. Bunlar tenezzül edip müracaat etmiyorlar. Bence 300 lira kâfidir, zaten teklif sahibi de 300 olarak uygun görmüştür.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Cemal Paşanın bir tek kızıymış. 101 lira yetim maaşı alıyormuş ve fakrü zaruret içindeymiş.

YURDAKULER MUZAFFER — Onu Atatürk'le mukayese etmiyeceğim. Fakat Atatürk'ün bir çocuğu olsaydı ve fakrü zaruret içinde bulunsaydı yardım etmiyecek miydik? Böyle bir yardımı esirgiyecek bir Meclisi ben tasavvur edemiyorum. Eğer böyle memlekette fakrü zaruret içine düşmüşler var da biz bulamıyorsak kabahat bizimdir. Suç bizimdir. Şu Kurucu Meclis gelsin de bunları zaruretten kurtarsın.

BAŞKAN — Kuytak 600, Özgüneş de 500 lira teklif ediyorlar.

Buyurun.

ERSÜ VEHBİ — 600 lira âzami haddi verebiliriz dediniz. Hangi ölçüyle bu işi yapıyorsunuz?

KUYTAK FİKRET — Vatani hizmet tertibinde 5 - 6 kademe var. Bunun âzamisi de 600 dür.

BAŞKAN — 500 ve 600 teklifi var. Evvelâ 500 ü oyunuza koyuyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi bu tadille kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşrini takibeden ay başından itibaren mer'idir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

3. — Yurdakuler Muzaffer'in, 5682 sayılı Pasaport Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi (2/188) (1)

BAŞKAN — Efendim, Pasaport Kanunu vardır, şimdi onun müzakeresine başlıyacağız.

YURDAKULER MUZAFFER — Muhterem arkadaşlar, 1950 Temmuz ayında yürürlüğe giren 5682 sayılı Pasaport Kanunu bugünkü şartlarımıza uymamaktadır. Onun için bu kanunu modern usul ve esaslar içinde ele almak zarureti hâsıl olmaktadır. Bu zarureti duyan İçişleri Bakanlığı, bu hususta büyük bir hazırlık yapmaktadır. Bu hazırlık tamamlanıncaya kadar yapılmış olan hataların kısmen olsun önlenebilmesini ve memleketten kaçırılan dövizin memlekette kalmasını teminen bir tadil teklifi ile huzurunuza gelmiş bulunuyoruz. Buna da sebep eski kanunda yazılı esaslara riayet edilmiyerek, mülki âmirlerin bu işi suiistimal ettiğidir. Çünkü tatbikçilerin çoğu bu kanunun nasıl yazılacağını bile bilmiyorlar. Meselâ yaptıkları yanlışlıklardan birisini söyliyebilirim. Bütün dünya için muteberdir yerine, bü-

(1) 211 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

tün dünya için görülebilir veyahut gösterilebilir diye yazılmaktadır.

Çünkü, subay yerine İngilizcedeki (officer) kelimesi, (oficir) olarak geçmiş, İngiliz makamları da itiraz etmişler; geri çevirmişlerdir. Gene Afyon'dan bir vatandaş pasaport için müracaat etmiş, haşaş memleketindendir diye yazmışlardır.

Pasaport işlerini 27 Mayıs 1960 tan sonra kaymakamlıklardan alıp, valiliklere verdik. Bu da birtakım suiistimallere yol açacak istidattadır. Onun için şimdilik merkezde toplama ve Dahiliye Bakanlığının münasip göreceği valiliklere de yetki vermeye karar vermiş bulunuyoruz. Bu kanunu kabul buyurursanız, dövizden de tasarruf etmiş olacağız.

BAŞKAN — Kanunun tümünü oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

5682 sayılı Pasaport Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — Türk vatandaşlarının umuma mahsus münferit ve umuma mahsus müşterek pasaportları yurt içinde İçişleri Bakanlığınca veya İçişleri Bakanının vereceği yetkiye göre valiliklerce verilir.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Pasaport Kanununun 22 nci maddesindeki yabancı memleketlerde geçinmek için müsait sebep ve şartlar İçişleri, Maliye ve Dışişleri bakanlıklarınca müştereken tesbit ve tâyin olunur.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — 5682 sayılı Pasaport Kanununun bu kanuna uymıyan hükümleri kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun yayınlandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Arkadaşlar, şimdi 214 sıra sayılı bir kanun teklifi var.

4. — Ottawa'da toplanmış olan 14 ncü Dünya Posta Kongresi kararlarını havi senetlerin tasdikına dair kanun tasarısı ve Güvenlik Komisyonu raporu (1/152) (1)

BAŞKAN — Tasarının tümü üzerinde söz istiyen?...

Buyurun Sami Bey.

KÜÇÜK SAMİ — Tasarı Hükümettendir. Anlaşma kanunudur. Malûmuâliniz İçtüzüğümüze göre anlaşmalar üzerinde tadilât yapamayız. 1950 den beri bütün dünya milletleri iştirak ediyorlar Hükümetimiz de iştirak etmiş. Tasdik için gelmiş.

BAŞKAN — Kanunun heyeti umumiyesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Maddelerin görüşülmesine geçiyoruz.

Ottawa'da toplanmış olan 14 ncü Dünya Posta Kongresi kararlarını havi senetlerin tasdikına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 14 Ağustos 1957 tarihinde Ottawa'da toplanmış olan On Dördüncü Dünya Posta Kongresi kararlarını havi ve ilişik listede adları yazılı dokuz parçadan ibaret senetlerin içinde yazılı hükümler tasdik edilmiştir.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Ulaştırma Bakanı yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Anlaşma tasdik edilmiştir.

---

(1) 214 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

5. — Kuytak Fikret'in, Dumlupınar Zafer Âbidesinin inşası hakkındaki kanun teklifi ve İktisat Komisyonu raporu (2/204) (1)

BAŞKAN — Efendim, Dumlupınar Âbidesinin inşaatına ait iki maddelik bir kanun tasarısı vardır, müsaade ederseniz onu çıkaralım..

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Dumlupınar Âbidesinin tamamlanmasını sağlıyacak bu kanun iki maddeliktir, müsaade edin bu kanunu çıkaralım, bu yüzden bir âbide de tamamlanmış olur.

KUYTAK FİKRET — Arkadaşlar, 1952 senesinde bu âbidenin tamamlanması için Profesör Afet İnan tarafından 78 bin liralık bir teberruda bulunulmuştur. Bunun üzerine orada bir dernek kurulmuş, evvelâ âbidenin yolları tamamlanmış ve 40 küsur kilometrelik bir yol yapılmıştır. Sonra Ziraat Vekâletinden alınan ağaçlarla da yolun iki tarafı ağaçlandırılmıştır. Bunun yanında oraya gönderilen çiçeklerden ziyade, orada yapılmakta olan müzeye tarihî eserlerin gönderilmesi daha uygun olacaktır, kanaatindeyim. Çünkü bu eserler daimî olarak kalabilir.

Nitekim bunlar halen gönderilmektedir. Kanun kabul edildiği takdirde formalitesi tamamlanacak, iş daha çabuk neticelendirilecektir.

BAŞKAN — Yeterlik önergesi verilmiştir. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

ATAKLI MUCİP — Arkadaşlar, bu arada bir mâruzatta bulunacağım. Arkadaşlar, Millî Birlik Komitesi kontenjanından, Temsilciler Meclisine Kemal Tamer adında bir arkadaşımızı seçmiştik. Bu arkadaş hakkında birtakım ihbarlar yapılmıştı. Bunu haber almış, bir istifa dilekçesi göndermiş, aynı zamanda, muhbirler hakkında da muamele yapılmasını istemektedir. Önce bu istifayı oylarınıza arz etmemiz lâzımgelmektedir.

6. — Türkiye Cumhuriyeti Millî Birlik Komitesi kontenjanında Temsilciler Meclisi üyeliğine yer verilen avukat Kemal Tamer'in çekilmesi

(Millî Birlik Komitesi kontenjanında yer verilen Avukat Kemal Tamer'in Kurucu Meclis üyeliğinden istifasına ait dilekçesi okundu ve Heyeti Umumiyece kabul edildi.)

BAŞKAN — Dilekçeyi dinlediniz. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

YILDIZ AHMET — Kendisi istediği gibi halk efkârına bildirsin. İrtibat Bürosuna bu haberi vermek doğru olmaz. Şimdiye kadar birçok istifalar oldu, hiçbiri hakkında yayın yapmadık. Biz yalnız istifa etti, kabul edildi deriz.

BAŞKAN — Fikret Kuytak.

KUYTAK FİKRET — Efendim, bu arkadaş Millî Birlik Komitesi kontenjanından seçildiği için istifasını da bize bildiriyor. Onun basında yayınlanmasında bendeniz bir mahzur görmüyorum.

ATAKLI MUCİP — Avukat Kemal Tamer'in Temsilciler Meclisine seçilmesi Komitemizde uygun görülmüş ve kabul edilmiştir.

BAŞKAN — Efendim, mademki bir dilekçe vermiştir, müsaade edin de onu okuyalım.

ATAKLI MUCİP — Bu zat Komiteden netice almak istiyor. Onun için İrtibat Bürosunca neşredilmesi lâzımdır. Son okuduğum istifası ile bizim istifasını kabul ettiğimize dair yazımızın ve yerine yedeklerden birinin seçilmesinin bildirilmesi doğru olur mu bilmiyorum.

KAPLAN KADR — Yerine seçim yapılmamasını teklif ederim. Çünkü bir isteği vardır, neticelenmesini istiyor.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Efendim, seçilmiş namzetler vardır, ayrılanın yerine bu namzetlerden birisinin seçilmesini rica edeceğim.

BAŞKAN — Efendim, bu arkadaşın iki müracaati vardır; birisi Komiteye diğeri de efkârı umumiyeye açıklanmak üzere verilmiştir. Efkârı umumiyeye açıklanmak üzere verdiği dilekçenin mahiyetinin açıklanması muvafıktır, Komiteye verdiği dilekçe mahiyetinin açıklanması uygun değildir, bilmem münasip görüyor musunuz? Bu hususta fikirler zannediyorum, tebellür etmiştir. Esasen yedek olarak Avni Başman'ı seçmiştiniz.

Arkadaşlar, yedekler anlaşıldıktan sonra, tekrar oylama yapmış, neticede Avni Başman'ın kazandığını görmüştük. (Avni Başman'ın mesleki nedir, sesleri)

(1) 220 numaralı Kanun haline gelen teklifle ilgili dosya Kanunlar Müdürlüğündedir.

Avni Başman, eski bir eğitimcidir. 1950 yılında en az ömürlü olan bir de Millî Eğitim Bakanlığı vardır. Evvelce karar verildiği için oyunuza arz etmiyeceğim.

Kemal Tamer'in yerine Avni Başman ilân edilecektir.

ATAKLI MUCİP — Arkadaşlar, Kemal Tamer'in istifası ilân edilecek, muhbirleri de, gerekli muamele yapılmak üzere, evrakları ile birlikte Cumhuriyet Müddeiumumiliğine verilecektir.

BAŞKAN — Gayet normaldir, efendim.

KARAVELOĞLU KÂMİL — Biz yine esas konumuza geçelim. Birinci madde üzerinde konuşuyorduk.

BAŞKAN — Karaman.

KARAMAN SUPHİ — Arkadaşlar, bu kanunun birinci maddesine göre bir zafer anıtı inşa edilecektir. Bu inşaat işleri mahsus kanununa göre yapılmalıdır.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Bunun dışına niçin çıkıyoruz?

KARAMAN SUPHİ — Bunun dışına çıkışımızın sebebi, Millî Müdafaa birçok muamelelerini İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Emlâk Kredi Bankasiyle yapıyormuş. Halbuki İktisadi Devlet Teşekküllerinin yaptığı her türlü muamele 2490 sayılı Kanunun içine girer. O bakımdan İktisadi Devlet Teşekküllerinin yapacağı muamelelerde serbestiyetin temini için bu maddeyi koymuş bulunuyoruz.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Bu 2490 sayılı Kanun murakabe kanunudur. Bunun dışına çıkılmaması uygun olur. Bakıyorum, herkes bu kanundan kaçıyor.

KAPLAN KADRİ — Çanakkale Âbidesi hamiyetli bir vatandaşın yardımlarından istifade edilerek yapılmış. Biz buna ayrıca bir hukukilik veriyoruz. Kâmil Bey haklı. Bu murakabe kanununun dışına çıkmak doğru olmaz.

HAYDAR TUNÇKANAT — Arkadaşların söylediği husus çok doğrudur. Fakat kanun hazırlandığı zaman o şekilde hazırlanmış ki; faydadan ziyade zarar doğuruyor. Muayyen hudutlar içinde kalınıyor. Onun dışına çıkmamak yüzünden Hükümet zararlara duçar olmaktadır. Bu kanun zaten değiştirilecektir. Fakat artık öteki Meclise kalmıştır.

BAŞKAN — Buyurun.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Efendim, elimizde 2490 sayılı Artırma, eksiltme ve ihale Kanunu vardır. Bu kanuna uymamız ve bu yoldan yürümemiz lâzımdır.

YURDAKULER MUZAFFER — Her ne kadar elimizde 2490 sayılı Artırma, eksiltme ve ihale Kanunu varsa da, şu kanun tabettirilmiş beklemektedir. Bu iş te bununla ilgili olduğuna göre müsaade ederseniz bu kanunu çıkaralım.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Bu işin tatbikatı iki üç sene devam edeceğine göre, belki de o zamana kadar bu kanun değişecektir.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — 2490 sayılı Kanun meriyetten kaldırılmadığ müddetçe bu kanunun çizdiği yol üzerinden yürünmesini tekrar rica ediyorum.

TUNÇKANAT HAYDAR — Arkadaşlar, bu âbide, yardımlardan istifade suretiyle daha çabuk inşa edilebilecektir. İhaleye çıkarılması neticesinde daha fazla paraya malolacaktır.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — 2490 sayılı Kanuna göre muamele yapılmalıdır. İhaleyi muhakkak şahıslar alacak değil ki.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Oylıyalım, bitsin efendim.

BAŞKAN — İhale edilmesi hakkında bir teklif vardır. Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Dumlupınar Zafer Âbidesinin inşası hakkında Kanun

MADDE 1. — Dumlupınar Zafer Âbidesinin 2490 sayılı Artırma, eksiltme ve ihale Kanunu hükümleri dışında inşası için 2,5 milyon liraya kadar gelecek senelere sâri taahhüt icrasına Millî Savunma Bakanı yetkilidir.

(Birinci maddeden : «2490 sayılı Artırma ve eksiltme Kanununun hükümleri dışında» ibaresi çıkarıldı. Bunun yerine «müze ve tesislerinin» ibaresi ilâve edildi.)

BAŞKAN — Bu tadil şekliyle maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Birinci madde mucibince girişilecek taahhütlerin karşılığı için her yıl Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde açılacak hususi bir fasla 500 000 liradan aşağı olmamak üzere tahsisat konulur.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunu Maliye ve Millî Savunma Bakanları yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MUZAFFER YURDAKULER — Bir maddeyle verilecek teberrular da kabul edilecektir diyemez miyiz?

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Bu teberru 2490 nın içine girmeden de yaptırılabilir. Bunun için buna lüzum yok.

BAŞKAN — Efendim, Bayındırlık Bakanlığına ait olup Ersü Vehbi arkadaşımız tarafından hazırlanan, çok acele hazırlanışı dolayısiyle teksir edilmemiş bulunan bir kanun tasarısıdır.

7. — Ersü Vehbi'nin Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü kadrosunda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi

ERSÜ VEHBİ — Efendim, Devlet Su İşlerinde bâzı kadroların kaldırılması, yerine yeni kadrolar eklenmesi hakkındaki bu kanun teklifim; ihtısas kadroları verilmesi hakkındadır. Bu Umum Müdürlük İktisadi Devlet Teşekkülleri hüviyetini ihraz etmektedir. Ayrıca teknik elemanların bilgilerini artırmak maksadiyle öğretmenlik ek görevleri tesis edilmektedir. Kaldırılan kadrolarla ilâve edilen kadrolar arasında 150 liralık bir fark da vardır.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Halen bu kadrolar dolu mu boş mudur?

ERSÜ VEHBİ — Bu kadrolar yoktur. Küçük kadrolar kaldırılıp yerine uzman kadroları konulmaktadır.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Efendim, yakında personel dairesi kurulmak üzeredir. Bu daire kuruluncaya kadar kadro hakkında hiçbir kanun çıkarılmamasını arz ve rica ediyorum.

KUYTAK FİKRET — Bizim ihtısas komisyonumuzda kadro ile ilgili 5 vekâletin teklifi var. Biz bunları reddettik. Eğer bunu çıkaracak olursak, hepsinin isteğini yerine getirmemiz lâzım gelecektir. Biz çok müşkül durumda kalırız. Vehbi Bey bunu nazarı dikkate alırsa, bundan feragat eder.

ERSÜ VEHBİ — Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünün memleket sathına yaygın geniş bir faaliyeti vardır. Bir de teknik eleman yetiştirmeye çalışılacaktır. Bunu kabul etmekte fayda vardır. Bunu Heyetinize arz ediyorum.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Devlet Personel Dairesi kurduğumuza göre, bütün bu işler, prensip itibariyle, o daire tarafından yapılacaktır.

BAŞKAN — Kanunun tümünü oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmemiştir.

8. — Kuytak Fikretin, 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi (1)

BAŞKAN — Buyurun.

KUYTAK FİKRET — Huzurunuza Atatürk'ün vasiyetini yerine getirmeyi istihdaf eden bu kanunla çıkıyoruz. Ve bu şekilde biz bu kanunla Atatürkçü olduğumuzu da göstermiş bulunuyoruz. Bu kanunun hiçbir malî portesi yoktur. Şimdi durum şöyledir: Atatürk, sağlığında Ziraat Fakültesine bağlı bir deneme çiftliği kurulmasına zaruret duymuş ve bunun Çiftliğin kuzeyinde İstanbul yolu tarafındaki arazinin üzerinde kurulmasını ve bu arazinin deneme çiftliği haline getirilmesini emretmişti. Bu işin kısa zamanda yapılamaması ve şehrin büyümesi dolayısiyle bu çiftlik tesis edilememiştir. 1950 den sonra Demokrat Parti zamanında, seçim ve parti propagandası dolayısiyle, bu çiftliğin arazisinin bir kısmı satılmıştır. Bu satış dolayısiyle Çiftliğin küçülmesini önlemek ve arazi satışını durdurmak maksadiyle Ziraat Vekâletine bağlı bir deneme çiftliğinin kurulması zaruret halini almıştır. Teklifim, muhtelif bitki denemeleri yapılmak şartiyle Ziraat Vekâleti emrine verilmek üzere bir deneme çiftliği kurulmasına aittir. Atatürk bunun lüzumunu vasiyetnamesinde belirtmiştir. Bunu okuyorum :

«Ziraat ve zirai iktisat sahasında fennî ve ilmî tecrübeler yapmak maksadiyle muhtelif zamanlarda memleketin muhtelif mıntakalarında müteaddit çiftlikler tesis etmiştim. Tecrübelerini müspet iş sahasından alan bu müesseselerin ziraat usullerini düzeltme, istihsali artırma ve köyleri kalkındırma yolunda Devletçe alınan ve

(1) Teklife ait dosya Kanunlar Müdürlüğün dedir.

alınacak olan tedbirlerin hüsnü intihap ve inkişafına çok müsait bir âmil ve mesnet olacaklarına kaani bulunuyorum.»

Fakat buna rağmen tahakkuk edememiştir.

Kanun tasarısının hiçbir malî giderle alâkası yoktur. Hattâ burayı idare edecek heyete de beş para ödenek ayrılmamaktadır. Çok faydalı bir tasarıdır. Ziraat enstitülerinin inkişafı ve dolayısiyle ziraatimizin gelişmesi temin edilmiş olacaktır. Birçok yabancı memleketlerde ziraat fakültelerinin, enstitülerinin birer çiftliği olmasına rağmen bizde yoktur. Bizde de şimdi bu kanunla teşkil edilmiş olacaktır. Tasarının gayesi budur.

Sözlerim bundan ibarettir.

TUNÇKANAT HAYDAR — Tasarı hakkında bir sualim olacaktır.

Tasarıyı arkadaşımız teklif ettiklerine göre, Ziraat Bakanlığının mütalâası alınmış mıdır? Ve ayrıca komisyonlardan da geçmiş midir?

KUYTAK FİKRET — Komisyonlardan geçmiştir. Ziraat Bakanlığının Müsteşarı ve Zirai Donatım Umum Müdürü ile Orman Umum Müdürünün iştiraki ile, dört Umum Müdürün iştiraki ile, tasarı hazırlanmıştır. Hükümet tasarısı haiinde gelecekti, ben ısrar ettim, bizim zamanımızda çıkmasını arzu ederek getirdim.

ERSÜ VEHBİ — Satış imkânı kalmıyacak mıdır?

KUYTAK FİKRET — Hayır, satış imkânı kalmıyacaktır.

ERSÜ VEHBİ — Bilindiğine göre Atatürk Çiftliği arazisinden bir kısmı ziraate elverişli değildir. Bu kısımlarının satışına mâni olacak bir hüküm koymak Çiftlik aleyhine olmaz mı?

Şöyle arz edeyim : Daha evvel çıkan bir kanun gereğince, bu arazide işçi evleri yapılması için bir kısım arazi tahsis edilmiş. Zamanımızda, bunun önlenmesi için Çiftlik Umum Müdürlüğünce çalışılmış. Bu tetkik edildiği zaman, bu arazinin ekime elverişli olmadığı düşüncesiyle bir kısım arazinin elden çıkarılması arzusu Ziraat Bakanlığınca izhar edilmiş. Ziraat Bakanlığı bunu uygun görüyor.

KUYTAK FİKRET — Orman Çiftliğinin bir hususiyeti de, çok tipik karakterler arz eden bir araziye sahibolmasıdır. Bunun için burada, memleketimizin her bölgesini alâkadar eden çok çeşitli zirai incelemeler yapılabilecektir. Sonra kanunda yapılamaz, satılamaz diye bir şey yoktur. Tamamen Ziraat Fakültesinin ihtiyaçlarını karşılamaya ve Atatürk'ün vâsiyetini tahakkuka mâtuf bir kanundur.

YURDAKULER MUZAFFER — Sâkıtların, Atatürk için düşünceleri bizim için malûmdur. Bugün Anıt - Kabir'in etrafındaki arsaları satmak suretiyle, Anıt - Kabirin o muazzam haşmetini kapamışlardır. Çiftlik arazisinden bir kısmı ev yapılması için satılırsa, güzel manzarasını kaybedecektir. Atatürk Orman Çiftliği arazisi orman vücuda getirilmek için meydana getirilmiştir. Fikret Beyin buyurduğu gibi civarındaki arazilerde çeşitli ürünler yetiştirilmesi usulleri tatbik edilecektir. Bu bakımdan Atatürk Orman Çiftçiliği arazisi hiçbir zaman hiçbir yere satılmamalıdır.

TUNÇKANAT HAYDAR — Ben belki yanılıyorum. Şöyle bir şey aklımda kalmış. Atatürk vâsiyet etmiş ve bu çiftlikten bir kısmını C. H. Partisine vermişti. Acaba ben yanılıyor muyum?

KUYTAK FİKRET — Hayır böyle bir şey yok. Burada diyor ki, Ziraat Fakültesinin arama, denetleme ve tatbikat çiftliği yapılmasını istiyorum. Devlete hayrına veriyor. İstanbul yolunun Kuzey kısmını gösteriyor. Vasiyetnamesinde bu maksatla kullanılmasını istiyor.

BAŞKAN — Kifayeti müzakere teklifi verilmiştir. Kifayeti oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Maddelere geçilmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

KUYTAK FİKRET — Şimdi size evvelâ çıkan bu kanunun değişen maddelerini arz edeyim.

5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 5659 sayılı Kanunun 1, 5 ve 7 nci maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir.

Madde 1. — Ziraatin bütün kollarında ilmî tecrübe, araştırma ve tatbikatta bulunmak, istihsal yapmak ve mahsulleri değerlendirmek ve aynı zamanda bütün faaliyet ve hizmet sahalarını Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi-

nin çeşitli çalışmalarına tahsis etmek amaciyle Tarım Bakanlığına bağlı ve tüzel kişiliği haiz olmak üzere Ankara'da Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü kurulmuştur.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Ziraat Bakanlığı bu işi idare edemedi de şimdi Ziraat Fakültesi mi idare edecek?

KUYTAK FİKRET — Yanlış aksettirdim zannederim. Arz edeyim.

Birçok memleketlerde ziraat fakültelerinin bir deneme çiftliği vardır, bizim yoktur. Atatürk de bu hususta vasiyette bulunmuşlardır. Amerika'da ve İngiltere'de de arz ettiğim gibi bu çiftlikler vardır.

BAŞKAN — Vaziyet anlaşılmıştır. Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü, özel hukuk esaslarına göre, idare olunur. İşlemleri ve harcamaları 26 . 5 . 1926 tarihli ve 1050 sayılı Muhasebei umumiye ve 2 . 6 . 1934 tarihli ve 2490 sayılı artırma ve eksiltme ve ihale kanunları hükümlerine tâbi değildir. Bu işlem ve harcamaların şekli, satınalma ve satma, yapma ve yaptırma, kiralama ve kiraya verme ve hesap usulleri, menkul ve gayirmenkul amortisman payları Müdürlük ile personelin görev ve yetkileri Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Maliye ve Tarım bakanlıklarınca birlikte tesbit edilerek Bakanlar Kurulunca onanacak esaslar dairesinde yürütülür.

TUNÇKANAT HAYDAR — Görülüyor ki, Artırma ve eksiltme Kanunu dışına çıkılmıştır. Bu durum karşısında anlıyamıyorum, hata yapmak endişesini duyuyorum.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Burası Ziraat Vekâletinindir. Biz bunu, buyurun, diyor Ziraat Fakültesine veriyoruz. Peki, Ziraat Vekâletinin buradaki memurları ne olacak?

KUYTAK FİKRET — Bu bir deneme çiftliği olacaktır. Burayı idare edecek heyet hiçbir ödenek almıyacaktır. Artırma eksiltme yoluna gidilince doğru yolda olunacağını zannediyorlarsa arkadaşlarımız, sâkıtlar zamanında buranın sütünü yoğurdunu kimlerin yediğini hatırlatmak isterim.

KÜÇÜK SAMİ — Benim bildiğime göre, Ziraat Bakanlığınca şu sıralarda bu sırtların ormanlaştırılması için bir çalışma vardır. Ve buralar Orman Çiftliği ile birleştirilip Millî bir Park haline getirilecekti. Böyle olduğu halde şimdi Çiftliği bir başka müesseseye vermesi garip geliyor bana. Ziraat Bakanlığı bu teklife iştirak ediyor mu? Sonra, şimdiki halde Ziraat Bakanlığının elindeki Ziraat Fakültesi buradan istifade etmiyor mu?

KUYTAK FİKRET — Efendim, fakülte buradan istifade edemiyor. Ziraat Vekâleti ile Ziraat Fakültesi arasında daima münakaşa vardır.

BAŞKAN — Ziraat Vekâletinin bu kanundan haberi var mıdır?

KUYTAK FİKRET — Ziraat Vekilinin, müsteşarın ve 4 tane umum müdürün haberi vardır.

KÜÇÜK SAMİ — Benim anladığıma göre burası ilerde bir millî park olması için kurulmuştur. İlerde Ankara'nın millî bir parkı haline gelecektir. Şimdi bu fakülteye bağlarsak bilmem nasıl olur.

KUYTAK FİKRET — Efendim, Atatürk'ün vasiyetini yerine getiriyoruz. Deneme, araştırma ve tetkik çiftliği olarak fakülteye bağlanmasını istiyor.

KÜÇÜK SAMİ — Acaba bugüne kadar Atatürk'ün vârisleri bundan istifade ederek niçin dâva açmamışlardır? Bu vasiyet yerine getirilecektir. Atatürk gibi büyük bir insanın vasiyetini yerine getirmiyen insan bu memlekette yaşıyamaz.

BAŞKAN — Şimdi bir teklif vardır. Bu kanun Atatürk'ün vasiyeti ile ilgili bir mevzudur. Bizim zamanımızda acele ile çıkarmaya lüzum yoktur. Kurucu Meclis faaliyete geçtikten sonra bu teklif Bakanlar Kurulundan geçsin ve yine şerefi bizlere ve Fikret Beye olmak üzere onun teklifi olarak Temsilciler Meclisine gelsin ve onlar tarafından çıkarılsın. En iyi teklif ve usul de budur.

Bu kanunun, Bakanlar Kurulundan geçmek suretiyle ve teklif yapma şerefi de Fikret Beye aidolmak üzere Temsilciler Meclisinde görüşülmek üzere tehirini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bu mevzu bitmiştir.

9. — İdareci Üye Ataklı Mucip'in, 1 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ve 6, 52, 62 sayılı kanunlar gereğince nezaret altına alınan ve yargılananların muhafaza ve yargılanmaları dolayısiyle yapılacak masraflar hakkında kanun teklifi ve İktisat Komisyonu raporu (2/205) (1)

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Şimdi, Yassıada'dakilerin masraflarını karşılamak için bir aktarma tasarısı vardır.

Bunlar için yapılan bu masraflar örtülü ödenekten ödenmekte idi. Şimdi bir para bulduk, Nafıa Bakanlığı bütçesinde, bunu aktarma yapıyoruz.

Bir sayılı Kanunun altıncı maddesi ile 180 bin liralık bir aktarma yapılacaktır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?..

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Birinci maddeden evvel tasarının gerekçesini okumuş bulunuyorum. Şimdiye kadar Başbakanlıktaki örtülü ödenekten ödenmekte olan bu masraflar maksadına mâtuf yere sarf edilmemekte idi. Şimdi bu masrafların karşılanması Nafıa Bakanlığının bütçesinin bir faslından alınmak suretiyle yapılacaktır. Tutarı da 180 bin liradır.

BAŞKAN — Kanunun müzakeresini kabul edenler... Kabul edilmiştir.

1 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ve 6, 52 ve 62 sayılı kanunlar gereğince nezaret altına alınan ve yargılananların muhafaza ve yargılanmaları dolayısiyle yapılacak masraflar hakkında Kanun

MADDE 1. — 1 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ve 6, 52 ve 62 sayılı kanunlar gereğince nezaret altına alınan ve yargılananların nezaret altında bulunmaları ve yargılanmaları dolayısiyle girişilen masraflar mevcut ve mer'î kanunlar hükümlerine göre mahsubu yapılamıyan kısmın karşılanması için Başbakanlık bütçesinde açılacak özel bir fasla 1960 malî yılı Nafıa Vekâleti (A/2) işaretli cetvelin (776 Demiryolları yapım masrafları) faslının 40 ncı (İstikşaf, etüt, aplikasyon, proje ihzarı, istimlâk ve diğer masraflar) maddesinden 180 000 lira tenzil edilerek aktarılmıştır.

Bu tahsisattan ne gibi masrafların karşılanabileceği Adliye, Millî Savunma, İçişleri ve Maliye Bakanlıklarının müşterek teklifleriyle Başbakanlıkça tesbit olunur.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun 27 . 5 . 1960 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

10. — O'Kan Sezai'nin, 85 sayılı Kanunun 107 sayılı Kanunla değiştirilen ek 2 nci maddesinin (c) fıkrasına bir bent eklenmesine ve 5 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Güvenlik ve İktisat komisyonları raporları (2/197) (1)

BAŞKAN — Şimdi Sivil Savunma ile ilgili iki maddelik bir kanun var. Bunu müzakere edeceğiz. Muzaffer Bey bu hususta izahat verecek.

YURDAKULER MUZAFFER — Muhterem arkadaşlarım, Sivil Savunma Kanunu ile ilgili bir değiştirgemiz var. Biliyorsunuz bâzı müesseseler, oraya tâyin edilen arkadaşlarımıza bu parayı veremiyeceklerini bildirmişlerdir. Bunu dikkate alan Albay Sezai O'Kan, buraya tâyin edilen arkadaşlara müessese para veremiyecek durumda ise, bu paranın bütçeden ödenmesine mütedair bir kanun teklifi hazırlamış. Komisyonda bunun başka türlü halledilmesi mümkün görüldü. Vergiyle mükellef olan müesseselerin kazançlarının ne olduğu bizce mâlûm olduğuna göre, bu tesbit edilebileceğine göre, bu parayı veremiyecek olan müesseseden, oradaki arkadaşı başka bir müesseseye tâyin etmek mümkündür. Onun için 85 sayılı Kanunun hükümlerine bâzı maddeler ilâve ederek kanunu eski halinde bırakmayı uygun bulduk. Müsaadenizle teklifimizi okuyorum efendim :

(1) 218 numaralı Kanun haline gelmiş olan teklife ait dosya Kanunlar Kalemindeki evrakın birer sureti eklenmiştir.

(1) 219 sayılı Kanun haline gelmiş olan teklife ait dosya Kanunlar Kalemindedir.

(Muzaffer Yurdakuler, Sivil Savunma Teşkilâtı hakkındaki Kanunda değişiklik yapılmasına dair Kanun metnini okudu.)

BAŞKAN — Efendim, tadil edilmiş ve komisyondan geçmiş şekli budur. Kanun hakkında konuşmak istiyen var mı? Yok. Maddelere geçilmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

85 sayılı Kanunun 107 sayılı Kanunla değiştirilen Ek - 2 nci maddesinin (c) fıkrasına bir bent eklenmesine ve 5 nci maddesinin değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 85 sayılı Kanunun 107 sayılı Kanunla değiştirilen Ek - 2 nci maddesinin (c) fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir :

Bu müesseselere atanan sivil savunma personeli müessesenin diğer personeline tanınan genel haklardan faydalanırlar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok... Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 85 sayılı Kanunun 107 sayılı Kanunla değiştirilen 5 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 5. — Bu kanun hükümlerine göre ihdas edilen sivil savunma kadrolarına personel atanmaları İçişleri Bakanlığınca yapılır.

3656 ve 3659 sayılı kanunlar gereğince muayyen terfi müddetlerini dolduran, liyakat ve ehliyetleri sâbit olanların, üst dereceye terfileri yapılır.

Sivil savunma personelinin terfi, nakil, cezalandırma ve denetlenmeleri İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak tüzükle tesbit olunur.

BAŞKAN — Madde hakkında konuşmak istiyen var mı? Yok... Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun 27 Ekim 1960 tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

ÖZGÜR SELÂHATTİN — Söylemiş oldukları müesseselerin kazançlarından ne kadarını verebileceği nasıl öğrenilecektir de bunun bir kısmı İçişleri bütçesinden verilecektir.

YURDAKULER MUZAFFER — Bidayette birçok müesseseler kendi kârlarından, gelen personele dağıtılması endişesine düştüler, bu endişeleri yerinde görüldüğünden bütün bu paralar İçişleri Bakanlığına verilmiştir.

İşin malî portresine baktık, imkân göremedik. Bunun için yeni bir formül bulduk. Bütün müesseseler Gelir Vergisi vermektedirler. Her müessesenin kazancı, verdikleri hesaplarla meydandadır. Bu, hesaplarla ortaya çıkmaktadır. Bunları tetkik etmek suretiyle hakikatte bu parayı veremiyecek olanların durumu ortaya çıkacaktır. Böylece kanunen tahsili kabil olan paraları İçişleri Bakanlığına ve oradan da bunlara vermek mümkün olacaktır.

BAŞKAN — Onun için kanuna girmemiştir. Fakat Bakanlık prensip kararı vermiştir. Ödeme takati az olanlardan zamanla alınacaktır.

Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

11. — Vergi Usul kanunu tasarısı ve İktisat Komisyonu raporu (1/164)

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Akşam çıkardığımız Vergi Usul Kanununun bir maddesi temayülümüze uygun olmıyarak çıktığını tesbit etmiş bulunmaktayım, onun için küçük bir tadil teklifi vardır.

Vergi Usul Kanununun 114 ncü maddesinin birinci fıkrasında vergi alacakları için üç, vergi kaçakçılığı halinde beş yıl zaman aşımına bağlanmıştır. Her ikisinin de beş yıllık bir zaman aşımına tâbi olmasını istiyoruz ve müsaadenize arz ediyoruz.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Saat tam yarımdır. 14 te toplanmak üzere oturumu kapatıyorum.

Kapanma saati : 12,30

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati: 14,20

BAŞKAN — Küçük Sami

KÂTİPLER : Gürsoytrak Suphi, Karavelioğlu Kâmil

BAŞKAN — Oturumu açıyorum.

12. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Sosyal İşler Komisyonu raporu (1/183) (1)

BAŞKAN — Sözü, Gürsoytrak arkadaşımıza veriyorum.

Önümüzdeki tasarı; sağlık hizmetlerini sosyalize eden bir kanun tasarısıdır. Bu tasarı ve tasarı üzerindeki çalışmalar hakkında izahat vereceklerdir.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Yüksek Heyetinizin kıymetli üyeleri tarafından mutlak derecede bilinen hakikatleri ihtiva eden hususları; bildiğiniz gibi 27 Mayıstan itibaren iktidarı elinde tutan Yüksek Komiteniz ve onun Sayın Başkanı gerek Türk Milleti umumi efkârına, gerek dolayısi ile dünya efkârı umumiyesine tıbbın memleketimizin muayyen bölgelerinde sosyalleştirilmesi suretiyle, asırlardan beri ihmal edilmiş olan bu hizmeti vatandaşların ayağına götürmek imkânını tahakkuk ettireceğini vadetmiş, vâit buyurmuşlardı. İşte bugün bu va'din yerine getirilmesi üzerindeyiz.

Şimdi tasarının ana hatlarını birkaç kelimeyle gözünüzün önüne sereceğim. Hazırlığımız üç ay kadar sürmüştür. Bidayette bu fikir ortaya atıldığı zaman, Sağlık Bakanı ve Müşteşarı Nusret Beyle konuşuldu ve bu iş için bir Heyet teşkil edildi. Sağlık Şûrası toplandı onların da fikri alındı. Yabancı memleketlerin tecrübelerinden ve tatbikatından da istifade edilerek bu tasarı olgunlaştı ve huzurunuza geldi. Bu husus ayrıca Tıp Kongresinin tasvibinden de geçmiştir. 15 senelik bir zamana göre plânlanmıştır. Bidayette 3 sene, seçilecek bir bölgede tecrübe safhası geçirecektir. Bu bittikten sonra mütaakıp senelerde kademeli olarak memleketin en hayati bölgelerinden başlanmak üzere 15 senede bütün Türkiye'de realize edilmiş olacaktır.

Üç ayrı bölge seçmiş bulunuyoruz. Bunlardan birisi, Trakya. Bunun 74 milyon civarında bir mâli portesi vardır. Bu miktar biraz daha düşürülebilir.

İkinci bölge Doğuda, Erzincan, Kars mihverini takiben, çeşitli zamanlarda Türk Hükümetine cephe alan bir kütlenin bulunduğu yer. Adıyaman, Bingöl, Elâzığ, Erzincan, Malatya bölgesi pilot bölge olarak seçilmiş bulunmaktadır. Bu plân kabul edilecek olursa bunun malî portresi 133 milyon civarındadır.

3 ncü pilot bölge olarak, üç vilâyet alınmıştır. Batıda Tekirdağ, Orta - Anadoluda Çankırı, Doğuda Elâzığ. Her vilâyetlerde bu plân tatbik edilecek olursa malî portresi 60 milyon civarındadır. Biz buna rağmen bir tek vilâyeti dahilî hesabettik. En küçük miktar olarak Çankırı vilâyetinde olmak üzere 25 milyon civarındadır. Büyük bir malî külfet yüklemektedir. Yüksek Heyetinizi bu kanunu kabul ettiği takdirde, 1962 senesinden itibaren 3 senelik tecrübe safhasına başlamak üzere tababetin sosyalizasyonuna derhal geçilmiş olacaktır. Şimdi bu plân nasıl olacaktır? Bu hususu aydınlatabilmem için maddeleri birer birer gözlerinizin önünde tecessüm ettireyim. Köyler bölgesinde birkaç köy veya bir büyük köyde sağlık evi olacaktır.

Bunun gerisinde beş bin, on bin insana hizmet edebilecek, merkez bölgesinde sağlık ocakları teşekkül edecek, sağlık ocaklarının gerisinde kademeli olarak sağlık merkezleri vücut bulacaktır. Sağlık merkezlerinin gerisinde coğrafî ve ekonomik şartlar nazarı dikkate alınmak sureti ile 25 yataklılar 100 yataklı olacak, bu kademenin gerisinde bölge hastaneleri bulunacak.

(1) 224 numaralı Kanun haline gelen tasarıya ait dosya Kanunlar Müdürlüğündedir.

İşte tıbbın sosyalize edilmesinde her hangi bir bölgenin, müesseselerin kademelendirilmesinde köylerden geriye doğru olmak üzere bu şekilde teşekkül etmiş olacaktır. Faaliyet, bu bölgelerde yaşıyan fertlerden her hangi bir prim alınmamış, 1962 başından itibaren prim alınması düşünülmüştür.

Halkımıza 25 liraya kadar olan ilâçlar parasız olarak verilecek.

25 liranın üzerinde olan ilâçların fazla olan miktarlarını ferdin ödemesi suretiyle temin edilmiş bulunacaktır.

Daha fazla vaktinizi almamak için, kanun tasarısının görüşülmesini temin etmek üzere tasarının ana hatlarını belirtmiş bulunmaktayım.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, kanunun gerekçesi ve tatbikatı hakkındaki izahatı dinlediniz. Bu mevzuda sual sormak istiyen arkadaş var mı? Buyurun Kadri Bey.

KAPLAN KADRİ — Bir Devlet Plânlama Dairesi kurduk. Bunun içinde Sosyal Plânlama Dairesi de var. Bu tasarı hazırlanırken Sosyal Plânlama Dairesinden geçirilmiş midir? Zira onların bu hususlarda hazırlıkları olması lâzım.

2 ncisi, «pirim alınabilir.» deniyor. Böyle bir hüküm olunca alınmıyabilir de. O zaman tatbikat nasıl olacaktır? Bunun malî portesi nedir? Prim alınacaksa bu nasıl alınacaktır. Tatbikatı nasıl olacaktır?

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Kadri Beyin temas ettiği birinci husus, Plânlama Dairesinden Necati Beyle temas etmek suretiyle sağlanmış, Plânlama Dairesiyle irtibat tesis edilmiştir. Ancak bu daire henüz kurulduğu için bunların elinde plânları mevcut değildir. Yalnız İmar ve İskân Vekâleti bundan üç sene evvel Antalya Bölgesini, Bölge Kalkınma Planı içerisine almıştır. Ve bu husus üzerinde çalışılmaktadır. Doğuda bunların çalıştığı her hangi bir bölge yoktur. Bu kanunu kabul buyurduğunuz takdirde, arz ettiğiniz hususların Doğuda sağlanması imkânı bulunacaktır.

KAPLAN KADRİ — Biz inanarak bir daire kurduk. Bu daire Şark meselesi diye bir meseleyi ele almıştır. Çok geniş etüdler yapmaktadır. Bu mevzuun esaslı bir surette koordine edilmesi, yapıcı vasıfta çıkması hakkında ben de bir kanaat vardır.

TUNÇKANAT HAYDAR — Efendim, ben eskiden beri tababetin sosyalleştirilmesini düşünürüm. İngiltere'de yapıldıktan sonra memleketimizde de olmasını çok istedim. İnşaallah bunun yapılması bize nasibolacaktır. Yalnız burada malî hükümlere itirazlarımı arz ediyorum. Şimdi bu malî hükmü okuyorum. Gelir kaynakları şunlardır: Sağlık bölgesinde yaşıyan ve 12 yaşını geçmiş olan...

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Bu madde dâhil değildir.

ATAKLI MUCİP — Bu sualin cevabını Haydar Bey mi verecektir?

TUNÇKANAT HAYDAR — Maddelere devam ediyorum. PTT idaresi...

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Hepsini çıkardık.

NUSRET FİŞEK (Temsilci) — Devlet Plânlama Dairesi ile bunun üzerinde ayrıca temas ettim. İkinci klavuz bölge için üç senelik bir etüdü istihdaf ediyor. On senelik intikal devresi için Devlet Plânlama Dairesi faaliyete geçmiş bulunuyor. O zamana kadar Türkiye'de tababetin sosyalleştirilmesi konusunda, zamanında hizmetlerin nasıl yapılacağı, hizmetlerin, etütlerin tekemmül ettirilmesi lâzımdır.

İkincisi Devletin plânlama ile meşgul olması, Bakanlıklarda birer plân dairesinin de kurulması ile mümkündür, buna muvazi olarak. Köylere kadar doğu sahasına doktorların gitmesi için etütler yapılmaktadır. İşin, sağlık hizmetleri bu şekilde etüt edilince, Sağlık Bakanlığı ve Plânlama Dairesinin mesuliyeti altında, bunlar kanunda vardır. O zaman klavuz bölgesinin hizmetlerinin etüt edilmesine imkân verecektir. Bu etütler yapılmadan buna imkân yoktur. Bu arada çok mühim bir faktör olan sağlık hizmetlerinin ele alınması o kadar gecikecektir.

Prim meselesine gelince, bu hususta dün bendeniz Maliye Vekili ile konuştum, 32 nci maddenin çıkarılmasını rica ettiler. Binaenaleyh 32 nci madde buradan çıkarılacak.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Efendim, Kadri Beyin ikinci suali vardı. Prim meselesi. Bunu etüt ettirdim. Fert başına mı alınsın, aile reisinden mi alınsın? Götürü olarak aile başına 25 lira prim alınmasının mümkün olacağı kanaatine varmış bulunuyoruz. Ancak bu hizmet halkın ayağına varmadan böyle bir primin alınmamasına şimdilik karar verdik. Bütün

kadro faaliyetleri tahakkuk etse dahi, 9 aydan evvel bu müesseselerin kurulmasına imkân yoktur. Onun için 1961 yılı ancak inşaat ve hazırlık safhası ile geçecektir. 1962 den itibaren de o bölgede âmmenin hizmetinde faaliyete geçecektir. Biz bu plânlar üzerinde çalışmaya başladıktan sonra birçok Devletlerden yardım teklifleri aldık. Bu hususu müsteşar bey açıklasın.

SAĞLIK BAKANLIĞI MÜSTEŞARI NUSRET FİŞEK — Efendim, bu plânın tatbik edilebilmesi için ilk temasa geçtiğimiz memleketlerden birisi İngiltere'dir. Hükümetin bu mevzuu ele almasını büyük bir alâka ile karşıladılar. Bu plânların tahakkuk ettirilebilmesi için tecrübeli elemanlarını bu hizmete göndermeyi kabul ettiler. Bu ay içinde İngiltere'de doktorluğun sosyalleştirilmesinde çalışmış olan Sör Ceymis Türkiye'yi ziyarete gelecektir. Sör Ceymis ile yapılan temaslar neticesinde malî kaynakları, plânları, hizmet ve teferruat plânlarını hazırlamak için İngiltere'den uzmanlar gönderecektir. Aynı zamanda koruyucu hekimlikle ilgili olarak İngiltere 80 bin İngiliz liralık yardım yapmayı kabul etmiştir. Malzeme yardımı olarak İCA Amerikan ordusunun muhtelif yerlerdeki fazla maddelerini Türkiye'ye ücretsiz vermeyi ve bu hususta rüçhan hakkı tanınmasını kabul etmiştir. Bu suretle memleketin sağlık meselesinde kendi kaynaklarımız yanında yabancı kaynakların sağlanması hususunda oldukça başarılar temin edilmiş bulunmaktadır.

Doğu'nun plânlanması hususunda bakanlık plânlaşma dairesi sıkı olarak çalışmaktadır.

Doğunun plânlanmasında en mühim hizmetin sağlık olduğunu bütün bakanlıklar kabul etmişlerdir. İnsanların kalbini kazanmak için, tesir etmek için bunun en kolayı sağlık hizmetlerini ayağına götürmektir. Dünyada müstemlekeciler bile, sağlık hizmetlerini, müstemleke halkının ayağına götürmekte, bunu oralarda dispanserler açmak suretiyle temin etmektedir. Bu yolla onlar üzerinde tesir yapmaktadırlar.

Hazırlanmış olan plânın muayyen kaza merkezlerinde tatbik edilmesine karar verilmiştir.

YILDIZ AHMET — Efendim, önümüze çok büyük bir dâvayı halledecek bir tasarı gelmiş bulunmaktadır. İnkılâbın ilkgünlerinden beri çok yerde vadedilen ve endirekt olarak Komiteyi taahhüde sokmuş olan bir husus, bu kanunla gerçekleşecek ve inkılâbın en hayırlı icraatından biri olacaktır. Ve müstakil teşriî faaliyetimizin son gününde en büyük bir hâtıra olacaktır.

Gittiğim yerlerde doktorlarla, halkla bu mevzuu konuştum. Aksi kanaatte olan doktora raslamadım.

Devlet Plânlama Dairesi elbetteki bir koordinasyon makamıdır. Bu iş için onların faydalanacağı elemanlar bizim de faydalanacağımız elemanlardır. Şimdi bâzı boşluklar olsa bile, ilerde gelecek iktidarlar bunu düzeltebilirler. Şimdi bu kanunu kabul etmek hepimize bahtiyarlık verecektir. Süratle müzakereye geçilmesini ve kanunun kabul edilmesini teklif ediyorum.

KAPLAN KADRİ — Efendim, tümü üzerinde konuşuyoruz. Ben şahsen gezilerimde bu işi mütaaddit defalar söyledim ve vicdanî mükellefiyetimi yerine getirdim. Ancak Devlet Plânlama Dairesini ortaya attığımız zaman çeşitli yönlerden cevap verdiler. Yalnız Plânlama Dairesinin görüşü şu diye kesin bir cevap verilmedi. Biraz evvel Devlet Plânlama Dairesinin Müsteşarı burada idi. Bu kanunun kendilerinden geçmiş olmasının faydalarından bahsetti. Bunların elinde sosyal mevzular da vardır. Bütün vekâletler görüşlerini oraya aksettireceklerdir. Bu bakımdan oraya sorulmasına veya oradan geçirilmesine taraftarım. Bu kanunun görüşülmesinde onlardan da bir arkadaşın bulunmasında fayda vardır. Bu bölgelerin kalkınmasında orada cereyan etmiş hâdiseler buraya birleştirilmek suretiyle intıbakı sağlar.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Kadri Bey arkadaşımız yerden göğe kadar haklıdır. Biz subayız. Koordine çalışmanın ne olduğunu daha iyi biliriz. Bunlar nazarı itibare alınarak hareket edilmiştir. Bayındırlık, Millî Eğitim, İçişleri, Maliye ve İmar ve İskân Bakanlıkları temsilcileri aylarca Sağlık Bakanlığında çalışmışlardır. Bu bakanlıklar çalışırken Devlet Plânlama Dairesini unutmamışlardır. Biz de unutmadık. Kadri Kaplan arkadaşımızın endişelerine cevap vermek üzere teması yapan arkadaşımıza söz vereceğim.

Bilindiği gibi, Devlet Plânlama Dairesi yeni kurulduğu için, hazırlıkları yoktur. Burada bizim seçeceğimiz, tasarıya göre, seçmek durumunda da değiliz, Bakanlar Kurulu tensibi ile olsun. Bir pilot bölgenin seçilmesi, yurdun her hangi bir yerinde olabilir. Elbette ekonomik imkânlarla mahdut ve zaman da gayrı muayyen noktada teksif edilmesini ister. Diğer Bakanlıklarda bu şekilde hazırlıklar mevcut değildir.

İster doğu olsun, ister batı olsun, pilot bölge olarak seçilmesinde bir mahzur yoktur.

Bundan sonra, Devlet Plânlama Dairesi pek şâmil olarak, meşgul olacaktır. Üç sene sonra, Türkiye'de plânın şümulüne, sahasına dâhil bölgelerde bütün bakanlıklar, Devlet Plânlama Dairesi dâhil; faaliyette bulunabilir. Fakat bugün imkân olmadığına göre, Kaplan arkadaşımızın kabul ettiği şeyi zaruri görmüyorum.

BAŞKAN — Şimdi sözü, bu hususta inceleme ve temaslarda bulunan Murat Binbaşıya veriyorum.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Bu mevzu benim için, ilköğretim ve vergi mevzuu kadar mühimdir. Bu tasarının kanunlaşmasını çok isterim. Fakat koordinasyon noksanları beni endişelendiriyor. Bunun tümünü oya koyalım, kabul edilirse müzakereye devam edelim.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Arkadaşımız, çok yanlış bir yol tutmuştur. Her türlü sualinizi cevaplandıracak durumdayız. Sorun sualleriniz.

KAPLAN KADRİ — Çalışmalar birçok bakanlıklarla koordine edilmiştir. Mekanizma tamamdır. Fakat bu mekanizma nereye yerleştirilecektir? Devlet Plânlama Dairesinin elinde, Türkiye'yi sosyal bakımdan kalkındırmak için hazırlanmış detaylar vardır. Orası bu pilot bölgeye iştirak etmiş midir?

SAĞLIK BAKANLIĞI MÜSTEŞARI NUSRET FİŞEK — Müsaadenizle 18 nci maddeyi okuyayım:

Madde 18. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi hususundaki plânın tatbikatına rehber olmak üzere gereken kılavuz bölgelerin hangi bölgelerde kurulacağı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kararlaştırılır.

Sosyalleştirme plânı, bütün yurda kademeli surette teşmil edilirken sağlık hizmetlerinin hangi bölgelerde ve ne zaman sosyalleştirileceği de Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile tesbit edilir.

Zannederim, bu madde endişelerinizi izale edecektir. Bu plân ve kanun tasarısı hazırlanırken en üst kademeden en alt kademeye kadar, herkesin fikri dinlenmiştir. Tıbbın sosyalleştirilmesini yapan memleketlerin mütehassıs elemanları çağırılmış, bunların ana görüşleri buraya eklenmiştir. Bu arada Devlet Plânlama Dairesi ile temas ettik. Sizin hazırlığımız nedir, hangi hususları bir araya getiriyorsunuz, dedik. Hakikaten bütün sosyal konulardan tutun da iktisadi, ekonomik mevzuları bir araya getirerek plânlamaya çalışıyorlar. Hazırlıklarınıza nereden başladınız diye sorduk. Antalya bölgesinden başladıklarını söylediler. Ne zaman biter dedik, 3 seneyi bulur dediler. Antalya'dan sosyalize edilmesini bir an düşündük. Tıbbın sosyalize edilmesine geçmeden faydalı kılavuz bölgeler ihdas etmeyi düşündük. Bu hususta iki prensip vardır. Birincisi hizmet, ikincisi tecrübedir. Biz hizmet yolunu alıyoruz. Antalya'dan başlamakta pek büyük fayda yoktur. Buradaki tabip sayılarına baktık 30 taneyi geçiyor. Bu bakımdan hastanesi ve muayene olunacak doktoru olan yerlere bunu yapmaya lüzum yoktur. Buralardan edinilecek tecrübeler; mahrumiyet bölgeleri için kıstas olamaz.

O halde, mademki hizmeti alıyor vatandaşın ayağına götürüyoruz, bu yeri seçerken bu hizmetlere aç olan, şefkatlere el açan yerleri nazara alalım. Her şeyden habersiz olan, doktoru arayan yere gidelim. Ve nihayet dedik di, biz Antalya'da böyle bir şeye gitmek istemiyoruz. Trakya üzerinde çalışıyoruz. Trakya'yı bir etüde tâbi tutun, bize verin, dedik. Asgari üç ayda biter dediler. Üç aylık süre bize uzun geldi. Nasıl olsa bu bölgenin seçimi Bakanlar Kuruluna aittir, o zamana kadar bu mevzu ele alınır dedik. Benim bu hususdaki mâruzatım bu kadardır. Bilmem tatmin edebildim mi?

KAPLAN KADRİ — Görülüyor ki, Devlet Plânlama Dairesiyle bir mutabakata varılmamış. Fakat 18 nci madde bir elâstikiyet sağlıyor.

Nasıl olsa Bakanlar Kurulundan geçecektir, o zaman haber verilir.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Plânlama Dairesi koordinasyonu sağlar. Klavuz bölgeyi seçer. 18 nci maddeye göre Bakanlar Kurulu ve Sağlık Bakanlığı teklif etmiş durumdadır. Bu bakımdan müzakere ve izah etmek doğru olur. Bu tatbik edilen usul ve metotları ortaya koyacaktır. Devlet Plânlama Dairesi ile koordine çalışmak lüzumuna kaaniim. Yalnız usulleri, metotları üzerinde konuşalım. Kılavuz bölge üzerinde hiç konuşmıyalım.

MUCİP ATAKLI — Efendim, Kadri Kaplan arkadaşımız gayet haklı. Bir koordinasyon olmadığına, diğer bir noktadan temas edeceğim. Bu kanun tasarısı bir defa Komitenin komisyonlarından geçmemiştir. Huzurunuza doğrudan doğruya Hükümet teklifi olarak gelmektedir. Memleketin sosyal bir dâvasını böyle Bakanlar Kurulundan geldiği gibi görüşmeyi asla uygun bulmamaktayım. Bırakalım komisyonlarda tetkik edilsin, sonra Kurucu Meclisten geçsin. Arz ettiğim gibi muamele yapılmak üzere gündemden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Mucip Bey noktai nazarında haklıdır. Fakat biz de efkârı umumiyeye vadettiğimiz, taahhütte bulunduğumuz bir işi bırakmamakla mükellefiz. Bu sebeple şu tasarıyı huzurunuza getirmiş bulunuyoruz. Biraz evvel 18 nci maddede zikredildi. Biz seçmiyeceğiz. Kanunun ana hatlarını çıkaracağız. O zamana kadar Başvekâlete bağlı olarak çalışan Devlet Plânlama Dairesi, şayet hazırlıklarını bitiremezse, ona bir yardım mahiyetinde olmak üzere bir hazırlıkla geliyoruz. Burada sert hükümler koymaktan ziyade bir elâstikiyet temini cihetine gidilmiştir. Bu bakımdan Mucip Beyin koordinasyon hakkında ileri sürdüğü durum hilâfı hakikattir. Çünkü bunlar bize bilgi verecek durumda değildirler. Buradaki daimî çalışmalarda İktisat Komisyonu üyeleriyle devamlı olarak temas halinde olmak üzere kısmen iştirak etmişlerdir. İktisat Komisyonunun elinde başka kanun tasarıları olduğu için, bununla fazla meşgul olamamıştır. Bundan evvel kabul ettiğimiz Döner Sermaye Kanununu, İhtısas Komisyonu, iki buçuk ayda zor çıkarmıştır.

BAŞKAN — Efendim, yeterlik var.

KUYTAK FİKRET — Efendim, usul hakkında şunu arz edeyim ki; yeterlik, daha evvel söz istemiş olanlara, şâmil değildir, onların söz hakkı bakidir.

BAŞKAN — Efendim, buyurunuz, yeterlik aleyhinde konuşunuz.

KUYTAK FİKRET — Efendim, ben tıbbın sosyalleştirilmesi hakkında arkadaşlarımızla mutabıkım. Bu iş, memleket çapında hayırlı bir iştir, çok yerindedir. Fakat, arkadaşlarımızın da belirttikleri sebeplerden ve bilhassa malî portesi bakımından, ayni zamanda ilgili, gerekli komisyondan geçmemesi dolayısiyle; müsaadenizle bu işin, bu kanunun Kurucu Meclisten geçmesi, çıkması daha iyi olur kanaatindeyim. Çünkü, inceleme için gerekli zamana ihtiyaç vardır.

BAŞKAN — Ersü.

ERSÜ VEHBİ — Efendim, Kadri ve Mucip Beyler görüşlerinde haklıdırlar. Bendeniz de buna katılırım. Bu kanunun getireceği yenilik memleketimiz için ve bizim ele aldığımız, almak istediğimiz reformların en önemlilerinden birisidir. Çünkü halk sağlığıyla ilgilidir. Ayrıca bu kanunun 1961 yılı bütçesiyle alâkası vardır. Kurucu Meclis 1961 yılı bütçesini getirmeden önce bu işi ele alıp kanunlaştırması oldukça müşkülât arz eder.

Üçüncüsü; bir Usul Kanunudur. Şu veya bu bölge seçilebilir. Kanun tabiatiyle bir revizyona tâbi tutulabilir. Mesele kanunun ana hatlarının şimdiden tesbitidir. Zamanla üzerinde durulur, tatbikattan alınan tecrübelerle daha çok mükemmel bir hale getirilir.

YURDAKULER MUZAFFER — Müzakereler kâfidir.

BAŞKAN — Özkaya ve Yıldız arkadaşlarımız söz istemişlerdir. Kifayeti bu arkadaşlarımız konuştuktan sonra oya arz edeceğim.

Buyurun Şükran Bey...

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Arkadaşlar, buraya böyle sosyal mevzularla alâkalı bir kanunun gelmesinde hepimiz müttefikiz. Bu kanundan vazgeçmiş değiliz. Temsilciler Meclisi kurulmakla biz vazife görmiyecek miyiz? Ben her zaman böyle bir kanunun çıkmasına taraftarım. Yalnız şu anda çıkmasına taraftar değilim. Bir koordinasyon teşkil edilsin, hatalar düzeltilsin.

YILDIZ AHMET — Belki arkadaşlar kanun tasarısını iyice okumamışlardır. Bu kanun bu-

rada tatbik edilebileceği gibi, başka memleketlerde de tatbik edilebilecektir. Hemen hemen bu mevzudaki her hususu şematik olarak tetkik eden bir kanundur.

Bakanlar Kurulunun ve 18 nci maddenin verdiği yetkiye göre, burada her hangi bir sıkıntıya mâruz kalınmıyacaktır. Ayrıca 1961 yılı için malî külfetler getirecektir. Hakikat budur. Eğer Kurucu Meclise havale edilecekse zaten onların bütçe ile meşgul olurken böyle bir işe bakamıyacakları hakikattir. Sonra, malî yıl başladıktan sonra bunu gelecek yıl düşünelim, diyecekler. Devremiz zamanında böyle bir işi, bir sistemi ele almak fırsatından mahrum kalmıyalım. İleride değişiklik yapmak mümkündür. 72 il var, bununla ilgili. Zaten şimdilik bunu biz birkaç ilde ve deneme olarak tatbik edeceğiz. Onun için, tamamen şematik ve usule, şekle ait olarak; daha sonra olsun, daha görüşülsün, incelensin v. s. diyerek, muhtemelen 1962 ye kadar bu kanunun atılması, gecikmesi gönlümün razı olacağı bir hal tarzı değildir.

BAŞKAN — Buyurunuz Suphi Bey.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Arkadaşlar, biz bu kanunla Hükümeti her hangi bir malî taahhüt altına almıyacağız. Onu ileride Bakanlar Kurulu ayrı bir kanunla huzurunuza getirecektir. O da bütçeden ne miktar ayrılması mümkün olursa, o kadarla iktifa olunacaktır. 25 milyon lâzımsa 25 milyon verilecek. Bir vilâyette veya bir mıntakada tatbik olunacağına göre, bu miktar değişecektir. Bu da nihayet Bakanlar Kurulu teklifiyle olacaktır. Bu üç vilâyet olursa 60 milyon olabilir, bir bölge için 75 milyon hesaplanmaktadır. Bakınız, Doğu bölgesinde, Adıyaman, Bingöl, Elâzığ, Erzincan, Malatya, Tunceli bölgesi ele alınacak olursa bunlarda da 1,5 milyon insan bundan faydalanacaktır. Hemen para istenilmiyor da... Sizlerden istirham ediyorum, evvelâ şu esası kabul edelim. Bu konuya tahsis edebileceğimiz malî imkânlarımız ne kadar olabilecek? Bakanlar Kurulu ile Devlet Plânlama Dairesi bir koordinasyon yaparak müşterek bir karar ile bunu cevaplandıracaktır. Sizden böyle bir karar istemiyoruz. Yine takdir sizlerindir.

BAŞKAN — Kifayet kabul edilmişti. Kanunun tümünün müzakereye konulmasını reylerinize arz ediyorum... Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi hakkında Kanun

Genel hükümler

Kanunun gayesi

MADDE 1. — İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde bir hak olarak tanınan sağlık hizmetlerinden faydalanmanın sosyal adalete uygun bir şekilde ifasını sağlamak maksadiyle tababet ve tababetle ilgili hizmetler bu kanun çerçevesinde hazırlanacak bir program dâhilinde sosyalleştirilecektir.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Terimler

MADDE 2. — Bu kanunda kullanılan terimlerin delâlet ettiği mânalar aşağıda gösterilmiştir :

Sağlık : Sağlık, yalnız hastalık ve mâlûliyetin yokluğu olmayıp bedenen, ruhan ve sosyal bakımdan tam bir iyilik halidir.

Sağlık hizmetleri : İnsan sağlığına zarar veren çeşitli faktörlerin yokedilmesi ve toplumun bu faktörlerin tesirinden korunması, hastaların tedavi edilmesi, bedenî ve ruhî kabiliyet ve melekeleri azalmış olanların işe alıştırılması (Rehabilitasyon) için yapılan tıbbi faaliyetler sağlık hizmetidir.

Âmme sektörü : Umumi ve mülhak bütçeli idarelerle hususi idareler ve belediyeler ve bunlara bağlı teşekküller, sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi teşekküller, idare ve murakabeleri 3460 sayılı Kanun hükümlerine tâbi teşekkül ve müesseseler, hususi kanunlarla kurulan bankalar ve diğer teşekküller, sermayesinin yarısından fazlası Devletin veya yukarıda yazılı müesseselerin elinde bulunan teşekküller ve bunların aynı nisbetle iştirakleri ile vücut bulan kurumlar âmme sektörünü teşkil ederler.

Sağlık personeli: Sağlık personeli, sağlık hizmetlerinde maaş, ücret, yevmiye ve mukavele ile istihdam edilen ve bu sahada meslekî eğitim görerek yetişmiş olanlardır.

Bu hizmet sahasında çalışan ve yüksek eğitim yapmamış olanlar yardımcı sağlık personelidir.

Sosyalleştirme : Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi vatandaşların sağlık hizmetleri için ödedikleri prim ile âmme sektörüne ait müessese-

lerin bütçelerinden ayrılan tahsisat karşılığı her çeşit sağlık hizmetlerinden ücretsiz veya kendisine yapılan masrafın bir kısmına iştirak suretiyle eşit şekilde faydalanmalarıdır.

Sağlık ocağı : Takriben 5 000 - 10 000 kişinin köyler grupu veya bir kasaba veya şehir ve büyük kasabalardaki mahalle grupları bir sağlık ocağını teşkil eder. Bunların il içinde idari taksimata uyması icabetmez.

BAŞKAN — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Sosyalleştirilmiş bölge veya kurumlarda çalışan âmme sektörünün sağlık personeli ücret mukabilinde veya her hangi bir şekilde menfaat sağlıyarak serbest meslek icra edemezler. Telif ve tercüme hakları, konferans ücretleri, ilmî mükâfatlar gibi doğrudan doğruya hasta muayenesiyle alâkalı olmıyan kazançlarla bu kanun gereğince alınan primler bu kayıttan müstesnadır.

NUSRET FİŞEK — Efendim, primler kaldırılmıştır. Onun için bunlar unutulmuş. Sondan bir evvelki satırda (bu kanun gereğince alınan primlerin) ibaresinin silinmesi gerek. 3 ncü maddenin sonu; muayene ile ilgisi olmıyanlar bu kayıttan müstesnadır şeklinde olacak.

ANKARA TIP FAKÜLTESİ DEKANI BEHİÇ ONUL — Efendim, bir husus daha var; Kanunun 3 ncü maddesinin başında «sosyalleştirilmiş bölge veya kurumlar» deniyor; bunlar sağlık hizmetlerine mâtuf olduğu için biz bunu düzelttik, burası şöyle olacak : «Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölge veya kurumlarda».

BAŞKAN — Başka söz istiyen?

ERSÜ VEHBİ — Efendim, gaye olarak, 1 nci madde olarak, izah edilen husus; vatandaşlardan alınacak primdir. Bu maddeyi buradan silseniz dahi ben yerinde görüyor, kabul ediyorum efendim.

İkincisi, bu teklifi buradan silseniz de ben bu teklifi kabul ediyor ve savunuyorum. Hiçbir memlekette tababeti sosyalleştirmek için masraf Devlet bütçesinden karşılanmaz. Sadece Devlet bütçesinden karşılanması kabul edilirse ben yokum. Şu tabloda gördüğünüz 1955 personelli bir mıntakanın masrafı o bölge halkından nüfus başına bir miktar almakla karşılanmalıdır. Nüfus başına 50 kuruş alsanız 85 milyon, 25 kuruş alsanız 42,5 milyon lira elde edilir. Ve tıbbın sosyalleştirilmesi dâvası bütün memleket için çok kısa zamanda mümkün olabilir. Nihayet bu da fert için büyük bir külfet değildir. Bu miktar fakrühalini ispat edenlerde alınmaz. Buna mukabil diğerlerinden yüksek tutulmak suretiyle benim hesapladığım 42,5 milyon liranın çok üstünde bir kazanç sağlanabilir. Özür dilerim, bu bir kazanç değildir, istemiyerek ağzımdan kaçtı. Prim sisteminin ipkasını teklif ediyorum.

NUSRET FİŞEK — Efendim, burada kaldırılan prim, doktorun alacağı primdir. Sizin bahsettiğiniz primden farklıdır. Meselâ mesai saati haricinde gece yarısı doktor çağırılırsa gibi...

ERSÜ VEHBİ — Arkadaşınız, primi kabul etmiyoruz, kaldırıyoruz dedi.

NUSRET FİŞEK — Bu primin kalkması mevzuubahis değildir. Kabul ettiğiniz maddede zaten prim vardır. Prim alacaklardır.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — 1961 - 1962 senesinde prim alır.

BAŞKAN — Üçüncü maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Âmme sektörüne dâhil kurumlardan maaş ve ücret almıyan ve hiçbir şekilde menfaat sağlamıyan hekim ve tababet şubeleri mensupları, mer'i kanunların hükümleri dairesinde mesleklerini serbestçe icraya ve hususi sağlık müesseseleri ve eczane kurmaya mezundurlar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?

HİKMET SAĞCI — Efendim, bu maddede; «hiçbir şekilde menfaat sağlamıyan» ibaresi var. Bu ibare, tatbikatta ihtilâfa yol açabilir. Nedir acaba bu menfaatler? Maaş, ücret buna dâhil midir? Bunun açıklanması gerek.

NUSRET FİŞEK — Efendim, müsaadenizle arz edeyim; bu açıklanamıyor. Meselâ, her hangi bir âmme sektörüne mensup bir kimseye, bir hekime yerine göre, bir aşçı, odacı verilir; bu gibi anlaşmaları önlemek için konmuştur bu hüküm buraya. Kanaatimizce, bu daha çok bağlar hekimi mesleke ve sosyalleştirmeye. Bunu kaldırdığımız takdirde daha başka menfaatler sağlamak da mümkündür ve biz bunu önliyemeyiz efendim. (Anlaşılmadı, madde yeniden okunsun sesleri)

TUNÇKANAT HAYDAR — Hiçbir menfaatle ilgisi olmasın diye, bu maddeyi koyduk. Yarın arkadaşımızın dedikleri gibi ev verilir, aşçı verilir. Bunlara mâni olmak istedik. Yalnız acaba bu maddenin daha iyi anlaşılması için vâzıh bir hale getirilebilir mi?

CAHİT DEMİRBAŞ — Bu, Devlet veya âmme sektörüne bağlı bir hal almıyacaktır.

HİKMET SAĞCI — Maaş ve ücret de buna dâhilse bu, tasrih edilsin. Tatbikatta bir ihtilâf çıkabilir. Tatbikatta bir aşçı için, bir odacı için en ufak bir menfaat için ihtilâfa mahal vermesin.

YILDIZ AHMET — Bunlardan maksat, âmme sektöründen maaş veya ücret aldıkları takdirde başka bir şey ilâve etmeye lüzum kalmaz. Bu ibare kalkarsa madde daha iyi anlaşılır.

NUSRET FİŞEK — Efendm, maaş ve ücret dersiniz, yevmiye çıkar, yevmiyeyi de ilâve edersiniz bu sefer de konsültasyon ve diğer meseleler çıkar. Bu şekilde ifade etmekle serbest hekimin âmme sektöründen faydalanmamasını anlatmak istiyoruz.

HİKMET SAĞCI — Öyle ise (her hangi bir şekilde aynî ve nakdî menfaat sağlamıyan) şeklinde ifade etmek lâzımgeliyor.

BAŞKAN — Güzel, o halde bu ibarenin eklenmesi suretiyle maddeyi bir kere daha okuyun.

MADDE 4. — Âmme sektörüne dâhil kurumlardan maaş veya ücret almıyan ve hiçbir şekilde aynî ve nakdî menfaat sağlamıyan hekim ve tababet şubeleri mensupları, - mer'i kanunların hükümleri dairesinde - mesleklerini serbestçe icraya ve hususi sağlık müesseseleri ve eczane kurmaya mezundurlar.

Maddeyi bu son şekliyle reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde yaşıyanların - ücretini şahsan ödemek şartiyle - sağlık hizmetlerini gördürmek üzere istedikleri sağlık personelini veya müessese ve eczaneyi seçmek hakları mahfuzdur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Türkiye Cumhuriyeti hudutları içinde yaşıyan yabancı uyruklu şahıslar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından hazırlanan bir yönetmelik hükümleri çerçevesinde ücret mukabili sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinden faydalanabilirler.

4772 ve 5502 sayılı kanunlara tâbi yabancı uyruklu sigortalılar sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinden faydalanırler.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Efendim, burada, «ücretleri mukabilinde faydalanabilirler» deniyor.

BAŞKAN — Efendim, bunlar yabancılar içindir.

Başka söz istiyen? Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Âmme sektörüne dâhil kurumlarda çalıştırılacak sağlık personeli miktarı bu kurumların tâbi bulundukları kanunların hüküm ve esasları dairesinde alınan kadroları aşmamak şartiyle Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından ilgili bakanlıkların da mütalâası alınarak yapılacak teklif üzerine Bakanlar Kurulu tarafından tesbit edilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde, Millî Savunma Bakanlığına bağlı teşekküller hariç âmme sektörüne dâhil kurumlara ait sağlık hizmetleri ilgili Bakanlıklarca müştereken hazırlanacak tüzükte gösterilen esaslar dairesinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından yürütülür.

Sosyal sigorta kanunları gereğince sigorta muameleleri için lüzumlu belgeler, Çalışma ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından müştereken tesbit olunan esaslar dâhilinde, sosyalleştirilmiş sağlık hizmetleri teşkilâtınca tanzim edilerek İşçi Sigortaları Kurumuna verilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir, efendim.

Sosyalleştirme

Sağlık teşkilâtının kuruluş ve vazifeleri

MADDE 9. — Sosyalleştirilmiş sağlık hizmeti teşkilâtı : Sağlık evleri, sağlık ocakları, sağlık merkezleri ile hastaneleri, çeşitli koruyucu hekimlik teşekkülleri, sağlık hizmeti husu-

siyet arz eden yerler için kurulmuş sağlık teşekkülleri, sağlık müdürlükleri, bölge hastaneleri, bölge lâboratuvarları, sağlık personeli yetiştiren eğitim müesseseleri, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı merkez teşkilâtı ve diğer Bakanlık ve kurumlarda Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile iş birliği yapmak üzere kurulmuş olan dairelerden teşekkül eder.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Bir sağlık ocağının hizmeti en az bir hekim ve yeter sayıda yardımcı sağlık personelinden teşekkül eden bir ekip tarafından yürütülür. Köylerde bu ekibe yardımcı olarak tesis edilen sağlık evlerinde yardımcı sağlık personeli vazifelendirilir.

Sağlık ocakları ve evleri her türlü koruyucu hekimlik hizmetleri, hastaların muayene ve tedavisi ile, sağlık ocağına kayıtlı şahısların sağlık sicillerini tutmakla mükelleftir. Ocak hekimleri yalnız kendi ocakları içinde adlî tabiplik vazifesi görürler.

Her ekibe sağlık hizmetlerini kifayetli bir şekilde yapacak motorlu veya gerekirse canlı nakil vasıtası, malzeme ve nüfusu 5 000 den az olan yerlerde ikamet eden personele kira mukabili lojman tahsis edilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?

HİKMET SAĞCI — Efendim müsaadenizle.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

HİKMET SAĞCI — Bu teşkilâtın kurulması muhakkakki faydalı bir şey. Ama bu idare masrafları ne olacak? Hiç olmazsa bunun idare masraflarını bir esasa bağlıyacak hükmü tevin etmek lâzımdır. Hiç olmazsa idari masrafları karşılıyacak bir ücret kendisinden alınmalıdır. Bunu temin için de Maliye ve Sıhhat Bakanlıklarının birlikte hazırlıyacakları bir talimatname ile masraflar karşılığı alınır diye bir kayıt ilâve edelim.

NUSRET FİŞEK — Zannederim, umumi teamüle göre lojmanlarda kirayla oturtulur. Eğer arzu ediyorlarsa kira mukabili diyelim.

KADRİ KAPLAN — Acaba bu bölgelerin kaçında lojmana ihtiyaç var?

NUSRET FİŞEK — % 90 ında lojmana ihtiyaç vardır.

KAPLAN KADRİ — Bu durum karşısında kendisine lojman tahsis edilirse bu da, onun için bir hakkı müktesep teşkil eder ve diğerleri karşılığında para olarak talebedebilir mi?

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Efendim, burada gördüğünüz masraflar sağlık ocakları ve merkezleri yapılırken lojmanlar da nazarı dikkate alınmak suretiyle topyekûn masraftır. Buraya lojmanlar da dâhildir. Bayındırlık Bakanlığından mütehassıs arkadaşlar gelmiştir. İstiyenler avan projeyi görebilirler. Biz bu hizmetin noksansız olmasını düşündük. 4 - 5 köye merkez olabilecek bir yerde sağlık ocağını yaparken tabiî buraya bir de lojman kurmak çok faydalı olacaktır.

BAŞKAN — Buyurun Fikret Bey.

KUYTAK FİKRET — Bu kanun tasarısına baktığımız zaman bunun portesinin 100 milyon lirayı aştığını göreceğiz. Binaenaleyh, bu kanunun 1961 malî yılında bize imkânlarımız dışında bir külfet yüklediği aşikârdır. Bu hususun nazarı dikkate alınmasını, bilhassa kira mevzuunda daha iyi etüt edilmesini arz ve istirham ederim.

BAŞKAN — Ahmet Yıldız.

YILDIZ AHMET — Efendim, sanıyorum ki, bu endişe vârit değil, bilâkis masrafı azaltıcı bir husustur. Yapılan tahmine göre, 7 milyon dendi. O halde masrafı arttıran bir şey değildir.

İkincisi; hesabedilmiş bir şey var ki, ileride daha fazla olacak diye buna itiraz etmek pek doğru olmaz. Yetmezse, Bakanlar Kurulunun bütçeyi sarfa salâhiyeti olduğu cihetle, burada gerekli değişiklik yapılacak demektir.

BAŞKAN — Efendim, başka söz istiyen?...

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Efendim, dün akşam görüşülmüş olduğu üzere, malî durum bu sene bu tesise imkân vermemektedir. Kanunun asıl tatbikatı 1962 yılında olacaktır. 1961 deki tatbikat bir başlangıç, sembolik bir tatbikat olacaktır.

KADRİ KAPLAN — En küçük bir bölge için kaç milyon olacaktır? Bir defa bunu öğrenelim.

MURAT ERSENGÖZ — Şu, 6 vilâyeti içine alan bölgede sağlık tesisleri 429 dur. Bunların ekserisinde lojmanlar dâhildir. Bu bölgede hemen hemen hiçbir yerin nüfusu 5 binin

üstünde değildir. Binaenaleyh, % 90 lojman bir ihtiyaçtır.

Sağlık merkezleri kaza veya vilâyet merkezlerindedir.

KAPLAN KADRİ — Buradaki lojman, ocakla birlikte midir?

NUSRET FİŞEK — Efendim, bu sağlık yeri iki kısımdır. Bir tarafı hekimin o köye uğradığı zamanlarda muayene yapmasını sağlar. Diğer kısmında ebe bulunur. Alanı 95 metre karedir. Yani her iki kısım bir bina içinde, bir çatı altındadır.

HİKMET SAĞCI — Sağlık personeli doktor, ebe, hemşiredir.

BAŞKAN — Yani, sağlık evlerinde ebe var. Sağlık ocağında doktor ve üç sağlık personeli var. Sağlık merkezlerinde dört tane doktor var.

NUSRET FİŞEK — Efendim, bu yerlerin nüfusu zaten 5 000 den azdır. Trakya'daki yerlerin hiçbirinde nüfusu 5 000 den aşağı değildir. Nüfusu 5 000 den aşağı olan bir yere giden bir doktorun, ebenin, hemşirenin, sağlık memurunun oturacak yer bulmasına imkân yok; orası bir köydür nihayet.

HİKMET SAĞCI — Efendim, 4 ncü maddede, sağlık merkezinden başka yerlerde deniyor ve nüfusu beş binden aşağı olan yerlere de verilir ibaresi var.

NUSRET FİŞEK — Efendim, meselâ, Şırnak, ki nüfusu beş binden azdır. Zaten bu gibi yerlerin sayısı azdır Türkiye'de.

ERTUĞRUL ÖZKANDEMİR — Efendim, sağlık ocağı, lojman, nüfusu beş binden az olan yerlerde yapılacak. Zaten nüfusu beş bini aştığı takdirde lojman yapılmıyor.

KAPLAN KADRİ — Ocak denince, onun bir personeli vardır tabii. Beş binden aşağı olursa gayet tabii lojman verilecektir. Madde gayet sarih.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Her türlü personele lojman verilecek mi?

HİKMET SAĞCI — 5 binden aşağı olan yerlerde kullanılan personele lojman verilecektir. Nihayet sağlık merkezlerinde bir doktor, eczacı, hemşire ve sair personel bulunacaktır.

NUSRET FİŞEK — 5 binden aşağı olan yerlerde sağlık merkezi değil, sağlık ocakları bulunacaktır. Bunlara lojman verilsin diyoruz. Sağlık merkezleri şehirlerdedir ve nüfusu beş binden fazladır.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Müsaade ediniz, Mühendis Ertuğrul Bey bize göstersin, bunların içinde lojmanların durumu nedir görelim.

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR — Efendim, sağlık evleri iki kısma ayrılıyor. Bir kısmında poliklinik olarak çalışılacak. İkinci kısım ise lojman kısmıdır. Bunlar köylerde kurulacak ve mahiyeti icabı tek bir bina olarak inşa edilecektir. (Levhada göstererek) sağda gördüğünüz kısım poliklinik hizmetleri için, soldaki kısım ise ebeye ait lojmanlardır. Bunlar ikisi bir bütündür. Aynı çatı altındadır.

İkinci kademe sağlık ocaklarıdır. Burada bir doktor, bir şoför ve üç tane de doktor yardımcısı vardır. Doktor yardımcıları hemşire, ebe ve sağlık memurudur. Lojman kısmı tamamen ayrıdır. Bunların müstakil olması yerindedir. Çünkü icabeden yerlerde lojmanlar üstüste yapılabilecektir. Lojmanlar da gene doktor, doktor yardımcıları ve şoförler için olacaktır.

ATAKLI MUCİP — Efendim, bir sağlık ocağı, lojmanların bir tanesi 92 bin liraya çıkarsa o halde burada her şey dâhil edilmemiştir.

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR — Efendim, dâhil edilmiştir. Sağlık memuruna, ebeye, şöföre ayrılan yerler burada gösterilmektedir.

YILDIZ AHMET — Efendim, usul hakkında şunu arz edeyim; müzakerenin şekli değişik gidiyor. Biz mühendis değiliz burada; fiyat nedir, bütçeye toptan ne yükleniyor, bunun altından kalkılabilir mi? Bunlar üzerinde duralım. Yoksa, bina şöyledir, böyle olacaktır; kısımları şöyledir, böyledir diye bu iş, bu müzakereyi uzatır gider.

BAŞKAN — Kaplan.

KAPLAN KADRİ — 5 binden aşağı olsa da, yukarı olsa da bu sağlık ocaklarının bir standart tipte kurulması lâzımdır. O halde şu beş bin ne oluyor?

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Bizim buraya koyduğumuz asgari miktardır. Lojman dâhil dersek bu miktar yükselir. En tasarrufi bir noktai nazarla bu neticeye vardık. Keşfi yapıldı. 92 bine çıkıyor, birkaçı bir arada yapılırsa bu 50 bine kadar inebiliyor.

KAPLAN KADRİ — Beş bin nüfustan fazla olan yerde ocak kurarsa lojman yapılmıyacak, yalnız yukardaki kısımlar yapılacaktır.

KUYTAK FİKRET — Mademki bu kadar teferruata girdik, şu hususu belirtmek isterim. Hepimiz askeriz, mıntakalarımızda lojmanlar yaptık. Millî Savunma Bakanlığının bütün vasıtalarından faydalanmak suretiyle ben 10 000 liradan aşağı lojman yaptırılamadığını gördüm. Arkadaşımız bunun âzami fiyat olduğunu söylüyor. İlerde daha aşağı düşebileceğini de ilâve ediyor. Daha yukarı çıkmıyacağını nasıl temin edebilir?

YILDIZ AHMET — Bunun hesabını katî olarak söylemek mümkün değildir. Ancak ortalama olarak söylenebilir.

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR — İlk toplantıda ileri sürülen rakamlar çok görülmüştü. Bu bir avan projedir. Değişmesi daima mümkündür. Sahayı da 30 metre kare üzerinden hesapladık. Sonra bizim kabul ettiğimiz 300 e mukabil bâzı firmalar, modern ve sağlam malzeme ile bunu 220 den yapacaklarını ilân ediyorlar. Bu yolda müracaatlar vardır. Niçin hesabı daima bir parça fazla tutuyorsunuz dedikleri vakit böyle yapmak mecburiyetindeyiz dedik. Yani bunlar esasında ileride çıkabilecek bâzı imkânsızlıklar düşünülerek verilmiş olan rakamlardır.

BAŞKAN — Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği yerlerdeki her ilçede en az bir sağlık ocağı bulunur.

Sağlık merkezlerindeki sağlık personeli, ocaklarda çalışan personelin her türlü koruyucu hekimlik ve tedavi hekimliği hizmetlerinde onlara rehber ve yardımcıdır. Bu hizmetlerden kendi uhdelerine verilenleri de bizzat ifa ederler. Sağlık merkezleri Başhekimi kendisine bağlı sağlık ocaklarında çalışan personelin faaliyetlerini de denetler.

Sağlık merkezlerinin personel kadrosu ihtiyaca göre Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tesbit edilir. Her sağlık merkezinde kadrolarında yazılı sayıda motörlü vasıta, sağlık hizmetlerini kifayetli bir şekilde yapacak malzeme ve nüfusu 5 000 den az olan yerlerde personele lojman verebilirler.

BAŞKAN — Söz istiyen?

TUNÇKANAT HAYDAR — Efendim, bu madde diyor ki : Sağlık merkezinin personel kadrosu, ihtiyaca göre, Sağlık Bakanlığı tarafından tesbit edilir. Bunun malî portesinin de gösterilmesi gerekirdi. Sonra, motorlu vasıtalar kaç tane, kaç tip, kullanılacak ambülânsın şöförü ile beraber gösterilmesi de gerekir. İhtiyaca göre dendiği zaman bunların şöförünün, yedek parçalarının artırılması mümkündür. Halbuki biz bu gibi teferruatı, fazlalıkları önlemek için bir Taşıt Kanunu hazırladık. Sıhhat Bakanlığının kuracağı bu teşekküllerin bir taşıt kadrosu yoktur. Buraya bilhassa istirham ediyorum, kadrolar konsun. Bu fevkalâde mühim kanunun hazırlanması ve çıkarılmasında ben de tamamen mutabıkım. Demin sözcünün de ifade ettiği gibi, bir deneme safhası geçiriliyor. Bunun için de komisyonun bir hat tesbit etmesine imkân yoktur. Sağlık Bakanlığı bunu deneyecek ve zamanı gelince Bakanlar Kurulunun kararını alacaktır.

NUSRET FİŞEK — Maliye Vekâleti temsilcisi arkadaşlarımız bilirler ki, bize kadrolarımız toptan verilir ve biz bunu istediğimiz gibi kullanmak hakkına malikiz. Bize bunlar yalnız kadro halinde verilir. İstediğimiz sahada istihdam ederiz. Taşıt için de böyledir. Bize şu kadar taşıt alınmasına müsaade eder, biz de bu kadar taşıt alırız. Bunu aldıktan sonra istersek bir merkezde bunların 5 tanesini toplayabilir, istersek bir merkeze hiç vermiyebiliriz. Bu madde umumi mevzuata muhalif değildir. Yalnız, malzeme ve vasıtaların tasrih edilmesi lâzımdır.

TUNÇKANAT HAYDAR — Üzerinde durmak istediğim nokta zaten budur. Orduda kadrolar tesbit edilmiş, vasıta ve personelin cins ve evsafı belirtilmiştir. Bundan evvel bir Taşıt Kanunu çıkardık. Buna göre ne kadar vasıta verileceği tesbit edildi. Bugün buna aykırı olarak vasıta sayısı artmış bulunuyor. Bu vasıtaların çoğu bu suretle kanunsuz hale geliyor.

HİKMET SAĞCI — Bunlar kadro bakımından tamamen Maliye Bakanlığının kontrolu altındadır.

NUSRET FİŞEK — Efendim, meselâ Adıyaman'daki sağlık teşkilâtı hesaplanmış ve bütün vilâyette 34 olarak belirtilmiştir.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Efendim, burada fazla teferruata girmemek gerek. Can kurtaran

arabaları v. s. teknik olarak hazırlanmış hususlardır. Biz bunları sizlere burada arz edemiyoruz.

BAŞKAN — Buyurunuz, Karavelioğlu.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Efendim, bir teklifim olacak; «Nüfusu beş binden az olan yerlerde personele lojman verilebilir» dendiğine göre, buralarda da lojmanlar yapılacak mıdır?

Sonra, hasta taşımaya mahsus vasıtalar motorlu diye tasrih ediliyor. Bunun da burada açıklanması gerekir.

BAŞKAN — Buyurunuz, Nusret Bey.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM VEKÂLETİ MÜSTEŞARI NUSRET FİŞEK — Sağlık merkezi başhekimi bölgenin kumandanıdır. Bütün ekiplerin teftiş ve kontrolu kendisine aittir. Bu vazifesini yapmazsa hizmet aksıyabilir. Binaenaleyh başhekimin bir jeepi olabilir. Ambülâns dersek pahalı bir vasıtadır bu. Halbuki jeeple, steyşinle bu idare edilebilir.

«Verilebilir» meselesine gelince; beş binden küçük olan yer köydür. Buraya Dahiliye Vekâleti mütehassıslarını ve hemşireleri götürüyorsunuz. Yatacak yer yoksa yaşamalarına imkân yoktur. Biraz realist olalım.

KUYTAK FİKRET — Hakikaten tababetin sosyalleştirilmesi mevzuunda her şeyin çok mükemmel hazırlandığı anlaşılıyor. Bakıyorum her sualimiz gayet mükemmel şekilde cevaplandırılıyor. Ve ikna edici bâzı tezler de ileri sürülüyor. Ancak, biraz evvel arz ettiğim imkân meselesinin bilhassa bu kanunun nihayetinde nazarı dikkate alınmasını ileri sürüyorum. Bununla ilgili olarak Kâmil Karavelioğlu arkadaşımızın ileri sürdüğü teklifi destekliyorum.

TUNÇKANAT HAYDAR — Efendim, bendeniz de bir tadil teklifinde bulunmak istiyorum. Mademki hesabetmişler, hangi tiplere ne kadar vasıta verilmiştir diye, o halde şu şekilde olması lâzımdır. Her sağlık merkezine yeter sayıda motorlu vasıta verilir yerine, her sağlık merkezinde kadroların cins ve miktarına göre vasıta verilir demek daha muvafık olur.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Kanun çıktıktan sonra kadrolar Bakanlar Kurulunun tasvibine sunulacaktır.

BAŞKAN — Kadrolarında yeteri yerine kadrolarında cins ve miktarı gösterilen adedde vasıta verilir diye bir hüküm konsa nasıl olur?

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Efendim, tadil teklifimde ısrar ediyorum. Haydar Beyin teklifi bir başka kanunla kontrol altına alınıyor. Benim teklifim; nüfusu beş binden az olan yerde personele lojman verilir. İfade eski halinde kalırsa, tazminat vermek zorunda kalmacaktır. Temenni edilir ama, imkân meselesi.

KAPLAN KADRİ — Bu maddeye bir elâstikiyet vermek faydalı olur. İlerde değişiklik olabilir. Devamlı olarak etüt edilecek, ilerde kadrolarda değişiklik olabilir, artma olur.

BAŞKAN — 11 nci maddeyi kabul edenler. Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Hastaneler, sağlık ocaklarından veya sağlık merkezlerinden veya diğer hastanelerden gönderilen veya durumları âcil müdahaleyi icabettiren veya 13 ncü madde hükümlerine göre müracaat eden hastaları ayakta veya yatarak tedavi etmek ve uhdelerine verilen koruyucu ve sosyal sağlık hizmetlerini yapmakla mükelleftirler. Hastanelerdeki sağlık personeli sağlık ocakları ve sağlık merkezleri personelinin meslekî tekâmülüne de yardım ederler.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Sağlık hizmetlerinin yürütülmesi

MADDE 13. — Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinden faydalanmak istiyen, âcil vakalar hariç, evvelâ sağlık evine veya sağlık ocağına başvururlar. Köylük bölgelerde sağlık ocağı hekimleri tedavi edemedikleri vakaları, güç olması muhakkak bulunan doğumları sağlık merkezine, hastaneye sevkı gereken âcil vakaları hastaneye yollarlar. Sağlık ocağında hekim bulunmadığı hallerde yardımcı sağlık personeli hastaları - kendi salâhiyetleri dâhilinde olan müdahaleyi mütaakıp gerekirse - sağlık merkezine veya hastaneye sevk edebilir. Sağlık merkezinde tedavisi mümkün olmıyan hastalar veya mütehassıs müdahalesini icabettiren doğumlar hastanelere veya doğum evlerine sevk edilir.

Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde sağlık ocağı sağlık merkezi ve hastanelerde hizmetin nasıl yürütüleceği Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca hazırlanan bir yönetmelikle tesbit edilir.

MÜMESSİL ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR — (a) fıkrasındaki «dispanserini», «ocak olarak tashih etmek istiyoruz.»

BAŞKAN — Bu tashih ile maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde hasta muayene ve tedavisi bu kanunun 16 ncı maddesi hükümleri dairesinde ücrete tâbi olan ilâç bedelleri ve aşağıda zikredilen haller hariç parasızdır.

a) Sağlık dispanseri tarafından sevk edil medikleri halde sağlık merkezlerine veya hastanelere veya sağlık merkezi ve bir hastaneden diğer bir hastaneye sevk edilmeden hastanelere müracaat edenler (Âcil vakalar hariç),

b) Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmediği bir bölgeden gelip de müracaat ettiği ocak bölgesinde ikametleri 90 günü aşmamış olanlar (Mahallin mülki âmirlerinden fakirlik belgesi alanlar hariç),

c) Bölgede yaşıyan halkın çalışma saatleri nazarı itibara alınarak tâyin edilen mesai saatleri dışında ve tatil günlerinde nöbetçi olmıyan hekim ve yardımcı sağlık personeline muayene ve tedavi olmak istiyenler,

Sosyalleşmiş bölgelerden her hangi bir sebeple geçici olarak ayrılan ve kendi ocak hekimleri tarafından verilen sağlık fişlerini ibraz edenlerin muayenesi bulundukları yerlerdeki ocak hekimleri veya bunların hastayı sevk ettikleri müesseselerde veya şahıs sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmediği bir bölgeye gittiği takdirde orada Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tâyin edilen müesseselerde ücrete tâbi değildir.

MÜMESSİL ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR — (b) fıkrasına «mahallin makamlarından fakirlik ilmühaberi alanlar hariç» demek lâzım.

KUYTAK FİKRET — Halk sağlığı merkezlerinde nöbet hizmeti olacak mı? Bütün hekimler iştirak edecek mi?

ERSÜ VEHBİ — Bu teşekküllerdeki bütün hekimler iştirak edecek mi etmiyecek mi?

NUSRET FİŞEK SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM VEKÂLETİ MÜSTEŞARI — İştirak edecektir. Başhekim nöbete iştirak etmez, diğerleri eder. Birden fazla olmadığı zaman, daimî olarak bir adam 48 saat nöbette kalamaz.

KUYTAK FİKRET — O bölgedeki hizmet dışı sahalarda hastalananlar kime müracaat edecek?

NUSRET FİŞEK SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM VEKÂLETİ MÜSTEŞARI — Âcil vakalar hariçtir, diyor. Bunun suiistimal edilmemesi için âcil olmıyan vakaların ücrete tâbi olması lâzımdır.

KUYTAKA FİKRET — Âcil vaka olup olmadığını kim tesbit edecek?

YILDIZ AHMET — Efendim, biz sıhhi hizmet Talimatnamesini müzakere etmiyoruz. Müzakere ettiğimiz husus bir kanun mevzuudur. Hasta imiş gelememiş, bunu buraya sokamazmışız, bunlar üzerinde durmıyalım efendim.

KUYTAK FİKRET — Âcil vaka deniyor.

NUSRET FİŞEK — Âcil vakanın takdiri hekimin takdirine bağlıdır efendim. Hekim âcil vaka diye kabul ettiği takdirde para almıyacaktır. Âcil vaka değildir derse, o zaman alacaktır. Bu arada âcil vaka değildir dediği kimse durumu âcil vakayı icabettirmiş, vaktinde müdahale edilmediğinden dolayı ölmüş ise bundan dolayı hekim mahkûm olacaktır.

BAŞKAN — Efendim, 11 nci maddede iki tadil teklifi vardır.

Her sağlık merkezine, kadrolarında cins ve miktarında gösterilen sayıda motorlu vasıta verilir. İkincisi de nüfusu beş binden az olan yerde personele lojman verilir. Bunları reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

12, 13 ve 14 ncü maddeler tamamen usule mütaallik maddelerdir.

YILDIZ AHMET — Burada bir hata vardır, elimi madde için kaldırmadım. Burada bir şey gördüm de onun için. Beş bin nüfuslu bir yerde çalışan personele lojman verilebilir.

TUNÇKANAT HAYDAR — Arkadaşlarımız izah ettiler. Memlekette sağlık ocağı kurulan yerlerde lojman da yapılır. Endişem, bu yapılmadığı takdirde bu teşkilât yok demektir. Kadro artırılabilir. Lojman iki tanedir. Birisi ebenin, birisi şoförün. Üçüncü bir personel tâyin edilebilir. Oraya tâyin edilecek kimse için lojman bulunamazsa ne olacak? Tazminat mı verilecektir?

BAŞKAN — Bu maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde hastaların muhtacoldu-

ğu ilâç ve tedavi vasıtaları köylerde ve serbest eczanesi bulunmıyan yerlerde sağlık teşkilâtı veya Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından işletilen eczaneler tarafından temin edilir. Bu eczane ve teşekküller serbest eczane bulunmıyan yerlerde serbest meslek icra eden hekimlerin muayene ve tedavi ettikleri hastalara da ilâç satarlar.

Bir yerde serbest eczane bulunduğu halde bu eczanede bulunmıyan ilâçlar da Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı teşkilâtı tarafından temin edilebilir.

TUNÇKANAT HAYDAR — Muhterem arkadaşlarım. Bu madde ile aşağı - yukarı eczacılığa nihayet veriyoruz.

Çünkü yalnız kurulan eczaneler sosyelleştirme işiyle ilgili ilâcı satmıyor. Serbest satışına devam ediyor. Bu mevzuda bana ve arkadaşlarıma birçok müracaatlar olmuştur. Bunun için bu hususun burada iyice didiklenmesini istiyorum.

ÖZGÜNEŞ MEHMET — Ben lehte konuşacağım. Hattâ daha ileri gideceğim. Eczacılık sosyalleştirilmezse bu iş yarım kalır. Bugün İşçi Sirgortalarından aldıkları 80 liralık ilâç yardımını, sivil eczaneye giderek, çocuk oyuncağı, ruj ve saire alarak kullananları görüyoruz. Bu suretle de esas ilâç almak istiyenler ilâç alamıyorlar. Bu itibarla eczacılığın sosyalize edilmesinde büyük faydalar vardır. Bunun için de maddenin lehindeyim.

TUNÇKANAT HAYDAR — Ben eczacılığın sosyelleştirilmesine muhalif değilim. Zaten burada derpiş de edilmiştir. Sağlık Vekâleti tarafından açılıyor bir eczane. Fakat bunlar yalnız sağlık merkezindeki doktorun yazdığı şahıslara değil, umumi Devlet mağazaları gibi satış yapıyorlar. Bunlardan alınan tecrübeler neticesinde Devlete nekadara malloldüğunu, şimdiye kadar teşkilâtın ne kadar kâr ve ne kadar zarar getirdiğini arz ediyorum.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Efendim, müsaade ederseniz maddeyi baş tarafından bir daha okuyalım.

(15 nci madde tekrar okundu.)

Maddenin son kısmında bu eczanede bulunmıyan ilâçlar Sağlık ve Sosyal Bakanlığı tarafından temin edilir, deniyor.

TUNÇKANAT HAYDAR — Hükümet kontrolu altında eczane açıyorsunuz, orada başka eczane mevcut ise, o eczaneyi ölüme mi mahkûm etmek lâzımdır.

MURAT ERSENGÖZ — Bu eczanelerin açıldığı yerde serbest eczane yoksa bu madde onlar içindir.

YURDAKULER MUZAFFER — Varsa istifade edecek miyiz?

MURAT ERSENGÖZ — İstifade edeceğiz. Eczane mevzuu ile ilgili bir hayli etütler yaptık. Bunun üzerine uzun uzun konuştuk. Eczane olmıyan yerlerde bu hizmetlerin yürütülebilmesi için tek şartın bu teşkilât tarafından eczane açılmasına bağlıdır. O yerde eczane varsa buna lüzum yoktur. Bir yerde serbest eczane var, bunun ilâçları da orada bulunan hastalara kâfi gelmiyorsa, ancak o zaman bu teşkilât deposundan ilâç verilecektir. Eczacılık serbest bir meslektir. Bunların bulunduğu yerde, Devlete ait eczane açılmıyacaktır.

KAPLAN KADRİ — Eczacı varsa, elbet açılmıyacak. Serbest eczanelerden istifade edilecek.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetleri gören teşekküller tarafından parasız veya bedelinin bir kısmı veya tamamı hastalar tarafından ödenerek alınacak ilâç ve tedavi vasıtalarının listeleri her yılın ilk ayında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından ilân edilen liste harici ilâç ve tedavi araçları bedeli hastalar tarafından ödenmek suretiyle alınır.

MÜSTEŞAR NÜSRET FİŞEK — Son fıkrada, ilân edilen, deniyor, bu ilân edilir, olacaktır.

BAŞKAN — Tashih şekli ile oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Sosyalleştirmenin tatbik ve tesmili

MADDE 17 — Bir bölgede sağlık hizmetlerinin iyi bir şekilde yürütülmesi için gereken tesisler, lojmanlar, malzeme, araçlar ve personel temin edilmeden o bölgede sosyalleştirme plânı tatbik edilemez.

KAPLAN KADRİ — Burada mevzu etüt edilir, deniyor. O halde, istikbale muzaf birta-

kım faaliyetler olacak. Evvelâ lojmanları yapılacak, diğer ihtiyaçları temin edilecek, ondan sonra tamam olacak, demektir.

BAŞKAN — Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi hususundaki plânın tatbikatına rehber olmak üzere gereken kılavuz bölgelerin hangi bölgelerde kurulacağı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kararlaştırılır.

Sosyalleştirme plânı bütün yurda kademeli surette teşmil edilirken sağlık hizmetlerinin hangi bölgelerde ve ne zaman sosyalleştirileceği de Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile tesbit edilir.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Komitemizin temayülünü biliyorsunuz. Evvelâ Güney - Doğu Anadolu'dan başlanmalı, Batıya, Kuzeye doğru gidilmeli.

MÜMESSİL BEHİÇ ONUL — 3 ncü satırda, «Hangi bölgede» sözü, «Bölgelerin nerelerinde» şeklinde olacaktır.

BAŞKAN — Bu maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Âmme sektörüne dâhil kurumlara bağlı sağlık idare ve teşkilâtında yardımcı sağlık personeli yetiştiren okullarda ve kendi mensuplarına veya muayyen meslek gruplarına sağlık hizmeti yapan kurumlarda çalışan personele bu kanunun 3 ve 26 ncı maddelerinin hükümlerinin ne zaman tatbik edileceği bağlı oldukları bakanlıkların, aynı hükümlerin Tıp Fakültelerinde tatbik tarihi, üniversite senatosunun kararı ve Millî Eğitim Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından kararlaştırılır.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edildi.

MADDE 20. — Sosyalleştirme bu kanunun neşri tarihinden itibaren en geç 15 yıl içinde bütün memlekete teşmil edilecek ve 19 ncu maddede yazılı teşekküllerde çalışan sağlık personeli de bu müddetin bitmesinden önce bu kanun hükümlerine tâbi olacaktır.

BAŞKAN — Kaplan.

KAPLAN KADRİ — Masraf 15 yıl sonunda kaç milyara bâliğ oluyor?

CAHİT DEMİRBAŞ (Vekâlet Müşaviri) — Doğuda personel masrafı 14 milyon lira kadar tutuyor.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Her bölgede idâme masrafları o bölgede sağlık sigortası 25 lira olduğu takdirde yarısını karşılıyor. Ölçü bu olsun. Tamam mı arkadaşlar.

ZİYA KAYLA (Maliye Vekâleti Müşaviri) — Malûmdur ki; bizde bir Devlet Plânlama Dairesi kurulmuş bulunuyor. Bu dairenin vazifesi de âmme hizmetlerinin muhtelif sektörler arasında ne şekilde taksim edileceğini, hangi hizmetlere daha fazla ehemmiyet verileceğini tâyin etmektir. Yapacağı plânlara göre muhtelif hizmetlere muhtelif meblâğlar verilecektir. Biz şimdi bunu plânlamaktayız. Memleketin iktisadi politikası bakımından nasıl bir tasnife tâbi tutulması lâzımgeleceği hususları tâyin edilmeden 15 sene için böyle bir taahhüde girmemiz her halde doğru olmasa gerektir. Bununla plânlama dairesinin yeni kanunla kabul edilmiş tatbikatı da aksamış olur.

YILDIZ AHMET — Tatbikatının 15 senede tahakkuk edeceğinden bahsettikleri bu kanun, 15 senede dört teşriî devre geçirecektir. Gelen meclisler isterlerse bunu daha da uzatırlar. Biz yapılacakların ana hatlarını veriyoruz. Mecbur olmadıkça bu değişmiyecektir.

BAŞKAN — Yirminci maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Özel daire, genel kurul ve mahallî sağlık kurulları

MADDE 21.— Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi işlerini plânlamak ve Bakanlığın diğer daireleri ile iş birliği yaparak yürütmek üzere Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığında bir (Özel daire) kurulur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen arkadaş var mı? Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi faaliyetlerinin yürütülmesi ve değerlendirilmesi konusunda Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına görüşlerini bildirecek, tavsiyelerde bulunacak ve bu konuda halk ve çeşitli kurumlar arasında iş birliği sağlıyacak bir Genel Kurul teşkil edilir. Bu Kurul Sağlık

ve Sosyal Yardım Bakanlığından tâyin edilecek veya vazifelendirilecek yeter sayıda mütehassıs ile Üniversitelerin, Bakanlıkların, Devlet Plânlama Teşkilâtının, İşçi Sigortaları Kurumunun, Türk Tabipleri Birliğinin, Türk Eczacılar Birliğinin, Türk Veteriner Hekimleri Odaları Birliğinin göndereceği salâhiyetli temsilcilerle il sağlık kurumlarının göndereceği birer temsilciden teşekkül eder. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının talebi üzerine yukarda adı zikredilmiyen kurumlar da Genel Kurula daimî veya muvakkat temsilci gönderir.

Genel Kurul mûtat olarak yılda bir kere toplanır. Kurulun Başkanı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı veya görevlendireceği bir zattır. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı, Genel Kurulu veya Genel Kurulun bâzı üyelerinden teşkil edeceği istişare kurullarını toplantıya çağırmaya salâhiyetlidir.

Genel Kurul üyelerinden 3656 ve 3659 sayılı kanunlara tâbi olup da toplantılara Ankara dışından geleceklere kanuni yollukları Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından, bunların dışında kalanlara yollukları Maliye ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları tarafından tesbit edilen esaslar dâhilinde ödenir.

NUSRET FİŞEK (Müsteşar) — Bu madde İşçi Sigortaları Kurumu kanunundan alınmıştır. Orada bu şekildedir.

MALİYE TEMSİLCİSİ HİKMET SAĞCI — Bu maddede adı geçen personel vazife ile bir yere giderlerse, Harcırah Kanununun hükümleri uygulanmalıdır.

BAŞKAN — Teklifinizi söyleyin.

MALİYE TEMSİLCİSİ HİKMET SAĞCI — Yol masrafları Harcırah Kanununun hükümleri dairesinde ödenir, diyelim.

BAŞKAN — Bu şekli ile maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 23. — Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetleri teşkilâtı ile halk arasındaki münasebeti temin maksadiyle sağlık ocaklarında, sağlık merkezlerinde ve illerde, sağlık kurulları kurulur. Bu kurulların kuruluşu, çalışma tarzları ve toplantı zamanları Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından hazırlanan bir yönetmelikle tâyin edilir.

Bu kurullar halkın sağlık teşkilâtından istediği hususları ilgililere duyurur. Hizmetlerin başarı ile yürütülmesi için halkın eğitilmesine ve teşkilât ile maddi ve mânevi iş birliği yapmalarına yardım ederler.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Personele dair hükümler

MADDE 24. — Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinde vazife alanlar vazifeye başladıkları günden itibaren 3 yıl hizmete mecburdurlar. Bu müddet zarfında ilgili kurumları bunları her hangi bir mahalle ve her hangi bir sağlık vazifesine nakledebilirler.

3 yıllık müddetin hitamından en geç üç ay evvel istifa edeceğini bildirmiyen sağlık personelinin hizmet müddetleri 3 er yıllık devreler için uzatılmış sayılır.

Sağlık personelinin nakil ve tâyinleri; istekleri, bir bölgede muayyen bir süre hizmet etmiş olmaları, kadro durumları, sağlık halleri, çocuklarının tahsil durumları, vazifede gösterdikleri başarı gibi hususlar göz önüne alınarak Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir tüzük ile tesbit edilir.

Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinde 3 yıllık vazifeyi tamamlıyanlar bu müddetin hitamından itibaren üç ay içinde istifa etmedikleri veya kurumlarınca sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinden gayrı bir vazifeye tâyin edilmedikleri takdirde yeniden 3 yıl - yukarda zikredilen hükümler dairesinde - istihdam edilirler. Personelin 3 yıllık devreler sonunda hizmetlerinin temdidi emekliye ayrılmcaya kadar aynı şekilde devam eder.

Tâyin edildikleri yere gitmiyenler veya vazifesini terk edenler hizmetten çıkarılırlar. Bu suretle hizmetten ayrılanlar 1 yıl müddetle âmme sektöründe her hangi bir vazifeye tâyin edilemezler ve çalışmakta oldukları il dâhilinde bir yıl müddetle serbest sanat icra edemezler.

BAŞKAN — Bu maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 25. — Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetleri personeli tâyin edildikleri vazife dışında, tâyin makamı tarafından uygun görüldüğü hallerde âmme sektörüne ait başka bir sağlık hizmetini de günlük resmî mesai süresini aşmamak şartiyle ek ücret veya maaş almadan

ifa ederler. Mahallin sağlık âmiri, sağlık personeline zaruret halinde kısa süreli geçici vazifeler verebilir.

MÜMESSİL CAHİT DEMİRBAŞ — Efendim, burada bir husus var. Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği illerde çalışan hekimlerin tâyin ve nakil yetkileri doğrudan doğruya Sağlık Bakanlığına aidolmalı, diğer personelin tâyinine il sağlık müdürlükleri yetkili kılınmalıdır.

«Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği illerde çalışan hekimlerin istihdam yetkisi Sağlık Bakanlığına aittir.» Halbuki ticari bir akit oluyor bu arada. Şimdi iyice anlaşılsın diye tekrar okuyorum. 25 nci madde şöyle başlıyor :

«Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği hallerde çalıştırılan hekimlerin istihdam yetkisi Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına, yardımcı personelin istihdam yetkisi ise il sağlık müdürlerine aittir.» Bundan sonra madde aynen devam ediyor.

BAŞKAN — Bu değişik şekliyle maddeyi kabul edenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 26. — Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmiş olduğu bölgelerde mukavele ile sağlık personeli istihdam edebilir. Verilecek ücretlerin esasları Sağlık ve Sosyal Yardım ve Maliye Bakanlıkları tarafından müştereken tesbit olunur.

TUNÇKANAT HAYDAR — Devlet Personel Dairesi kuruluyor. Bu dairenin vereceği esaslar dairesinde diye buraya kayıt düşülmesini arz ve teklif ederim.

HİKMET SAĞCI (Maliye Vekâleti namına) — 26 nci madde mukavele esasını vaz'ediyor. 27 ise sağlık personeline ücret rejimini tesbit ediyor. Dün akşamki mevzuubahsolan konuşmada şu husus tebellür etti; bir Personel Dairesi kuruldu; bu daire memleketteki ücret rejimini tesbit edecek. Şu halde bu ücret rejimi tesbit edilmeden mütaakıp 27 nci maddede sıhhat personeline bu kanunda belirtilen menfaatler temin edildiğinden, Personel Dairesinin umumi rejime alınabilmesi imkânı bahşedilmiş olduğundan, bugünkü aylıklarla vazife ifa edemiyeceklerinden bu personelleri mukavele ile istihdam edeceğiz. Haydar Beyefendinin buyurdukları gibi, Sağlık Bakanlığı Personel Dairesi ile mutabakata varılacak, ücret hadleri tâyin edilecek. Bakanlar Kurulunun tasdikına arz edilecek, o yolda uygulanacaktır. Şahsi özlük hakları, emeklilik hakları ve terfileri de yürüyecektir.

NÜZHET FİŞEK — Bu madde 27 nci madde ile alâkalıdır. Yalnız bir noktaya işaret edeceğim. Bu yürütmek üzere olduğumuz büyük eseri yürütecek olan nihayet insandır. Bu insanı hizmete bağlıyacak hale getirmediğimiz takdirde bu hizmet yürümez.

BAŞKAN — Müsaade ederseniz 27 nci maddeyi okuyalım, çünkü bu ikisi birbiriyle ilgilidir.

MADDE 27. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği kurum ve bölgelerde sağlık hizmetlerinde çalışan sağlık personeline - klinik ihtisası yapan asistanlar hariç - aşağıdaki esaslar dâhilinde tesbit edilen miktarlarda ek ödenek verilir.

A) Üniversite ve yüksek okul mezunlarına ayda bin lira, lise muadili meslek okulları mezunlarına ayda üç yüz lira, lise muadili tahsil yapmamış sağlık personeline ayda yüz lira, temel ek ödenek verilir.

B) Tahsil süresi altı seneden az olan her tahsil yılı için % 10 nisbetinde indirim yapılır.

C) Personelin mektepten mezun olduklarından itibaren geçen her yıl için temel ödeneklerine, temel ödeneklerinin % 2 si zam edilir.

D) Şehir, kasaba ve köyler, ekonomik ve sosyal şartlar göz önüne alınarak beş bölgeye ayrılır; birinci sınıf mahrumiyet bölgelerinde çalışanların temel ödeneklerinin % 40 ı, ikinci sınıftakilere, % 30 u, üçüncü sınıftakilerine % 20, dördüncü sınıftakilere % 10 u zam edilir. Beşinci bölgedekilere bu maksatla zam yapılmaz. Bu ödenek ancak o bölgede çalıştığı süre boyunca alınır. Bölgeler Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından hazırlanan bir yönetmelikle tâyin edilir.

E) Sağlık personelinin işgal ettikleri mevkiin önemi ve yaptıkları vazifenin ağırlığı göz önüne alınarak hizmet yerleri beş dereceye ayrılır: Birinci derecedeki hizmet yerlerinde çalışanların temel ödeneklerine, temel ödeneklerinin % 100 ü, ikinci derecedekilere % 80 i, üçüncü derecedekilere % 60ı, dördüncü derecedekilere % 40 ı, beşinci derecedekilere % 20 si zam edilir. Bu ödenek ancak bu hizmette çalışıldığı süre

boyunca alınır. Hizmet yerlerinin derecelenmesi Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından hazırlanan bir yönetmelikle tesbit edilir.

F) Fakülte veya meslek mekteplerinden mezun olduktan sonra ihtısas yapanların temel ek ödeneklerine, temel ödeneklerin % 50 si nisbetinde zam yapılır. Mesleki kurs görenlerin gördükleri kursun her üç ayı için temel ödeneklerine, temel ödeneklerinin % 3 ü zam edilir. Bu kanun gereğince verilecek ödenekler için 7244 sayılı Kanun hükmü uygulanmaz.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Şimdi arkadaşlar, size bir döküman arz edeceğim. Bunu okuduktan sonra reylerinizi kullanın.

Yeni mezun bir arkadaş; maaşı 500, temel ödeme 1 000, birinci mahrumiyet bölgesi için % 40 400 toplam 1 900,

İhtısas yapan, maaşı tahmini olarak 800, temel ödenek 1 000, 1 nci mahrumiyet bölgesi % 40 ilâve 400, ihtısas % 5 500, geçen hizmet yılları % 2 hesabiyle 10 yıl olarak 200, toplam 2 900, birinci derece hizmet 1 000, bunun toplamı 3 900,

Hemşire, yahut sağlık memuru, maaşı 600, temel ödenek 300, 1 nci mahrumiyet bölgesi % 40 tan 120, geçen hizmet yılları on yıl üzerinden % 2 karşılığı 60 toplam 1 080. Birinci dereceden hizmet 300, toplam 1 380. Yani bir hemşire o bölgede bulunduğu takdirde on senelik ise 1 380 lira alır.

Bir ebe: Maaşı 500, verilen ödenek 100, birinci mahrumiyet bölgesi zammı 40, geçen hizmet yılları 20 hepsi 660. Birinci derecede hizmetten 100 lira zam, eder 760.

Yani köydeki; eğer on senelik ebe ise eline 760 lira geçecek, hemşire ise 1 380 lira alacak. Sağlık merkezinde bulunan bir mütehassıs ise 3 900 lira, bir hekim doğrudan doğruya 1 900 lira alacak.

BAŞKAN — Buyurun.

TUNÇKANAT HAYDAR — Bu personelin ücretlerini gördünüz ve maaşının % 70 ini geçemiyecek şekilde alacağı tazminatları da gördünüz. Acaba uzun zamanlar mahrumiyetler içinde yaşıyan bizim subaylarımız ne alırlar? Jet tayyaresiyle uçan ve hergün ölümle karşı karşıya gelen bir subay ne alır. Görüyorsunuz ki, bu arkadaşlara bu alacakları miktardan başka ayrıca da bir lojman veriyoruz. Bunu ne ile yapıyoruz, Maliye Vekâletinin bütçesi malûm. Ona zam, buna zam, bunun altından kim çıkacak? Onun için muhterem arkadaşlarımdan istirham edeceğim, bu zam işinden vazgeçelim. Nasılki, subaylarımız birçok mahrumiyetler içinde az ücretle çalışırlarsa bunlar da aynı şekilde çalışsınlar. Bu memleket hepimizindir.

MÜSTEŞAR NÜZHET FİŞEK — Sayın albayım çok haklıdırlar. Yalnız realiteleri karşılamak mecburiyetindeyiz. 18 yaşını bitirmiş bir kimse, dilediği mesleki seçebilir. İstediği meslekte çalışmakta serbestir. Kendi iradesi ile bir adam memur olabilir, subay, doktor, mühendis olabilir.

Kabul etmek lâzımdır ki, personel çok parz gördüğü yere gider. Bu yüzden dairelerde teknik elemanlar kayar durur.

Serbest meslekle kabili telif olmıyan bâzı mesleklerin dışında, mühendislik, doktorluk gibi, imkânlar vardır. Memur olarak dairede, serbest meslek sahibi olarak da dışarıda çalışabilir. Dışarıdaki işinden, çalışmasından menedilirse, daireden ayrılır, memurluk sıfatı kalkar, serbest meslekine devam eder.

Her iki faktörün tesiri altındadır.

1. Devlet memuru oluşu,
2. Ekonomik kaideler.

Bugün hekim serbest meslek sahibi olduğu için ekonomik kanunların tesiri altındadır, diğer memurlardan farklı olarak. Hekimi bir yere göndereceğimiz zaman hekim bugünkü mevzuatla kendisine bağışladığımız imkânlar dolayısiyle nerede para kazanacağını düşünmek mecburiyetindedir. Bugün memleket sathına hekim tevzi edemeyişimizin sebebi bu sistemdir. Bunu bir tarafa bırakır da, hekim yalnız maaşiyle yetinecektir dersek bunların hepsi serbest mesleğe kaçarlar. Hizmet yürütülemez. Kendimi siz subay arkadaşlarımızın safında görüyorum. Bizim gibi bu devirde düşünen çok azalmıştır. Bugünkü devirde Avrupa'nın tesiri altında ve daima ekonomik kaidelerle hareket etmek mecburiyetinde kalmışızdır. Yabancı memleketlerde bulunduğum sırada Kanada'ya da uğramıştım. Orada ne maaş alırsın diye benden sordular. 125 lira maaş dedim. Sana 1 200 dolâr versek, yani almakta olduğun maaşının sekiz mislini versek gelir misin dediler? Gelmem dedim. Nasıl olur, sekiz misli maaş alıyorsun da gelmiyorsun. Maalesef bizim gibilerin

sayıları azalmaktadır. Hekimlerimize serbest kazançlarına muadil olabilecek veya ona mukabil bir ücret vermediğimiz takdirde, hem hekimi bulamazsınız, hem de buraya yatırdığınız para heba olacaktır. Trakya bölgesine 100 milyon lira para yatırıyorsunuz, bunun altı milyonunu tazminat olarak veriyorsunuz. Altı milyonu esirgediğiniz takdirde ne olacak? Verilen 94 milyon lira heba olup gidecektir.

Sonra yabancı memleketlerde hekimlerimiz olduğunu biliyorsunuz, bunlar memlekete dönmemektedirler. Bunları serbest meslek baremi içinde mütalâa etmeye imkân yoktur. Çünkü iktisadi kanunlara tâbidirler. Amerika'da 1 200 tane doktorumuz vardır. Biz merak ettik. Ankara Tıp Fakültesinden bir arkadaşımız bir hekimin kaça mal olduğunu hesaplamış, 500 bin lira bulmuş. Bu vaziyete göre biz 600 milyon lirayı Amerika'ya karşılıksız ihracetmiş durumdayız.

Haydar Tunçkanat Albayımın yüksek sözleri bana hitabedebilir. Maalesef bugün memleketin şartları içinde, bu yüksek düşünceler herkese hitabedemez.

Doktorluk ağır bir meslektir. Vazifesine bağlı bir doktor, tahammül edilemiyecek kadar ağır şartlar içinde çalışıyor.

Binaenaleyh, eğer realist bir görüşle hareket edersek, bu kanunun kabul edilmesinde fayda vardır, yerinde olacaktır.

KUYTAK FİKRET — Sağlık Vekâleti Müsteşarını dinledik. Ancak şunu bilhassa belirtmek isterim ki; bu söyledikleri dâva yolnız doktor dâvası değildir. Bu memlekette dışarda hayat sahası olan herkesin memuriyette asla gözü yoktur. Aldıkları maaş veya ücreti hepimiz müdrikiz. Ancak imkânların daima nazarı itibara alınması da şarttır. Biz bu memleket evlâtlarından biraz daha bu memleketin aşkiyle yanmasını bekliyoruz. Yalnız doktorlar mı, geceleri rahatsız olan, yalnız mühendisler mi, dağ başlarında ıstırap çeken. Bu ordunun fedakâr elemanları gece gündüz dağ, taş demeden feragat ve fedakârlıkla hizmet görüyorlar. Binaenaleyh bunu memleketin yalnız doktorlarına bağlamak, mühendislerine bağlamak meselesi mevzuubahsolamaz. Bilhassa ordu mensuplarının ne gibi mahrumiyetler içinde çalıştıklarını bilmenizi isterim. Bugün doktor muayyen bir zaman içinde vazifesinde çalışır. Fakat vazife dışı zamanlarda dışarda, çalışma imkânına da maliktir. Şimdi biraz evvel konuştuk, dedik ki, âcil vakalar haricinde olanlar istedikleri zaman doktora gider tedavilerini yaptırır. Bu bölgelerde doktora hayat imkânı sağladık.

NUSRET FİŞEK — Doktor parasız muayene ediyor.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Tunçkanat Haydar arkadaşımızın sözlerine iştirak ediyorum. Orduda çalışanların karşılaştığı şartları hiçbir yerde bulmaya imkân yoktur. Öğretmenler ve subaylar bu şartlar altında çalışıyorlar. Diğer taraftan da Müsteşar Beyin sözlerine iştirak ediyorum. Biz serbest meslekin hukukunu halledivoruz. Bunun için bir muvazene kurmak mecburiyetindeyiz. Bunu cemiyetin bütün faktörlerine teşmil etmiş olsaydık hepsini bu mükellefiyete tâbi tutardık. Mevzuumuz o kadar şümullü değildir. Mevzuumuz doktor olduğuna göre, bu mevzuu bu kanun çerçevesi içinde görüşmemiz lâzımdır.

ATAKLI MUCİP — Ben bu kanunları getirmekteki maksadın, memlekete hizmet olduğunu kabul ediyorum. Memlekete hizmet aşkı olan insanların paraya temas etmemeleri lâzımdır. Memleket hizmeti için getirmemişler, kazanç peşindeymişler gibi görünüyor.

İyi bir hayat standardına ulaşmak şarttır. Ama, imkânlarımız buna müsait değildir. Ordu mensupları, öğretmenler de aynı durumdadır. Kömür ocaklarında çalışanlar da aynı durumdadırlar. Az paralarla bu hizmetleri yapmaktadırlar. Dört bin lira ne demek?

TUNÇKANAT HAYDAR — Efendim; Nusret Bey iyi konuştular. Memleketimizin dertlerini hakkı ile görmek lâzımdır. Bunların sebep ve neticelerini bir biri ile karşılaştırmak lâmızdır. Bir doktorun beş yüz bin liraya mal olduğunu söylediler. Mektepte, yüksek tahsili bedava okumuş bir doktor, mektepten çıkar çıkmaz 1 900 lira maaş almaktadır. Memlekette tahsillerini bedava yapan doktorlar Amerika'ya gider ve orada kalırlar. Tahsillerini bedava yapan bu zevatın, bu memlekette bir mecburi hizmeti olmak gerektir. Bu sosyal bir borçtur, bu sosyal hizmetlerden hissesini alması lâzımdır.

Ziraat Fakültesini bitiren bir mühendis, kendi teşkilâtında 500 lira almakta, ama Devlet Su İşlerine gittiğinde yevmiye suretiyle 1 500 lira almaktadır. Keza bir pilot; Hava Kuvvetlerinde olduğunda 800 lira almakta, fakat Havayollarına gittiği zaman üç bin lira almakta-

dır. Biz bunları, bu muvazenesizlikleri yok etmeye çalışırken, yeni baştan aynı şeyleri meydana getiriyoruz. Devlet Personel Dairesinin gayesi ne idi? Bunları düzenlemekti. Ben arkadaşlarımdan rica ediyorum, bu madde de kaldırılsın.

BAŞKAN — Maliye Bakanlığı Müsteşarı.

MALİYE BAKANLIĞI MÜSTEŞARI ZİYA KAYLA — Birçok âmme hizmetleri vardır. Bunları yapanların hepsi doktor değildir. Bunlara aynı miktar para verilmesini derpiş eden bir kanun çıkarılmıştır. Bu kanun ortada dururken, doktorları ayırıp burada onlar için tamamen yeni bir hüküm konulması doğru değildir. Bu Maliye tekniğini alâkadar eden bir iştir.

KAPLAN KADRİ — Efendim, ben meseleyi başka yönden mütalâa ediyorum. Şu sondaki tabloda işletme masrafı 30 milyon lira. Her sene bu masraf olacaktır. 10 senede 300 milyon lira eder. Desteklenecek nüfus, 1 500 000 civarındadır. Nüfus başına ayda 3 lira düşer. Binaenaleyh bir köydeki 5 nüfuslu aileden ayda 15 lira alırsak 10 sene içinde bu sistemi amorti etmiş oluruz. Ayda mutlaka 15 lirayı almamız lâzımdır. Demin 25 kuruş filân diye mevzubahsoldu. Bu olmaz. 15 milyon liralık bir destek yapmamız lâzımdır. Temas edilen doktor ücretleri belki yüksek gözükür. Şimdi aldığı gibi mütalâa edemeyiz. Bu sistemin yaşaması için doktor ücretleri bugünkünden aşağı olamaz. Yaşaması için bir prim sistemine ihtiyaç vardır. Onun için bu maddeyi Maliye Bakanlığının iştirak ettiği gibi, istikbale mâtuf bir kayıtla bırakalım ve tekrar tezekkür edilerek sonra gelsin.

YILDIZ AHMET — Bunlar elâstikidir değiştirilebilir. Devlet Personel Dairesinin belirttiği şekilde, istikbale mâtuf bir şekilde yapılmasına taraftarım. Devlet Personel Dairesinin tesbit ettiği esaslar dairesinde bu ücretler tâyin edilir dersek bu iş biter. Bunun üzerinde ne kadar konuşsak halledemeyiz.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — 26 ile 27 yi birleştirelim. Bu teşkilâtta çalışacak personelin ücretleri Sağlık ve Sosyal Bakanlığı Maliye Bakanlığı ile tesbit edeceği kıstaslar içinde, mukavele ile tesbit edilir deyince istikbale raci olur.

ATAKLI MUCİP — Personel Dairesini süs için mi kurduk?

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Bu plânın parasız yörüyeceğine kaani değilim. Rakamlarında sıhhatli olmadığına kaaniim. Olgunlaşmamış tâbiri, tam bu madde içindir.

Personel Dairesi tesbit etsin, şeklindedir benim teklifim.

Devlet Personel Kanunu ile tesbit edilir demek lâzımdır.

NUSRET FİŞEK (Temsilci) — Maliye Bakanlığından Hikmet Bey ile biz redaksiyonu yapalım, takdim edelim.

Şunu ilâve etmek lâzımdır. Hekimlerin serbest kazançları göz önüne alınmak suretiyle.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Gayet tabiîdir

KUYTAK FİKRET — Efendim, bir temennide bulunacağım : 27 nci maddede yazılı olan, «ek ödenek» tâbiri, «tazminat» olarak değiştirilsin.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — 26, 27 ve 28 nci maddeleri, atlıyalım, komisyonla Maliye Bakanlığı temsilcileri, müştereken bunu hazırlasınlar. Şimdi diğer maddelere geçelim.

BAŞKAN — Gürsoytrak'ın bu teklifini oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

ERSÜ VEHBİ — Personel giderlerinden % 25 indirim yapılmasını teklif etmiştim. Bunu da nazarı itibara alsınlar. Mecburi hizmet durumunu da dikkate alsınlar.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Bu mesele bu kanunun içine girmiyor. Türkiye'ye şâmil olacak.

ERSÜ VEHBİ — Bununla birlikte onu da yapalım.

SAĞLIK BAKANLIĞI MÜSTEŞARI NUSRET FİŞEK — Efendim, Mecburi hizmet Kanunu ile ilgili bir husustur bu. Mecburi hizmet Kanunu Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk defa çıkmış, iki defa fiyasko ile neticelenmiştir. 3 ncü defa aynı yola gitmek aynı neticeyi verecektir.

TUNÇKANAT HAYDAR — Orduda yürüyor.

SAĞLIK BAKANLIĞI MÜSTEŞARI NUSRET FİŞEK — Serbest meslek sahiplerinde yürümüyor.

BAŞKAN — Vehbi Bey, teklifinizi geri alıyor musunuz?

ERSÜ VEHBİ — Hayır.

BAŞKAN — Etüdetsinler, maddelere devam ediyoruz.

MADDE 29. — Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetleri personelinin izinli veya hasta olduğu müddet bir yılda 30 günü aşarsa 30 günden fazlası için ek ödenek alamazlar. Bu suretle çalışamadıkları günler için ek ödenekten yapılan kesinti ek ödenek miktarı o ay içindeki tam ve yarım iş günlerine bölünerek bulunur.

TUNÇKANAT HAYDAR — Bundan evvel iade ettiğimiz maddelerle bu da ilgilidir. Bunlar esasa bağlanmadığı için bunun da iade edilmesi lâzımdır.

MADDE 30. — Ücret mukabili muayene ve tedavi edilen hastalardan ücret, hizmeti yapan sağlık personeli tarafından, makbuz mukabilinde tahsil edilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 31. — Sosyalleştirilmiş hizmetlerde çalıştırılan karı veya kocanın aynı mahalde ayrı iki teşekkülde çalıştırılmaları mümkün değilse bunlar aynı hizmet yerine tâyin edilebilirler.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

32 nci madde kaldırılmıştır.

MADDE 33. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerdeki inşaat, Bayındırlık Bakanlığınca tercihan yapılır

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 34. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgeler için lüzumlu malzeme, teçhizat, ilâç v.s. maddeler, motorlu nakil vasıtaları ve yedek parçalarının satınalınmasına ve bunların memleket içinde nakillerine mütaallik taahhüt işleri ve motorlu nakil vasıtalarının tamirleri ile her türlü inşaat ve bina tamirleri 2490 sayılı Artırma, eksiltme ve ihale Kanunu hükümlerine tâbi değildir. Bu hususta uygulanacak esaslar Maliye, Bayındırlık ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarınca müştereken tesbit olunur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?

TUNÇKANAT HAYDAR — Niçin 2490 sayılı Kanun hükümleri dışına çıkılmak isteniyor?

TEMSİLCİ MURAT ERSENGÖZ — Fırsat lûtfederseniz arz edeyim.

Bu madde üzerinde Maliyeci arkadaşlarımızla görüştük. 2490 sayılı Kanun bâzı formaliteleri icabettiriyor. Bakkaldan alınacak bir kâğıdı dahi bu yüzden alamıyoruz, güçlükler oluyor. Onun için şöyle bir neticeye vardık : Tamirin icabettirdiği büyük işler değil; küçük tamirler, parça satınalınması gibi kısımların madde dışında tutulması, inşaat gibi büyük işlerin madde içinde kalması şeklini kabul buyurmanızı rica edeceğim.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Bu mevzuda Komitenin temayülü tezahür etmiştir. Onun için bu mevzuda fazla bir şey konuşmıyalım ve kanundan kaçınmak hükmünü çıkaralım. Burada Devletin kontrolundan kaçınılamaz.

MALİYE TEMSİLCİSİ HİKMET SAĞCI — Efendim, tatbikatta Artırma eksiltme Kanununun bâzı müşkülâtına tesadüf ediliyor. Ancak, hususi bâzı kanun hükümleriyle istisnalar konuyor. Bu istisnalar, büyük inşaatlara munhasırdır. Bir lojman, bir hastane yaptırmak için, 2490 sayılı Kanuna tâbi değildir, demek doğru değildir. Esasen bu kanunun mahzurları bertaraf edilmek için çalışılmaktadır. Onun için müsaade ederseniz bu hükmü kaldıralım.

TUNÇKANAT HAYDAR — Muhterem arkadaşlarım, önümüze gelen kanunlarda, bilhassa İktisadi Devlet Teşekkülleri ile ilgili kanunlarda nedense hep 2490 sayılı Kanundan kaçılmaktadır. İktisadi Devlet Teşekkülleri bundan kâr değil, milyarlarca suiistimale düşmüşlerdir. Maddenin çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Bina tamiri 2490 sayılı Artırma ve eksitlme Kanunu hükümlerine tâbidir denir alt tarafı çıkarılırsa olur.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — 34 ncü maddenin olduğu gibi çıkarılmasını, her türlü işin Devlet kontrolü içinde kalmasını arz ve teklif ederim.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Biz de aynı şeyi söylüyoruz. Madde 34 ü tekrar okuyorum.

(Madde 34 tekrar okundu.)

YILDIZ AHMET — Maddeyi kaldırırsak mesele hallolur.

BAŞKAN — 34 ncü maddenin kalkmasını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. 34 ncü madde kalkmıştır.

MADDE 35. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde âmme sektörüne dâhil kurumların sağlık teşekküllerine ait binalar, malzeme, ilâç ve eşya Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının lüzum gösterdiği ve iş emniyetini tehdidetmediği takdirde aşağıdaki esaslar dairesinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına devrolunur.

a) Devlete ait binalar Maliye Bakanlığınca Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı emrine tahsis olunur.

b) Sermayesinin tamamı Devlete ait iktisadi teşekküllerden Hazineye devredilecek binaların iktisap bedellerinden amortisman bedelleri çıkarıldıktan sonra geri kalan bakıye bu teşekkülün sermayesinden tenzil edilir. Binalar Hazine adına tescil edildikten sonra Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı emrine verilir.

c) Bir kısım sermayesi hakiki veya hükmi şahıslara aidolan âmme sektörü müesseselerinin malı olan binaların devrinde Devlet hissesine düşen kısım hakkında (b) fıkrasındaki gibi muamele yapılır. Hakiki ve hükmi şahısların hissesi kendilerine ödenir.

a, b ve c fıkralarında yazılı binalarla eşya, malzeme ve ilâçların devrine ait diğer hususat Maliye, Sağlık ve Sosyal Yardım ve ilgili bakanlıklar arasında müştereken tesbit edilecek esaslara göre yürütülür.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ HİKMET SAĞCI — 35 nci madde diğer müesseselerden Sağlık Bakanlığına devredilecek gayrimenkul ve saireye taallûk ediyor. Bunlar, Muhasebei Umumiye Kanununun 23 ncü maddesine göre evvelâ Hazinede toplanır, ondan sonra aidolduğu servislere verilir. Bu itibarla maddede evvelâ Hazineye tahsis etmek ve Hazinenin de alâkalılara tevzi etmek keyfiyeti ithal edilmiştir. Evvelâ Hazineye tahsis edilmesi ondan sonra da Sağlık Bakanlığına tahsis edilmesini istemektedir. Bu hükmün Muhasebei Umumiye Kanununda mevcudolması bakımından bu maddenin kalkmasını teklif ediyorum. (1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanunun 23 ncü maddesi) gereğince gayrimenkulleri hazinece tescil edilir, yani evvelâ Hazinenin defteri kebirine kaydedilmesi zarureti vardır.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — 36 ncı maddeyi geçelim.

MADDE 36. — Tababetin sosyalleştirildiği bölgelerde hususi tababet icra edenlerin - istedikleri takdirde - sanatlarını icra için kullandıkları alet, makina, cihaz ve malzemeden işe yarar olanlar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından satınalinabilir. Malzemenin fiyatı Maliye ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarınca kurulan bir komisyon tarafından tâyin edilir.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Başka türlü satınalabilir, daha kontrollu şekilde.

BAŞKAN — Serbest tababet yapan doktor elindeki malzemeyi satmak istiyor. Bu malzemeyi de bakanlık almak istiyor. Bu takdirde malzemeyi alan Sağlık Bakanlığı ile Maliye Bakanlığını temsil eden bir heyet tarafından bu malzemeye bir kıymet takdir edilir ve alınır.

TUNÇKANAT HAYDAR — Bir doktor, bir dişçi bir muayenehane açmıştır. Malzeme almıştır. Her doktor kesesine göre malzeme almıştır. Şimdi doktor bu tarafa geçtiği takdirde, bu maddeye göre, onun malzemesini almaya mecbur oluyoruz. Bu malzemeyi nerede kullanacağız? Bir sürü pens ve saire. Ne olacak bunlar.... Bu maddenin değiştirilmesi lâzım.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ HİKMET SAĞCI — Efendim, Devletin bir mal satınalması Artırma Eksiltme Kanununa tâbidir. Sosyalleştirilen bölgede doktor malzemesini kullanamıyacaktır. Bu malzeme Sağlık Bakanlığına lâzımdır. Şimdi bu alım satımı uzun bir muameleye tâbi tutup da doktoru, şurada burada mal satan bir adam durumuna sokmak da doğru değildir. Onun için bizce bu madde mahsurlu değildir.

ÖZKAYA M. ŞÜKRAN — Ben aksini düşünüyorum. Meselâ Ankara bölgesi sosyalleştirildiği zaman bütün doktorlar, alın bizim malzememizi dediği zaman nasıl alacaksınız, neyle alacaksınız?

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Doktorlar bende şu malzeme var diye teklifte bulundukları zaman, Sağlık Bakanlığı uzmanı, eğer ihtiyaç hissediyorsa, bu aletlerin kullanılmasına kanaat getiriyorsa, Maliye Bakanlığı ile müştereken kuracakları bir komisyon tarafından alacaklardır.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Efendim, mutazarrır olacaklardır. Senin malzemen yaramaz alamayız diyecekler. Bu şahıs ne diye mutazarrır olsun.

TUNÇKANAT HAYDAR — Şu Ankara ve İstanbul'daki muayenehaneleri nazarı itibara alırsak bunların çoğunun tesisleri sabittir. Sağlık merkezlerine yeni cihazlar alacağız. Bunları hastanelerde kullanamıyacağız. Elektrikle tedavi cihazlarını alamıyacağız. Eğer bunları biz bu şahıslardan almaya kalkarsak daha yarım milyar lira bu işe ilâve etmek lâzımgeliyor.

KAPLAN KADRİ — Bu maddede gayet tabiî lehe bir hareket var. Sosyalize edilen bir bölgeden kalkıp başka bir yere gitmek çok zaman tabiî bir hâdisedir. İhtiyaç çok geniş memleket sathına teşmil edilecek. Mallar döviz yolu ile gelecektir.

TUNÇKANAT HAYDAR — Bu malzemelerden başka yerlerde kullanılacak malzeme olur, kullanılamıyacak malzeme olur. Onun için maddede elâstikiyet kalmalıdır.

SAĞLIK BAKANLIĞI MÜSTEŞARI NUSRET FİŞEK — Endişeye mahal yoktur. Tababet sosyalleştiği zaman teşkilâtımız genişliyor. Bu malzemenin gelmesi için, yeniden ithal edilmesi için dövize ihtiyaç olacaktır.

Memleket içindeki fizik tedavi cihazını, rontgen cihazını bakanlığın almasında bir mahzur yoktur, bu bakımdan. Bunların işe yarıyanlarını bakanlık alır, yaramıyanlarını almaz. Bir mahzur yoktur. Kullanılabilecekleri görür ve alır. Bunu bakanlığa bırakıyoruz.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Bu madde ihtiyaca cevap veren bir maddedir. Ne kadar konuşulsa neticeyi değiştirmek mümkün değildir Onun için kifayet teklif ediyorum.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Arkadaşımız; ihtiyaca cevap veren maddedir dediler. Ben de değildir diyorum. Onun için konuşulması lâzımdır, mevzuun.

BAŞKAN — Kifayeti kabul edenler... Kabul edilmemiştir.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Misal olarak, Ankara bölgesine satmak istiyor, alın diyor. Buna cevap verebilmek için ne kadar para lâzımsa onu da temin etmek gerekir. İkincisi; satışlar hakkında bir vuzuha gitmek icabeder. İsteyen doktorun malzemesini Devlet mecburen satınalır, deyin, kabul ederim maddeyi ben. Benim arz etmek istediğim, maddeye vuzuh verilsin.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Arkadaşlar, olmıyacak misal verilirse, insanın gözüne büyüyebilir. Tunceli'yi sosyalleştiriyoruz. Oradaki bir doktorun, varsa bir dişçinin malzemesi ne olabilir? Bunların malzemesi Devletin işine yarıyacaksa satınalınacaktır. Bu satınalmada alâkalılar hata işlerlerse mahkemeye verilebilir. Sonra bütün Türkiye'de tıbbın sosyalleştirilmesi zamana vabeste bir şeydir.

KAPLAN KADRİ — Efendim, Ankara'dan alınırsa bu malzeme Türkiye'nin diğer yerlerine gider. Türkiye'de sıhhi malzeme azdır. Onun için bu mevzu üzerinde pek durmıyalım.

TUNÇKANAT HAYDAR — Bu maddede, malzemenin fiyatının tesbit edileceği tasrih edilmiş. Alınıp alınmıyacağı değil. Doktor, şu malımı alın diyecek. Maliye ve Sağlık Bakanlığı tarafından bir komisyon teşkil edilecek, ve bu komisyon malzemenin fiyatını tesbit edecek. Alınıp alınmamasını değil. Bu maddeye göre mecburdur bu malı almaya.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Efendim, teklif yapıldığı malûm; Sağlık Bakanlığı alabilir. Almadan evvel Maliye Vekâleti ile Sağlık Bakanlığının teşkil edeceği bir komisyon, alınacak malzemenin vasfını, gümrükten kaça geçtiğini, kaç senesinde alınmıştır, bunlar yetkili elemanlar tarafından bilinir ve tesbit edilir. Mutlaka da alması lâzım değildir.

TUNÇKANAT HAYDAR — Bu maddeye göre alması şarttır.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Alabilir diyoruz.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Alabilir diyoruz. Maliye Vekâleti ile Sağlık Bakanlığının işine gelmezse almaz. İşine gelirse alır.

YILDIZ AHMET — Efendim, burada hususi tababet malzemesini alan kimse bunların ortağı değildir. Fiyatını tesbit edecek, isterse alacaktır.

ATAKLI MUCİP — Bu zihniyet bu memleketi batırmıştır. Hükümetin alacağı her hangi bir şey üzerinde şimdiye kadar bir şey sorulmadığı için bu işler olmuştur. Bu madde süiistimale uğrıyacaktır. Tababet sosyalize ediliyor. Malzeme alınacaktır, bunu kim kontrol edecektir.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Maliye Bakanlığı temsilcisinden soralım. Daha kontrollu bir madde olamaz mı?

MALİYE BAKANLIĞI MÜSTEŞARI ZİYA KAYLA — Suiistimale meydan verecek bir maddedir. Umumi hükümler dairesinde alınması şeklinde olur. Bu bakımdan tetkik edelim.

BAŞKAN — Karavelioğlu arkadaşımızın teklif ettiği üzere, daha kontrollu olarak bu madde tekrar yazılacaktır. Bu hususu kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 37. — Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinde ücretli olarak muayene ve tedaviye tâbi şahıslardan alınacak ücretlerin miktarı ile 32 nci maddenin a, b, c fıkralarında gösterilen gelirlerin tarh, tahakkuk, tahsil, itiraz ve düzenlenme şekilleri Maliye ve Sağlık ve Sosyal Yardım bakanlıkları tarafından müştereken tesbit ve ilân olunur.

SAĞLIK BAKANLIĞI MÜŞTEŞARI NUSRET FİŞEK — Maddenin üçüncü satırının başında «miktarı ile» den başlıyarak, dördüncü satırın sonunda maliyeye devredilme şekline kadar olan kısım silinecek.

(Madde 37 tashih edilmiş şekli ile okundu.)

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 38. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde belediye sağlık hizmetlerinden olan su, lâğım, mezbaha ve temizlik işleri, umumi yerlerin, taşıtların ve meskenlerin teftişi, haşerat ve gıda kontrolu, mezarlıklar gibi çevre sağlığı hizmetleri belediyeler tarafından yürütülür.

Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde belediyelerin çevre sağlığı hizmetleri dışında kalan sağlık hizmetleri, Hükümet tabipliği vazifeleri ve belediyenin çevre sağlığı hizmetlerinin murakabesi, sağlık ocakları hekimleri tarafından ifa edilir ve bu bölgelere ayrıca Hükümet tabibi tâyin edilmez.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Şimdi sağlığın sosyalizasyonu bir koruyucu hekimliktir. Belediyenin vazifesi de koruyuculuktur. Neden belediyenin vazifesini üzerinden almıyoruz?

SAĞLIK BAKANLIĞI MÜSTEŞARI NUSRET RİŞEK — Efendim, su işi, temizlik işi ve bunlara mümasil işler belediyelerin asıl işleridir. Bunları belediyenin üzerinden aldığınız takdirde, köyün çöpçüsünden, lâğımına, suyuna kadar her şeyi Devletin üzerine alması lâzımdır. Halbuki bunlar mahallî idarenin, belediyelerin vazifeleridir. Murakabe bize aittir.

BAŞKAN — Bu madde hakkında başka söz istiyen yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bakanlar Kurulu tarafından tesbit edilecek olan kılavuz bölgelerde sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi için hazırlıklara 1 Mart 1962 de ve tatbikata Bakanlar Kurulunun tesbit edeceği tarihte başlanır.

Sosyalleştirme - Kılavuz bölgelerde elde edilen neticeler gözönüne alınarak - 1 Mart 1964 den itibaren kademeli olarak yurda teşmile başlanır.

TUNÇKANAT HAYDAR — Efendim, şimdi mâlûmunuz olduğu üzere, bu muhtelif bölgelere göre malî portesi önümüzdeki sene içinde 100 küsür milyon liradan başlıyor. 60 milyon liraya kadar düşüyor. Bu Şurada görülen rakamlardan daha da yüksek olacaktır. Bu bakımdan ben bu seneki malî sıkıntımızı göz önünde bulundurarak bunun 1 Mart 1961 tarihinden itibaren tatbikını, Bakanlar Kurulunun tesbit edeceği şekilde, tadilini arz ve teklif ediyorum.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — O zaman bu kanunun çıkmasında hiçbir fayda yoktur. Belki istenecek tazminat babında tahsisat daha az verilir. Memleketimizin en âcil ihtiyacına cevap verebilmesi bakımından bence en az bir bölgede tatbika başlamak zaruretini görüyorum. Bir bölgede 3 senede deneme safhası geçecektir. Bu hiçbir zaman 30 milyonu geçmez. En küçük bir bölge seçtiğimiz zaman Türkiye Cumhuriyeti Devleti böyle bir iş için her zaman 30 milyon lira temin edebilir.

O'KAN SEZAİ — İzahattan sonra bir sual sormak istiyorum.

Bu bölgenin 30 milyonluk masrafı ile bölgenin seçilmesi kanunlara bağlıdır. Gürsoytrak

arkadaşımız Bakanlar Kuruluna bırakıyor, bu bölgeyi onlar tâyin edecektir.

KAPLAN KADRİ — Bir Mart 1961 de hazırlık başlıyor. Fakat arkadaşımızın söylediğine göre bu sene kılavuz bölge konulacaktır. 25 milyon tahsisat verilmesine ve bölge için Çankırıya karar vermek lâzımdır. Bunun dışında bütçenin takatı yoktur.

17 nci madde ile bütün tesisler kurulamamaktadır. Sosyalize yapılamaz.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — 1961 de tesisleri yapılacak. 25 milyonun içinden personele verilecek miktarın düşülmesi lâzımdır. Her türlü masraf 25 milyonun içindedir. 1961 de de yalnız tesisler yapılabilir, personel masrafları olmıyacak, 17 - 18 milyona kadar düşecek. Bütün plân ve proğramlar Plânlama Dairesi, Sağlık Bakanlığının müşterek çalışmaları ile hazırlanacak, büyük bir mahzur yoktur.

BAŞKAN — Buyurun Haydar Bey.

TUNÇKANAT HAYDAR — Maliye Vekâleti mutabık olduğuna göre 961 senesinde ne kadar para ayrırabileceklerdir?

MALİYE BAKANLIĞI MÜSTEŞARI ZİYA KAYLA — Biz 1961 yılında her hangi bir para ayırabilecek durumda değiliz. 1961 de böyle dar bir bölgede tatbik edilmesinden ziyade 1962 de daha geniş bir pilot bölgede tatbikata ve tecrübeye başlanması daha doğru olur. 1961 de böyle bir para ayrılması bizim için çok müşkül hattâ imkânsızdır.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — 1961 den sonra Bakanlar Kurulu karar verecektir. 1962 de böyle bir karar vermezse, o zaman ilânihaye bu iş uzar. Onun için, «1962 de karar verir» diye katî bir hüküm koymak lâzımdır. Para bakımından düşünmüyorum. Koordinasyon bakımından düşünüyorum. İyi bir kanun çıkarmak istiyorsak, böyle katî bir hüküm koyalım ve Bakanlar Kurulunu 1962 de bu kararı vermeye mecbur edelim.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — İki arkadaşın görüşüne iştirak etmiyorum. Memleketimizin dertleri böyle kaldığı müddetçe sıkıntı içinde kalırız. Yeni bir hamle yapmak lâzımdır. Bunun tecrübesi 20 milyon olur, 60 milyon olur. Meselâ Çankırı'da bu işe başladığımız takdirde maksada uygun netice verir mi, vermez mi? Bilinmez. Biz sistemin işleyip işlemediğini kontrol edeceğiz. İlköğretime 300 milyon lira veriyoruz. Bu gibi bir müesseseye 20 milyon lira veremiyorsak feci bir durumumuz vardır.

MALİYE BAKANLIĞI MÜSTEŞARI ZİYA KAYLA — Efendim, biraz evvel arz ettim. Tasarının hazırlanması uzun bir mesai neticesinde olmuştur. İlk hazırlanma sırasında daha çok geniş bir bölge için ilk senede tatbiki düşünülmüştür. 75 milyon liralık bir portesi vardı. Benim söylediğim Sağlık Bakanlığının iştirak etmiş olduğu bir noktayı nazardır.

Yapılan etütler, huzurunuza gelen etütler müşterektir. 25 milyon ile başlar 130 milyona kadar devam eder. Bakanlar Kurulu kararı ile olması lâzımdır, tahsisat ve malî imkânlarla mahduttur. Yapılacak tasarruflar çerçevesi içinde yapılır. Bir bölge seçmek suretiyle işe başlamak ve temin edecek elâstikiyeti vermek lâzımdır. 25 milyon olarak ısrar etmediğim gibi 130 milyon olarak da ısrar etmiyorum. İmkân içinde yapılacaktır. Ama, 30 milyon mutlak tahsis olsun.

ÇELEBİ EMANULLAH — Bâzı mevzularda arkadaşlarımız cömert davranıyor, bâzı mevzularda da hasis davranıyorlar. Bâzı sektörün hayat seviyesi yükselsin için uğraştık. Fakat bir türlü Maliyeci arkadaşlarımızı ikna edemedik. Ben bir şeyi yaparken cüzdanıma bakarım.

Arkadaşlar maddenin hassas bir noktasına temas ettiler. Hazırlık yoktur, ayrılmış para yoktur, dediler.

Tatbikat ufak sahada olsun deniyor. Ama 1961 de bu para da yok. Müsteşar Bey, ayıramıyacağız dediler. Benim teklifim şu: Bu tatbikat, ufak sahada olsa, büyük sahada olsa, hazırlık 1962 de başlasın. Bakanlar Kurulunun ne kadar zaman içinde kararı vereceği, tarihle tesbit edilsin. Ben bu formülü teklif ediyorum.

SAĞLIK BAKANLIĞI MÜSTEŞARI NÜSRET FİŞEK — Tahsisat meselesi, elbette bütçe görüşülürken dikkate alınacaktır. Duyduğuma göre, bu sene Bayındırlık Bakanlığı bütçesi 2,5 milyar lira imiş. Böyle mühim bir dâva için Bayındırlık Bakanlığı yapacağı yolu, 25 milyonluk az yapabilir.

ATAKLI MUCİP — Efendim, malî imkânlarımız yokken, her tarafa 25 milyon, 30 milyon dağıtıyoruz. Bugün millete verilmiş bir sözümüz daha vardır: Memurlara, subaylara, ye-

tim ve dullara maaş zammı. Biz her şeyden evvel bu kütleyi kalkındırmak mecburiyetindeyiz. Çankırı'da yapılacak tababetin sosyalizasyonu hiçbir mâna ifade etmez. Büyük bölgelerde şimdilik yapamıyacağız. Ben bunun 1962 den itibaren tatbik edilmesini istirham ediyorum.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Suphi Bey benim sözlerimi her halde yanlış anladı. Ben dedim ki, Bakanlar Kuruluna salâhiyeti bıraktıktan sonra 1962 değil, 1963 te de tatbik etmiyebilir.

BAŞKAN — Teklifi oyunuza arz edeceğim. 1 Mart 1962 tarihinde Bakanlar Kurulunun tesbit edeceği şekilde yapılır, şeklini oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. 1962 olacaktır.

ÇELEBİ EMANULLAH — Bakanlar Kurulunun tesbit edeceği tarih bakımından arz edeyim. 1962 de hazırlık başlıyacaktır. 1962 yılı Temmuzu falan gibi bir tarih tesbit etmek daha uygun olmaz mı?

BAŞKAN — Bu tadil teklifini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Bu maddenin tamamını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmediği bölgelerde âmme sektörüne bağlı kurumlarda sağlık hizmetleri kendi usul ve mevzuatına göre yürütülür.

MALİYE TEMSİLCİSİ HİKMET SAĞCI — Mukavele ile istihdam edilince bu maddeye lüzum kalmaz.

GEÇİCİ MADDE 3. — Âmme sektörüne dâhil kurumların, sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgeler dâhilinde bulunmakla beraber sosyalleştirmenin henüz teşmil edilmediği bölgelerdeki mensuplarının hizmetine de cevap veren sağlık müesseselerinin 35 nci madde hükümleri gereğince Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına devri, kurumu talebettiği takdirde sosyalleştirmenin bu kurumun teşkilâtı olan her yere teşmil edilinceye kadar tehir edilir.

ERSÜ VEHBİ — Tatbikat 1962 senesinde denirse uygun olur. Elâstikiyet vermek için en geç 1962 diyelim. Malî imkânlarla tatbikata başlarız.

BAŞKAN — Ben de tadil teklifine iştirak ediyorum. (Beş kişi olması lâzımdır sesleri) Evet işte beş kişi el kaldırıyoruz.

Arkadaşlar «en geç 1962» tadil teklifini kabul edenler....

O'KAN SEZAİ — Vehbi Ersü arkadaşımızın tekliflerinin tatbikatta yeri yoktur. 1961 bütçesinde yer verilir tatbik bulur, 1962 de yer verilirse 1963 te başlar. «En geç» tâbirinin 1962 için, işi yapmak için 1961 bütçesinde mütalâa edilmediği, takdirde imkân olmaz.

ERSÜ VEHBİ — 1962 demekle, bıçak gibi kesmiş oluyor. Benim arz ettiğim teklif şeklinde olursa, bütçede bir kolayı bulunur.

İkincisi, bu işe başlandığı zaman, dış yardımların olacağı bildirilmektedir. Böyle bir dış yardımla da bu iş sağlanabilir. «En geç 1962 de uygulanır» şeklinde olursa bu mesele halledilir.

BAŞKAN — «En geç» kelimesinin ilâvesini oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 34. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 35. — Bu kanunu yürütmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

SAĞLIK BAKANLIĞI MÜSTEŞARI NUSRET FİŞEK — Efendim, 26 ncı maddeyi şu şekilde yazdım. Müsaade ederseniz okuyayım. Maliye Bakanlığı temsilcisi ile beraber tesbit edilmiştir.

BAŞKAN — 26, 27 ve 28 nci maddelerin yerine olmak üzere hazırlanan maddeler gelmiştir. Okutuyoruz.

MADDE 26. — Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı veya ilgili Bakanlık sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmiş olduğu bölgelerde kadro mevzuu olan hizmetlerinde mukavele ile sağlık personeli istihdam eder.

Sağlık personeline mukavele ile verilecek ücret miktarları bu meslek mensuplarının umumi serbest kazanç seviyeleri, hizmet süreleri, ihtisasları, işgal ettikleri mevkiin önemi, yaptıkları vazifenin ağırlığı ve çalıştıkları bölgelerde mâruz kaldıkları mahrumiyet şartları göz önüne alınarak Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının teklifi ve Devlet Personel Dairesinin tesbit ettiği esaslara göre Bakanlar Kurulunca tâyin olunur.

2847, 3656 ve 3659 sayılı kanunlara tâbi daire ve teşekküllerde istihdam edilen personelden sosyalleştirilmiş bölgelerde istihdam edilenlerin istihdamları müddetince emeklilik, kıdem ve terfi hakları mahfuzdur. Bu gibi kimseler sosyalleştirilmiş bölgelerden ayrıldıkları zaman iktisabetmiş oldukları emeklilik ve terfi dereceleri nazarı itibara alınarak nakil ve tâyinleri yapılır.

MADDE 27. — Ücret mukabili muayene ve tedavi edilen hastalardan ücret, hizmeti yapan sağlık personeli tarafından, makbuz mukabilinde tahsil edilir.

MADDE 28. — Sosyalleştirilmiş hizmetlerde çalıştırılan karı veya kocanın aynı mahalde ayrı iki teşekkülde çalıştırılmaları mümkün değilse bunlar aynı hizmet yerine tâyin edilebilirler.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Pürüzlü nokta bir iki tane değildir, birkaç tanedir. Kontrol mekanizmasını bulacaklardı. Kanunları tetkik etsinler.

SAĞLIK BAKANLIĞI MÜSTEŞARI NUSRET FİŞEK — Maliye Bakanlığı mümessili ile konuşulmuştur.

MALİYE TEMSİLCİSİ HİKMET SAĞCI — Mahrumiyet bölgeleri, diğeri de 19 ncu maddede üniversiteler vardır.

NUSRET FİŞEK — Sadece üniversiteler değildir.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Oylama mecburiyeti vardır. Zaman kaybetmemek için teknik arkadaşlar çalışır, intibak halinde kabul edilir. Onun için zaman kaybetmiyelim.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Bir iki madde kalmıştır, arkadaşlarımız lûtfen redaksiyonu yapsınlar.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Prensip kararı ile, Devlet Personel Dairesi tesbit edecektir diyelim, Sağlık ve Maliye Bakanlığına bırakmıyacaktır.

13. —Millî Eğitim ve Ulaştırma Bakanlarının istifa ettikleri ve yerlerine yenilerinin tâyinine kadar vazifelerine devam edecekleri hakkındaki Devlet Başkanlığı tezkereleri

BAŞKAN — Devlet Başkanından gelmiş iki tezkere vardır, okuyorum.

T. C. Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

Ulaştırma Bakanlığından istifa eden Sıtkı Ulay'ın istifası kabul edilmiş ve yeni Hükümet kuruluncaya kadar vazifeye devam etmesi uygun görülmüştür. Arz ederim.

Devlet Başkanı
Cemal Gürsel

T. C. Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

Bakanlar Kurulunun istifası kabul edilmiş ve yeni Hükümet kuruluncaya kadar vazifeye devam etmelerinin uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Devlet Başkanı
Cemal Gürsel

BAŞKAN — Komitece ittıla hâsıl olmuştur. Gündeme devam ediyoruz.

14. — Özgüneş Mehmet'in, İlköğretim ve eğitim kanunu teklifi ve Sosyal İşler, Güvenlik ve İktisat komisyonları raporları (2/119)

BAŞKAN — Bayındırlık Komisyonuna verilen maddeler gelmiştir. Okuyarak madde madde reylerinize arz edeceğim.

BAŞKAN — 69 ncu maddeyi okuyoruz.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

İlkokul yapımı ve donatımı işleri

MADDE 69. — İlkokul binaların ve tesisleri ile öğretmen evleri inşaatı Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak bir programa göre Bayındırlık Bakanlığınca yürütülür.

Her malî yıl içinde yapılacak bina ve tesislerle evlerin sayıları, yerleri ve ihtiyaç programları Millî Eğitim Bakanlığınca tesbit edilerek bir yıl evvelki Nisan ayında Bayındırlık Bakanlığına bildirilir. Ön projelerin hazırlanması sırasında Millî Eğitim Bakanlığının mütalâası alınır.

Bayındırlık Bakanlığı bu plâna göre lüzumlu keşifleri yaparak gerekli ödeneğin miktarını en geç aynı yılın Eylûl ayı içinde Millî Eğitim Bakanlığına bildirir. Bu miktar ödenek 84 ncü maddenin (a) fıkrasındaki ödenekten ayrılmak üzere Bayındırlık Bakanlığı bütçesine aktarılır. İşbu ödenek bu maksatlar dışında kullanılamaz ve o yıl içinde sarf edilemiyen ödenek artığı 85 nci maddeye göre il özel idarelerine dağıtılmak üzere Millî Eğitim Bakanlığına devredilir.

Bayındırlık Bakanlığı bu işler için gerekli personel ve araçları bu ödenekten sağlar.

Millî Eğitim Bakanlığı, inşaat için gereken arsaları, ihaleden önce temin ve Bayındırlık Bakanlığına teslim etmekle yükümlüdür.

İnşaatı biten tesisler bir protokolle Millî Eğitim Bakanlığına devredilir.

Yıllık inşaat programlarının gecikmemesi için gerekli tedbirleri almaktan Bayındırlık Bakanlığı sorumludur.

BAŞKAN — Söz istiyen?.. Yok. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bâzı maddelerin çıkarılması sebebiyle eski 78 nci madde 70 olmuştur; okuyoruz.

MADDE 70. — Köy okulları ile öğretmen evlerinin, şehir ve kasabalarda yaptırılacak ilkokulların her türlü ihtiyaçları için köy veya kasaba içinde veya civarındaki araziden, şahsi haklar mahfuz kalmak şartiyle, tedarik edilecek taş, kum ve kireç gibi yapı gereçlerinden hiçbir resim alınmaz.

İlköğretim kurumları için yaptırılacak bina ve tesislerle öğretmen evleri ve onarma işlerinde gerekli tuğla ve kerpiçleri yapmak, kireç yapmak ve söndürmek, taş çıkarmak, iskele kurmak, kaldırımları işgal etmek gibi hususlarda girişilen işler serbest ve hiçbir resme tâbi olmaksızın yapılır. Bu maksatla açılan çukurlar iş bitince kapatılır.

Ormanlardan çıkarılacak bu gibi gereçler hakkında 6831 sayılı Orman Kanununun 18 nci maddesine göre hareket olunur.

YURDAKULER MUZAFFER — Şu «kerpiç» kelimesi çıkarılsın. Sıkıntısını hep biliyoruz. Burada kalırsa bir açık kapı kalır bundan istifade edilerek her yerde kerpiç kullanılır.

MEHMET ŞÜKRAN ÖZKAYA — Efendim, memleketin icapları kerpiçi kullanmaya bizi zorluyor. Birçok yerlerde gittim gördüm Kerpiç üzerine çimento da sürüyorlar. Böylece yalnız kerpiç iken 75 sene dayanacaksa bu defa 150 seneye kadar ömrü uzuyor.

YURDAKULER MUZAFFER — Efendim, memleketimizin büyük bir kısmı zelzele bölgesidir. Her zelzele oluçta kerpiç evlerin bir kısmı yıkılmaktadır. Sonra kerpiçte beton kullanmaktan bahsettiler, ki bu mümkün değildir. Bugünkü medenî âlemde hâlâ kerpiç bina yapmak, çok geri olduğumuzu ifade eder. Bu kerpiç kelimesinin çıkması lâzımdır.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Efendim, bu mevzuda müzakere zaittir. Zira daha evvel oylanmıştı. Üstelik bu bir ihtiyaç halini ifade eder. Eğer kerpiçten başka maddelerden yapmak imkânı varsa, onlar kullanılabilir. Yoksa kerpiç kullanılır. Bu kelimenin olduğu gibi kalması gerekir.

YURDAKULER MUZAFFER — Arkadaşlar, biliyorsunuz ki Ankara bir tuğla bölgesidir. Buna rağmen yine de kerpiçle bina yapılmaktadır.

BAŞKAN — Efendim, kerpiç kelimesinin çıkarılması şeklinde maddenin kabulünü reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir. Kerpiç kelimesi çıkmıştır.

MADDE 71. — Bu işler için gerekli kereste ihtiyacı Tarım Bakanlığı Orman Umum Müdürlüğünce en iyi şartlarla ve öncelikle karşılanır. % 10 temeddü hissesi alınmaz.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 72. — İlköğretim kurumlarının ve öğretmen evlerinin inşaasında kullanılacak her türlü yapı malzemesinden, Devlet İktisadi Teşekküllerinde imal olunanlar, Bayındırlık Bakanlığı veya valiliklerin isteği üzerine ve bedeli karşılığında, diğer isteklere tercihan verilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 73. — İlköğretim kurumlarının yapımında kullanılacak çeşitli gereçler Millî Eğitim ve Bayındırlık idarelerince sevk ve tesellümü şartiyle Devlete ve İktisadi Devlet Teşekküllerine ait vasıtalarla tercihli olarak ve indirmeleri tarife ile naklolunur ve limanlarda tahmil ve tahliye işleri de tercihli olarak yapılır.

Tariflerde yapılacak indirme, her yıl Millî Eğitim ve ilgili bakanlıklarca müştereken tesbit ve tâyin olunur.

Ayrıca, iller emrinde bulunan teşekküllere ait çeşitli nakil vasıtalarından gereğine göre faydalanılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 74. — Okul ve öğretmen evlerinin onarımı ile teçhizat, mefruşat ve öğretim araç ve gereçlerinin yapımında Millî Eğitim Bakanlığı teknik öğretim müesseselerinden faydalanılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 75. — Okul yapımı ve donatımı işlerinde yardım ve hizmetleri değerlendirmek, inşaatın ucuza maledilmesi amaciyle;

a) Yurttaşların istiyerek yapacakları, taş, kum, çakıl, kerpiç, kireç ve tuğla gibi aynî yardımlar,

b) Yurttaşlar, kurumlar ve yardım derneklerince yapılacak nakdî yardımlar, kabul edilir ve değerlendirilir.

c) Emaneten inşa edilecek okul yapımı ve onarımı işlerinde halk ve gençlerden gönüllü olarak bedenen çalışacakların hizmetleri kabul edilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

ÇELEBİ EMANULLAH — Efendim, ben dışarıda bulunuyordum, bu arada (kerpiç) kelimesi çıkarılmış; fakat bu memlekette kerpiçsiz hiçbir iş yapılamaz.

BAŞKAN — Efendim, bu geçti; madde oylandı.

EMANULLAH ÇELEBİ — Efendim, beş kişi teklifte bulunursa tekriri müzakere yapılabilir.

ERSÜ VEHBİ — Efendim, müsaadenizle önce ben konuşayım, sonra arkadaşlarımız daha iyi bir fikir ve kanaate varırlar her halde.

Ben, Erzincan'lıyım; Erzincan zelzelesinde kaybedilen can 45 küsur bin. Bunun sebebi kerpiçtir. Zelzelede kerpiç binalar yıkılmış, fakat kârgir ve beton binalara bir şey olmamıştır. Erzurum'da asırlık binalar hâlâ ayaktadır. Sebebi hiç kerpiç kullanılmamış olmasıdır. Bunları gözümle gördüm.

BAŞKAN — Maddeden kerpiç kelimesinin çıkmasını kabul edenler... Etmiyenler... Kerpiç çıkarılmıştır. Maddeyi bu tashihle oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 5. — 1961 malî yılı içinde yapılacak bina ve tesislerle evlerin sayılarını, yerlerini ve programlarını tesbit hususunda 69 ncu maddede gösterilen müddetler aranmaz. Bu konu ile ilgili çalışmalar Millî Eğitim ve Bayındırlık bakanlıklarınca inşaatı aksatmıyacak şekilde derhal düzenlenir ve gerçekleştirilir.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

ERSÜ VEHBİ — Efendim, okul inşasında o civarda atelyesi olan kurumların da yardım edeceği mânasında bir hüküm kabul ettik. Memlekete yaygın bir şekilde İktisadi Devlet Teşekküllerinin tesisleri de vardır. Buraya İktisadi Devlet Teşekküllerini de kaydedersek onların imkânlarından da faydalanmak kanunen mümkün olur.

BİNBAŞI IHSAN GÜVEN — İktisadi Devlet Teşekkülleri kaydı burada var efendim.

BAŞKAN — Kanunun tümünü kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Hayırlı ve uğurlu olsun, memlekete.

Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

İlköğretim için senelik lüzumlu meblâğın özel bütçelerden tahsis edilmesini arz ve teklif ederiz.

Emanullah Çelebi — Refet Aksoyoğlu

Fikret Kuytak — (Okunamadı)

(Okunamadı)

BAŞKAN — Kerpiç kelimesinin ilâvesi hakkında 5 imzalı bir teklif var.

ATAKLI MUCİP — Başkanın tutumunu tenkid ediyorum, teklifi okumadan beyanda bulunmaktadır. Teklifte kerpiç kelimesi yoktur.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Teklif şudur: (5 imzalı teklif okundu.)

Yani arkadaşlar, malî kaynak umumi bütçeden mi, yoksa özel idareden mi temin edilsin, şeklindedir. Biz daha evvel hislerimize kapılarak ve maarifçilerin isteğine uyarak, bütçe tekniğine riayet etmeksizin umumi bütçeden olmasını kabul etmiştik. Bu iyi karşılanmadı. Bâzı arkadaşlar, bu hususta daha evvel vermiş oldukları müspet oydan dolayı pişman oldular. Maarifçilerle yeniden yaptığımız müşterek bir toplantıda «peki sizin dediğiniz olsun» dediler. Bence bütçeye zorluk tahmil edecek madde yüzde üç maddesidir. Maarif Vekâleti maarifçilerin isteğini kabul etmiştir.

BAŞKAN — Efendim, o kanunlarda çıktığı gibi oylıyalım. Maliye Bakanlığı muvafakat etmiş, kabul etmiş.

KUYTAK FİKRET — Efendim, ben geri alıyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz efendim.

15. — Tunçkanat Haydar ve iki arkadaşının, Âmme hükmi şahısları veya müesseseleri tarafından fiilen âmme hizmetlerine tahsis edilmiş gayrimenkuller hakkındaki kanun teklifi ve Sosyal İşler Komisyonu raporu (2/124) (1)

BAŞKAN — Efendim, şimdi Şark Yolları İstimlâk Kanununa geçiyoruz.

ERSÜ VEHBİ — Efendim, bu kanun daha çok teknik hususları ihtiva ediyor. Şunu da arz edeyim ki: Sultanlık zamanından kalma bâzı yolların geçtiği bölgelerde bugün dahi hak talep edenler vardır; kanunun ruhu bunu âmirdir. Bu kimseler Devletin tazminat ödemesini istiyorlar. Tasavvur buyurunuz ki, bugünkü fiyat, bugünkü bedel üzerinden para talep ediliyor. Âmme için geçirilmiş bir yoldur. Bugün bunun bugünkü rayiç üzerinden bedeli istenmektedir. Bunu ödemiye imkân yoktur. Hazineye ağır bir yük teşkil etmektedir. Kanun maddeleri üzerinde arkadaşlarımız cevap vereceklerdir.

TAHSİN ÖNALP — Efendim, bu kanun huzurunuza gelmeden önce birkaç defa Bayındırlık ve Sosyal İşler komisyonlarında incelenmiş ve son olarak vâsıl olunan netice Bayındırlık Komisyonu teklifi halinde yüksek huzurlarınıza bu tasarıyla getirilmiştir. Bugün Türkiye'mizin yol ihtiyaç ve uzunluğu 110 bin kilometredir. Bunun hemen hemen 25 bin kilometresi bugünkü İstimlâk kanunlarına göre istimlâk edilerek açılmış ve inşa olunmuştur. Fakat diğer bir kısmı üzerinde senelerdir ses çıkarmıyan insanlar bu defa müdahalenin men'i veya bugünkü rayiç üzerinden istimlâk bedeli için talepte bulunmuşlardır. Daha biraz evvel, buraya gelmeden aldığım bir telefon haberinde Trabzon'da bir şahıs bizi 130 bin liraya mahkûm etmiş bulunmaktadır. Bu kanun çıkmazsa bu tevali edecek ve her önüne gelen, zilyed de olsa, aleyhimize dâva açacaktır. Bunun yalnız karayolları cephesinden portesi 200 milyon kadar tahmin edilmektedir. Diğer Devlet sektörleri bilhassa Millî Müdafaanın yaptığı kışlalar ve sair tesislerin yerlerini de bu hükümlere tâbi tutmak suretiyle Hazineye büyük bir külfet yükliyeceği düşünülmektedir. Kanunun müstaceliyetle müzakereye alınarak kabulünü rica ederiz.

BAŞKAN — Arkadaşlar, gerekçeyi dinlediniz.

ATAKLI MUCİP — Bir sorum var. Bu kanun Anayasaya aykırı mıdır, değil midir? Mülkiyet hakkını ihlâl eder mi, etmez mi? Komisyon cevap versin.

SOSYAL KOMİSYON BAŞKANI NECİP BİLGE — Efendim, kanun ilk hazırlandığı şekliyle Anayasaya aykırı hükümler ihtiva etmekteydi, çünkü bu yerleri bedelsiz olarak almaktaydı. Halbuki sonradan yapılan tadille bedel verilmesi kabul edildi. Bu şekliyle kanun Anayasaya aykırı değildir. Zira Anayasada bedeli verildiği takdirde kamulaştırılabileceği hükme bağlanmıştır. Gerçi bedel, bugünkü rayiç üzerinden değildir. Fiilen tahsis yapıldığı zamanki bedeldir. Fakat şunu söylemek icabeder ki eğer fiilen tahsis yapıldığı zaman istimlâk edilseydi o zamanki rayiç üzerinden bedel ödenecekti. O günden bugüne aradan çok uzun bir zaman geçmiştir. Bu zaman zarfında fiyatlarda yükselme olmuştur. Fakat tahsis yapıldığı zamanki bedeli alan kimse o zamanki rayiç üzerinden başka yerden başka eşya v.s. alabilirdi. Kabul edilmiş olan bedel fiilen tahsis vâkı olduğu zamanki bedel olarak kabul edilmiştir. Bunun Anayasaya aykırı olmadığı düşüncesindeyim. Hiç bedel olmasaydı o zaman Anayasaya aykırı olurdu efendim.

YURDAKULER MUZAFFER — Efendim, bir mecidiye dendiği zaman bu tutar altın para üzerinden midir, yani bugünkü altınla mukayese yapılmış mıdır?

NECİP BİLGE — Efendim, bu, mahkemenin takdirine bağlıdır; şimdiden bir şey söylenemez.

ÖZGÜNEŞ MEHMET — Efendim, bedeli verilmekle beraber yine de Anayasaya aykırı olmuyor mu bu iş?

ERSÜ VEHBİ — Efendim, netice hukuki cepheden açıklandı. Faraza, bir yerden bir yol geçmiştir. İstimlâk edilip muamelesinin tamamlanmaması dolayısiyle bugün aradan bunca

(1) 221 sayılı Kanun haline gelen teklife ait dosya Kanunlar Müdürlüğündedir. Gerekçe ilişiktir.

yıllar geçmiş olmasına rağmen bedel talebinde bulunulmaktadır. Yapılan iş âmme menfaatine tahsis edilen yol ve saire için vâkı istimlâktir. Yalnız burada yapılan şey, aradan bunca yıl geçmiş olması dolayısiyle bugünkü rayiç değil o tarihteki rayiç üzerinden ödenmesidir. O tarihte müracaat edip paralarını almış olmaları halinde bugün başkaca bir artış talebine hakları tabiî olmıyacaktı. Devlet malı üzerinde senelerce zilyedlikte bulunan fert ne ise Devlet de odur. Nihayet haksız bir mal iktisabı da değildir. Bir taraftan ferdin hakkını koruyalım derken, diğer taraftan Devletin hakkını ihlâle de bizim hakkımız yoktur. Fert hakkı üzerinde olduğu gibi Devlet hakları üzerinde de hassasiyetle durulmasını rica ederim.

ATAKLI MUCİP — Fertler de Devlet ve milletin bir parçasıdır. Fert olmayınca millet ve Devlet de olmaz. Bu kanun Anayasaya aykırıdır. Bu kanun buradan çıkarılamaz. Bugünkü para ile dünkü para arasında büyük bir fark vardır. Eğer bu verilirse o zaman müsbet olarak oyumu kullanırım.

ÇELEBİ EMANULLAH — Bunlar içinde Osmanlı İmparatorluğundan kalma yerler var mıdır?

TAHSİN ÖNALP — Efendim, bunlar arasında Ahmet Rifat, Daryüs zamanında, Rusların geldiği zamanda açılmış olan yollar vardır. Bu yollar yapılırken çoğunun parası, dolayısiyle ödenmiştir. Malûmuâliniz o zamanlar ağalar vardı. Bunlar «buradan yol geçirin de ne isterseniz veririm.» demişlerdir. Fakat bu kanuni bir durum olmadığı için ihtilâfa sebebolmuş ve yeni yeni vârisler ortaya çıkmıştır. Bunlar istimlâk bedellerini istemişlerdir. Bütün mesele bu noktada toplanmaktadır. Biz hiçbir zaman Devlet olarak şahısların hürriyetlerine tecavüz etmiş değiliz, bu kanunla da etmiyoruz. Zamanında istimlâki yapılmıyan yerlerin bedelleri için bugün karşımıza çıkarak talepte bulunmaları, Hazinenin aleyhinedir. Bu kanunu bir tasfiye kanunu olarak ve bir defaya mahsus olmak üzere getiriyoruz.

BAŞKAN — Karavelioğlu.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Efendim, bu kanun büyük bir ihtiyaca cevap verecek. Şimdi, Ataklı Beyin antidemokratik dediği maddeler üzerinde duralım, bir karara varalım.

BAŞKAN — Efendim, kanunun tümü üzerinde yeteri kadar açıklama yapılmış bulunuyor. Başka söz istiyen var mı?

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Efendim, yeterlik teklif ediyorum.

BAŞKAN — Yeterlik teklifini oylarınıza sunacağım. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümünü kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim. Maddelere geçiyoruz.

Âmme hükmi şahısları veya müesseseleri tarafından fiilen âmme hizmetlerine tahsis edilmiş gayrimenkuller hakkında Kanun

MADDE 1. — 6830 sayılı İstimlâk Kanununun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, kamulaştırma işlerine dayanmaksızın, kamulaştırma kanunlarının göz önünde tuttuğu maksatlarca fiilen tahsis edilmiş olan gayrimenkuller ilgili âmme hükmi şahsı veya müessesesi adına tahsis tarihinde kamuaştırılmış sayılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?..

NECİP BİLGE — 6830 sayılı İstimlâk Kanunu neşrinden 6 ay sonra yürürlüğe girmiştir. 3 Mart 1957 tarihinde.

TAHSİN ÖNALP — Efendm, bu İstimlâk Kanununun tadili huzurunuza gelmiş ve tarafınızdan kabul edilmiştir. Orada bir usul tesbit edilmiştir. Ona tâbi olması lâzımgelir.

ATAKLI MUCİP — Bu kanun heyetinizden çıkar, yarın mağdur olan vatandaşlar Anayasa Mahkemesine müracaat ederlerse ne olur?

NECİP BİLGE — Mahkeme ne karar verecektir, şimdiden kestirmek mümkün değildir. Bedel kabul edilmediği takdirde bu Anayasaya mugayirdir. Bedel olduğuna göre Anayasaya mugayir olmaz. Bu bedel nedir? Bu, ya o tarihteki emsal bedeli veya vergi veya tapu kıymetidir. O tarihte ne bedelle satılıyorsa ona göre karar verilecektir, rayiç bedeldir. Şimdilik katî bir rakam yoktur. Hâkimin takdir hakkı vardır. Rayiç bedelin takdiri mahkemeye aidolduğuna göre Anayasaya aykırı olduğu iddiası vâridolamaz.

YURDAKULER MUZAFFER — O zaman istimlâk yapılırken bu şahıslarla bir anlaşma yapılmış mıdır?

NECP BİLGE — Efendim, hiç istimlâk yapılmamış olabileceği gibi istimlâk yapılmış olsa bile kaydı bulunmıyanlar da mevcuttur.

ERSÜ VEHBİ — Arkadaşlarımın çok iyi bilecekleri gibi Allahüekber dağlarının üstünde ve daha birçok yerlerinde, Rusların girdikleri yerlerde birçok yollar vardır. O zamanki hudut Erzurum'a kadar dayanmıştı. Binaenaleyh, ilk istimlâkler hakkında katî bir şey söylemek zordur. Ayrıca bir muamele varsa, yani bir istimlâk yapılmışsa bunun ispatı gerekir. Tapu kayıtlarını biliyorsunuz.

BAŞKAN — Şükran Bey.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Efendim, sanıyorum ki, bu kanun uzun müzakerelere sahne olacaktır. Acele bir kanun var, müsaadenizle onu çıkarsak önce.

BAŞKAN — Efendim, bu kanun da acele. Devam ediyoruz.

NUSRET FİŞEK — Efendim, şunu arz edeyim ki müsaadenizle; diğer bakanlıkları da şâmil kılarsak bu iş yarım milyara kadar gider.

BAŞKAN — Efendim, 1 nci maddeyi oya sunacağım. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Gayrimenkulde âmme hizmetinin mahiyet ve gayesine uygun şekilde tesisler veya inşaat vücuda getirilmiş olması bu kanunun uygulanması bakımından fiilen tahsistir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Birinci maddede yazılı gayrimenkuller tapuda kayıtlı ise, kayıt sahipleri veya mirâsçıları ancak fiilî tahsis tarihindeki rayiç üzerinden gayrimenkul bedelini istiyebilirler. Tapuda kayıtlı olmıyan gayrimenkuller hakkında fiilî tahsis tarihinden itibaren on sene geçmemiş ise o tarihte zilyedlikle iktisap şartları tahakkuk eden zilyedleri veya mirâsçıları birinci fıkra hükmünden faydalanabilirler.

Her halde gayrimenkule müdahalenin meni ve tazminat dâvası dinlenmez.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Gayrimenkulün bedelini dâva hakkı bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir sene sonra düşer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?..

EMANULLAH ÇELEBİ — Efendim, burada tapulama üzerinde durmak istiyorum. Bugün memleketmizdeki gayrimenkullerin % 50 si, hattâ daha fazlası tapulu değildir, fakat vergisi verilir. Bence, vergi makbuzunu ibraz edene bu hak verilmelidir.

NECİP BİLGE — Efendim, filhakika, memleketimizdeki gayrimenkullerin ekserisi tapulu değildir. Ancak Medenî Kanunun getirdiği hükümler dolayısiyle bâzı hallerde alelâde fertler aleyhinde de dâva açılamaz. Fertler bakımından tatbik edilen bir hükmün Devlet bakımından da tatbik edilmekle yeni bir hüküm ortaya konmamaktadır.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Ben bu müddetin iki sene olmasını istiyorum. O zamana kadar da zaten Anayasa Mahkemesi kurulur.

ATAKLI MUCİP — Komisyonda da bahsettim. Bu fertlerin haklarının korunması lâzımdır. Anayasaya mugayir bir hüküm tedvin etmiyelim.

BAŞKAN — Bu müddetin iki sene olması hakkında arkadaşımızın teklifi var, evvelâ onu reyinize arz ediyorum. İki sene zarfında zaten mahkeme bunu tetkik eder. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi bu tashihle birlikte oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Gayrimenkulün bedeline ilişkin uyuşmazlıklar bu kanunda yazılı esaslar dairesinde ve bu esaslara aykırı olmıyan umumi hükümler gereğince hallolunur.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Kanunun yürürlüğe girmesinden önce açılmış ve kesin karara bağlanmamış dâvalar hakkında da bu kanun hükmü uygulanır. Ayın ve tazminat dâvaları, mahkemece 3 ncü maddede yazılı esaslar dairesinde bedel dâvası olarak görülüp hükme bağlanır.

TAHSİN ÖNALP — Birinci cümlenin sonunda birinci fıkradan sonra (aynen) kelimesinden sonra şu ibarenin ilâvesi yerinde olacaktır. (İlgilinin hakkı bu kanun gereğince bedele inhisar ettiği takdirde evvelce açılmış)...

NECİP BİLGE — Yanlış olarak çıkan kısımlar vardır. Birinci cümlenin sonuna şu ke-

limelerin eklenmesi lâzımdır. (İlgilinin hakkı bu kanun gereğince bedele inhisar ettiği takdirde evvelce açılmış). Diğer kısımlar aynen kalacaktır.

ERSÜ VEHBİ — Efendim, bu madde usul maddesidir, üzerinde müzakere etmeye lüzum yoktur.

BAŞKAN — Bu usul maddesini oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Birinci madde uyarınca kamulaştırılmış sayılan gayrimenkuller esasen tapuda kayıtlı ise, ilgili âmme hükmi şahsı veya müessesesinin talebi üzerine Asliye Hukuk Hâkimliğinin kararıyle kayıt sicilden düşürülür veya ilgili idare adına tescil yapılır. Tapuda kaydı olmıyan gayrimenkuller tahsisin mahiyeti bakımından tescile tâbi ise, idare adına kayıt tesis olunur.

Hâkim evrak üzerinde ve lüzum gördüğü takdirde mahallinde inceleme yaparak karar verir.

Bu işlemler harc ve resme tâbi değildir.

Mu madde gereğince yapılan sicilden kayıt düşürme ve tescil işlemlerinin bu kanuna aykırılığından bahsile ilgililerin dâva hakları mahfuzdur.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Sosyal İşler Komisyonundan **geçti mi?**

NECİP BİLGE — Geçti efendim, zaten biz hazırladık.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

KAPLAN KADRİ — Efendim, bu arada, sayın Profesörden şunu öğrenmek istiyorum : 1924 tarihli Anayasa ile mülkiyet hakkı teminat altındadır. Bu 1924 tarihinde arsa metre karesi bir kuruş idi. Şimdi de arsanın bedeli bu fiyattan mı ödenecek, yoksa şimdiki fiyattan mı ödenecek?

NECİP BİLGE — Efendim, tabiî bugünkü fiyat üzerinden ödeme söz konusu değildir.

KAPLAN KADRİ — Efendim, öyle ise bu kanun Anayasaya aykırıdır.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — İstimlâk 1930 senesinde yapılmıştır. 30 seneden beri açılan bu yoldan eski sahibi dahi gelip geçmektedir. O hattâ ona bir lûtuf olmuştur. 30 sene beklemiş, şimdi bedel istiyor. Ona da bugünkü rayiçten para vermek mümkün müdür? İstimlâk edildiği sene rayici esas olacağı tabiîdir. Bu sebeple Anayasaya aykırılığı yoktur.

ERSÜ VEHBİ — Hepimiz askerî kışlalar ve civarını biliriz. Bunların sahibi veya zilyedi bulunduğu araziden dolayı bize musallat olup ücret dahi aldıklarını bilirsiniz. Diğer taraftan senelerce Devlet malına tasallut etmiş, hattâ zilyedlik iddiasında bulunmuş, biz şimdi ona âmmeye tahsis ettiğimiz malından bir kısmının parasını âmmeye tahsis ettiği tarihteki rayiç üzerinden ödüyoruz. Neden Anayasaya aykırı olsun. 20 sene sonraki fiyatı ödiyeceğim diye kimsenin kendisine bir taahhütte bulunmamıştır. Burada Anayasaya aykırılık mevzuubahis değildir.

KAPLAN KADRİ — 1930 da yapılan istimlâk 1924 tarihli Anayasanın teminatı altında olmak lâzımdır. Eğer Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti o tarihte bunu ödememişse Anayasaya aykırı hareket etmiştir. Şimdi bunu bu tarihte ödiyeceğiz. Ona şimdiki karşılığını vermek lâzımdır.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Bu kısım okundu, kabul ettik. 1924 de kabul edilen Anayasaya göre bu şahıs Dilekçe Komisyonuna niçin bir dilekçe vermemiştir?

ATAKLI MUCİP — Kanunun tümüne muhalifim ve bu şekilde zapta geçmesini istiyorum.

ÇELEBİ EMANULLAH — Ben de üçüncü madde üzerinde durmak istiyorum. Bu maddede tapuda kayıtlı ise deniyor.

Ben köylüyüm. Tapuda kayıt da kıymet üzerindendir. Haktan vazgeçilecektir; fakat elde vergi senetleri, vergi makbuzları vardır. Buraya, hassaten, vergi senetleri kelimesinin de geçmesini teklif ediyorum efendim.

ERSÜ VEHBİ — Burada zilyedlik hakkı tanınmıştır.

EMANULLAH ÇELEBİ — Köylü bunu anlamaz.

ERSÜ VEHBİ — O anlamaz, bu anlamaz diye çıkmaz bir kanun.

BAŞKAN — Bu kanun görüşülmüş ve kabul edilmiştir; hayırlı olsun. İlgili arkadaşlarımıza teşekkürler ederiz.

Sözü, Maliye Bakanımıza bırakıyorum efendim.

16. — Yatırımlar finansman fonu teşkili ve tasarruf bonoları ihracı hakkında kanun tasarısı ve İktisat Komisyonu raporu (1/147) (1)

KEMAL KURDAŞ (MALİYE BAKANI) — Muhterem Heyetinize dün arz etmiş olduğum yatırım finansman fonu teşkil ve tasarruf bonoları ihracı hakkında kanun teklifi üzerinde tasviplerinizi aldıktan sonra tasarının huzurunuza getirilmesi hususunu inceledim. Pek kıymetli mesai arkadaşlarım mesailerinin bu mevzua teksif ederek bu tasarıyı hazırlamış bulunuyorlar. Ben de her maddenin müzakere ve neticeye doğru inkişafında yanlarında bulundum. Binaenaleyh tasarının birincisinden son kelimesine kadar mesuliyetiyle mükellefim.

Memleket iktisadiyatındaki son 10 yıllık tahribattan sonra ekonomik bünyemiz gayet perişan bir vaziyet almış bulunmaktadır. Memlekette 20 milyara yakın miktarda bir yatırım mevcuttur.

Memleketin geniş sahalarına yayılmış bulunan bu yatırımları nemalandırabilmek için bütün gücümüzü başlamış yatırımların en verimli olanlarını bir an evvel istihsale yardım edecek bir vaziyete getirmeliyiz. Diğer taraftan, Türk ekonomisinin istihsal gücüne tesir edebilecek son derece yeni yatırımlar da yapmak mecburiyetindeyiz.

Bu iki ihtiyacı tatmin etmek üzere bundan bir ay evvel çare arayan mütehassıslarımız, elemanlarımız, bir fikir ortaya atmışlardır. Bir mecburi tasarruf müessesesinin kurulmasını teklif etmişlerdir. Bendeniz, Sayın Devlet Başkanının işarı üzerine bu mevzuu tetkik ettim. Fikir olarak tasvibettiğim halde tasarının şümulü yazılış şekline göre kabiliyeti tatbikiyesi olmadığı neticesine vardım. Bu mevzu birçok yerlerde, bilhassa iş yerlerinde itirazlara yol açmıştır. Kabili tatbik yeni bir şekil vermek üzere bunun üzerinde çalışmak icabediyor.

Bu takdirde iki hususu telif etmek mecburiyeti hâsıl oluyor. Bu müessesenin kabulü ile son derece elâstiki bir iktisadi politika vasıtası getirmiş olacağız. Bu bakımdan son derece zorlu bir devirde ve kısa vâdeli çalışmış, büyük sıkıntı çekmiş olmamıza rağmen bu fırsatın bundan sonraki devirde büyük bir değeri, kazancı olacaktır. Onun için büyük bir talihimiz var.

Bu tasarıda arkadaşlarımızla prensip kararına varmış olmakla beraber bilâhara bâzı değişiklikler yapmış bulunuyoruz. Şimdi, müsaadenizle bunları okuyacağız efendim.

BAŞKAN — Bir dakika efendim.

Arkadaşlar, kanunun gerekçesi ve tümü hakkında açıklamaları dinlemiş bulunuyoruz.

Söz istiyen arkadaş var mı efendim?

MALİYE BAKANI KEMAL KURDAŞ — Efendim, bendeniz, burada ana hatları sizlere açıklıyayım önce müsaadenizle.

BAŞKAN — Peki efendim, buyurunuz. —

KEMAL KURDAŞ (Devamla) — Birtakım tediyeler vardır: Kamu idare ve müesseseleri, ticaret şirketleri, Gelir Vergisine tâbi gerçek ve tüzel kişilerle derneklerin yaptıkları muayyen tediyeler 96 ncı madde gereğince stopaj usulüne tâbi tutulmaktadır. Bu kanunda bu kabîl tediyeler üzerinden - âzami % 3 ü geçmemek üzere - idarece tâyin olunarak kesilmekte, böylece bir nevi mevduat usulü ihdas olunmaktadır. Yani bu tediyeyi yapanlara % 3 nisbetinde tasarruf bonoları verilecektir. Ayrıca Kurumlar vergileri mükellefleri de bu vergilerin matrahı üzerinden aynı şekilde tasarruf bonosu almakla mükelleftirler. Gayrimenkullerin satışında satıcı da böyle bir tasarruf bonosu alacaktır. Bunların nisbetleri iktisadi icablara göre her yıl bütçe tasarısında Maliye Vekâleti tarafından tesbit edilecektir. Tasarı, Maliye Bakanlığına bir elâstikiyet vermektedir. Bakanlık iktisadi şartlara göre gelirlerini hesaplamak ve buna göre yatırım ihtiyacını karşılamak imkânını bulmuş olur. Bu tasarruf bonolarına faiz verilecektir. İktisadi şartlara göre bu faiz miktarı % 4 ten, % 7 ye kadar değişebilecektir. Meselâ bu bono-

(1) 223 sayılı Kanun haline gelmiş olan tasarıya ait dosya Kanunlar Müdürlüğündedir.

ları cazip hale getirmek için faiz haddi % 7 ye çıkarılabilecektir. Bu tasarruf bonoları nâma mukarrer olacak, 5 yıl bu vasfını muhafaza edecek, beş yılın sonunda otomatikman hamiline muharrer hale gelecektir. Böylece vatandaşlar 5 yıl geçtikten sonra bu bonoları satarak sermaye elde etmek imkânını bulacaklar, bu suretle bir elâstikiyet sağlanmış olacaktır.

Ancak, eğer iktisadi şartlar müsaade ederse Maliye Bakanlığı daha başlangıçta da bu bonoları hâmiline muharrer çıkarmaya veya nâma muharrerken hamiline muharrer hale getirmeye salâhiyetlidir. Böyle istisnai hallerde meselâ, bir zat, bir mütaahhit uzun zaman tasarruf bonosu almış, fakat bu aldığı bonolar emre muharrer hale gelmeden iflâs etmişse; bu durumda, bu bonoları emre muharrer yapmak imkânı da gözetilmiş bulunuyor. Bu şekilde, bono hamili kuponu bankaya tevdi ederek bedelini kolaylıkla tahsil edecektir.

Elde edilen hâsılat, bir yatırım fonuna yatırılarak, Bakanlar Kurulu kararına göre, istihsale hâdim projelere tahsis edilecektir efendim.

Bu hasılat kontrol bakımından bir taraftan bütçeye masraf kaydedilecek, böylece umumi bir murakabenin çerçevesi içinde tutulacaktır. ilerde gene memleketin başına, yolundan çıkmış bir insanın gelmesi ihtimaline karşı oldukça yüksek verimli olacak bu mekanizmayı bütçe kanunu içinde muhafaza etmeyi biz faydalı gördük. Başka bir bakımdan mütalâa edersek, bir elâstikiyet de mevzuubahistir. Bu yıl tasarruf bonoları hasılatını tahmin edip bütçeye koymak muayyen yatırım konularını ele alarak bütçeyi bir bütün olarak huzurunuza getirmek ihtimalini derpiş ediyoruz.

Kanunun diğer hususları teferruata taallûk etmektedir. Bu konular tabiî Devlet bütçesinden on yıl sonra itfa edilecektir. Bu kanun son derece acele hazırlandığı için her ihtimâle karşı gözümüzden kaçan kısımlar olabilir. Kanunun tatbik şekline ait nizamname de kanun metnine konmuştur. İştiraklerden % 1 alacağımıza göre 160 - 170 milyon lira bir miktara baliğ olacaktır. Bütçeden sonra % 2 tesbit edersek 300 milyon olacaktır. Bununla da yatırımların bitirilmesi imkânı doğacak ki, memleketimiz ikinci bir çelik sanayii kazanmış olacaktır.

BAŞKAN — Efendim, Maliye Bakanımızın yapmış olduğu açıklamayı ve kanunun tümü üzerindeki izahları dinlemiş bulunuyorsunuz. Kanunun tümü üzerinde söz istiyen arkadaş var mı?

ULAY SITKI — Türkiye'nin ekonomisinin gelişmesi maksadiyle ağır sanayiden bahsedilmektedir. Bu sanayi içine hangileri giriyor?

MALİYE BAKANI KEMAL KURDAŞ — Efendim, kanun tasarısı çok acele yazıldığı için belki ufak tefek hatalar olabilir. Tarım sanayii, ulaştırma sanayii, yatırımlar v. s....

YILDIZ AHMET — Arkadaşlar, karar verirseniz maddelere geçelim, maddeler üzerinde her halde istediğiniz izahatı vereceklerdir. Teklif ediyorum.

BAŞKAN — Kanunun tümünü oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MALİYE BAKANI — İsterseniz kanunu ben okuyayım. Son değişik metin buradadır.

BAŞKAN — Buyurun,

(Maliye Bakanı, yatırımların finansmanı fonuna ait tasarıyı okudu.)

Yatırımlar finansman fonu teşkil ve tasarruf bonoları ihracı hakkında Kanun

I - Yatırımlar finansman fonu

MADDE 1. — Türk ekonomisinin istikrar içinde gelişmesini teminen tarım, sanayi ve ulaştırma sahalarına yapılacak yatırımların finansmanında kullanılmak üzere bir «yatırımlar finansman fonu» teşkil edilmiştir.

BAŞKAN — Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Yatırımlar finansman fonunun öz kaynağı, bu kanun gereğince çıkarılacak tasarruf bonolarının satış bedelleridir.

Öz kaynağın kullanılmasından ve nemalandırılmasından elde edilecek gelirler ile her çeşit bağış ve yardımlar fonun diğer kaynaklarını teşkil eder.

II - Tasarruf bonoları

A) Bonolar

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun gereğince yapılacak tasarruflar karşılığında tasarruf bonoları verilir.

Tasarruf bonoları, nama yazılı ve en küçük kıymeti 10 liralık olmak üzere tertibedilir.

Bu bonolar 10 yıl vâdeli olup, Hazinece her zaman erken ödemeye tâbi tutulabilir.

Tasarruf bonolarına verilecek faizlerin, % 4 ten aşağı ve % 7 den yukarı olmamak üzere tesbitine Maliye Bakanlığı yetkilidir. Senelik faiz nisbeti her malî yıl başında, o yıl ihracedilecek bonolara şâmil olmak üzere tesbit ve ilân edilir.

Kuponlar, faizlerin ödenmesi, itfa ve erken ödeme plânları ve ilgili sair hususlar Maliye Bakanlığınca tesbit ve Resmî Gazete ile ilân olunur.

B) Bonolar karşılığı tevkifat ve tevdiat.

BAŞKAN — Söz istiyen, buyurun, Yıldız,

YILDIZ AHMET — Faiz mi, faiz haddi mi?

KARAMAN SUPHİ — En küçük kıymet 10 liradır, deniyor. Bu mahzurludur.

MALİYE BAKANI KEMAL KURDAŞ — Burada kanuna bir elâstikiyet vermek istedik. Bâzı tediyelerde meselâ 600 liralık tediyede birinci sene % 1 nisbeti kabul ettik. 600 ün % 1 i 6 olacaktır. Eğer biz 25 e çıkarırsak bunun mahzuru meydana çıkıyor. Onun için beş liradan aşağı olan kısmı kaldırıyoruz.

ÖZGÜR SELÂHATTİN — Çıkardığımız Hürriyet Tahvillerini birçok subay ve memurlar bütçeleri müsaidolmadığı için alamadılar. Bunun için on lira uygundur.

BAŞKAN — Bu maddeyi oyunuza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Kamu idare ve müesseseleri (köyler hariç), ticaret şirketleri, iktisadi, kamu müesseseleri, dernekler, tesis ve vakıflar, dernek, tesis ve vakıfların iktisadi işletmeleri; gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan tüccarlarla serbest meslek erbabı Gelir Vergisi Kanununun 94 ve 96 ncı (96 ncı maddenin 1 ve 4 ncü bentleri hariç), maddeleri gereğince tevkifata tâbi istihkaklardan tasarruf bonosu tevkifatı yapmaya mecburdurlar.

MALİYE VEKİLİ KEMAL KURDAŞ — Banka mevduatını istisna etmiş bulunuyoruz. Bunu yapmadan evvel Merkez Bankası Umum Müdürü arkadaşımızı davet ederek kendisinin de mutabakatını aldık. Böylece her hangi bir ihtilât yapması banka muamelelerinde olmuş oluyor.

ATAKLI MUCİP — Bu maddenin çıkması ile efkârı umumiyede yapacağı tesir ne olabilir?

MALİYE BAKANI KEMAL KURDAŞ — Bu maddenin daha evvel kabul buyurduğunuz Gelir Vergisi Kanununun 94 ncü maddesi ile ilgisi vardır. Gelir Vergisi matrahını % 3 artıracaktır ki, bundan da bilhassa dar gelirli memurlarımız mutazarrır olmaktadırlar. Onun için bir istisna yaptık. Bu kanunun meriyet tarihini de 1 Mart 1961 olarak tashih ettik. Maaşlarda yapacağımız ayarlama neticesinde memurlardan alacağımız % 29 nibeti % 30 a çıkarılmış olacaktır.

ATAKLI MUCİP — Subaylar için bir kanun çıkarmıştık. Bununla bir miktar zam alıyorlardı, şu kadar yüzde diye onu da kesecek olursak ellerinde bir şey kalmıyacak demektir.

MALİYE BAKANI KEMAL KURDAŞ — Dalış, uçuş bedeli gibi ödemeler bundan istisna edilmiştir. Toplanacak paralar yatırımların geliştirilmesine tahsis edilecektir. Zaten kendileri bir şey kaybetmiş olmuyor, bono alacaklardır. Ödemelerde imkânlar sağlanacaktır.

Bir miktardan fazla bono alacak şahsa bâzı yardımlar yapılacaktır. Maaşlar artırılacak, ufak bir kısmı faiz mukabili kendilerinden geri alınmış olacaktır.

ÇELEBİ EMANULLAH — Bir karikatür hatırlıyorum. Teşbihte hata olmaz: Tito Amerika'ya gitmiş, Amerikalılardan yardım alıyor, bir eli ile aldığı bu yardımı öbür eliyle Rusya'ya devrediyor. Bu benzetme pek olmadı ama, memurlara zam yapacağız, bir taraftan da geri alacağız.

Gerçi söz verdik, artıracağız diye. Ya imkân bulamazsak. Zaten memurların durumu malûm. Zaten memur bu Hazineye en büyük yardımı yapıyor, Gelir Vergisinin % 63 ünü bunlar veriyor. Bundan hiç olmazsa memurları dışarı çıkaralım.

MALİYE BAKANI KEMAL KURDAŞ — Beyefendinin söylemek istediğini anlıyorum. Yalnız şunu tekrarlamak isterim; memur maaşları mutlaka va'dettiğimiz gibi artırılacaktır. Bu kanun, bize bu zammın imkânını sağlamaktadır. Bizim burada memurdan istediğimiz fedakârlık % 2, 3 gibi çok cüzi bir şeydir. Bu onlar için bir nevi tasarruftur da. Sonra isterlerse ödiyeceğiz. Burada bir taraftan verip diğer taraftan alma mânası yoktur.

KUYTAK, FİKRET — Sayın Maliye Bakanımızın izahlarını dinledik. Buna göre 1 500 lira maaş alan bir kimsenin 400 lira kadar daha maaşı artmış olacaktır. Bunun vereceği miktarı tasavvur buyurun. Vakaa verdiği kısım bir tasarruf olmakla beraber kendi zamanına yetmezse ailesi alacaktır.

BAŞKAN — Kifayet teklif edilmektedir. Kifayeti reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Gelir (Götürüler dâhil) ve Kurumlar vergileri mükellefleri, yıllık Gelir ve Kurumlar vergileri matrahlarının üzerinden tasarruf bonosu tevdiatında bulunmaya mecburdurlar.

4 ncü madde gereğince tasarruf bonosu tevkifatına tâbi tutulan gelirler yukarıdaki fıkraya göre yapılacak tevdiatın matrahından indirilir.

BAŞKAN — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Gayrimenkullerin ivaz mukabili intikal muamelelerinden Tapu Harcına esas olan değerler üzerinden ve Harcın ödenmesi sırasında satıcı namına tasarruf bonosu tevdiatı yapılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen arkadaş var mı? Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Millî Piyango ve bankaların nakit ikramiyeleri ile Spor Toto ikramiyeleri ve Veraset ve İntikal Vergisine tâbi olup mezkûr kanunun 17 nci maddesi mucibince vergiye mukabil alınacak teminat tasarruf bonosu tevkifatına tâbidir.

Veraset ve İntikal Kanununa göre beyan olunan matrahlar tasarruf bonosu tevdiatına tâbi tutulur. Ancak, Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 17 nci maddesi gereğince alınacak teminatlar bu fıkraya göre yapılacak tevdiatın matrahından indirilir.

C) Tevkifat ve tevdiat nisbetleri;

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Bu kanunun 4, 5, 6 ve 7 nci maddelerinde sözü geçen tevkifat ve tevdiatın nisbeti, % 3 den yukarı olmamak üzere Maliye Bakanlığınca her malî yıl başında memleketin iktisadi ve malî durumu nazara alınarak tesbit ve ilân olunur.

D) İstisnalar

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Aşağıda yazılı ödemeler, tasarruf bonoları tevkifat ve tevdiatından müstesnadır :

1) 500 lirayı aşmıyan ödemeler (hizmet erbabı için bu had yıllık itibariyle ve 3 600 liradır);

2) Avanslar (Gelir Vergisi tevkifatına tâbi avanslar hariç);

E — Tevkifat ve tevdiatın fona yatırılması,

BAŞKAN — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Bu kanun gereğince her ay içinde yapılacak tevkifat ve tevdiat en geç mütaakıp ayın 15 nci gününe kadar müfredatlı bordrolara müsteniden 1 nci maddede sözü geçen fon hesabına yatırılır.

BAŞKAN — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

III - Çeşitli hükümler

A) Mufiyetler:

MADDE 11. — Fon muameleleri ile tasarruf bonoları faizleri ve bonolara ilişkin her türlü muameleler bilcümle vergi, resim ve harçtan muaftır.

B) Tahsil ve ceza hükümleri;

ERHAN IŞIL — Efendim, 11 nci maddede bir hata yapılmıştır, (muaftır) olarak geçmiştir, bu (müstesnadır) olacaktır.

BAŞKAN — 11 nci maddenin sonundaki muaftır kelimesini müstesnadır şeklinde değiştiriyoruz. Maddeyi bu şekliyle kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Bu kanunla konulan mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi veya geç yerine getirilmesi hallerinde alâkalılar hakkında âmme alacaklarının tahsil usulü hakkındaki 6183 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

C) Fon muameleleri ve bono ihracı işlemleri;

MADDE 13. — Fon muameleleri ve bonoların ihracı işlemleri 1050 ve 2490 sayılı Kanun hükümlerine tâbi değildir.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Tevkifat ve tevdiatın zamanı, şekli ve bonolara tahvilinde uygulanacak esaslar ve bu kanunun diğer hükümlerinin tatbik tarzı tüzükle tesbit olunur.

MÜŞAVİR ERHAN IŞIL — (Yapılan tevkifat miktarı 10 lira olur.) denecektir.

MALİYE BAKANI KEMAL KURDAŞ — (Yapılan tevkifat miktarı 10 liradan az olursa nazara alınmaz. 5 liradan yukarı olursa, 10 liraya iblâl edilir.) demek lâzım.

Bu yukarda söylediğim kısım, 14 ün başına ilâve edilecek.

BAŞKAN — Bu şekliyle maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Bu kanun gereğince nama yazılı olarak ihracedilecek tasarruf bonoları ihraçlarını takibeden yıldan itibaren beş yıl sonunda hamiline yazılı bono ad ve itibar olunur.

Ancak Maliye Bakanı bidayetten itibaren tasarruf bonolarını hamiline yazılı olarak ihraca veya nâma yazılı tasarruf bonolarını hamiline yazılı bonolarla değiştirmeye yetkilidir.

Her iki çeşit tasarruf bonolarının kuponları hâmiline yazılı tahvil kuponu gibi muameleye tâbi tutulur.

Nâma yazıl bonoların ihracına kadar muvakkat borç senedi vermeye Maliye Bakanı mezundur.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Fonda birikeh paraları, bir taraftan gelir bütçesinde (Tasarruf bonoları hâsılatı) adı altında açılacak özel bir fasla gelir ve mukabilini de gider bütçesinin Maliye Bakanlığı kısmında açılacak özel bir tertibine (Sarf ve tevzi tarzı Bakanlar Kurulu kararı ile tesbit edilmek üzere) tahsisat kaydetmeye veya her malî yılı için fonun muhtemel gelirini bidayetten tahmin edip gelir bütçesinde toplu olarak göstermeye Maliye Bakanı mezundur.

MALİYE BAKANI KEMAL KURDAŞ — (Sarf ve tevzi tarzı birinci maddedeki esaslar dâhilinde Bakanlar Kurulu kararıyle tesbit edilmek üzere) şeklinde olması lâzımdır.

BAŞKAN — Maddeyi bu ilâve şekliyle reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Bu kanun gereğince çıkarılacak bonoların ve muvakkat borç senetlerinin ihraç giderleri Devlet Borçları Bütçesinde açılacak ayrı bir bölüme Maliye Bakanı tarafından ödenek kaydı suretiyle ödenir.

MALİYE BAKANI KEMAL KURDAŞ — Bu madde de şöyle olacak:

(MADDE 17. — Bu kanun gereğince, çıkarılacak bonoların faiz ve bedelleri ile diğer giderlerini karşılıyacak ödenek her yıl Devlet Borçları Bütçesine konulur.

Bonolara ait faizler, ödenmeleri gerekli tarihten itibaren beş yıl, bono bedelleri ödenmeleri gerektiği tarihten itibaren on yıl sonra Hazine lehine zamanaşımına uğrar.)

BAŞKAN — 17 nci maddeyi okunduğu şekilde reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Sayın bakanım biraz daha hazırlıklı gelseydi daha az hatalı olarak geleceklerdi. Ümidederim ki, bu ufak değişikliklerden başka hataları yoktur.

Bu arada şunu da ilâve etmek isterim; bu kanun tasarısının Maliye Vekâletinden değil Bakanlar Kurulu kanaliyle gelmesi gerekirdi, öyle yapılmamıştır. Bu usulsüzlüğü telâfi için bunun bir arkadaş tarafından kabullenmesi lâzımdır. (Usulsüzlük yoktur, sesleri)

GEÇİCİ MADDE — Bu kanun gereğince çıkarılacak bonoların ve muvakkat borç senetlerinin ihraç giderleri Devlet Borçları Bütçesinde açılacak ayrı bir bölüme Maliye Bakanı tarafından ödenek kayd suretiyle ödenir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Bu kanunun geçici maddesi kanunun yayımı tarihinden, diğer hükümleri 1.3.1961 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — % 2 lerden yapılacak 200 milyon lira civarındaki tasarruflar 1961 yılında hangi sahalara harcanacak? Hiç olmazsa 50 milyon lira ziraate aktarmanın imkânı var mı? Bunun dışında nerelere tahsisler yapılacak?

MALİYE VEKİLİ KEMAL KURDAŞ — Yatırım nihayet tarım, sanayi ve ulaştırma sahaları içinde olacaktır. Bu sahaların dışında bir mevzu çıkarsa onu da normal gelir imkânları içine sıkıştırır, bu istisnai vaziyeti de oradan karşılarız.

17. — 1960 yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve İktisat Komisyonu raporu (1/189) (1)

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Yüksek Soruşturma Kurulunun alacağı tazminatın parası yoktur. Bu bir Hükümet teklifidir ve aktarma kanunudur.

BAŞKAN — Tümünü oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

1960 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında Kanun

MADDE 1. — 129 sayılı Kanunla 1960 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin Tarım Bakanlığı kısmının 427 nci (6893 sayılı Kanun gereğince verilecek prim ve para mükâfatı) faslından, Dışişleri Bakanlığı kısmının 459 ncu (Dış memleketlerde Türk kültür varlığını koruma ve tanıtma masrafları) faslına yapılmış olan (187 000) liralık aktarma iptal edilmiştir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı?.. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 1960 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerin ilişik cetvelde yazılı tertipleri arasında (2 232 034) liralık aktarma yapılmıştır.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunu Maliye Bakanı yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanun kabul edilmiştir.

BAŞKAN — Efendim, Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi hakkındaki kanununun bir maddesini hazırlamak üzere İktisat Komisyonu arkadaşlarımıza mühlet vermiştik. Onlar bu maddeyi hazırlamışlar huzurunuza getirmişler, şimdi onu okutuyorum. 26 - 27 nci maddeler tevhidedilmiştir:

(MADDE 26. — Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı veya ilgili bakanlık, sağlık hizmetlerinin mevzuu olan hizmetlerinde mukavele ile sağlık personeli istihdam eder.

Sağlık personeline mukavele ile verilecek ücret miktarları bu meslek mensuplarının umumi serbest kazanç seviyeleri, hizmet süreleri, ihtısasları, işgal ettikleri mevkiin önemi, yaptıkları vazifenin ağırlığı ve çalıştıkları bölgelerde mâruz kaldıkları mahrumiyet şartları göz önüne alınarak Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının teklifi ve Devlet Personel Dairesinin tesbit ettiği esaslara göre Bakanlar Kurulunca tâyin olunur.

2847, 3456, 3659 sayılı kanunlara tâbi daire ve teşekküllerde istihdam edilen personelden sosyalleştirilmiş bölgelerde istihdam edilenlerin istihdamları müddetince emeklilik, kıdem ve terfi hakları mahfuzdur. Bu gibi kimseler sosyalleştirilmiş bölgelerden ayrıldıkları zaman iktisabetmiş oldukları emeklilik ve terfi dereceleri nazarı itibara alınarak nakil ve tâyinleri yapılır.)

MALİYE TEMSİCİSİ HİKMET SAĞCI — Efendim, tesbit ettiğimiz bu maddede aramızda ihtilâf mevcuttur, müsaade ederseniz onu arz edeyim.

Bu madde ile bugün Ankara Üniversitesi, Hıfzıssıhha Enstitüsü, icabederse Sıhhat Vekâleti, İcabederse Verem Mücadelesi, Heyeti Vekile kararıyle sosyalleştirilebilir; bu müesseseler mensuplarına mukavele ile ücret verilebilir. Bizim tesbit ettiğimiz metinde Sağlık Ve-

---

(1) 225 numaralı Kanun haline gelen tasarıyla ilgili dosya Kanunlar Müdürlüğündedir.

kâleti sosyalleştirilmiştir diye yazılmıştır. Hangi bölgeyi sosyalleştiriyorsak o bölgedeki doktorlara para vereceğiz. Başka yerdeki doktora ücret vermiyeceğiz. İkinci satır değişik, diğerleri aynıdır.

SAĞLIK BAKANLIĞI MÜSTEŞARI NÜZHET FİŞEK — Sağlık Bakanlığının iki türlü hizmeti vardır. Birisi tedavi edici hekimlik, diğeri de koruyucu hekimlik. Tedavi edici hekimlik öteden beri yapmakta olduğumuz bir vazifedir. Bunu daha iyi bir şekilde yapabilmek için, hekimliğin sosyalleştirilmesine doğru gidiyoruz. Hekimlik hizmetleri, Bakanlar Kurulunun kararı ile üniversiteye de teşmil edilmesi uygun görülmüştür.

Sağlık Bakanlığı Millî Birlik Komitesinin verdiği direktifler dâhilinde koruyucu hekimlik hizmetine en büyük önemi vermektedir, esasen buna mecburdur.

Ancak bu, imkânlarla olur. Hekimlerimizin katlanacağı fedakârlıkları da göz önüne almak gerekir. Bunları muayyen bir yaşama seviyesine çıkarmalıyız ki, büyük şehirlerin dışında vereceğimiz vazifeleri de alabilsinler. Verem Mücadelesi Teşkilâtında çalışan doktorların hayatı kolay tahammül edilir bir hayat olmaktan çok uzaktır. Bir misal vereyim; B.C.G. kampanyasında çalışan bir hekimin durumunu arz etmek isterim:

Bu kampanya on seneden beri mütemadiyen devam etmektedir. Buradaki bir doktor ailesiyle beraber üç dört ayda bir şehir değiştirmeye mecburdur. Bütün gününü bunlara nezaretle geçirirler. Bu suretle çalışan hekim personelinin bulunduğuna da işaret etmek isterim. Sıtma mücadelesi de aynı şekildedir. Yeniden hız vermek istediğimiz verem mücadelesinde de aynı zorluklar var ve Bakanlığım münhal kadroları daima bu hizmetlerdedir. Kanunun bizim düşündüğümüz şekildeki redaksiyonu, kabul etmiş olduğumuz maddelere hiçbir şekilde ilâve yapmamaktır. Diğer şekilde bilâkis tenakuza düşürmektedir. Eğer bu maddede koruyucu hekimliğe ehemmiyet vererek çok pahalı olan tedavi hekimliğinin masraflarını kesmek istiyorsak buna ait redaksiyonun bu şekilde yapılması lâzımdır. Aksi takdirde pek çok şey kaybedilebilir.

KUYTAK FİKRET — Hazırladığınız bu kanun tababetin sosyalleştirilmesi hakkındadır. Görüyoruz ki hakiki şekli koruyucu hekimlerin korunmasına aittir. Kanun müzakere edilirken bu madde var mı idi?

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Bu madde vardı. Kanun Sosyalleştirilmesi kabul edilen bölgelerde yürürlüğe girecektir. Bu teşkilâtın hangi unsurları mevcutsa kanun hükümleri dairesinde o bölgede faaliyette bulunacaktır.

KUYTAK FİKRET — Siz diyorsunuz ki, Çankırı'da bir pilot bölge teşkil edelim. 1962 senesinde Çankırı bölgesinde pilot bölge var diye Türkiye'nin her tarafı bundan istifade edecek mi?

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Bu bölgenin içerisindekiler istifade edecek.

MÜSTEŞAR NUSRET FİŞEK — Efendim, müsaadenizle 19 ncu maddeyi tekrar okuyorum.

(19 ncu madde tekrar okundu.)

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Bizim anladığımız, bu kanun tababetin sosyalleştirdiği bölgeler içinde çalışanları ilgilendirmektedir.

Sosyalleştirmede sağlık personelini bulmak güç olabilir. Onun için, bu teşkilâtta çalışan arkadaşlara her türlü imkânları sağlamak lâzımdır.

KARAMAN SUPHİ — Ben şahsan 20 nci maddenin kanunun metninde yazılı şekliyle kalmasını teklif ediyorum. 19 ncu maddeyi biraz bulanık buluyorum.

ERSÜ VEHBİ — Senato kararına göre yetki verilmiştir, bu kanunda. Senato kararıyle şekle sokulabilir. Elâstiki bir maddedir.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ HİKMET SAĞCI — Diyoruz ki, Sıhhat Bakanlığı veya ilgili bakanlık sosyalleştirilmiş bölgelerde sağlık personelini istihdam eder. Hangi bölgeyi sosyalleştiriyorsak o bölgedeki doktorları mukavele ile fazla para vermek suretiyle istihdam edeceğiz.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Kifayet teklif ediyorum.

BAŞKAN — Arkadaşımız tarafından kifayet teklif edilmektedir. Reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İki tane teklif vardır : Birisi Sağlık Bakanlığı temsilcilerinin hazırladığı metin, diğeri de Maliye Bakanlığının ilâveli metnidir. Şimdi bunların her birini ayrı ayrı okutacağım, reylerinize arz edeceğim.

Evvelâ Sağlık Bakanlığı temsilcilerinin metnini okutuyorum.

(Metin okundu.)

BAŞKAN — Reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi de Maliye Bakanlığı temsilcisinin hazırladığı metni okutuyorum.

(Metin okundu.)

BAŞKAN — Reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Hayırlı olsun.

BAŞKAN — Vehbi Ersü.

ERSÜ VEHBİ — Mahrumiyet bölgesi terimi buraya girmiştir. Bu dâvayı prensip olarak kabul ettik. Mahrumiyet şeklinde alınmamalıdır.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Mahrumiyet bölgeleri tâbiri üzerinde durduk. Kanunun diğer maddelerinde bu husus aydınlanacaktır.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Bu madde kontrol maddesidir.

(36 ncı maddenin 2 nci fıkrası okundu, bu madde kanunda 31 nci madde halini almıştır.)

«Satınalma bedeli, malzemenin maliyeti amortismanı, satınalındığı tarihteki rayiç fiyatı göz önünde tutularak Maliye Vekâleti ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından kurulacak bir komisyon kararıyle tâyin edilir.»

BAŞKAN — Bu maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

NUSRET FİŞEK — Bâzı numara değişiklikleri icabetmektedir. Bunları sonra düzeltiriz.

İkinci Oturum kapanma saati : 19

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma saati : 21,20

BAŞKAN — Tunçkanat Haydar

KÂTİPLER : Karavelioğlu Kâmil, Özkaya Mehmet Şükran

BAŞKAN — Oturumu açıyorum.

18. — O'Kan Sezai'nin, 4273 sayılı Subay terfi Kanununun 10 ncu maddesine bir fıkra ile bir geçici madde ilâvesine dair kanun teklifi ve Sosyal ve Güvenlik komisyonlarından kurulu Karma Komisyon raporu (2/207) (1)

BAŞKAN — Tümü hakkında söz istiyen var mı?... Maddelere geçilmesini kabul edenler... Kabul edilmiştir.

4273 sayılı Subaylar heyetine mahsus terfi Kanununun 5611 sayılı Kanunla muaddel 10 ncu maddesine bir fıkra ile bu kanuna bir geçici madde eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 4273 sayılı Subaylar heyetine mahsus terfi Kanununun 5611 sayılı Kanunla muaddel 10 ncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

(5802 sayılı Kanunun 28 nci maddesine göre teğmenliğe nasbedilenlerin teğmenlik süreleri 3 yıldır.)

BAŞKAN — Madde hakkında konuşmak istiyen?.. Yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 4273 sayılı Subaylar heyetine mahsus terfi Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun neşrinden evvel 5802 sayılı Kanunun 28 nci maddesine göre teğmenliğe nasbedilen ve halen orduda vazifeli olanlar hakkında da bu kanun hükümleri uygulanır ve nasıpları tashih edilir. Bu tashihten dolayı maaş farkı verilmez.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

(1) 227 No.lu Kanun halini almış olan teklife ait dosya Kanunlar Müdürlüğündedir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini yürütmeye Millî Savunma Bakanı memurdur.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

19. — O'Kan Sezai'nin, 42 sayılı Kanun gerevince emekliye ayrılan subaylardan isteklilerin öğretmenliğe alınması hakkındaki 125 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun teklifi (2/191)

BAŞKAN — Teklifin tümü hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddelere geçilmesini kabul edenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

42 sayılı Kanun gereğince emekliye ayrılan subaylardan isteklilerin öğretmenliğe alınması hakkındaki 125 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 42 sayılı Kanun gereğince emekliye ayrılan subaylardan isteklilerin öğretmenliğe alınması hakkındaki 125 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir :

EK MADDE — 42 sayılı Kanun hükümlerine göre emekliye ayrılmış Musiki Muallim Mektebi ile Devlet Konservatuvarı orta ve yüksek devre mezunları ve kendi teşkilâtlarına göre yetiştirilmiş bando subaylarının, Harb Okulu ve yüksek okul mezunu olma şartı aranmaksızın orta dereceli okullar ile Ankara ve İzmir Devlet Konservatuvarlarına 125 sayili Kanun hükümlerine göre tâyinleri yapılabilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — 1 nci maddede zikredilen emekli subaylardan, öğretmeliğe tâyin edilebilmeleri için, 125 sayılı Kanunun yayımı tarihinden itibaren müracaat etmiş olanlarla, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içerisinde müracaat edenlerin müracaatleri dikkate alınır. Bu sürenin bitiminden sonra müracaatler dikkate alınmaz.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

20. — Taşıt kanunu tasarısı ve İktisat Komisyonu raporu (1/92) (1)

KARAMAN SUPHİ — Vasıta suiistimalini önlemek için Genelkurmay Başkanı, Bakanlar arasına, birinci listeye alınmıştır. Diğerleri ikinci listede.

ATAKLI MUCİP — Kuvvet kumandanlarının birinci listeye dâhil edilmesini teklif ediyorum.

KARAMAN SUPHİ — Kuvvet kumandanlarından maksat Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri, yani üç ordu kumandanı değil mi?

ATAKLI MUCİP — Evet.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Yanlış olacaktır. Sebeplerini düşünerek iki numaralı ile yanında taşıyabilir. Bu bakımdan mütemadiyen aşağıya doğru gideceğiz. Onun için bir numaralı cetvel için kesin olarak karar verelim. Diğerleri resmî, hususi ailelerini götürebilirler.

ATAKLI MUCİP — Arkadaşlarımızın bu şekilde düşünmelerine, ordu kumandanını bakan seviyesinde görmeyişlerine üzüldüm.

BAŞKAN — Arkadaşlar, teklifin lehinde ve aleyhinde görüşüldü. Ataklı'nın, 3 kuvvet kumandanının, Ordu kumandanlarının ve Donanma Kumandanının, birinci listeye dâhil edilmesi hakkındaki teklifini oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GÜRSOYTRAK SUPHİ — Genelkurmay İkinci Başkanı ikinci listede kaldı.

ATAKLI MUCİP — O da birinci listeye alınabilir.

BAŞKAN — Erkânı Harbiye İkinci Başkanının da birinci listeye dâhil edilmesi hakkın-

(1) Tasarının diğer maddeleri bundan evvelki birleşimlerde görüşülmüştür.

daki teklifi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Kuvvet kumandanları, Ordu kumandanları, Donanma Kumandanı ve Erkânı Harbiye İkinci Başkanı birinci listeye dâhil edilmiştir.

KARAMAN SUPHİ — Bunlar da hususi ve resmî olarak ailesini arabaya bindirebileceklerdir.

KÜÇÜK SAMİ — Efendim, valileri koymak lâzımdır. Vilâyetlerde protokolde vali önde geliyor. Cetvel çok güzel tanzim edilmiş. Aşağı indikçe küçük büyük hepsi binecek. Valinin de binmesi lâzımdır.

ERSÜ VEHBİ — Eski kanunda valiler 1 de mi idi, 2 de mi idi?

KARAMAN SUPHİ — Bir kolordu ve tümen kumandanı valinin aynıdır.

KÜÇÜK SAMİ — Genelkurmay Başkanı ve Kuvvetler Kumandanı 1 numaralı cetvele konabilir. Diğerleri ikide bulunsun. Ordu kumandanları ikiye girsin. Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet kumandanları bir numaraya girsin. Genelkurmay Başkanı, Hava, Deniz, Kara Kuvvetleri kumandanları, Jandarma Genel Kumandanı 1 numaralı cetvele girsin. Kanaatimce Ordu kumandanlarını 2 sayılı cetvele alalım. Mümkün olduğu kadar suiistimali önliyelim.

BAŞKAN — Sami Beyin teklifini dinlediniz.

KARAMAN SUPHİ — Jandarma Genel Kumandanlığı var.

KÜÇÜK SAMİ — Konuşabiliriz.

BAŞKAN — Üç kuvvet kumandanı ve Genelkurmay Başkanı birinci listeye alınsın diye teklif vardır. Diğerleri ikinci listeye kalacaktır.

Kabul edenler... Kabul edilmemiştir.

MADANOĞLU CEMAL — Valiyi kabul ediyoruz, bütün generalleri düşünmek lâzımdır.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, bir daha izah ediyoruz. Yanlış aksettiğini zannediyorum. Birinci listeye yalnız Kuvvetler Kumandanı ve Genelkurmay Başkanı ithal ediliyor. Bakanlar dâhil. Diğerleri, valiler dâhil, ikinci listede kalıyor.

Kabul edenler... (10) oyla kabul edilmiştir.

O'KAN SEZAİ — Arkadaşlar, biz istiyoruz ki, generallerimize ve yerinde çalışanlara birer binek verelim. Onun için, ordu kadrolarında general olarak gösterilenlere birer binek arabası verilmesi hususunu teklif ediyorum.

BAŞKAN — Bu teklifi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

21. — Emekli sandıklariyle mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunlarına tâbi hizmetlerin birleştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı ile, İktisat ve Sosyal İşler Komisyonu raporları (1/118) (1)

BAŞKAN — Sıtkı Paşanın teklifi vardır, izah edecekler.

ULAY SITKI — Devlet Demiryolları ve Sanayi Bakanlığına bağlı bâzı yerlerde işe alınmış kimseler vardır, on on beş senedir çalışıyor. Sigortalı olarak kendisinden emekli aidatı kesiliyor. On beş sene sonra o işi bırakıyor, memur oluyor, bu sefer emekli muamelesine tâbi bir yere geçiyor. On beş sene de orada çalışıyor. Biz bunun ikisini birleştirmek suretiyle bir yerden emekli maaşı alsınlar istiyoruz.

Evvelce memur olup da bilâhara işçi olanlar da vardır. On sene memur olarak çalışıyor, işi öğrenince on beş sene de işçi olarak çalışıyor, on sene emekli keseneği, on beş sene de işçi sigortalarına kesenek yapılıyor. Şimdi bu kanunla 25 sene birleşiyor, hangi yere geçmiş ise oradan alsın.

YURDAKULER MUZAFFER — Devlet hizmetinde geçen sigortalılık müddetinin emeklilik müddetine eklenmesine mütedair bir kanundur. Mevcut bir mağduriyeti izale edecektir.

ULAY SITKI — İşçi Sigortalarında biriken hakkı, Emekli Sandığına devrediliyor. Bu suretle iki ayrı yerden değil, bir yerden para alacaktır. Yalnız Demiryollarının durumuna uymıyan bir nokta vardır kanunda. Yeri gelince Hukuk Müşaviri, bunu izah edecektir. Bu kanun tasarısını Çalışma Vekâleti ile birlikte hazırladık. Hükümete götürdük. Hükümet teklifi olarak buraya geldi, 3 - 4 aydır beklemektedir.

ERSÜ VEHBİ — Paşam durumu izah etti. Mevcut hakların sürüncemede kalmamasını ve mağduriyetlerin önlenmesini istihdaf eden bir kanun. Tümünün oylanıp maddelere geçilmesini teklif ediyorum.

---

(1) 228 No. lu Kanun haline gelen tasarıya ait dosya Kanunlar Müdürlüğündedir.

BAŞKAN — Kanunu tümü ile oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Maddelere geçiyoruz.

Emekli Sandıkları ile Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları kanunlarına tâbi hizmetlerin birleştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Kanunu ile muhtelif Emekli Sandıkları kanunlarına tâbi işlerde veya sadece muhtelif Emekli Sandıkları kanunlarının şumulüne giren vazifelerde çalışanların emeklilik, mâlûllük, ihtiyarlık ve ölümleri halinde sağlanacak hak ve menfaatler bu kanun hükümleri dairesinde tesbit olunur.

BAŞKAN — Madde hakkında konuşmak istiyen var mı?... Yok... Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanunda geçen (Sigorta) tâbiri Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortalarını, (Kurum) tâbiri İşçi Sigortaları Kurumunu, (Sandık) tâbiri kanunla kurulmuş bulunan Emekli Sandıklarını, (Sigortalı) tâbiri Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Kanununa ve (Emekliliğe tâbi kimseler) tâbiri de Emekli Sandıkları kanunlarına tâbi işlerde çalışanları ifade eder.

BAŞKAN — Madde hakkında konuşmak istiyen var mı? Yok... Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir

OSMAN SELİM ARTUÇ — Üçüncü maddeyi İktisat Komisyonu vuzuh vermek bakımından değiştirdi. Değiştirilen şekilde okuyorum :

MADDE 3. — Sigorta kanunları ile muhtelif Emekli Sandıkları Kanunlarına tâbi çeşitli işlerde çalışmış olanların bu işlerde geçen hizmet süreleri toplandığında, kendilerinin veya ölümleri halinde hak sahibi kimselerin sigorta veya sandıklar kanunlarının her birine göre tahsis yapılmasına hak kazandıkları tesbit edilirse sigortalılarla emekliliğe tâbi kimselerin hizmet süreleri birleştirilir.

BAŞKAN — Maddeyi İktisat Komisyonunun tadili şeklinde oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — 3 ncü maddeye göre tahsis yapılmasına hak kazananlara yapılacak tahsislerin mahiyet ve miktarının tesbitinde, sigortalılarla emekliliğe tâbi kimselerin sigorta ve sandık kanunlarına tâbi hizmet müddetlerinin toplamı esas tutulur. Bu hizmetler toplamına, emekliliğe tâbi kimselerin itibari hizmetleri ithal edilmez.

Ay üzerinden hesaplanan hizmet müddetlerinin güne tahvilinde her ay 30 gün, üzerinden hesaplanan hizmet müddetlerinin aya tahvilinde de her 30 gün bir ay addolunur.

BAŞKAN — Madde hakkında konuşmak istiyen var mı? Yok... Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Kurumca ve sandıklarca, 4 ncü maddeye göre hesaplanacak hizmet müddetleri toplamının kendi kanunlarına göre aylık bağlanmasını icabettirmesi halinde, alâkalılara aylık bağlanır. Hizmet müddetleri toplamının toptan ödemeyi gerektirmesi halinde de toptan ödeme yapılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok... Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanun gereğince kurum ve sandıklar tarafından bağlanacak aylıklar, sigortalılarla emekliliğe tâbi hizmetlerin birleştirilen hizmet müddetleri toplamı üzerinden kendi kanunlarına göre hesaplanacak aylıkların sigorta ve sandık kanunlarından her birine tâbi işlerde geçen hizmet müddetleriyle mütenasip kısımları olarak ayrı ayrı tesbit olunur.

Sigorta Kanununa göre hesaplanacak aylıklar, sigortalı için ödenmiş bulunan sigorta primlerinin hesabına esas tutulan ortalama yıllık kazançlarına göre tâyin edilir. Ancak, sandık kanunlarına tâbi işlerde geçen hizmetler, ortalama yıllık kazançların tesbitinde nazara alınmaz.

Sandıklarca kendi kanunlarına göre hesaplanacak aylıklar, 4 ncü maddeye göre bulunacak hizmet süresi ile itibari hizmet süresi toplamına ve alâkalı sandık kanununa tâbi hizmette elde olunan ve tahsise esas teşkil eden aylığa göre tâyin edilir.

BAŞKAN — 6 ncı madde İktisat Komisyonunun tadili şeklindedir. Maddeyi bu tadille oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Yapılacak toptan ödemeler Kurumun ve sandıkların kendi mevzuatına göre ve sigortalı ile emekliliğe tâbi kimse için her müesseseye ödenmiş bulunan sigorta primleri veya emekli kesenekleri üzerinden hesaplanır.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Bu kanuna tâbi sigortalılarla emekliliğe tâbi kimselerin ilk işlerine fiilen alındıkları tarih, sigorta ve sandık kanunlarına göre ilk işe giriş tarihi olarak kabul edilir. Sandık kanunlarının giriş keseneğine dair hükümleri mahfuzdur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?..

SOSYAL KOMİSYON TEMSİLCİSİ OSMAN SALİM ARTUÇ — İktisat Komisyonunun teklif ettiği, değiştirdiği «fiilen işe alındığı tarih» ibaresi ilâvesi vardır. Bu «fiilen ibaresi» kalkacak olursa iş akdini yaptığı tarihten sonra fiilen işe başlama arasında zaman geçebilir. İşe alındığı tâbiri ile, akdin yapıldığı tarihe kadar gider. Fiilen denirse işe başlama arasında bir zaman geçebilir, gün geçebilir. Bu bakımdan bir ihtilâf olabilir.

YURDAKULER MUZAFFER — Şahıslar menfaat bakımından mutazarrır oluyor.

OSMAN SALİM ARTUÇ — İşe alındığı tarih denirse akdin yapıldığı tarihe kadar gider.

YURDAKULER MUZAFFER — Meselâ bir memur, vaktiyle Sayıştayda memurdu. Ondan sonra İşçi Sigortalarına girdi. Daha sonra da bir şirkete intikal etti. Önce Emekli Sandığında birikmiş olan parasını almış olsa, sonradan bu parayı ödemek suretiyle emekli hakkını alabilecek mi?

ULAY SITKI — Bu husus 16 ncı maddede derpiş edilmiştir.

SOSYAL KOMİSYON TEMSİLCİSİ OSMAN SALİM ARTUÇ — Efendim, 8 nci maddeyi şu şekilde değiştirdik :

«Madde 8. — Bu kanuna tâbi sigortalılarla emekliliğe tâbi kimselerin (1) nci maddede yazılı işlerden her hangi birine ilk defa alındıkları tarih Sigorta ve Sandık kanunlarına göre ilk işe giriş tarihi kabul edilir. Sandık kanunlarının giriş keseneğine dair hükümleri mahfuzdur.»

«Bu değişiklikle 1 nci maddeye» atıf yapıyoruz. Buradaki «fiilen» tâbirini kaldırıyoruz. «İlk defa alındıkları tarih» diyoruz. Zira iş akdi tamamlanmıştır fakat 5 - 10 gün izin almıştır. Fiilen dersek, iş akdinin tamamlandığı anla, fiilen işe başladığı zaman arasındaki fark nazarı itibara alınmamış olacaktır.

BAŞKAN — Bu tadil teklifini kabul eden arkadaşımız var mı?

YURDAKULER MUZAFFER — Ben ilk işe başladığı şeklindeki tadili kabul ediyorum.

BAŞKAN — Muzaffer Yurdakuler'in kabul ettiği tadil teklifi ile maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tâbi bir vazifeye girmiş olup da, bu vazifeye ilk defa emekli keseneği ödedikleri tarihteki yaşlarından bu kanun gereğince birleştirilecek eski hizmetlerinin indirilmesinden sonra kalan yaş sayısı 40 ı geçenler, sandıkça tevdiatçı sayılırlar. Bu kimseler hakkında Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun tevdiatçılara mütedair hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok... Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Sandık kanunlarına tâbi hizmetlerden ayrıldıktan sonra bu kanunun 1 nci maddesinde yazılı işlerden birine girenlerin kesenekleri geri verilmez. Ancak :

a) Emekliliğe tâbi bir vazifeden ayrıldıktan sonra kesenek iadesinden faydalanmış olanlardan 1 nci maddede yazılı işlerden birine yeniden giren ve geri aldıkları kesenekleri, işe başladıkları tarihten itibaren en çok bir yıl içinde ve aldıkları tarihten itibaren hesaplanacak % 5 faizi ile birlikte, aldıkları sandığa ödemiyenlerin,

b) Emekliliğe tâbi vazifeden ayrıldıktan sonra kesenek lerini geri almamış ve geri alma hakkı zaman aşımına uğramış olanlardan 1 nci maddede yazılı işlerden birine yeniden girip de zaman aşımına uğrayan kesenek lerini işe

başladıkları tarihten itibaren bir yıl içinde ilgili sandığa ödemiyenlerin,

c) Hizmet müddetlerinin kâfi olmaması sebebiyle kesenek iadesine hak kazanamıyanlardan veya keseneklerini geri almamış ve bunları geri alma hakkı zaman aşımına uğramamış bulunanlardan 1 nci maddede yazılı işlerden birine girip de işe girdiklerini işe başladıkları tarihten itibaren bir yıl içinde, yazı ile, sandıklara bildirmiyenlerin,

ç) Sigorta ve sandık kanunlarında derpiş olunan haklardan faydalanmış veya bu hakları kaybetmiş bulunanların,

Mezkûr devrelere ait hizmet müddetleri, 4 ncü maddeye göre yapılacak birleştirmede nazara alınmaz.

BAŞKAN — Madde hakkında konuşmak istiyen var mı?... Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Hizmetlilerin bu kanun gereğince birleştirilmesi suretiyle bağlanacak aylıklar toplamının Sigorta Kanununda belirtilen asgari hadden az olması halinde, aradaki fark kurum tarafından ödenmek suretiyle, aylıklar toplamı asgari hadde çıkarılır.

Şu kadar ki, kurumca aylık bağlanmasının gerekmemesi halinde yukarıki fıkra hükmü uygulanmaz.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok... Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Bu kanun gereğince bağlanacak aylıkların ve yapılacak toptan ödemelerin tediyelerinde ve aylıkların kesilmesinde sigorta veya ilgili sandık mevzuatındaki esaslar tatbik olunur.

BAŞKAN — Madde hakkında konuşmak istiyen var mı? Yok... Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Vazifeden mütevellit mâlûliyet ve ölüm ve iş kazaları ve meslek hastalıkları hallerinde bu kanun hükümleri uygulanmaz.

OSMAN SELİM ARTUÇ — Bu madde tasarıda 15 nci madde idi. İktisat Komisyonu bu maddeyi 13 ncü madde olarak kabul etmiştir.

BAŞKAN — Bu maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Hizmetleri bu kanuna tevfikan birleştirilmeksizin sigorta veya sandık kanunlarından her hangi birine göre aylık bağlanmasına müstehak olanlara, yazılı talepleri halinde, alâkalı kanun hükümleri dairesinde aylık bağlanır. Bu gibiler hakkında bu kanunun hizmetlerin birleştirilmesine mütaallik hükümleri uygulanmaz.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Bu kanun hükümlerinin tatbik tarzı, Maliye, Çalışma, Millî Savunma ve Ulaştırma bakanlıklarınca müştereken hazırlanacak bir tüzükte gösterilir.

Kurum ve sandıklar tarafından bu kanun gereğince bağlanacak aylıklar, tüzükte belirtilecek esaslar dairesinde, birlikte ve bir yerden ödenir.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

ULAY SITKI — Geçici bir madde mevzuu vardır. Ulaştırma Bakanlığının bir ilâvesi vardır.

DEVLET DEMİRYOLLARI TEMSİLCİSİ LOKMAN DERMAN — Bizim demiryolları mensuplarının bâzıları kanun tatbik edildiği takdirde mağdur olmaktadırlar. Bu cümleden olarak emekli ikramiyesini tahsis edilen maaştan yüzde 25 - 40 nisbetinde noksan almaktadır. Arzu ederseniz, hâdiseyi bütün teferruatı ile arz edeyim.

BAŞKAN — Zaman müsait değildir.

LOKMAN DERMAN — İkramiye mevzuunda bu kanun ile hizmetleri birleşecek bu takdirde emekli ikramiyesinden mahrum olacaktır. Bunu temin edebilmek için bir madde ilâvesine lüzum vardır.

ULAY SITKI — Ulaştırma Bakanlığında çalışanların ikramiye hakları vardır. Bu belirtilmezse bizim işçilerimiz ikramiye hakkını kaybedeceklerdir.

LOKMAN DERMAN — Efendim, biz bunu temin için komisyon ve Emekli Sandığı temsilcileri arkadaşlarımızla müştereken bir madde hazırladık.

SOSYAL İŞLER KO. TEM. SELİM ARTUÇ — Efendim, Buyurdukları hal, çok istis-

naidir. Halbuki bu kanun umumidir. Bu umumi hükümler içinde istisnai bir hüküm, kanun tekniği bakımından pek uygun olmuyor.

KAPLAN KADRİ — Bu geçici madde konmadığı takdirde, bu ikramiye hakkı neden kayboluyor?

OSMAN SALİM ARTUÇ — Bu hususu kısa bir zamanda anlatmaya imkân yok. Her iki tarafta gerek eski sandığa ve gerekse yeni sandığa girdiğinde para ödüyor. Bu arkadaşların ikramiyelerini almaları hakkaniyete uygun düşer. Bu maddeyi Emekli Sandığı mensubu arkadaşlarla birlikte hazırladık. İkramiye umumi mahiyettedir. Hususi bir mahiyet arz etmiyor. Devlet Demiryolları mensupları için değildir.

BAŞKAN — Emekli Sandığı Temsilcisi siz ne diyorsunuz?

EMEKLİ SANDIĞI TEMSİLCİSİ ŞÜKRÜ SOYKAN — Efendim, bu mevzuu daha öncede müzakere ettik. Birkaç defa Meclise geldi, komisyonlarda müzakere edildi. Bu kanunun hedefi muhtelif müesseselerde çalışmış olanların ayrı ayrı müesseselerde çalıştıklarından hak iktisabetmeleri mukabilinde, bu müesseselerde geçen hizmetlerinin birleştirilmesi suretiyle bir emekli hakkını iktisabetmelerini temindir. Bu da maaş halinde derpiş edilmiştir. Buna göre biz Emekli Sandığı Kanunu içinde mütalâa etmedik. Kendi kanunları içinde bir değişiklikle bunun sağlanmasını daha uygun gördük. Bu derpiş edilen muhtelif müesseselerde emekli hakkı mevcut değildir, munhasıran iki müesseseye aittir. İki müesseseye ait birleşme mevzuunun umumi kanun içine giremiyeceğini tahmin ettik, alamadık.

BAŞKAN — Bu hususta konuşmak istiyen?.

YURDAKULER MUZAFFER — Ortada bir hak vardır, fakat ikinci sandık buna vermiyor. Bu kanun ile ikisi birleşiyor, ikramiye alması icabediyor, fakat kanun imkân vermiyor.

BAŞKAN — Kanun içinde yer almıyor.

YURDAKULER MUZAFFER — O halde Emekli Sandığını hedef tutan maddesine atıf yaparak bunu düzeltmek lâzımdır.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Emekli Sandığı mevzuu münakaşa edilebilir.

BAŞKAN — Bunun tesiri nedir, para olarak.

LOKMAN DERMAN (D D Y Temsilcisi) — Hiçbir tesiri yoktur, Emekli Sandığına.

EMEKLİ SANDIĞI TEMSİLCİSİ ŞÜKRÜ SOYKAN — Hiçbir tesiri yoktur. Müessesesi tarafından ödenecektir ikramiyesi, Emekli Sandığına bir külfeti mevzuubahis değildir. Teklif muvafık gibi geliyor, kanun içinde yer alabilir gibi geliyor.

BAŞKAN — Maddeyi lûtfen okur musunuz?

LOKMAN DERMAN — Okuyorum efendim.

(Madde 15. — Emekli ikramiyesi hakkı tanıyan çeşitli sandık kanunlarına tâbi tutulmakla beraber hizmetlerini aynı müessesede geçirmiş olanların, çeşitli sandıklara tâbi olarak geçirdikleri fiilî hizmet müddetleri toplamına göre 5434 sayılı Kanun hükümleri dairesinde emekli ikramiyesine hak kazanmaları halinde, kendilerine veya hak sahibi kimselerine çalıştıkları müesseseler tarafından mezkûr kanun esaslarına uygun olarak emekli ikramiyesi ödenir.)

BAŞKAN — Bu maddeye siz ne diyorsunuz?

SOSYAL İŞLER KOMİSYONU SÖZCÜSÜ OSMAN SALİM ARTUÇ — Maddeyi müşterek hazırladık, ortada bir hak var.

BAŞKAN — Kaçıncı madde olarak girecek kanuna?

EMEKLİ SANDIĞI TEMSİLCİSİ ŞÜKRÜ SOYKAN — 15 nci madde olarak girerse kanun tekniğine daha uygun olur. Diğer maddeler ondan sonra gelsin.

BAŞKAN — Bu maddeyi 15 nci madde olarak tekrar okuyoruz. Önce 15 nci madde olarak kabul edilen metin 16 ncı madde olacaktır.

(Madde tekrar okundu.)

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 1 nci maddede belirtilen işlerde çalışanlardan daha önce muhtelif sandık kanunlarına tâbi vazifelerde bulunmuş olanlar hakkında, durumlarına göre 10 ncu maddenin ilgili fıkrası hükmü uygulanır. Şu kadar ki, mezkûr fıkralarda tesbit olunan bir yıllık müddetler bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığında tevdiatçı bulunanların durumları, bu

kanunun 9 ncu maddesi esasları dâhilinde yeniden tesbit olunur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok... Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde hakkında konuşmak istiyen var mı? Yok... Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Bu kanun hükümlerini yürütmeye Bakanlar Kurulu memurdur.

BAŞKAN — Madde hakkında konuşmak istiyen var mı?... Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

22. — Yurdakuler Muzaffer ve iki arkadaşının, 6996 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve geçici hüküm ilâvesi hakkındaki kanun teklifi ve Sosyal İşler Komisyonu raporu (2/211) (1)

BAŞKAN — Müzakereye başlıyoruz.

KAPLAN KADRİ — Muhterem arkadaşlar, bir Üniversite Kanunu çıkardık. Bu kanun çıkmadan evvel Gülhane Kanunu ile bu kanun arasında mutabakat vardı. 115 sayılı Kanunu çıkarınca bu müessese ayrıldı. Yeni Üniversite Kanununa göre tazminatları yükseldi, bunlar evvelki üniversiteler Kanununa göre kaldı. Gülhane bugüne kadar 243 öğretim üyesi vermiştir. Böylece analık vasfını da yapmıştır.

Burda profesör olmak için on sene lâzımdı. Fakat doçent olarak tez verenlerin durumu şimdiye kadar tasdik edilmemiştir.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, Kadri Kaplan'ın Gülhane Kanununun bâzı maddeleri hakkındaki gerekçesini dinlediniz Bu kanunun tümü üzerinde konuşmak istiyen var mı?

YURDAKULER MUZAFFER — Eskiden emirle profesör olan zevat vardı...

KAPLAN KADRİ — Gülhane Kanununun geçici maddesi; kürsü işgal eden profesörler rapor verir, bu tezi, sistemi üniversite yaptı, devamlı profesördü, bunlar sonradan tasfiye edildi, çıkarıldı. Şimdiye kadar üniversitede doçent unvanını almış, bilâhara Üniversite Kanununa göre yetişmiş profesörler vardır.

(Kanunun tümü okundu.)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, kanunu ve gerekçesini dinlediniz. Tümü hakkında konuşmak istiyen var mı?

ATAKLI MUCİP — Gayet güzel bir kanun. Bir ihtiyacı karşılıyacak. Kabulünü teklif ediyorum.

O'KAN SEZAİ — Efendim, Askerî Gülhane Akademisinin doçentlerinin, asistanlarının kariyerlerini biliyorum. Profesörlerinin bir kısmının emirle olduğunu duymuştuk. Bunlar da çıkarıldığına göre. Bu kanunu kabul etmek lâzımdır. Diğer üniversitelere bu hakları veriyoruz. Bunlara da aynı hakkı tanımak lâzımdır.

YILDIZ AHMET — Kanuna katılıyorum. Yalnız, hâlâ emirle profesör olmuş olanlar bulunuyorsa bunların tasfiye edilmesi de lâzımdır.

KAPLAN KADRİ — Efendim, ben tasfiye edildi biliyorum. Tıp Akademisi kurulduğu vakit bunlardan bir hayli vardı. Bunların bir kısmı ölmüş, bir kısmını da biz tasfiye ettik.

O'KAN SEZAİ — Varsa, ileride Askerî Gülhane Akademisi Kanunu gelecek, orada tekrar incelenir.

BAŞKAN — Başka konuşmak istiyen var mı? Yok... Maddelere geçilmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir

Kanunun tamamını olduğu gibi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

6996 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve geçici hüküm ilâve edilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 6996 sayılı Gülhane Askerî Tıp Akademisi Kanununun 7, 8, 9 ve 15 nci maddeleri aşağıda gösterildiği şekilde değiştirilmiştir :

Madde 7. — Gülhane Askerî Tıp Akademisi öğretim üyeleri, Gülhane Askerî Tıp Akademisi doçent ve profesörleridir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

(1) 230 No. lu Kanun haline gelen teklife ait dosya Kanunlar Müdürlüğündedir.

Madde 8. — Gülhane Askerî Tıp Akademisi doçentleri Üniversiteler Kanununa göre üniversite doçenti unvanını kazanmış olanlar arasından seçilir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 9. — Gülhane Askerî Tıp Akademisi profesörleri Üniversiteler Kanununa göre üniversite doçenti unvanını kazanmış olanlar arasından Üniversiteler Kanununun 24 ncü maddesindeki nitelikleri haiz olanlardan Gülhane Askerî Tıp Akademisi Nizamnamesi hükümleri gereğince seçilir. Bu şekilde seçilecek profesör namzetleri Üniversite Senatosuna bildirilir. Senatonun bu hususta karar vermek üzere yapacağı toplantıya gereğinde lüzumlu izahatı vermek için Gülhane Askerî Tıp Akademisi Kumandanı Başkanlığında Profesörler Kurulunca seçilecek iki profesör de iştirak eder. Senato tarafından verilecek karar üzerine lüzumlu muameleler ikmal edilir.

BAŞKAN — Üniversitede doçent olmak için askerî hekimler üniversiteye gidiyorlar, profesör olmak için Profesörler Kurulu karar veriyor. Şimdi Profesörler Kurulu seçecek, Senatoca tasdik edildiği zaman tamamen muadelet temin edilmiş olacaktır.

Madde 15. — Gülhane Askerî Tıp Akademisi öğretim üyeleri ile müşavir mütehassıs ve başasistan durumunda olan uzmanlara ve Gülhanedeki ihtısasları müddetince asistanlara Üniversiteler Kanunu hükümleri dairesinde Akademi tazminatı verilir.

Bu takdirde Üniversiteler Kanununun 30 ve 31 nci maddeleri Gülhane Askerî Tıp Akademisi öğretim üyeleri hakkında da uygulanır.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce 6996 sayılı Gülhane Askerî Tıp Akademisi Kanunu hükümlerine göre profesör unvanını iktisabetmiş olanlar bu kanunla verilen hak ve salâhiyetlerden istifade ederler.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayını tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

23. — Gürsel Cemal ve iki arkadaşının, Gülhane Tıp Akademisi binasının inşası hakkındaki kanun teklifi ile İktisat Komisyonu raporu (2/208) (1)

BAŞKAN — Başka bir kanuna geçiyoruz. Kadri Bey.

KAPLAN KADRİ — Muhterem arkadaşlarım, bundan bir müddet evvel Silâhlı Kuvvetler için hastane ihtiyacı görmek üzere Ankara Hastanesinin Silâhlı Kuvvetlere devredilmesine ve Askerî Gülhane Hastanesinin de Ankara Hastanesine devrine karar vermiştik. Fakat bilâhara bu ordunun realiteleri ile bağdaştırılamadığı için ve bilhassa Devlet Başkanımızın uygun bulmaması neticesinde bu karar bir müddet askıda bırakıldı. Halen her sene Millî Savunma Bakanlığı bütçesine 10 ar milyon lira ilâvesi suretiyle 3 senede yapılması kanunla ayarlanmış bulunuyor. Müsaade ederseniz Yarbay Kaplan arkadaşımız kanunu okuyacaklardır.

BAŞKAN — Buyurun, okuyunuz, efendim.

(Gülhane Askerî Tıp Akademisi inşası hakkında kanun teklifinin tümü okundu.)

BAŞKAN — Tümü üzerinde söz istiyen?.. Yok. Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmiyenler... Maddelere geçilmiştir.

MADDE 1. — Gülhane Askerî Tıp Akademisi binasının inşası için 30 milyon liraya kadar gelecek senelere sâri taahhüt icrasına Millî Savunma Bakanı yetkilidir.

BAŞKAN — Söz istiyen?..

O'KAN SEZAİ — Bu, hayırlı bir müessesedir. Evvelce bir karar vermiştik, şimdi o karar üzerinde durmuyorum. Ankara Hastanesini Millî Savunmaya devrediyorduk, bir aksülâmel doğurması ihtimalini göz önüne alarak bundan feragat ettik. Şimdi bu tasarı ile o kararı da kaldırmış oluyoruz. Denmişti ki, mevcut bir karar var, tekrar Sıhhat Bakanlığına devir için ayrı bir karara ihtiyaç vardır. Halbuki şimdi bu kanun kabul edilince o eski karar da ortadan kalkmış olacaktır.

Memleket için hayırlı bir müessesenin temelini atıyoruz. Arkadaşlarımın itiraz edeceklerini um-

(1) 229 No. lu Kanun halini alan teklifle ilgili dosya, Kanunlar Müdürlüğündedir.

muyorum, bu ve mütaakıp maddelerin aynen kabulünü arz ve teklif ederim.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Birinci madde gereğince girişilecek taahhütlerin karşılığı için her yıl Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde açılacak özel fasla 10 milyondan aşağı olmamak üzere tahsisat konur.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Lüzum görüldüğü takdirde bu inşaatı, sermayesinin en az yarısı Devlete ait müeseselerle bunların aynı nisbette iştirakleriyle kurulan teşekküllere Bakanlar Kurulu kararı alınmak suretiyle 2490 sayılı Kanun hükümleriyle mukayyedolmaksızın yaptırmaya Millî Savunma Bakanı yetkilidir.

BAŞKAN — Söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanunu Millî Savunma, Maliye ve Bayındırlık Bakanları yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümünü oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Memlekete hayırlı ve uğurlu olsun.

Şimdi Erkânı Harbiyei Umumiye Reisliğinden gelen bir kanun teklifi var, geçen gün de müzakeresi için gelmişti. Yeniden müzakere edeceğiz.

24. — 4273 sayılı Subaylar heyetine mahsus terfi Kanununun 10 ncu maddesi (c) fıkrasının tadiline ve bu kanuna 4 geçici madde eklenmesi hakkındaki 63 sayılı Kanunun geçici ikinci maddesinin tadiline dair kanun tasarısı (1)

ATAKLI MUCİP — Bu kanunun gerekçesini okuyorum.

(Kanunun gerekçesi okundu.)

---

(1) 238 numaralı Kanun haline gelen tasarıya ait dosya Kanunlar Müdürlüğündedir.

BAŞKAN — Kanunun gerekçesini dinlediniz. Kanunun tümünün kabulü ile maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

ATAKLI MUCİP — Bu, bizim teklifimiz değil, Erkânı Harbiyenin teklifidir, üç kuvvetin müracaatı üzerine hizmetin aksamaması için getirilmiştir.

4273 sayılı Subaylar heyetine mahsus terfi Kanununun 10 ncu maddesi (C) fıkrasının tadili ve bu kanuna 4 geçici madde eklenmesi hakkındaki 63 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin tadiline dair Kanun

MADDE 1. — 4273 sayılı Subaylar heyetine mahsus terfi Kanununun 10 ncu maddesi (C) fıkrasının tadili ve bu kanuna 4 geçici madde eklenmesi hakkındaki 63 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

GEÇİCİ MADDE 2. — 30 Ağustos 1960 tarihinden 30 Ağustos 1962 tarihine kadar olmak üzere, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerindeki teğmen dâhil üst rütbedeki bütün subay, general ve amiraller için bilûmum kadro görev yerleri kıta ve sicil yeri, deniz ve hava hizmetinden sayılır.

1960, 1961 ve 1962 senelerinde terfi sırasında olan jandarma subayları için mülkî sicil kaydı aranmaz.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul edildi.

MADDE 2. — Bu kanun 28 Mayıs 1960 tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Millî Savunma Bakanı yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir...

25. — Aksoyoğlu Refet'in, Türkiye Büyük Millet Meclisi memurları teşkilâtı hakkındaki 5931, 6120, 6194, 6215, 6341 ve 6885 sayılı kanunlarla muaddel 5509 Sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâ-

zı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi ve İktisat Komisyonu raporu. (2/44) (1)

OKAN SEZAİ — Arkadaşlar, usul hakkında bir noktayı arz edeceğim:

Biliyorsunuz, Kurucu Meclisin teşekkülü ile birlikte Büyük Millet Meclisinin kadrolarında bâzı ihtiyaçlar kendisini hissettirmiştir. Şu anda yüksek huzurlarımızda bulunan ve aylardan beri gece gündüz demeden bizlerle beraber çalışan vefakâr ve cefakâr stenoğraf arkadaşlarımıza imkân verecek olan iki maddelik bir kanunumuz var.

Yeniden alınacak olan bir miktar stenoğraf için de gerekli kadro tesibt edilmiş bulunuyor. Bu vefakâr stenoğraflara bu kadroların bir kısmını vereceğiz ve bunlardan boşalacak kadrolara da yeni gelecekler alınacaktır.

Şimdi, müsaadenizle bu kanunu gündeme alalım, görüşülsün ve çıksın efendim.

Bir de, bütün Meclis memurları ve hizmetlileri hakkında Ekrem Acuner arkadaşımızın bir kanun teklifi var bu kanunu da görüşelim; kabul edilirse yerinde ve hayırlı olacaktır.

Bendeniz bunları teklif ediyorum efendim.

ÖZGÜR SELÂHATTİN — Gündemdeki maddeler hakikaten çok mühim ve çıkması da lâzımdır. Ben de tasvibediyorum. Bu arada ordumuzu ilgilendiren birçok kanunlar çıkardık, kendilerine oldukça da hizmet ettiğimize kaaniim. Bu arada çıkardığımız kanunlarla da ilgili olmak üzere bâzı hakkı müktesep kanunları vardır ki ordumuza aittir, onların da öncelikle çıkarılması lâzımdır. Ben evvelâ bunların konuşulmasını ondan sonra diğer mevzulara geçilmesini arz ve teklif ederim.

BAŞKAN — Selâhattin Özgür arkadaşımızın söyledikleri esasen hepimizin malûmudur. Mesaimize devam ediyoruz, sözcüleri huzuriyle onlar da müzakere olunacaktır. Şimdi bu kanun gelmiştir, hazırdır. Sözcüsü Aksoyoğlu izahat lûtfetsinler.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Efendim, elimizde Trafik Kanunu, ondan sonra küçük kanunlar ve Güzel Sanatlar Akademisi Kanunu ve Meclis Kadro Kanunu vardır. Bunlar arasında Meclis Kadro Kanunu 10 ncu madde olarak gelmektedir. Müzakerelere sırasiyle devam edelim.

BAŞKAN — Meclis Kadro Kanunu sözcüsü burada, binaenaleyh kendisini dinleyip müzakereye hemen geçebiliriz. Arkadaşlarımızın teklifi de bu yoldadır. Binaenaleyh Meclis Kadro Kanununun görüşülmesini kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Meclis memurlarının kadroları hakkındaki bu kanunun izahı sadedinde Refet Aksoyoğlu'na söz veriyorum.

AKSOYOĞLU REFET — Efendim, bu kanun tasarısı iki şekilde hazırlanmıştır. Esbabı mucibesini şu şekilde izah etmek mümkündür:

1. Bugünkü Meclisin kadrosu, yeni teşekkül eden Temsilciler Meclisi ile Millî Birlik Komitesinin bütün işlerini görebilecek kadar kuvvetli ve kifayetli değildir. Diğer taraftan iki Meclis kurulduğu takdirde bugünkü kadro ile her ikisinin işlerini devam ettirmeye imkân yoktur. Bu bakımlardan muhtelif kadrolara muhtelif ilâveler yapılmıştır.

2. Senelerden beri kadrosuzluk yüzünden Meclis memurları ve bilhassa steno arkadaşlarından bir kısmı terfi edememektedirler. Ayrıca Meclis memurları Meclis dâhilinde gece de mesaiye devam ettikleri halde bunun karşılığını alamamaktadırlar. Bu kısma gerek Emniyet Âmirliği, gerekse muhafız teşkilâtı dâhildir. Bu kanun tasarısı bu sebeplerle hazırlanmıştır. Ekrem ve Mucip Beylerin hazırladığı kanun teklifi bütün kadroları ele almış ve gerekli kadro ihtiyaçları cetvel halinde hazırlanmıştır. Malî porte de hesaplanmış ve ayda 60 bin, yılda 750 bin lira olarak tesbit edilmiş bulunmaktadır. Bu kanun teklifi kabul edilmediği takdirde, ayrıca bir kanun teklifi daha hazırlanmış bulunmaktadır. Bununla, Kanunlar Müdürlüğüne 6 memur ve ayrıca bir mubayaa memuru alınması, bir geçici madde olarak da şimdiye kadar memuriyette bulunup da 40 - 50 liradan yukarı dereceye terfi edememiş olanlara bir imkân verilmesi derpiş edilmektedir.

Bunları kabul, takdir sizlere aittir.

BAŞKAN — Buyurun Osman Bey.

OSMAN KÖKSAL — Ben buradaki arkadaşlarımızı her gün ve her saat karşımızda gördükçe Riyaseti Cumhura mütenazıran bu farkı aldıklarını zannediyordum.

(1)231 numaralı Kanun haline gelen teklifle ilgili dosya Kanunlar Müdürlüğündedir.

Maaşları küçük, her gün buradalar, evlerine bile gidip gelemiyorlar. Belki burada bir şey bulup yiyebiliyorlar. Gelip giderken otobüs de bulamadıklarından vasıta ücreti ödemektedirler. Ben hakikatı şimdi öğrendim, doğrusu çok üzüldüm. Kanunun kabulünü arz ve teklif ederim.

BAŞKAN — Başka söz istiyen? Yok. Kanunun tümü üzerindeki görüşmeler bitmiştir. Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi memurları teşkilâtı hakkındaki 5931, 6120, 6194, 6215, 6341 ve 6885 sayılı kanunlarla muaddel 5509 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — Türkiye Büyük Millet Meclisi memurları teşkilâtı hakkındaki 5509 sayılı Kanunun birinci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

Başkanlıklara bağlı Hususi Kalem Müdürlükleri;

Genel Kâtipliğe bağlı; Temsilciler Meclisi Umumi Kâtipliği; Kanunlar Müdürlüğü, Bütçe Müdürlüğü, Tutanak Müdürlüğü, Zat ve Kâğıt İşleri Müdürlüğü, Kitaplık Müdürlüğü, Muhasebe Müdürlüğü, Basımevi Müdürlüğü, Daire Müdürlüğü, Levazım Müdürlüğü, Meclis Doktorluğu, Emniyet Âmirliği, Millî Saraylar Müdürlüğü,

Bunlardan her birinin işi ve bu işin nasıl görüleceği Başkanlık Divanınca tesbit edilir.

REFET AKSOYOĞLU — Eski teşkilâta yeni olarak sadece levazım müdürlüğü eklenmiştir.

ÖZGÜR SELÂHATTİN — Bu birinci maddedeki kadroya buranın asayişi ile ilgili olanlar girecek midir?

AKSOYOĞLU REFET — Başta da arz ettiğim gibi Emniyet Âmirliği ile Muhafız Birliği de dâhildir.

BAŞKAN — Birinci maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 5509 sayılı Kanuna bağlı cetvelin ek ve tadilleriyle gösterilen ilişik (1) sayılı cetvelde yazılı kadrolar kaldırılmış ve yerine ilişik (2) sayılı cetvelde gösterilen kadrolar konulmuştur.

BAŞKAN — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — 7477 sayılı Kanun gereğince verilen tazminat miktarları kadro maaşlarına göre 7241 sayılı Kanuna merbut cetvelde yazılı derece ve miktarlar nisbetinde ödenir. Bu haklardan Meclis Muhafız Birliği subay ve astsubayları da faydalanır.

BAŞKAN — Refet Aksoyoğlu.

AKSOYOĞLU REFET — Efendim, Memurin Kanununda birçok bakanlıklara, Cumhurbaşkanlığına alınan memurlar için aranan vasıflar bu kanunla Meclis memurları için de aranacaktır.

TUNÇKANAT HAYDAR — Efendim, ben kanunu tetkik etmedim. Refet Beyden soruyorum: Şu kanunla adalet prensipleri gözetilmiş midir? Reyimi kullanmadan evvel bu hususu öğrenmek istiyorum.

AKSOYOĞLU REFET — Adalete tamamiyle muvafıktır.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Efendim, bu kanun konuşulduğu müddetçe oyumu kullanmıyacağım. Maaşlar 40 liradan 60 liraya çıkıyor. Sonra zaten Meclis personeli birbuçuk misli maaş alıyor. Bilmiyorum bu kanunu konuşmak, görüşmek ve çıkarmak doğru mudur, yerinde midir?

BAŞKAN — Efendim, arkadaşımız daha evvel bulunmadığı için önceki konuşmaları dinliyemediler. Maddeler üzerinde söz isterlerse konuşabilirler.

TUNÇKANAT HAYDAR — Efendim, yangından mal kaçırır gibi olmasın bu iş. Burada görüyoruzki, birdenbire 40 liradan, birdenbire 60 lira asli maaşa yükselmektedir.

O'KAN SEZAİ — Birdenbire diye bir şey yok. Kadroyu veriyoruz, müddeti gelince 50 ye, sonra da 60 a terfi edecek. Nihayet bu arkadaşların içinde 6 senedir terfi bekliyenler var. Nihayet ömrünü buraya vermiş insanlardır. Mütevazi bir şekilde çalışa gelmişlerdir. Burada bir derece alacaklar ve yakında emekli olacaklardır. Değilse bunca yıl parlâmentoda çalışmış insanlar olmasına rağmen dışarıda perişan olacaklardır. Bu sizlerin anlayış ve vicdanınıza terk edilmiş bir husustur.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Bu tasarı İktisat Komisyonu tarafından kabul edilmiş midir?

AKSOYOĞLU REFET — Tasarı, Eylûl ayından beri komisyonumuzdadır. Bu defa İktisat Komisyonunda yeniden görüşülmüştür.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — O halde itiraz eden arkadaşımızın da imzası vardır.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Arkadaşlar, şu son altı günde altı defa tasarı değişti. Refet Bey evvelâ üç kanun teklifi getirdi. Bunlardan birinde üç yeni kadro, iki yeni mutemet vardı. Şimdi kanun önümüzdeki hale gelmiş bulunuyor.

ÖZGÜR SELÂHATTİN — Bu tasarıyı ele alalı 15 - 20 gün oluyor.

YURDAKULER MUZAFFER — Kifayet teklif ediyorum.

BAŞKAN — Muzaffer Beyin kifayet teklifini oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

3 ncü maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — 3656 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine Türkiye Büyük Millet Meclisi memurları ibaresi eklenmiştir.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Arkadaşlar, burada bu kanun hakkında konuşacak hiçbir kimse yok. En az bir muhasebeci bulunmalıdır. Bu teklif Kadri Kaplan'ın emniyet mensuplarını son durumdan kurtarmak için geldi. Neticede mahiyet değiştirmiş bulunuyor.

KAPLAN KADRİ — Efendim, bir tereddüt hâsıl oldu. Bu Mecliste kabul edilmiş bir karar var; teşriî göreve katılanlar hakkında, denmiş. Buradaki arkadaşlarımız teşriî göreve katılıyorlar, sonra Kanunlar Müdürlüğü de öyle. Fakat, bunlar dışındakiler de, zamanla herkes de buna iştirak ettirilmiş, yalnız kala kala bizim inzibat mensuplariyle, emniyet mensupları kalmış bunun dışında. Şimdi, bunların da girmesini arzu ediyoruz. Tensibederseniz, bu kanun çıkarılırken; kadrolar üzerinde yapılan çalışmalar ve eklenen kadrolar, değişiklikler daha açıklanırsa bu işin tekniğine de girmek daha kolay olur efendim.

AKSOYOĞLU REFET — Bu kanun şekilen değişmiş değildir. Biraz evvel arz ettim, bu iki kanun teklifi halinde idi. Benimki daha mahduttu. Bu ise daha evvelden hazırlanmış ve İktisat Komisyonuna gelmiştir. Ben de burada sözcü olarak komisyonun tasarısını izah ettim.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — O teklif basılmıştır. Şimdi okunan ise teksir edilmiş yeni tekliftir.

BAŞKAN — Başka söz istiyen var mı? Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Alâkalı bir memur veya mütehassıs bulunsun diğer maddeleri öyle konuşalım. Etraflı bir şekilde izahı zaruridir.

BAŞKAN — Karavelioğlu'nun teklifini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarıyı hazırlıyan birisini çağırınız.

Buyrun Hayri Bozkurt, bize şu kanunun mahiyetini anlatır mısınız?

İKTİSAT KOMİSYONU MÜTEHASSIS MÜMESSİLİ HAYRİ BOZKURT — Kanunun esas gayesi şudur; Meclisin bugünkü Teşkilât Kanununa göre, yüksek mektep mezunu olmadıkça, alınan memur 20 lira ile tâyin edilmektedir. 20 lira ile tâyin edilen bir memura ise bugün üç yüz lira verebilmekteyiz. Bir defa Meclise bu müessesenin durumuyla mütenasip memur alabilmek için gelecek memurların vasıflarını yükseltmek üzere onları tatmin edecek bir kadro elde etmek istiyoruz. Bu sebeple Meclis kadrosunda vazife alacak elemanlara 3656 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi gereğince 20 ile 30 arasındaki farkı tazminat olarak vermek istiyoruz.

Diğer taraftan bir kısım steno arkadaşlar kanunen lâzımgelen müddetler dolduğu halde, 5 - 6 seneden beri terfi edememektedirler. Bunların ehliyetleri sabittir. Fakat kadrosuzluk yüzünden terfi edememişlerdir. Bu kanunla bunlar bir derece terfi etmek imkânını bulabilecekler.

Ayrıca, Meclisin yeni çalışma durumu nazara alınarak lüzumlu bâzı kadrolar da bu kanunla getirilmektedir. Bir tane 125 lira maaşlı genel kâtip, bu genel kâtip için bir hususi kalem müdürü, özel kalem müdürüne 2 memur, 2 daktilo ekleniyor. Bunlar dışında sivil savunma için gerekli kadro veriliyor. Matbaa Müdürlüğüne bir memur, Bütçe için bir kâtip daktilo, fazla olarak eklenmiş bulunuyor. Bunlar için

verilecek olan para tutarı 264 000 liradır. Bunun içinde 75 000 lira yeniden alınacak olan stenograflar içindir. Fakat, henüz bu stenograflar göreve tâyin edilmiş değildir; halen bunlar kursta bulunuyorlar ve kurs sonunda başarı kazandıkları takdirde, yani yapılacak olan sınavı kazanırlarsa - ki, bu sınavda dakikada sanıyorum 250 hece yazmaları gerekiyor - kadroya geçeceklerdir. Şu halde, bu memur kadrolarındaki fazlalık tutarı 264 bin lira oluyor.

Yine Sayın Komite üyelerimizin teklifleri üzerine polislere 100, komiser muavinlerine 125 ve komiserlere 150 lira ayrıca bir tazminat ödiyeceğiz. 22 polis, 2 komiser muavini ve 2 komiser için ödenecek miktar yılda 27 600 lira fark yaratmaktadır. Bunlar ayrıca meslekleri icabı olarak tayın bedeli de alırlar.

Meclis memurlarına verilen tazminata gelince : Temyiz, Danıştay, Sayıştay ve Askerî Temyizle, Maliye Temyiz Komisyonuna verilen tazminat nev'inden Meclis memurlarının geceli gündüzlü gösterdiği mesai karşılığı bir tazminatın verilmesi evvelce kanunla derpiş olunmuştu. Fakat bu tazminatın ödenme şartı sadece teşriî faaliyete iştirak eden memurlar iken, hangi kadrolara ödenmesinin gerektiğini takdir yetkisi Riyasete bırakıldığından Meclis Reisliğince bu tevsi edilerek Meclis kadrosundan maaş alanların tamamına teşmil olunmuştur. Bundan sadece polis ve Muhafız Kıtası hariç kalmıştı. Onlara da teşmili ayrı bir kanuna ihtiyaç göstermez. Fakat Birliğimizin verdiği emirle Muhafız Kıtasının 11 subayına da bunun teşmili için kanuna bir madde eklemiş bulunuyoruz. Kıtanın 11 subayına ödenecek tazminatın miktarı ise 21 000 liradan ibarettir.

Yine hizmetliler için yine böyle bir emirle eklenmesi istenmiştir. Ekledik. 80 hizmetli için ayda 4 000, senede 48 000 lira ilâve edilmiş bulunmaktadır. Bütün bunların hepsinin toplamı 256 000 lira tutmaktadır.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Meclis memurları tazminatları hakkındaki Kanunun mahiyeti nedir?

HAYRİ BOZKURT — Efendim, tazminat daha evvel çıkarılan bir kanunla askerî ve sivil hâkimlere verilmişti. Buna muvazi olarak Meclis memurları da böyle bir tazminat alsın dendi ve teşriî faaliyete doğrudan doğruya iştirak eden memur ve hizmetliler için bir tazminat kanunu çıkarıldı. Böylece bunlar her ay maaşlarına ilâveten ödenek alabilecek duruma geldiler ve halen de almaktadırlar.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Devlet memurlarına zam olunca bu zam Meclis memurlarına da aksetmiyecek midir?

HAYRİ BOZKURT — Aksedecektir, efendim.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Meclis memurlarına bir zam olmuyor mu?

HAYRİ BOZKURT — Efendim, müstahdemlere 50 şer lira veriliyor. Meclis memurları için ise bu doğrudan doğruya olmuyor.

YURDAKULER MUZAFFER — Efendim, görülüyor ki, uzun yıllar ihmal edilmiş olan bir iş, tarafımızdan şimdi buraya getirilmiş bulunmaktadır. 6 yıldır terfi edememiş bulunan Meclis stenografına bir terfi imkânı sağlanacaktır. Yapılan bu kadar açıklamalardan sonra daha fazla, uzun boylu konuşmaya lüzum yok; kaldığımız yerden devam edelim, bu kanunu kabul edelim ve bu şeref bize aidolsun efendim.

TUNÇKANAT HAYDAR — Efendim, arkadaşımız dediler ki, yapılacak olan değişiklikten, zamdan buradaki memurlar da faydalanacaklardır ve diğer memurlardan çok daha avantajlı durumdadır. Bu kadar istical neden gösteriliyor? Ben anlıyamadım, şahsan.

KUYTAK FİKRET — Efendim, bu kanunun üç gayesi var :

Birincisi, Yeni Meclis binası ve Kurucular Meclisinin de kurulması dolayısiyle, 41 fazla memur daha alınacaktır. 166 mevcudun 207 olması isteniyor.

İkincisi, terfi etmesi lâzımgelen memurların, kadrosuzluk yüzünden donmuş bir durumları vardır. Bu kanunla bunlara birer derece verilip tatmin ve terfih ettiriliyor.

Üçüncüsü de, bir tazminat meselesi var. Ben kanuna bütünüyle iştirak ediyorum. Fakat tazminat kısmına gelince, memur maaşlarına yapılacak zamma bütün buradaki memur arkadaşlarımız da iştirak edecektir. Ben mesaisi sebk edecek arkadaşların faydalanması şartiyle bu konu üzerinde bundan sonra çok titiz davranılması lüzumuna kaani bulunuyorum.

O'KAN SEZAİ — Müzakere kâfidir, oylanmasını rica ediyorum.

BAŞKAN — Sezai Beyin kifayet teklifini oylarınıza arz ediyorum.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Yalnız, durumu daha iyi aydınlatabilmek için Hayri Beye bir fırsat daha verelim.

Meclis memurları diğer memurlardan daha avantajlı mıdırlar?

HAYRİ BOZKURT — Efendim, halen Mecliste birkaç tane fakülte ve yüksek okul mezunu arkadaş vardır. Daha evvel bu gibi yüksek tahsilli arkadaşlar, Meclisten ayrılarak Divanı Muhasebata ve diğer birçok Devlet dairelerine girmeyi tercih etmişlerdir. Halbuki Meclisin, bilhassa bundan sonra, böyle yüksek tahsilli arkadaşlara çok ihtiyacı olacaktır. Bugünkü durumda yüksek tahsilli kimseler Meclise girmeyi tercih etmiyorlar. Burada tazminat diye alınan miktar, bir kısım arkadaşların, bugünlerde olduğu gibi, bilhassa bütçe zamanlarında, geceli gündüzlü çalışmalarının bir nevi karşılığı mahiyetindedir.

KAPLAN KADRİ — Muhterem arkadaşlar; şu husus şüpheli kalmasın, sizin için karar şudur; tereddüdü mucip bir durum yok: İki karar verilebilir. Ya, tazminatları kesmek veya bunların aldıkları müktesep hakları kesmek, yahutta bütün bunları alamıyanlara, polis, emniyet mensuplarına, hademelere (ki bunlar kapıda beklemektedirler), bunlara da tazminat vermek.

BAŞKAN — Efendim, yeterlik teklifini oya sunuyorum, kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Polis memurlarına (100), komiser muavinlerine (125), komiser ve emniyet âmirlerine (150) şer lira aylık tazminat ve daimî ücretlilere aylıklarına ilâveten her ay (50) şer lira ücret verilir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanun meriyete girdiği tarihte memur olanlardan unvanı memuriyeti değiştirilmiyenler için mucip almaya lüzum yoktur.

Halen Meclis kadrosunda bulunanlar hakkında da 3656 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi hükmü bir defaya mahsus olmak üzere uygulanır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?...

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Efendim, 3656 sayılı Kanunun bu 6 ncı maddesi hakkında Hayri Bey açıklamada bulunsunlar.

HAYRİ BOZKURT — Efendim, bu 6 ncı maddeye göre, bir memur tâyin edildiği zaman o kadro maaşını veririz. Ancak bu müktesep hak değildir. Aradaki fark tazminat olarak ödenir. Ayrılması halinde bu, kendisine bir hak bahşetmez. Bizim şimdi düşündüğümüz, 20 lira kadrosu varsa ona 30 lira ile aradaki farkın tazminat olarak verebilmektir. Kadrolarımıza bundan sonra lise mezunu dahi almamak kararındayız. Hakikaten bu vazifeleri lise mezunları lâyıkiyle başaramıyorlar. Yüksek mektep mezunlarını da buraya celbedebilmek için aradaki farkı kendilerine (müktesep hak olmamak üzere) vermeyi derpiş ediyor, bunu parlâmento çalışmalarının bir icabı sayıyoruz. Bu hak son çıkan kanunla Personel Dairesine, Pilânlama Dairesine verildi. Riyaseti Cumhura, Başvekâlete verildi. Daha iyi ve kaliteli eleman bulabilmek için hiç olmazsa 30 ile 50 arasındaki farkı tazminat olarak verelim. Mesele bundan ibarettir.

KÖKSAL OSMAN — Riyaseti Cumhurda da bu şekilde bir kanun vardır. 40 lira asli maaşlı bir kimse 80 lira almaktadır. Bu durum kanunidir. Zaten ehliyetli ise bu miktarı alabiliyor; aksi takdirde tutulmuyor.

BAŞKAN — Geçici 1 nci maddeyi oyunuza arz ediyorum, kabul edenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — 1935 senesinden önce münfesih Büyük Millet Meclisine intisabedip de halen aylık dereceleri (40) ve daha aşağı olanların maaşları, aidat ve karşılıkları kendileri tarafından ödendiği takdirde maaş dereceleri (60) liraya intibak ettirilir.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Son iki geçici maddeyi Hayri Bey izah etsin.

HAYRİ BOZKURT — Efendim, Mecliste 1932 den beri çalışan üç memur vardır ki, bunlar belki kaderleri icabı, evvelâ burada memur iken sonradan hizmetliler kadrosuna geçmişler, sonra tekrar memuriyete dönmüşlerdir, 3656 sayılı Kanuna göre, (D) cetvelinde bunlar âzami 50 lira alıyorlar; bu arada çok kayıpları olduğu için, bir cemile olarak, bir defaya mah-

sus olmak üzere bunların maaşları 60 liraya çıkarılmak isteniyor. Bu takdirde; bunlar, Emekli Sandığına kesilen % 8 leri kendileri bizzat borçlanacaklar ve bu durumda Devlete bir yük olmıyacaklardır, efendim.

TUNÇKANAT HAYDAR — Efendim, bu hususta emsal var mı?

HAYRİ BOZKURT — Efendim, öğretmenlerden başka emsal yok.

BAŞKAN — Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanun yayımı tarihini takibeden aybaşından itibaren yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Bu kanun hükümlerini Türkiye Cumhuriyeti Millî Birlik Komitesi Başkanı yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümünü oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

26. — Ersü Vehbi ve Çelebi Emanullah'ın, 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, bâzı maddelerinin kaldırılması ve bu kanuna geçici dört madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Bayındırlık ve İmar Komisyonu raporu (2/179) (1)

BAŞKAN — Efendim, şimdi elimizde küçük kanunlar ile Trafik Kanunu ve bir de Selâhattin Özgür arkadaşımızın teklifi mevcuttur.

ERSÜ VEHBİ — Efendim, mütehassıs arkadaşlarımız teşrif ettiler. Mümkünse çok bekliyen şu Trafik Kanununu çıkaralım, esasen ancak 15 maddesi tadil edilmiş bulunmaktadır. Bayındırlık Komisyonundan da geçti, arkadaşlarımızın çoğunluğu kanun üzerinde müttefiktirler.

BAŞKAN — Trafik Kanununun görüşülmesini kabul edenler... Etmiyenler... Trafik Kanunu ile görüşmelere devam ediyoruz.

Buyurun Vehbi Bey, izah edin.

ERSÜ VEHBİ — Efendim, tasarıyı kısaca takdim ediyorum :

Biliyorsunuz Trafik Kanunu bilhassa millî bir servete ve ferdin can ve mal emniyetine taallûk etmektedir. Bugüne kadarki tatbikat birçok aksaklıkları ortaya koymuştur. Biz bu kanunumuzla kanundaki açık kapıları da kapatıyoruz. Bundan sonra paletli arabalar dahi ehliyetliler tarafından kullanılacaktır. Bu sebeple eski trafik sürücülerine daha kolay ehliyet verebilecek mevzuat getirilmiştir. Bunların okur yazar olmaları şartı konmuştur. Şöförler için ilk okul mezunu olmak kaydı konmuş bulunmaktadır. Ağır araçların şöförleri için yaş, 19 dan 23 e çıkarılmıştır. Ayrıca CENTO'da alınmış bir kararın icabatını yerine getirmek üzere ehliyet alacak her şöför için katil ve yüz kızartıcı suçlardan mahkûm olmamış bulunmak şartı getirilmiştir. Ceza sistemi otomatik ve kademeli bir şekle sokulmuştur.

BAŞKAN — Arkadaşımızın gerekçe üzerindeki izahını dinlediniz. Kanunun gerekçesi üzerinde konuşmak istiyen var mı?

O'KAN SEZAİ — Efendim, bu kanun şimdiye kadar geç kalmıştır. Süratle çıkarsa binlerce evlâdı vatanın hayatlarına bir istikamet verilmiş olacaktır.

BAŞKAN — Kanunun tümünün kabulü ile maddelere geçilmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, bâzı maddelerinin kaldırılması ve bu kanuna geçici dört madde eklenmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 2, 6, 7, 8, 9, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 41, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 64, 70 ve 72 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?. Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Bu kanunda geçen :

A) Karayolu : Trafik için umumun faydalanmasına açık olan arazi şeridi ve sahalardır;

B) Trafik : Yayaların, hayvanların ve taşıtlarla müteharrik makinaların karayolu üzerindeki hal ve hareketleridir;

C) Taşıt : Karayolunun insan, hayvan ve eşya taşımaya yarıyan araçlardır; bunlardan

---

(1) 212 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

makina kuvvetiyle hareket edenlere (motorlu taşıt), insan veya hayvan gücüyle hareket ettirilenlere de (motorsuz taşıt) denir;

D) Müteharrik makina : Paletli veya madenî tekerlekli traktör, yol makinası ve tank gibi tarım, sanayi, bayındırlık, Millî Savunma işlerinde ve buna benzer hizmetlerde kullanılan ve karayolunda insan, hayvan ve eşya nakliyatı yapmıyan teknik araçlardır;

E) Lâstik tekerlekli traktör : Karayolunda insan, hayvan ve eşya nakliyatı da yapabilen lâstik tekerlekli traktörlerdir;

F) Şoför : Motörlu taşıtları, müteharrik makinaları veya lâstik tekerlekli traktörleri sevk ve idare eden kimsedir;

G) Sürücü : Motorsuz taşıtları veya hayvanları sevk ve idare eden kimsedir;

H) Durma : Trafik zaruretleri dışında, yolcu veya yük indirmek veya almak maksadiyle bir taşıtın geçici olarak durmasıdır;

I) Park : Yukardaki fıkra dışında kalan durumlar park sayılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?. Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

ULAY SITKI — Bu kanun birçok arkadaşlar tarafından görüşüldü. Mütehassıs bir heyet de hazırlamış. Arkadaşlar, faydalı bir kanun olduğunu ifade ediyorlar. Onun için uzatmıyalım, tümünü kabul edelim.

KÜÇÜK SAMİ — Dün yaptığımız gibi bölüm bölüm okunmasını teklif ediyorum.

Madde 6. — İçişleri Bakanlığında; Adalet, Millî Savunma, İçişleri, Millî Eğitim, Bayındırlık, Ticaret, Sağlık ve Sosyal Yardım, Tarım, Ulaştırma, İmar ve İskân bakanlıklarının, Teknik Üniversite, Yollar ve Münakale Kürsüsü ile Motorlar Enstitüsünün ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun birer temsilcisinden ve trafik eğitimi ile ilgili derneklerin seçecekleri bir temsilciden bir (Merkez Trafik Komisyonu) kurulur.

Merkez Trafik Komisyonu, bu kanunun tatbik ve tadiline ait her türlü meseleleri tetkik ederek gereken tavsiyelerde bulunur.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 7. — Vilâyetlerde valinin veya tevkil edeceği zatın başkanlığında belediye, emniyet, millî eğitim, bayındırlık, imar ve iskân, askerî motorlu birlikler bulunan yerlerde millî savunma teşkilâtından, Vilâyet Teknik Ziraat Müdürlüğünden, Teknik Üniversite bulunan vilâyetlerde Teknik Üniversiteden birer ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun tensibedeceği en çok iki ve trafik eğitimi ile ilgili derneklerden bir temsilciden (Vilâyet Trafik Komisyonu) kurulur.

Vilâyet Trafik Komisyonu bu kanun hükümlerinin tatbikında mahallî icap ve ihtiyaçlara göre trafik emniyetini sağlıyacak kararlar alır.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 8. — Kayıt ve tescile tâbi taşıt ve lâstik tekerlekli traktörlerin fennî muayenelerini, şöfor ve sürücülerin ehliyetname imtihanlarını yapmak üzere her vilâyette Trafik Şubesi Müdürü veya Trafik Bürosu Âmiri veya tevkil edeceği kimsenin başkanlığında, Karayolları Genel Müdürlüğünün bir temsilcisinden ve Türkiye Şöförler ve Otomobilciler Federasyonunun tensibedeceği bir temsilciden (Muayene ve İmtihan Komisyonu) kurulur.

Vilâyet Trafik Komisyonu kararı ile Muayene ve İmtihan Komisyonu sayısı lüzumu kadar artırılabilir.

Lüzum görüldüğü takdirde, Vilâyet Trafik Komisyonunca, kararlaştırılarak ilân edilecek tarihlerde, motorlu taşıtların ve lâstik tekerlekli traktörlerin fennî muayeneleri ile şoförlerin ehliyetname imtihanları kazalarda ve askerî birlikler imtihan merkezlerinde, motorsuz taşıtların fennî muayeneleri ile sürücülerin ehliyetname imtihanları kaza veya nahiyelerde de yapılabilir.

Komisyonlara dâhil âzalardan memur olmıyanlara Vilâyet Trafik Komisyonlarınca takdir ve İçişleri Bakanlığınca tasdik edilecek bir huzur hakkı verilir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 9. — A) 1. Taşıtların ve lâstik tekerlekli traktörlerin bu kanuna göre yapılacak kayıt ve tescil işlemleri için 5 - 20 lira,

2. Verilecek sürücü, traktör ve motorlu taşıt şöförü ehliyetnameleri için 5 - 20 lira,

3. Bu kanunda yazılı hükümler dairesinde

yapılacak her türlü imtihan, vize, tasdik, ruhsat işlemleri için 5 - 100 lira,

Harc alınır.

B) Adlarına traktör veya taşıt kayıt ve tescil edilmiş hakiki veya tüzel kişilerden ayda 1 - 20 lira Trafik Resmi alınır.

C) Tebliğ, tahakkuk, itiraz, temyiz, bildirmeler, zamanaşımı ve diğer müddetlerin hesabı ile cezalar ve maddi hataların düzeltilmesine ait işlemler hakkında Vergi Usul Kanunu hükümleri uygulanır.

D) Yabancı devletlerin Türkiye'deki elçilik ve konsoloslukları ile elçi, maslahatgüzar ve konsoloslarına (fahrî konsoloslar hariç) ve o devletin tâbiiyetindeki elçilik ve konsolosluk memurlarına ve resmî bir ziyaret vazifesi için yurda gelen delege ve askerî heyetlere ve bu heyetlere mensup yabancı tâbiiyetindeki şahıslara ait taşıtlar mütekabiliyet kaydiyle harçtan ve Trafik Resminden muaftır.

E) Bu kanuna göre Hazinece veya trafik zabıtasınca tahsil olunacak harc, resim ve cezalar gelir bütçesine irat ve karşılığında her yıl gelir tahminlerinin % 20 si nispetinde belediyelere, % 5 i nispetinde il özel idarelerine, % 35 i nispetinde müşterek trafik fonuna verilmek üzere Maliye Bakanlığı bütçesine ödenek kaydolunur.

Yıl sonunda sağlanan gelir bütçeye konan ödeneklerden fazla veya eksik olduğu takdirde keyfiyet ertesi yıl ödeneklerinin hesabında nazara alınır.

Belediyelere, il özel idarelerine ve müşterek Trafik fonuna ait ödenekler her ay sonunda eşit taksitler halinde ve bir önceki yılın hasılat fazlası ertesi yılın birinci ayı sonunda toptan İçişleri Bakanlığı emrine ayrı ayrı üç hesaba kaydedilmek üzere İller Bankasına tediye olunur.

İller Bankasında İçişleri Bakanlığı emrinde her ay toplanan bu paralardan :

1. Belediyelere ve il özel idarelerine aidolanları bankaca en geç ertesi ayın 15 ine kadar belediyelerin ve illerin son genel nüfus sayımındaki nüfus miktarlarına göre kendilerine dağıtılır.

2. Müşterek trafik fonuna aidolanları, Mahallî İdareler, Emniyet ve Karayolları Genel müdürlüklerince seçilen birer şahıstan teşekkül edecek bir komisyonun, belediyelerin ve il özel idarelerinin bizzat başarma imkânı bulamadıkları trafik mevzuu ile ilgili hizmetlerinin ifası için yapacakları teklifleri inceliyerek hazırladığı bir yıllık program dairesinde Mahallî İdareler Genel Müdürlüğünün teklifi ve İçişleri Bakanının tasdiki ile ilgili belediyeler ve il özel idarelerine tahsis olunur.

Bu paralar adı geçen mahallî idarelerce hiçbir şekilde tahsis maksadı dışında kullanılamaz.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 17. — Bir taşıta veya lâstik tekerlekli traktöre sahibolan kimse, bunları ikametgâh veya iş yerinin bulunduğu vilâyet trafik şube veya bürosuna kayıt ve tescil ettirmeden trafiğe çıkaramaz.

Ancak :

A) Binek ve yük hayvanları,

B) El arabaları,

C) Ufak çocuklara mahsus arabalar ile mâlûllere mahsus motorsuz taşıtlar,

D) Tarım işlerinde kullanılıp karayollarında normal ticari nakliyat yapmıyan motorsuz taşıtlar,

E) Millî Savunma Bakanlığının kayıt ve tescilinde olup bu Bakanlık hizmetinde kullanılan araçlar,

F) Turistlerin taşıtlariyle milletlerarası çok taraflı veya karşılıklı anlaşmalar şümulüne giren yabancı plâkalı taşıtlar,

G) Müteharrik makinalar ve tramvaylar bu hükmün dışında kalır.

(E) ve (G) bendlerinde gösterilen resmî taşıtlar, müteharrik makinalar ve tramvayların kayıt ve tescilleri bağlı oldukları idarelerce yapılır. Diğerlerinin kayıtları ise kendi sahipleri tarafından yapılır.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 19. — Fennî muayene sonunda trafiğe çıkarılmaya salih olduğu anlaşılan ve malî mesuliyet sigorta akdi yaptırılmış olan taşıt veya lâstik tekerlekli traktörlerin kayıt ve tescili yapılarak bunlar için :

A) Hangi şartlar altında trafiğe çıkarılabileceğini ve trafiğe çıkarıldığı tarihten sonraki bütün teknik ve hukuki değişikleri gösterir (Çalışma Karnesi),

B) Hususi binek araçları ile lâstik tekerlekli traktörler hariç, her taşıt için bunu kullanan

şöförleri ve bunların taşıdı kullanma zamanlarını gösterir (Çalışma Karnesi),

C) 3634 sayılı Kanuna göre tanzim edilecek (Sefer görev emri puslası),

D) Kayıt ve tescil olundukları vilâyet ile sıra numaralarını gösterir (Plâkalar),

Verilir.

Şoför ve sürücüler; trafik ruhsatnamesi, çalışma karnesi, sefer görev emri puslası ve plâkaları daima kullanılabilir şekilde ve taşıt veya lâstik tekerlekli traktör üzerinde bulundurmaya ve yetkili kimselerin her isteyişinde göstermeye mecburdurlar.

Tescili mütaakıp sicil kaydının bir sureti trafik şube veya bürosu tarafından 30 gün içinde mahallî askerlik şubesine gönderilir.

Sefer görev emri puslası, taşıt veya lâstik tekerlekli traktörün kayıt ve tescil edildiği trafik şube veya bürosuna gönderilir. Trafik şube veya bürosu, sefer görev emri puslasını, taşıt veya lâstik tekerlekli traktör sahibine tebliğ ile bu hususu trafik ruhsatnamesine işler.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 20. — Trafik ruhsatnameleri ve plâkalar yurdun her yerinde, çalışma karneleri bir yıl müddetle yurdun her yerinde, geçici ruhsatname ve plâkalar 30 gün müddetle ve ruhsatnamede yazılı güzergâh üzerinde muteberdir.

Yurtta imal edilen taşıtların tecrübeleri için verilecek ruhsatname ve plâkalara ait şartlar tüzükte belirtilir.

Müddeti dolmuş ve yenileme işlemleri tamamlanmamış belgeleri taşıyan taşıt veya lâstik tekerlekli traktörlerin trafiğe çıkarılması yasaktır.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 21. — Trafik ruhsatnamesi ile çalışma karnesinde yazılı bilgilerden her hangi birinin değişmesi halinde taşıt veya lâstik tekerlekli traktörün sahibi, 20 gün içinde durumu ilgili trafik şube veya bürosuna bildirmeye mecburdur.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 23. — Kayıt ve tescili mecburi olan taşıt ve lâstik tekerlekli traktörlerin şoför ve sürücülerinin haiz olacakları ehliyetnameler aşağıda gösterilmiştir :

A) Amatör ehliyetnamesi : Motorsuz taşıtlarla motosiklet ve otomobil, kamyonet gibi hafif motorlu taşıtlar, sürücü veya şoför istihdam etmeyip bilfiil kendi kullanan hususi taşıt sahipleri ile bu taşıtları bir kazanç gayesi gütmeden kullanan diğer şahıslara ve umumi muvazeneye dâhil dairelerle mülhak bütçeli dairelere, özel idareler ve belediyelere ve 3659 sayılı Kanuna tâbi teşekkül ve müesseselere ait motorsuz taşıtlarla motosiklet ve otomobil, kamyonet gibi hafif motorlu taşıtları bu iş için ayrıca ücret istemeksizin bilfiil kullanan vazifelilere verilen ehliyet belgesidir.

B) Profesyonel ehliyetnamesi : Motorsuz taşıt veya motosiklet ve otomobil, kamyonet gibi hafif motorlu taşıtları meslek ve sanat olarak bir ücret karşılığı sevk ve idare eden kimselere verilen ehliyet belgesidir. Bu cins bir ehliyetnameye sahibolan kimseler, aynı cins amatör ehliyetname sahiplerinin kullanabilecekleri taşıtları da kullanabilirler.

C) Ağır vasıta ehliyetnamesi : Kamyon ve otobüs gibi ağır motorlu taşıtları kullanan kimselere verilen ehliyet belgesidir. Bu cins bir ehliyetnameye sahibolan kimseler otomobil ve kamyonet gibi hafif motorlu taşıtları da kullanabilirler.

D) Traktör ehliyetnamesi : 2 nci maddenin (E) bendinde yazılı lâstik tekerlekli traktörleri kullanacaklara verilecek ehliyet belgesidir.

E) Milletlerarası ehliyetname : Milletlerarası çok taraflı veya karşılıklı anlaşmalardaki usullere göre verilen ehliyet belgesidir.

F) Şoför adayı belgesi : Motosiklet hariç, motorlu bir taşıtı karayollarında da sevk ve idare etmek istiyen kimseye, trafik şube veya bürosunca tasvibedilecek ehliyetnameli bir şoförün sorumluluğu altında gösterilecek yol ve saatlerde ve belirli bir süre içinde muteber olmak üzere verilecek belgedir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 24. — Bu kanunun 23 ncü maddesinde gösterilen şoför ve sürücü ehliyetnameleri ve şoför adayı belgeleri alınmadıkça kayıt ve tescile tâbi taşıtları veya lâstik tekerlekli traktörleri karayollarında kullanmak veya ehliyatnamesi veya şoför adayı belgesi olmıyan şahıslara kullandırmak yasaktır.

17 nci maddenin (E) ve (G) bentlerinde yazılı taşıtlarla müteharrik makinaları ve tramvayları kullananların ehliyetnameleri hizmetin taallûk ettiği idarelerce verilir. Ancak, karayollarında eğitim, tatbikat, manevra, merasim ve konvoy halindeki seyir dışında askerî hizmetlerin gerektirdiği münferit vazifeleri görecek şoför ve sürücüler trafik şube veya bürolarından ehliyetname almadıkça karayollarında taşıt kullanamazlar.

BAŞKAN — Buyurun.

HAVACI BİNBAŞI ORHAN DÜRO — Bir ek var, onu arz edeceğim : (Yabancı bir memlekette şoför ehliyetnamesi almış Türk tabiiyetindeki şahısların memlekete dönüşlerinde sınıf ehliyetnameleri imtihansız olarak tebdil olunur.)

BAŞKAN — Bu ekle maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 25. — Verildikleri tarihten itibaren amatör ve traktör ehliyetnameleri 5 yıl, profesyonel ve ağır vasıta ehliyetnameleri 3 yıl müddetle yurdun her yerinde muteberdir.

Müddet sonunda ehliyetname sahibinin teknik ve sağlık durumunda bir değişiklik olmadığı takdirde, aynı müddetle muteber olmak üzere, ehliyetname sadece vize edilir. Aksi halde vilâyet trafik komisyonu kararı ile ehliyetname sahibi, yeniden muayeneye tâbi tutulur.

Müddeti dolmuş ehliyetnamelerle taşıt veya lâstik tekerlekli traktör kullanmak veya kullandırmak yasaktır.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 26. — Şoför veya sürücü ehliyetnamesi veya şoför adayı belgesi almak için :

A) Bisiklet kullananların 11, amatör, traktör ehliyetnamesi alacakların 18, profesyonel ehliyetname alacakların 19 yaşını doldurmuş, ağır vasıta ehliyetnamesi alacakların 23 yaşını doldurmuş ve en az iki yıllık profesyonel veya en az iki yıllık amatör ve bir yıllık profesyonel ehliyetname sahibi olmaları,

B) Sürücü ve traktör ehliyetnamesi alacakların okur yazar, şoför ehliyetnamesi alacakların ilkokul mezunu olmaları,

C) Evvelce verilmiş bir ehliyetnamenin daimî olarak geri alınmamış olması, eğer geçici olarak geri alınmış ise müddetinin dolmuş bulunması,

D) Yapılacak nazari ve amelî imtihanların başarılması,

E) Uyuşturucu maddeleri kullanmadığının veya alkollü içkileri kullanmayı itiyat derecesine vardırmamış olduğunun tesbit edilmesi,

F) Sağlık ve teknik muayenesinde şoför veya sürücülüğe mâni bir hali bulunmadığının anlaşılması;

G) Ehliyetname alacakların Türk Ceza Kanununun 448 - 450 nci maddelerinde yazılı suçlardan mahkûm edilmemiş olmaları ve 403, 404, 414 - 418, 429 - 436, 491 - 493, 495 - 503, 508 - 510 ncu maddelerinde yazılı suçlardan bir veya birkaçı ile mükerrir olarak mahkûm edilmemiş olmaları, şarttır.

Askerî ehliyetnameyi haiz askerî şoförlerden muayene ve imtihan komisyonlarınca yapılacak imtihanı mütaakıp kazananların askerî şoför ehliyetnameleri yukardaki (A) ve (B) fıkralarında yazılı şartlar aranmaksızın vize edilir. Vize edilen bu ehliyetnameler trafik ehliyetnamesi vasfını haiz olup şahsın askerliği müddetince ve munhasıran askerî taşıtlar için muteber sayılır.

Bu vizeler harca tâbi değildir.

18 yaşını doldurmuş olanların ehliyetnameleri verilirken parmak izleri de alınır.

ÖZGÜR SELÂHATTİN — A ve B fıkraları değişmiştir efendim.

ERSÜ VEHBİ — Yaş hadlerinin değişmesi dolayısiyle değiştirilmiştir. Meselâ bisiklet ehliyeti alacaklarla diğer ehliyet alacaklar arasında fark vardır. Şoförlerin de yaş haddi 19 dan 23 e çıkarılmıştır. 23 yaşını doldurmıyan hiç kimse şoför ehliyeti alamaz denilmiştir.

ÖZGÜR SELÂHATTİN — İlkokul meselesine itiraz ediyorum efendim.

ERSÜ VEHBİ — Şoförlerin ehliyet alabilmeleri için ilkokul kaydı konulmuştur. Traktör şoförleri için de okuma - yazma kaydı konulmuştur.

KARAYOLLARI UMUM MÜDÜR MUAVİNİ TAHSİN ÖNALP — Ordu için bu şart kabul edilmemiştir. Bu husus aynı zamanda eğitim dâvasına da yardım edecektir. İlerisi için çok iyi olacaktır, onun için ilkokul kaydını koyduk.

KAPLAN KADRİ — 23 yaş meselesi bendenize fazla gibi geldi.

KARAYOLLARI UMUM MÜDÜR MUAVİNİ TAHSİN ÖNALP — 23 yaş otobüs ve kamyon şoförleri içindir. Çünkü insan hayatını teslim edeceğiniz kimselerin biraz olgun olması lâzımdır. Bu, CENTO Anlaşmasına da uygundur.

KÖKSAL OSMAN — Diğer memleketlerde bu nasıldır, tetkik edilmiş mi acaba?

KARAYOLLARI UMUM MÜDÜRÜ TAHSİN ÖNALP — Efendim, bilirsiniz ki, Batı'da, bilhassa Amerika'da insan, doğuşundan itibaren makinanın içindedir, ünsiyeti fazladır. Orada 18 yaş kâfi görülmüştür. Ağır vasıtaları kullanmak için biz 18 yaşı az gördük. Çünkü bizimkilerin makinaya karşı ünsiyetleri azdır.

KÖKSAL OSMAN — Tahsil meselesine gelince, ilkokul fazladır.

ERSÜ VEHBİ — Biliyorsunuz, trafik işaretleri mütemadiyen tekâmüle doğru gitmektedir. Tahsilin önemi aşikârdır. Okur - yazar olmak kâfi gelmiyor.

KÖKSAL OSMAN — Biliyorsunuz, sâkit Reisicumhur da tahsilsizdi. Eğer ilkokul mecburiyeti konacak olursa, birçoy vatandaşlar ekmek kapısından mahrum olacaklardır. Biliyorsunuz, Orduda ilk tahsili olmıyan gençler şoför yetiştirilir, şimdilik bu mecburidir. Bunlar ne yapacak? Okur - yazar olması kâfidir. İlkokul mezunu olması, ilerisi için temenni edilebilir.

KARAYOLLARI UMUM MÜDÜRÜ TAHSİN ÖNALP — İlkokul tahsili esas itibariyle mecburidir. Bunda millî eğitim dâvasına yardım ve teşvik de rol oynamaktadır. Şoför olmak istiyenler mektebe gitmeye de teşvik edilsinler. Bunu düşündük.

KÖKSAL OSMAN — Orduda ilk mektep mezunu olmıyanlar da şoför oluyorlar. Bu adam sivil hayata dönünce ne olacak? Halen ordu sivil hayata şoför yetiştiren bir yerdir. Nasıl olacak? Bu adamı ne yapacaksınız?

KARAYOLLARI UMUM MÜDÜRÜ TAHSİN ÖNALP — Bu kanunun getirdiği yeniliklerden biridir bu.

KÖKSAL OSMAN — Yenilik getirmek bir şey değil. Onun bir esasa bağlı olması lâzımgelir. Halbuki bu muallâktadır ve memlekete yapacağı zarar da ortadadır.

KÜÇÜK SAMİ — Bugüne kadar olanlar için değil. Memlekette ilkokul mecburiyeti vardır. Herkes ilkokulu bitirmek mecburiyetindedir. Osman Bey arkadaşımızın teklifi veçhile şimdi okur - yazar kaydını koyalım, beş sene sonrası için de ilkokul kaydını koyalım.

ÖZGÜNEŞ MEHMET — Kanunun sonuna geçici madde olarak beş sene kaydını koyarız.

KÜÇÜK SAMİ — (Okur - yazar olması kayıt ve şartiyle) diyelim.

BAŞKAN — Sami Beyin teklifini arkadaşlar kaleme alsınlar.

KÜÇÜK SAMİ — Kabul buyurduğunuz ilköğretim Kanununa göre 10 sene içinde herkes okuyacaktır.

BAŞKAN — Bu maddede ihtilâf var mı? 26 ncı maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

KÖKSAL OSMAN — Arkadaşlar, yaş tahdidi fazla. Bir genç 22 yaşında terhis olur. Şoförlüğü öğrenmişse bir yıl fâsılâ olacağından unutur. Arada boşluk olacak. «Askerlik yaptıktan sonra» diyelim.

BAŞKAN — Askerlikten 22 yaşta terhis olacağı düşünülerek, yaş kaydının 23 ten 22 ye indirilmesi teklif ediliyor. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. 22 olarak düzeltilecektir.

Madde 41. — Şoför ve sürücüler, aksine bir işaret bulunmadıkça taşıtlarını, müteharrik makinalarını veya lâstik tekerlekli traktörlerini, gidiş istikametlerine göre yolun en sağ kenarında durdurmaya ve yolcularının iniş ve binişlerini sağ taraftan yaptırmaya mecburdurlar.

Taşıtların, müteharrik makinaların veya lâstik tekerlekli traktörlerin aşağıda gösterilen yerlerde ve gerekli tedbirleri almaksızın şehirler arası karayolları üzerinde durdurulmaları veya bırakılmaları (park edilmeleri) yasaktır :

A) Yayalara mahsus yerlerde;

B) Hususi veya umumi bir geçit önünde;

C) Trafiğe mâni teşkil edecek şekilde garaj, servis istasyonu veya otoparklar gibi yerler önünde;

D) Demiryolu ve tramvay rayları üzerinde;

F) Aksi istikametten gelen taşıtların, müteharrik makinaların veya lâstik tekerlekli traktörlerin, yanyana duruşları halinde diğer birinin geçmesi mümkün olmıyan yerlerde;

G) Kavşak ve dönemeçler yakınında veya içinde;

H) Yakın ilerisi görülmiyen yerlerde :

I) Alt, üst ve hemzemin geçitler üzerinde, tüneller içinde veya bu gibi yerlerin önlerinde;

J) Yolda tehlike olduğunu gösteren işaretlere 25 metrelik mesafe içinde;

K) Geçiş üstünlüğünü haiz taşıtların, müteharrik makinaların veya lâstik tekerlekli traktörlerin park yaptıkları yerlere 25 metrelik mesafe içinde;

L) Diğer taşıtların, müteharrik makinaların veya lâstik tekerlekli traktörlerin, âmme hizmeti gören taşıtların durak yerlerinde;

M) Trafik işaret, levha ve cihazlarının durmayı veya park yapmayı menettiği yerlerde;

N) Durmuş veya park yapmış olan bir taşıtın, müteharrik makinanın veya lâstik tekerlekli traktörün sol yanında.

Zabıta, bu yasaklara aykırı olarak durmuş veya park yapmış olan taşıtları, müteharrik makinaları veya lâstik tekerlekli traktörleri o yerden kaldırmaya yetkilidir.

KÜÇÜK SAMİ — Bir arkadaşımın tecrübesine istinaden bir teklifi vardır. Diyor ki, fahri trafik polisi ihdas edilsin, isimleri bildirilsin, bunlara birer numara verilsin. Bu şahıslar dışarda trafiğe uymıyanları Trafik Müdürlüğüne telefonla bildirsin.

TUNÇKANAT HAYDAR — Teşkilât kanunu hazırlanırken bu mevzu da ele alınsın.

ÖZGÜR SELÂHATTİN — Bu trafik polisinin kifayetsizliği hususuna işaret etmek isterim. Bunun için de belediyeler bu işi kontrolleri altına almak istiyorlar. Bu kifayetsizlik dolayısiyle trafik işlerini diğer polislere ve belediye zabıtasına teşmil etmede zaruret olduğu görülmektedir.

TUNÇKANAT HAYDAR — Bunlar hep Teşkilât Kanununda yer alacaktır.

BAŞKAN — 41 nci maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 50. — Motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktörlerin kullanılmasından doğacak maddi ve ölüm dâhil bedenî zararlardan araç sahipleri hukukan mesuldür.

Motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibi, zararın mücbir sebepten veya kazazedenin veya üçüncü şahsın ağır kusurundan ileri geldiğini veyahut kendisinin veya efal ve harekâtından mesul olduğu kimselerin kusurunun bulunmadığını ispat ederse mesuliyetten kurtulur.

Kazazedeye veya üçüncü şahsa isnadolunabilen kusur hafifse, hâkim motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibine raci tazminat miktarını ahval ve şeraiti nazarı itibara alarak tesbit eder.

Hukuki mesuliyeti kaldıran veya daraltan her türlü anlaşma hükümsüzdür.

Bu kanun hükümleri gereğince yapılması mecburi olan asgari sigorta hadlerini aşan zararlar, motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibinin araç kullanan şahıslara karşı mesuliyeti ile bunların motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibine karşı mesuliyetleri, nakledilen eşyanın uğrıyacağı zararlar, her nevi mânevi zararlar ile motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktörün duçar olacağı zararlar gibi hukuki mesuliyete taallûk eden hususlarda umumi hükümler tatbik olunur.

Tazminat dâvası zarar görenin zarara ve failine ittılaı tarihinden iki senelik ve her halde zararı doğuran fiilin vukuundan itibaren 10 senelik müruruzamana tâbidir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 51. — Motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahipleri, bunların ve varsa römorklarının kullanılmasından üçüncü şahıslar aleyhine doğacak zararları temin etmek üzere, malî mesuliyet sigortası akdine mecburdurlar.

İşbu sigorta mukavelesine ait ücretin peşinen ve nakden ödendiğini mübeyyin makbuzun trafik şube veya bürolarına tevdii mecburidir.

Taşıtın, müteharrik makinanın veya lâstik tekerlekli traktörün devri ile sigorta mukavelesinden doğan hak ve vecibeler yeni sahibine intikal eder. Aracın yeni sahibi aracı devraldığı, sigortacı ise devre muttali olduğu tarihten itibaren 20 gün içinde ilgili trafik şube bürosuna haber vermek suretiyle sigorta mukavelesini feshedebilir.

17 nci maddenin (F) bendinde gösterilen taşıtların memleketin her tarafında muteber olması milletlerarası anlaşmalarla kabul edilmiş sigortaları yoksa bunlar için malî mesuliyet sigortası Türkiye Cumhuriyeti hudutlarından girişleri sırasında yapılır.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 52. — Motorlu taşıtlar, müteharrik makinalar veya lâstik tekerlekli traktörlerin malî mesuliyet sigortalarında, aracın cinsine, şahıs ve kaza başına maddi ve ölüm dâhil bedeni zararlara göre temini mecburi olan asgari sigorta meblâğlarını tesbite ve gerektiği takdirde tâdile Bakanlar Kurulu yetkilidir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 53. — Sigorta mukavelesinden veya sigortaya ait kanuni hükümlerden doğan ve tazminat miktarının azaltılması veya kaldırılması neticesini veren istisnai haller, zarar görenlerin haklarına tesir etmez.

Şu kadarki, sigortacı, sigortaya ait kanuni hükümlerce ödediği miktarlar için, azaltma veya kaldırmaya izinli olduğu nispette sigorta ettiren aleyhine rücu edebilir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 54. — Sigortanın feshi veya yenilenmemesi halinde sigortacı keyfiyeti taşıt veya lâstik tekerlekli traktörün kayıtlı bulunduğu trafik şube veya bürosuna 8 gün içinde yazılı olarak bildirmekle mükelleftir. Bu fesholunma veya yenilenmeme keyfiyeti, o sigorta yerine bir diğeri akdedilmemiş ise, zarar görenlere karşı ancak ihbarın yapıldığı tarihten itibaren 15 gün sonra hüküm ifade eder.

Trafik şube veya büroları keyfiyete muttali olunca, motorlu taşıtı veya lâstik tekerlekli traktörü, trafik ruhsatnamesi ile plâkalarını alarak trafikten menederler.

Motorlu taşıt veya lâstik tekerlekli traktör sahibi, trafik ruhsatnamesi ile plâkalarını kendiliğinden geri verdiği takdirde sigorta hükümden düşer. Keyfiyet trafik şube veya bürolarınca sigortacıya bildirilir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 55. — Sigorta şirketleri bilirkişi raporunun teşkilâtlarına tevdiini mütaakıp hak sahiplerine ödemekle mükellef bulundukları ve mecburi hadler dâhilinde kalan zararları bir hafta zarfında öderler.

Zarar gören kimse malî mesuliyet sigortası ile temin edilen hadler dâhilinde doğrudan doğruya sigortacı aleyhine de dâva açabilir.

Zarar gören kimse birden fazla olup motorlu taşıt, mütaharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibi tarafından ödenecek tazminat tutarı sigorta ile temin edilmiş miktarı aştığı takdirde, zarar gören kimselerin sigortacıya karşı hakları, temin edilen meblâğla mütenasiben azalır. Şu kadar ki, sigortacı, diğer tazminat taleplerinin bulunduğunu bilmeksizin zarar gören kimselerin bir veya birkaçına hüsnüniyetle ödediği miktarlar nispetinde diğerlerine karşı olan mesuliyetinden kurtulur.

Âzami sürat elde edilmesi matlûbolan veya saatte 50 kilometreden (50 kilometre hariç), yukarı bir sürat aranan motorlu taşıt yarışları organizatörleri, yarışa iştirak eden taşıtlarla yarış hizmetinde kullanılan sair vasıtalar tarafından ika edilecek zararlardan yarış güzergâhı umumi trafiğe kapanmış olsa bile mesuldürler. Bu kanuna göre motorlu taşıt sahiplerine raci hukuki mesuliyetler bu organizatörlere terettübeder.

Zarar görenlerin sigortacı aleyhine dâva hakları kaza gününden itibaren iki yıllık müruruzamana tâbidir.

Salâhiyetli mahkeme sigortacının merkezinin veya sigorta mukavelesinin akdedildiği acentanın bulunduğu veya kazanın vukua geldiği yer mahkemesidir.

Motorlu taşıt, mütaharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibinin kendi aracı içindeyken vâkı kazalardan doğan bedenen veya mânen uğrayacağı zararlar, motorlu taşıt, mütaharrik makina veya lâstik tekerlekli traktörün düçar olacağı zararlar, sigortalı taşıtda veya yedeğinde naklolunan malların bozulması, harabolması veya ziyaa uğraması suretiyle husule gelen zararlar ile her nevi mânevi zararlar ve istihdam ettiği veya ef'al ve harekâtından hukuken mesul bulunduğu kimselerin, motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktörleri bizzat sevk ederlerken sigortalı bulunan motorlu taşıt, mütaharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibine karşı dermeyan edebilecekleri taleplerden sigortacı mesul değildir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 57. — Bu kanunun :

A) 17, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 27, 33, 35 ve 43 ncü maddelerine aykırı hareket eden sürücüler, 45 nci maddesine aykırı hareket eden yayalar ile

46 ncı maddesine aykırı hareket eden hayvan sürücülerinden 5 lira,

B) 19, 20, 21, 22, 25, 27 ve 35 nci maddelerine aykırı hareket eden şoförlerden 10 lira,

C) 29, 30, 32, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41 (şehirlerarası karayolları üzerinde bırakılanlar hariç), 42 ve 44 ncü maddelerine aykırı hareket eden şoför ve sürücüler ile 54 ncü maddesine aykırı hareket edenlerden 15 lira,

D) 24 ncü maddesine aykırı hareket eden sürücülerden 20 lira, para cezası alınır.

Yukardaki fıkralarda yazılı olan cezalar katî olup itiraz olunamaz bu para cezaları yetkili memurlarca derhal tahsil olunur. Bu tahsilât Muhasebei Umumiye Kanunu hükümleri dâhilinde trafik şube veya bürolarında ikame edilecek muhasip mutemetleri vasıtasiyle ve mutemet makbuzları mukabilinde yapılır. Bu makbuzlar Damga Resminden muaftır.

Tahsilât derhal yapılamadığı takdirde tebliğ tarihinden itibaren 3 gün içinde ilgili mercilere ödiyenler hakkında ayrıca takibat yapılmaz.

Bu müddet içinde ödenmiyen cezalar iki misline çıkar ve mühlet 15 gün daha uzar.

Bu müddet içinde de ödenmiyen cezalar 3 misli olarak Âmme alacaklarına dair 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre trafik şube veya bürolarınca takip ve tahsil olunur.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 58. — A) Bu kanunun 10, 15 ve 47 nci maddelerine aykırı hareket edenlerle 22 ve 43 ncü maddelerine aykırı hareket eden şoförler 30 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

Bu suçları işliyenler, haklarında tutulan zaptı tanzim eden yetkili memurlara, terettübeden cezanın asgari haddini derhal ödemeleri halinde haklarında takibat yapılmaz.

B) Bu kanunun 12, 14 ve 16 ncı maddelerine aykırı hareket edenlerle 17, 18, 24 ve 33 ncü maddelerine aykırı hareket eden şoförler ve 41 (yalnız şehirlerarası karayolları üzerinde bırakılanlar), 48 ve 49 ncu maddelerine aykırı hareket eden şoför ve sürücüler 100 liradan 1 000 liraya kadar hafif para cezası ve icabına göre ayrıca bir aya kadar hafif hapis cezacı ile cezalandırılırlar.

C) Bu kanunun 31 nci maddesine aykırı hareket eden şoför ve sürücüler 300 liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezası ve 15 günden iki aya kadar hafif hapis cezası ile cezalandırılırlar.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 59. — Bu kanunun 58 nci maddesinde gösterilen suçlardan biri ile mahkûm olan şoför veya sürücüler, hükmün kesinleşmesi tarihinden itibaren bir yıl içerisinde aynı madde şümulüne giren bir suçtan dolayı cezalandırılacak olurlarsa verilecek cezanın asgari haddi iki mislinden başlar ve hapis cezasının ihtiyari bulunduğu hallerde tatbiki mecburi olur.

Taşıtın veya traktörün namına kayıtlı bulunduğu şahıs, malûmatı bulunması halinde, taşıdın veya traktörün haiz bulunması gereken şartların mevcudolmayışından doğan suçlardan dolayı şoför ve sürücü ile birlikte cezalandırılır.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 60. — Gerek umumi hükümlere, gerekse bu kanunun 58 ve 59 ncu maddelerine göre verilecek cezalardan başka:

A) 12 nci madde hükmüne aykırı hareket edenlerin tesislerinin kaldırılmasına,

B) 33 ncü maddeye muhalefetten dolayı iki defa mahkûmiyet halinde ikinci defa mahkûm olanların 15 gün ve mütaakıp tekerrür halinde bir aydan üç aya kadar müddetle şoför veya sürücü ehliyetnamelerinin geri alınmasına,

C) Uyuşturucu madde kullanmaktan dolayı mahkûm olanların şoför veya sürücü ehliyetnamelerinin daimî olarak geri alınmasına,

D) 31 nci maddede yazılı şekilde alkollü içki kullanma suçundan dolayı ilk mahkûmiyetinden itibaren bir yıl zarfında aynı suçu tekrar işliyenlerin bir ay, iki defa işliyenlerin altı ay müddetle, üç defa işliyenlerin daimî olarak şoför veya sürücü ehliyetnamelerinin geri alınmasına,

E) Şoför veya sürücülerin, bu kanunun 26 ncı maddesi (G) bendinde yazılı olan Türk Ceza Kanunu maddelerinden biri ile mahkûmiyetleri hallinde daimî olarak, diğer cürümlerden mahkûmiyetleri halinde ise geçici veya daimî olarak ehliyatnamelerinin geri alınmasına, da dâvaya bakan mahkemece hükmolunur.

Ehliyetnamenin geri alınmasını gerektiren suçlardan sanık olanlar hakkındaki kanuni takibat neticelenninceya kadar ilgili hâkim ehliyetnamenin tedbir mahiyetinde geçici olarak geri alınmasına karar verebilir.

Adlî bir karar olmadıkça, bu kanuna muhalefetten ötürü, şoför ve sürücü ehliyetnameleri, muvakkaten dahi olsa alınamaz.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 64. — Vazifeli memurlarca tanzim olunan zabıtlar 3 gün içinde yetkili trafik mahkemesine tevdi edilir.

Trafik mahkemelerindeki duruşmalar 3005 sayılı Kanun hükümlerine tâbidir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 70. — Bu kanuna göre mahkemelerce verilen para cezaları kesin, para ile birlikte hürriyeti bağlayıcı cezalar kabilî temyizdir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Madde 72. — Trafik suçlarına ait kesinleşen hükümlere dair ilâm suretleri mahkemelerce trafik şube veya bürolarına gönderilir ve bu hükümler trafik şube veya bürolarınca şoför veya sürücünün ehliyetnamesine kaydolunur.

TUNÇKANAT HAYDAR — Efendim, 72 nci maddenin sonuna şu bendin eklenmesini rica edeceğim :

Motorlu vasıtalar fren sistemini, ön ve arka tekerlekleri ayrı ayrı çalışacak şekilde tadil etmek suretiyle, fren patlamasından müteveliit kazaları önliyecek bir aletin bütün Hidrolik frenli motorlu vasıtalarla müteharrik makinalara konması mecburidir.

Bu vazifeyi görecek çeşitli aletler arasında, en emniyetli ve pratik bakımdan en uybun olan, Emniyet Umum Müdürlüğü tarafından seçilir ve tatmin edilir.

Fren sistemleri, fabrikasyon olarak bu şekilde emniyete alınmış vasıtalar bu hükmün dışındadır.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Yapılacak aletin bedeli nedir, nereye takılacaktır?

TUNÇKANAT HAYDAR — 15 - 20 dakika içinde takılmakta, 250 - 300 liraya mal olmaktadır.

KARAYOLLARI UMUM MÜDÜRÜ TAHSİN ÖNALP — Efendim, buyurduğunuz bu aletin arabalara takılması hakikaten iyi bir şeydir. Fakat yarın da başka bir keşif yapılabilir. Bunların katılması daha ziyade fabrika işi olduğu için bundan sonra alacağımız arabaları eskisi gibi yapmaz ve bize fabrika garantili olarak vermez. Sonra 1958 de yaralananlar % 7,7 fren kazalarından, 1958 de ölüler % 8,5 fren hatalarından doğmuştur. Bu şartlar altında bir şahsa mahsus bir şeyin patentini tanımak doğru olmaz. Portesindeki 20 - 25 milyon liralık ağırlığı nazarı itibara almalıyız.

KÖKSAL OSMAN — Aleyhte konuşacağım.

TUNÇKANAT HAYDAR — Teklifimi geri alıyorum.

BAŞKAN — 72 nci maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 65, 66, 67, 68, 69, 71 ve 73 ncü maddeleri kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununa aşağıdaki geçici dört madde eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE 7. — Bu kanunun yayımı tarihinden evvel 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 26 ncı ve geçici 3 ncü maddelerine istinaden ehliyetname almış şoför ve sürücülerden tahsil durumu bakımından bu kanuna uymıyanların ehliyetnameleri muteber olmakta devam edecektir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 8. — Bu kaunnun yürürlüğe girdiği tarihten evvel Tarım Bakanlığı veya belediyelerce verilmiş bulunan traktör ehliyetnamesi veya belgelerine sahibolanlar, bunların traktör ehliyetnamesiyle değiştirilmesi için 6 ay içinde trafik şube ve bürolarına müracaata mecburdurlar. Bu gibilerden okuma - yazma şartı aranmaz. 18 yaşından aşağı olanların belgeleri değiştirilmez.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 9. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel 6 ay içinde lâstik tekerlekli traktörlerin kayıt ve tescili, müra-

caat edenlerin traktörün sahibi olduklarını gösteren bir belge ile yapılır.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 10. — 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 75 nci maddesine istinaden hazırlanan Karayolları Trafik Nizamnamesi hükümlerinde gereken tadilât bu kanunun yayını tarihinden itibaren 3 ay içinde yapılır.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun yayını tarihinden itibaren 4 ay sonra yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun efendim.

27. — Özgür Selâhatin'in, 4335 sayılı subay yüksek mühendis, askerî yüksek mühendis ve askerî mühendislere verilecek ihtisas ücreti hakkındaki Kanunun 1 nci maddesinin (B) bendinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifi (2/157) (1)

BAŞKAN — Bir defa daha izah edilsin. Buyurun Adnan Bey.

DENİZ BİNBAŞI ADNAN — 4273 sayılı Subaylar heyetinin terfihi Kanununa göre, Deniz Kuvvetlerine mensup subaylar iki bölümde mütalâa olunmaktadır. Birisi Güverte subayı, diğeri de makina subayı.

4273 sayılı Kanuna göre Makina subayları meslek formasyonlarını almışlardı. Bunlara «Gemi makinaları işletme mühendisi» unvan ve diplomaları verilmiştir.

Böyle olduğu halde, bâzı haklardan istifade edememektedirler. Bu arkadaşlar, 1959 senesinde üniversiteye müracaat etmişler, Deniz Makinaları İşletme Mühendisi unvanlarını da almışlar, odalara kayıtlarını yaptırmışlardır.

Şimdi bu arkadaşları dışarıdan kapışıyorlar. Deniz Kuvvetlerinde doldurulmaz boşluklar husule gelebilir. Bunlara imkân bulmaya, menfaat sağlamak suretiyle başka yerlere geçmelerine mâni olmaya çalışıyoruz. Emirlerinde halen birçok mühendis çalışıyor. Deniz Fabrikamızın bilhassa işletme kısmını bunlar idare ediyor. Bu mühendis arkadaşlarımızın yerlerinin doldurulmasına asla imkân yoktur. Sivil sektör bunları kapışmakta ve çok yüksek ücret teklif etmektedir.

ÖZGÜR SELÂHATTİN — Meseleyi daha derli toplu anlatayım: Şimdi efendim; makina subaylarına bundan evvelki mühendis ve yüksek mühendislere verilen bir tazminat vardı. Makina subaylarının mühendisliği teknik üniversite senatosu tarafından kabul edilmiştir. Maarif Şûrası da bunu ayrıca tasdik etti ve bunlara mühendislik diploması verildi. Bu hakkı iktisabeden arkadaşların durumu evvelce derpiş edilmediği ve kanun metnine işletme mühendisleri diye bir şey girmediği için tazminat verilmek isteniyor. Bunların mevcudu 190 kişi kadardır. Bunların adedi de gün geçtikçe azalmaktadır. Bunun malî portesi de 240 bin liradır.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Mühendis diplomasını aldıktan sonra bu kanunu çıkardığımızı farz edelim. Devlet Şûrasına müracaat ederler, yine haklarını alırlar. Binaenaleyh bu kanunun bir an evvel çıkarılması daha muvafık olur kanaatindeyim.

YURDAKULER MUZAFFER — Nasıl ki, Akademiyi bitirmiş kimseye kıdem zammı vermiyorsak bunlara da bir şey vermememiz lâzımdır.

KUYTAK FİKRET — Şu Kanundan Deniz Kuvvetlerine mensup makina ve güverte subaylarının hepsi istifade ediyor mu?

ÖZGÜR SELÂHATTİN — Ediyor efendim.

TUNÇKANAT HAYDAR — Güverteci ne alıyor?

ÖZGÜR SELÂHATTİN — Bir şey almıyor, ama bunun tarihçesi vardır.

Şimdi efendim, eskiden beri, mühendislik diploması bulunan makina mühendisleri meslekte durmamakta, dışarıdaki iş sahalarına kaçmaktadırlar. Daha cazip yerler bulup gitmekte-

---

(1)174 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

dirler. İstediğimiz bunların haklarının kanuni bir hale gelmesidir. Tasarının hedefi budur.

AKSOYOĞLU REFET — Arkadaşlar, biliyorsunuz. Biz bundan önce subayların terfilerine ait kanun tasarılarını çıkarmadık. Uçucuların tazminatını geri bıraktık. Bunların hepsini beraber ele almak daha doğru olur.

ÖZGÜR SELÂHATTİN — Bu kanun tasarısı yeni bir şey değildir. Bir haktır. Tamamiyle formalitesi tamamlanmaktadır.

TUNÇKANAT HAYDAR — Dışarda dünya kadar boş kaptanlıklar var, güverte subayları da oralara kaçabilirler. Bu tasarı ikilik yaratacaktır.

ÖZKAYA MEHMET ŞÜKRAN — Arkadaşlar ters cepheden mütalâa ediyorlar. Burada, fazla para almak meselesi yoktur. Bunlar mühendis ise vereceğiz bu parayı. Bu subay tazminatı değildir.

BAŞKAN — Kanunun tümünü oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

4335 sayılı Subay yüksek mühendis, askerî yüksek mühendis ve askerî mühendislere verilecek ihtisas ücreti hakkındaki; Kanunun birinci maddesinin (B) bendinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 4335 sayılı Subay yüksek mühendis, askerî yüksek mühendis ve askerî mühendislere verilecek ihtisas ücreti hakkındaki Kanunun birinci maddesinin (B) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 1. — B) Askerî mühendislerle gemi makinaları işletme mühendisi unvanını haiz subaylara maaşları tutarının % 10 - 20 si nisbetinde :

KARAVELİOĞLU KÂMİL — % 10 - 20 diyor. Bunun tatbikatı nasıl olacaktır?

BİNBAŞI ADNAN — % 10 - 20, evet bu nisbet mühendislik senesine göre değişmektedir. İhtısas ücretlerinin hesabında gemi makinaları işletme mühendislerinin makina sınıfında geçen müddetlerinin mühendislikten sayılacağı hakkında aşağıdaki geçici maddede kayıt vardır. İhtısasın hesabında makinalarda geçen müddet mühendislikten sayılır deniliyor. Biz mühendislik diploması istemiyoruz. Bizim mühendisliğimiz mektepten mezun olduktan sonra başlamaktadır. Bununla % 10 nisbeti % 20 ye çıkarılmaktadır. Bizim mühendisliğimiz mektepten çıkmada başladığına göre tazminatımızı da ona göre almamız lâzımdır, diyorlar.

ERSÜ VEHBİ — Dünkü prensip kararımıza uygun değilse diğerleriyle birlikte mütalâa etmemiz lâzımdır.

ÖZGÜR SELÂHATTİN — Şükran bey çok iyi anlattılar.

BAŞKAN — (Ersü Vehbiye hitaben) Siz yokken oya arz ettik, heyeti umumiyesi kabul edildi.

TUNÇKANAT HAYDAR — Devlet Şûrasından müsbet şekilde karar aldıkları halde havacıların, buna rağmen, istihkaklarını artıramadık. Diğerleriyle birlikte gelsin dedik. Bu da aynı şekilde gelsin, kabul edelim. Hakikaten, bir ayrılığa lüzum yok gibi geliyor bana.

ÖZGÜR SELÂHATTİN — Mühendis evsafını haiz, mütehassıs. Diploması var. Bu kanundan istifade etmek istiyor, ihtisas sahibi makina mühendisi.

O'KAN SEZAİ — Ben zannediyorum ki dün almış olduğumuz prensip kararı bu mevzu ile ilgili değil. Biraz evvel nasıl ki, Gülhane Öğretim üyelerinin ihtısasları olduğunu kabul ettiysek, bunların da ihtısaslarına karşı bir tazminat tanımak lâzımdır. Bu Ordu tazminatı ile ilgili olmasa gerek. Benim görüşüm bu merkezdedir.

BAŞKAN — Başka konuşmak istiyen var mı?

Kifayeti müzakereyi oya koyuyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Birinci maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — İhtısas ücretinin hesabında gemi makinaları işletme mühendislerinin makina sınıfında geçen müddetleri mühendislikten sayılır.

KUYTAK FİKRET — Bu kanun yalnız deniz mühendislerine mi aittir, yoksa Kara Kuvvetlerinin her sınıfındaki mühendisler de var mı bunun içinde?

BİNBAŞI ADNAN — Silâhlı Kuvvetlerin deniz makina mühendislerini ithal ettik.

BAŞKAN — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun 1 Mart 1961 tarihinde meriyete girer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen arkadaş var mı?... Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Maliye ve Millî Savunma Bakanları yürütür.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen arkadaş var mı? Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun.

TUNÇKANAT HAYDAR — Tarihî vazifemiz şu anda bitmiştir.

KÜÇÜK SAMİ — Kurucu Meclis fiilen teşekkül etmedikçe Millî Birlik Komitesinin yetkilerini ona devretmesi bahis konusu olamaz.

BAŞKAN — Arkadaşımızın mühim bir teklifi vardır. Evvelâ bunun müzakeresini yapıp yapmıyacağımız reylerinize arz edeceğim.

28. — Üniversiteler öğretim üyelerinden bâzılarının vazifeleriden affına ve bâzılarının diğer fakülte ve yüksek okullara nakline dair Kanunun beşinci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifinin gündeme alınıp alınamıyacağı hakkında görüşmeler.

KÜÇÜK SAMİ — 114 sayılı Kanunun beşinci maddesi öğretim üyelerinin üniversiteye dönemiyeceklerinden bahsediyor. Bu hususta ne gibi baskılara uğradığımız malûm.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — 114 numaralı Kanunu zabıtsız olarak çıkardık. Şimdi müzakerelerini de zabıtsız olarak yapalım.

YILDIZ AHMET — Bu mevzu konuşulurken zabıt tutulması lâzımdır. Çünkü bütün Anadolu'ya ve hattâ bütün dünyaya yayılmıştır.

BAŞKAN — Bu teklifin gündeme alınıp alınmaması hususunu halledelim.

TUNÇKANAT HAYDAR — Usulle ilgili bir teklif. Arkadaşlar, 115 sayılı Kanunla üniversiteye muhtariyet verdik. Arkadaşımızın teklifinin bu kanuna göre Bakanlar Kurulundan geçmesi lâzım. Kanunu bulup okuyalım.

KÜÇÜK SAMİ — 114 sayılı Kanunun, 115 sayılı Kanunla ilgisi yok. Benim teklifim usule uygundur.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — 114 sayılı Kanunu tadil eden bu teklifin üniversiteden gelmesi lâzımdır.

BAŞKAN — Arkadaşlar, evvelâ bu konuyu konuşup konuşmamak hususunu oylarınıza arz ediyorum.

KARAMAN SUPHİ — Evvelâ zabıt meselesi halledilsin.

BAŞKAN — Buyurun.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Saat tam 24 tür. Şu andan itibaren her an 6 ncı güne giriyoruz.

KÜÇÜK SAMİ — Tefsir kararımıza göre Kurucu Meclis fiilen iştirak etmedikçe Millî Birlik Komitesinin yetkilerinin ona devir edilmesi mevzuubahsolamaz.

BAŞKAN — Müzakereye alınıp alınmıyacağını oyunuza koymadan evvel bir lehte bir aleyhte söz vereceğim.

Lehte Yıldız.

YILDIZ AHMET — Bunun gündeme alınmasının mecburi olduğu kanaatindeyim. Konu uzun zaman konuşuldu. Teşrîî yetkilerimizi vaktiyle kullandık. İş cemiyete aksetti. Birçok arkadaşlarımız çeşitli şekilde konuştular, son kararın alınması için. Çok şey söyledi. Heyetler gidip geldi. Kurucu Meclisten evvel bunu karara bağlamak yetkisine sahip değiliz.

ACUNER EKREM — Efendim, bu kanunun müzakere mevzuu olabilmesi için teklifin Hükümetten gelmesi lâzımdır. Böyle bir husus olmadığına göre, reddini talebediyorum. Çünkü buna mesnedolan kanun Hükümet tarafından gelmiştir.

O'KAN SEZAİ — Evvelâ konuşmalar zapta geçecek mi geçmiyecek mi? Biraz evvelki celsede arz ettim. Tarihî mesuliyetlerimizin direkt sorumluluğunun son saatlerini idrak ediyoruz. Anladığımıza göre tarihî hâtıralarımız çok enteresan olacaktır. 114, 115 sayılı kanunları çıkardık. O zaman tasvip görmüştü. Fakat insan olup da hatadan âzade bir kimsenin bulunduğunu iddia etmenin münakaşa edilmesi yersizdir. Çok büyük, dâhî yaratılışta olan Atatürk bile hayatta hata yapmıştır. Tarih sayfalarında hata yapan niçe büyük adamlar görülür. Bunları, hâtıralarından öğreniyoruz. Bizim gibi gençlerin de hata yapabileceğini kabul etmemiz normaldir, hattâ faziletlidir.

Üniversite ne demek? Cemiyetin tarihinde çok büyük rol oynıyan mukaddes bir müessese. Bu müessesede hizmet etmiş olan, on binlerce öğrenci yetiştiren şerefli, faziletli, emektar hocalar var. Üniversite denilen bu mukaddes müessesenin daha iyi bir hale gelebilmesi için, bâzı tedbirler aldık. Kanun mevzuu olarak ele aldık. Tertemiz bir üniversite ailesinin vücuda gelmesine çalıştık. Ama, bu temiz hislerimize rağmen biraz evvel arz ettiğim insanlık zaafiyeti içinde ufak - tefek hatalarımız oldu. Buna benzer başka hatalarımız olduğu zaman efkârı umumiye reaksiyoniyle bize anlatmış oldu. Biz bu hatamızı vicdanen hepimiz ayrı ayrı kabul ettik. Buna rağmen bâzı hâdiseler ve onların psikolojik tesirleri altında bugün vicdanen kabul ettiğimiz bu hatalardan uzak kalmak cihetine gitmiyor ve hatayı düzeltmek istemiyoruz. Halbuki sizin gibi büyük bir milletin kaderini elinde bulunduran otoriteler için, vicdanen endişe edilecek hiçbir şey yoktur. Olamaz da. Bu da bir hakikat olduğuna göre, efkârı umumiyenin, muhtelif psikolojik tesir ve baskıların karşısında tereddüt geçirmek, bu hatayı düzeltmek temayülüne uzak kalmak bence uygun olmasa gerektir. Biz muayyen arkadaşlarımızı bu işi tetkik etmek üzere vazifeli kıldık. Onlardan birisi de bendenizdim. Kanun çıktığı andan şu kapıdan huzurunuza girdiğim ana kadar üniversite ailesinin yetkili, yetkisiz birçok kişilerine şahsan muhataboldum. Onlarla ilgili dosyaları okuduk, onları dinledik. Ne yazık ki, dinlediklerimize hak verir zamanımız çok oldu. Ben isterim ki, insan oğlunun hata edeceğini müdrik kimseler olduğumuza göre, bunu telâfi edelim ve insanlığımızın büyüklüğünü bir defa daha idrâk edelim. Tarihî mesuliyetimizi idrâk ettiğimiz şu saatlerde bunun telâfisi için bir karar almıyacak olursanız, yarın Kurucu Meclis teşekkül ettikten sonra bu teklif Kurucular Meclisine gelir, ve Umumi Heyette müzakeresinde şu anda hepinizin kabul ettiği bu hataların telâfisine ait bir şey doğar da neticede Kurucu Meclis tarafından tamir edilecek olursa, zannederim ki şu anda menfi düşünen arkadaşlarımız, bu düşünüş ve kararlarından ileride müteessir olacaklardır.

Kurucu Meclisin şahsiyetinden asla şüphe etmiyorum. Bu millete çok hayırlı işler yapacağına inanıyorum.

Ama, eser bizimdir. Bizim tarafımızdan halledilmesi doğru olur, kanaatindeyim.

Ben 114 sayılı Kanunun tamamiyle kalkmasına taraftar değilim. Fakat biraz tolerans göstermek suretiyle son şeklinin bizim tarafımızdan verilmesini kalben, fikren arzulamaktayım.

ULAY SITKI — 114 sayılı Kanunun değiştirileceği gibi bir hava var. Öyle şey yok. 114 sayılı Kanunun antidemokratik, insan haklarına uymıyan 5 nci maddesinin tadili teklif ediliyor.

Üniversiteden affedilen zevatı Kurucu Meclise getiriyoruz. Kurucu mebusluk hakkını veriyoruz. Ve bunlardan 4 - 5 tanesi Kurucu Meclise seçilip geliyorlar. Buraya getiriyorsunuz da, ondan sonra bir daha üniversiteye dönemez diyorsunuz. Yanlış anlaşılmasın; biz kanunu geri almıyoruz, bu antidemokratik olan 5 nci maddeyi kaldırıyoruz.

KÖKSA OSMAN — Ben de kısa konuşacağım. Bir hata maalesef yapılmıştır. Bundan dönmek elbet bir fazilettir. Yalnız burada birkaç tane hata vardır. Yani bu 114 ü çıkarmadan evvel, 115 i çıkarmadan evvel, üniversite muhtariyetine dokunarak biz bunu yaptık. O halde üniversite muhtariyeti diye bir şey kalmadı. Ondan sonra 115 sayılı Kanunu çıkardık. Bu 115 sayılı Kanun, hatırladığıma göre, üniversite kanalından teklif edildi ve o kanaldan geçtikten sonra bize getirildi. Biz direkt olarak çıkarırsak bizim verdiğimiz üniversite muhtariyetini geri alıyoruz demektir. Bana dışarda dediler ki, ne malûm yeni bir kanun çıkmıyacağı? Bunun usulü ne ise o usule göre yapalım. Üniversite muhtariyeti her zaman bozabilirler diye bir kanaat hâsıl etmiyelim. Bunun için 115 numaralı Kanunun o maddesinin okunmasını teklif ediyorum.

BAŞKAN — Verdiğiniz karar iki lehte; iki aleyhte idi.

TUNÇKANAT HAYDAR — Efendim, üniversite öğretim üyeleri hakkındaki Kanunun görüşülmesi münasebetiyle bendeniz de fikirlerimi arz etmekle beraber Sami Küçük arkadaşımıza târizde bulunmak isterim. Bu hususta üniversite profesörlerine niçin söz verilmiştir? Bu kanun değişecektir diye, Heyeti Umumiyeden karar alınmadan, üniversiteden gelen birtakım profesörlere, doçentlere söz verildi. Onlar

da şimdiki halin muhafaza edilmesinde ısrar ediyorlar. Hattâ bu kanun tekrar değiştirildiği takdirde, kendilerinin üniversiteden ayrılmalarının icabedeceğini söylüyorlar, boykot edeceklerini söylüyorlar. Biz 15 - 20 kişi dinledik. Onların fikri bu.

Mademki bir karar verilmiştir. Bundan dönmiyelim.

İcabederse Kurucu Meclise gelsin, insanoğlu hata yapabilir. Ama, biz bu kanunu gündeme alıp görüşmiyelim. Bu kanun tasarısının kabulü halinde, emekliye ayrılan subaylar arasında gayet fena bir emsal teşkil edecektir.

O'KAN SEZAİ — Muhterem arkadaşlar, hemen şunu arz edeyim ki, ben, temas ettiğim kimselerle mesafeyi muhafaza etmesini bilen bir arkadaşınızım. İlk temas yaptığımız zaman ne şekilde hareket ettiğime Albay Osman, Sami Küçük, Kadri Kaplan şahittirler. Ondan sonra, resmî temaslarımı yalnız yapmadım. Sami Beye yapıldığı gibi bir târize, târize değil ithama mâruz kalabilirim düşüncesi ile hiçbir zaman tek başıma bir temas yapmadım. Ve daima aradaki mesafeyi muhafaza ettim. Bugün bu kanunun aleyhinde bulunan arkadaşların katıldığı kadar, katı konuşmuşumdur ve en ufak bir tâviz vermemişimdir. Onun üzerine Sıddık Sami Onar başkanlığındaki heyet bizden kaçmış ve Sosyal Komisyonla direkt temas etmek için çırpınmıştır.

İkinci husus : Temas ettiğimiz profesörler bunun aleyhindedir, dedi Haydar Tunçkanat. Fakat bizim temas ettiğimiz hiçbir profesör değil aleyhinde, âdeta arkadaşları namına tevazuun dışında bize istirhadma bulunmuşlardır.

Yalnız bizimle mesafenin kapanmıyacağını anlayan heyet Sosyal Komisyonla temas yoluna sapmıştır. Bununla komisyonu itham etmiş değilim. Bunu da arz etmek isterim. Mâruzatım tavzih babında olmuştur.

KÜÇÜK SAMİ — Komite adına yetkim yoktur, kimseye vaidde de bulunmadım. İlim heyeti Sezai Bey vasıtasiyle sizinle konuşma istiyoruz, şu saatte kabul eder misiniz diye bize müracaatta bulunmuş, bizden randevü almışlar. Görüşmede Suphi, Ahmet, Özgüneş ve bendeniz bulunduk, yalnız onları dinlemekle iktifa ettik. Onun için heyeti âliye adına hiç kimseye söz verilmiş değildir. Ben tavsiye ederim ki, mademki hata tarafımızdan yapılmıştır, bu hatanın başka taraftan değil, yine kendi tarafımızdan muayyen ölçülerle tashihi yoluna gidilmelidir. 114 sayılı Kanun 115 den evveldir, binaenaleyh usulsüzlük yoktur.

ATAKLI MUCİP — Ben de Sami Beye târiz edeceğim. Şayet bu profesörlere söz vermediyse, bu teklifi nasıl hazırladı?

Millî Birlik Komitesi bir kararını geri alacaksa, affetmiş bulunduğu öğretim üyelerinin geri gelmesine müsaade edecekse, daha evvel geçmiş bulunduğu yoldan yürünmesi lâzımdır. Bir usülsüzlük vardır.

Yürürlükteki kanuna göre, her hangi bir istek gerekçesi ile birlikte üniversite senatosunca Millî Eğitim Bakanlığına oradan da Bakanlar Kuruluna sunulur.

Ondan sonra Millî Birlik Komitesine gelir. 10 ncu maddenin hükmü budur.

ULAY SITKI — Bakanlar Kurulundan geçti zaten bu. Maarif Vekâleti getirdi bunu.

KÖKSAL OSMAN — Bu kanunu, 115 sayılı Kanuna göre getirip konuşmamızı arzu ederdim. Bu olmamıştır. Şimdi yine hata yapıyoruz.

YILDIZ AHMET — Efendim, ben biraz uzun konuşacağım. Sözlerim belki nazarı itibara alınır, belki alınmaz. Ama vicdanen konuşmaya mecburum.

En çok tenkidedildiğimiz, dünyada ve memleketimizde en çok reaksiyon yapan kanun budur. Belki müracaat ettiğimiz kaynakların tesiriyle, yanıltması ile çok samimi ve hüsnüniyetli olmamıza rağmen hataya düştüğümüz bir hakikattır.

Senelerce uğrunda uğraştığımız, hattâ canımızı tehlikeye attığımız ideallerimizle bağdaşamıyan, çok antidemokratik bir kanun çıkardır. (Gürültüler) Evet, üniversiteye olan saygımızı ifade için, sesimizi son perdesine kadar yükselttiğimiz halde, Üniversite Muhtariyetini o zamanın heyecaniyle, samimiyetle, iyi bir gayenin tahakkuku yolunda muhtariyeti ihlâl ettik. Evet, ihlâl ettiğimiz gibi, Anayasayı da ihlâl ettik. Belki farkında olmadık, hakikat görüldü. Muhakeme edilmeden, hiçbir surette kendisine müdafaa hakkı verilmeden, dünyanın en büyük lekelerini yapıştırarak üniversite kadrosunu kolundan tutup attık. Bun-

ların içinde 3 - 4 tane lisan bilen, 30 - 40 tane eser yazanları var.

BAŞKAN — Sözünüzü kesmek mecburiyetindeyim. Mevzuumuz, gündeme alınıp alınmamasıdır. Bunun dışına çıkmayın.

YILDIZ AHMET — Bunları belirtmek mecburiyetindeyim.

BAŞKAN — O zaman nerede idiniz?

YILDIZ AHMET — O zaman da söyledim.

KÖKSAL OSMAN — O zaman zabıt tutulmuyordu.

YILDIZ AHMET — Evet, o zaman zabıtsızdı. Daima vicdanımla başbaşayım.

MADANOĞLU CEMAL — Söz istiyorum.

YILDIZ AHMET — Kimseye o zaman söyledi diye taarruz yok. Konuşmak mecburiyeti vardır.

MADANOĞLU CEMAL — Burada usulden, kanun numarasından bahsedecek değilim. Bakanlar Kuruluna muhalefet kelimesinden bahsedeceğim.

Dört beş kanaldan geldiler, Neclâ'nın metresliğinden bahsedildi, diğerlerinin imtihana girmediklerinden bahsedildi, türlü kepazeliklerden bahsedildi.

Mütemadiyen ısrar etti arkadaşlarımız, meselâ Kadri Kaplan ısrar ediyordu, çünkü yaptığımız hata idi. Nihayet bu tesirler altında bu kanun çıktı. Bu işe inanmıyan adam var mı?

Öyle ise, bu işin avukatlığını yapmaya lüzum yoktur, doğru da değildir. Bunlar vazifelerine iade edildikleri takdirde, yalnız Ankara'da 5 700 subaya ne cevap vereceğiz?

Ondan sonra bunlar başımıza belâ olurlar. Bir tanesi girerse biz de gireceğiz, diyorlar. İhtilâl yürüyor. Bu durum karşısında ne yapacaksınız?

ERSÜ VEHBİ — Sayın Başkanım, Ahmet Beyin söylediklerine cevap vereceğim : Bu kanunun neşrinden sonra lehinde 60 tan fazla makale yazıldığını, fakat yaynlanmadığını söylemişlerdi. Şimdi de başka türlü konuşuyorlar.

MADANOĞLU CEMAL — Zapta geçsin diye böyle konuşuyor.

YILDIZ AHMET — Katiyen böyle bir şey söylemedim. Gazetede çıkmamış makalenin ne olduğunu bilemem ben.

ERSÜ VEHBİ — O zaman zabıt yoktu. Öyle konuşuyordunuz. Şimdi zabıt var böyle konuşuyorsunuz.

BAŞKAN — Çok rica ederim, karşılıklı münakaşa şeklinde konuşmayın.

ÖZKAYA ŞÜKRAN — O zaman zabıtsız konuşulmuştu. Şimdi de zabıtsız konuşulmasını teklif ediyorum.

YILDIZ AHMET — Zabıtlı konuşmaya mecburuz. Zabıtsız olunca itham ediliyoruz. Katiyen ben, öyle bir konuşma yapmadım.

KAPLAN KADRİ — Muhterem arkadaşlarım, üniversite senatoları da buna cevap vermiş, böylelikle rızaları alınmış. Eğer şeklî bir noksanlık varsa bunun üzerinde duralım.

KÖKSAL OSMAN — Efendim, bir kanunun nasıl teklif edildiğini biliriz. 8 - 9 aydır burada çalışıyoruz. Bir kanun Bakanlar Kurulundan imza altına alınarak gelir, komisyonlarda görüşülür ve ondan sonra Heyeti Umumiyeye gelir. Bu şartlar varsa, bu usul varsa arkadaşlar buna niye riayet etmemişlerdir? Usul bakımından konuşuyorum.

BAŞKAN — 114 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısının gündeme alınmasını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... (9)... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, Atom Enerjisi Komisyonu kurulması hakkında bir kanun vardır. Bunu görüşeceğiz.

29. — 6821 sayılı Atom Enerjisi Komisyonunun kurulması hakkındaki Kanunun 2 nci maddenin (K) fıkrasının değiştirilmesine ve 7256 sayılı Türkiye Atom Enerjimi programının tatbik şekli hakkındaki Kanuna bir madde ve bir geçici madde eklenmesine dair kanun tasarısı (1/161) (1)

BAŞKAN — Bu hususta sizleri tenvir etmesi için temsilci Binbaşı arkadaşımıza söz veriyorum.

Buyurun efendim.

ATOM ENERJİSİ KOMİSYONU GENEL SEKRETER YARDIMCISI Bnb. AZİZ İSKENDER — Efendim, 6281 ve 7256 sayılı kanunların bâzı maddelerinin tatbikatındaki güçlük-

(1) 234 numaralı Kanun halini alan tasarıya ait dosya Kanunlar Müdürlüğündedir.

ler dolayısiyle bu kanunların bir kısım maddelerini çıkarmak ve bir kısım ilâveler yapmak suretiyle huzurunuza getirmiş bulunuyoruz.

Memleketimizde uzun zamandan beri Atom Enerjisi çalışmaları başlamıştır. Bu çalışmaların başında İstanbul'da kurulmakta olan reaktör ve üniversiteye bağlı olarak kurulmakta olan lâboratuvar gelmektedir. Malzeme yardımı dışardan temin edilmektedir. En büyük müşkülât personel teminindedir. Çok kıymetli mütehassıslarımız, elemanlarımız olduğu halde bunlar binlerce dolâr alarak dış memleketlerde çalışmaktadırlar. Biz bunların Türkiye'ye celbine mecburuz. Bunun yanında üniversitedeki elemanlardan da istifade etmek mecburiyetindeyiz. Bunun için de paraya ihtiyaç var. Fakat huzurunuza getirilmiş olan bu kanunun 1961 malî yılı bütçesine malî bir külfeti olmıyacaktır. Dış yardımlar ve diğer faktörler nazarı itibara alınırsa bu kanunun kabul edilmesi hiçbir zaman bütçemize bir külfet yüklemiyecektir.

BAŞKAN — Arkadaşımızın izahatını dinlediniz. Bu hususta sual sormak istiyen var mı?

KÖKSAL OSMAN — Kanaatimce gayet güzel izah ettiler. Derhal müzakereye geçelim.

BAŞKAN — Başka konuşmak istiyen yok. Maddelere geçilmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

6821 sayılı Atom Enerjisi Komisyonunun kurulması hakkındaki Kanunun 2 nci maddesinin (K) fıkrasının değiştirilmesine ve 7256 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Programının tatbik şekli hakkındaki Kanuna bir madde ve bir geçici madde eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 6821 sayılı Atom Enerjisi Komisyonunun kurulması hakkındaki Kanunun ikinci maddesinin (K) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

K) Komisyon lüzumlu gördüğü ahvalde mukavele ile her türlü personel istihdam edebilir. Bunlara verilecek ücret Başbakanlık Atom Enerjisi Komisyonu tarafından tesbit olunur.

BAŞKAN — 1 nci madde hakkında konuşmak istiyen var mı? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 7256 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Programının tatbik şekli hakkındaki Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir :

EK MADDE — Genel ve katma bütçeli idarelerle İktisadi Devlet Teşekküllerine mensup kimseler Atom Enerjisi Komisyonu emrinde maaşsız izinli ve mukaveleli olarak istihdam olunabilirler. Bu kimselerin memuriyetleri ile buna ait her türlü hak ve mükellefiyetleri baki kalır. İzinli oldukları müddet, terfi ve tekaütlüklerinde fiili hizmet olarak hesaba katıldığı gibi bunlardan izinli oldukları sırada terfi hakkını kazananlar başkaca hiçbir işleme lüzum kalmaksızın terfi ettirilirler. Bu gibilere verilecek ücretler Atom Enerjisi Komisyonu tarafından tesbit olunur.

Bu kimselerin Atom Enerjisi Komisyonu emrinde maaşsız izinli olarak çalıştıkları müddet karşılığı, asıl bağlı oldukları teşkilâta karşı her hangi bir mecburi hizmet mükellefiyeti tahmil etmez.

BAŞKAN — Sezai Bey.

O'KAN SEZAİ — Bu maddede; terfi, temeyyüz gibi bâzı ifadeler geçti. Bunlara lüzum var mı? Bunlara Memurin Kanununda yer verilmemiş midir?

ATOM ENERJİSİ KOMİSYONU GENEL SEKRETER MUAVİNİ Bnb. AZİZ İSKENDER — Yer verilmiştir. Devlet Plânlama Kanununda da böyle bir madde olduğu için, biz de buraya ilâve etmiş bulunuyoruz. Plânlama Dairesi Müşteşarı ve aynı zamanda Başkanı ile görüştük. Bu maddenin çok kolaylık sağladığını ifade ettiler. Biz de aynı kolaylığı sağlamak için buraya bu hükmü koyduk.

O'KAN SEZAİ — Eski kanundan mı alınmıştır.?

Bnb. AZİZ İSKENDER — Evet.

BAŞKAN — İkinci maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — 3656 ve 3659 sayılı kanunlara tâbi memuriyetlerde bulunmuş olup da halen mukaveleli olarak çalışanların Atom Enerjisi Komisyonunda geçen hizmetleri maaşlı vazifelerde geçmiş sayılır ve bu gibiler üç ay içerisinde borçlanmak şartiyle 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu ve eklerinin şü-

mulüne ithal olunur. Bu kimselerin 3656 ve 3659 sayılı kanunlara tâbi memuriyetlere avdetlerinde bu hizmetleri kıdem ve terfilerinde fiilî hizmet olarak nazara alınır.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini Başbakan yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul edilmiştir.

30. — Yıldız Ahmet'in, Türk Ceza Kanununun bâzı hükümlerinin kaldırılmasına ve bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifi ve Sosyal İşler Komisyonu raporu (2/78) (1)

KÜÇÜK SAMİ — Muhterem arkadaşlar, İhtilâli mütaakıp antidemokratik kanunların kaldırılması hususunun görüşülmesi kararlaştırılmıştı. Bu konuda evvelâ Adalet Bakanlığı Komisyonu çalışmış ve ceza kanunlarını ele almıştır. Bilâhara Sosyal İşler Komisyonunda bir Adalet Komisyonu, teşkil edildi ve bu komisyon mevcut antidemokratik hükümlerin kaldırılması hususunda incelemelerde bulundu ve bir rapor hazırladı. Bu rapor Sosyal İşler Komisyonunda da kabul edildi ve huzurunuza geldi.

Bu komisyon Ankara Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Necip Bilge'nin Başkanlığında, Prof. Faruk Erem, Prof. Abdullah, Hâlûk Tandoğan ve diğer birkaç arkadaştan müteşekkildir. Hepsi Hukuk Fakültesindendir.

Şimdi size Sayın Dekan ve Profesör bu hususta bilgi vereceklerdir. Sözü kendilerine terk ediyorum.

PROF. FARUK EREM — Emirleriniz veçhile, antidemokratik hükümleri Ceza Kanunundan ayıklamaya memur edilmiştik. Komisyonun hazırlamış olduğu tasarıdan istifade ettik. Bundaki isbat hakkı ile alâkalı hükmü ele almadık. Zira bu husus daha evvel bir kanunla tezekkür edilmişti.

Bu komisyonun, 161 nci maddenin son fıkrasına ait hükmünü de ele almadık. Antidemokratik bir hüküm olmakla beraber, bugün bu maddeye göre halen açılmış bulunan bâzı dâvaların bulunması dolayısiyle, bu dâvalara tesir eder endişesiyle bu hükmü ipka ettik. Ayrıca yabancı memleketlerde teşekkül eden cemiyetlere girmenin bâzı kayıtlara tâbi tutulması bir takyit sayılabilir ise de, bugünkü şartlar muvacehesinde bu hükmü ipka etmek doğru görüldü. Bunun dışındaki kısımlar esas itibariyle Adalet Bakanlığında kurulmuş olan komisyonun düşüncelerinin aynıdır.

Maddeler üzerindeki izahata gelince : Antidemokratik vasfı olması ve tatbikatta çeşitli mânalara gelebilen hükümlere daha vuzuh verebilmek için bâzı hükümler koyduk.

Büyük Millet Meclisinin mânevi şahsiyetine suizannı dâvet edecek şekilde âlenen hakarette bulunmayı suç sayan 159 ncu maddedeki ibare şekli, hakaret ve sövme gibi teknik tâbirlere göre değiştirilmiştir. Suizan her tarafa çekilebilen bir ibare olduğundan, kişi hürriyeti için tehlikeli ve mahzurlu olduğu düşüncesiyle bertaraf edildi ki, bir seçimi tenkid etmek dahi ağırca cezayı icabettirirdi.

Diğer taraftan 174 ncü madde siyasi hakların lüzumsuz yere tahdidini antidemokratik saymak mecburiyeti vardır. Her seçim kanununda seçim suçları için cezalandırılması hususunda müeyyideler mevcut ise de, umumi müeyyide kanunları da olduğundan kanunda yer almasının isabetli mülâhaza ediyoruz. Esasen pek çok kanunların vatandaş siyasi haklarını tahdideder mahiyette gelmesini; yalnız hürriyet değil, ayni zamanda Devlet aleyhine işlenmiş suç olarak kabul ettik. Hattâ diğer devletlerin görüşü, hürriyetlerin bu şekilde tahdidedilmesini diğerlerinden daha vahîm suç telâkki etmektedir.

Yapılan tadil, bunlara vuzuh vermek ve ceza müeyyidelerini artırmaktan ibaret olmuştur. Ayrı 228 nci maddeyi keyfî muameleyi suç sayan bu maddeyi, keyfî muamelelerin bütün idareyi kapladığını gören insanlar olarak ve tecrübelerden istifade etmek suretiyle keyfî muamelenin önüne geçebileceğine, müessir olabileceğine kanaat getirdiğimiz tarzda tanzim ettik. 243 ve 245 nci maddelerle gayriinsani muameleleri bertaraf edecek şekilde düzelttik.

Bu, kanunumuzu demokratikleştirmeye mâtuf

(1) 235 numaralı Kanun haline gelen teklifle ilgili dosya Kanunlar Müdürlüğündedir.

ve ezcümle işkence ve dayak tatbikatını bertaraf edeceğini ümidettiğimiz bir maddedir.

Fazlası ile alâka çekici maddelerden biri de 273 ncü maddedir. Mâlûmuâliniz, Bakanlardan biri aleyhinde sıfat veya hizmetlerinden dolayı işlenen suçlarda takibat yapılması şikâyete bağlı olmayıp, takibatın adlî mercilerce yapılması hakkında anormal, tamamiyle suni olan bir fıkra bu maddeye ilâve edilmişti. Ceza hukuku prensipleriyle alâkası bulunmıyan bu fıkrayı ve bununla ilgili mütaakıp iki fıkrayı çıkarmak suretiyle 273 ncü maddeyi eski haline getirmiş bulunuyoruz.

278 nci madde nüfuz ticareti ile alâkalıdır. Mer'i madde bunu cezalandırmakta ise de vâkı olan tatbikat göstermiştir ki, bu maddeyi daha genişletmek lâzımdır. Bilhassa milletvekilleri ile ilgili kısmın müeyyidesini artırmak suretiyle bunlar tarafından yapılacak nüfuz suiistimalini tatbikatta önlemeye çalıştık.

Ceza Kanunumuzu antidemokratik hükümlerden ayıklamak için, günün şartlarını da nazarı itibara alarak yaptığımız tadiller ve ilâveler bunlardır.

Mâruzatım bu kadardır efendim.

BAŞKAN — Efendim kanunu teklif eden arkadaşımızın ve Sayın Profesörün izahatını dinlediniz Bu hususta sual sormak istiyen var mı?

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Bu antidemokratik hükümler yalnız Türk Ceza Kanununda mıdır, muhtelif kanunlarda yok mudur?

Prof. FARUK EREM — Arz edeyim. Antidemokratik mevzu deyince ne anlaşılacağı üzerinde komisyonda durduk ve siyasi hakları, âmme hakları ve medenî hakları zedeleyici hükümlere antidemokratik dedik. Bu ölçüyü mevzuatımıza vurduk. Başta en çok can yakan Türk Ceza Kanununda tadil yaptık. Ayrıca sair kanunlarda da aitidemokratik hükümler tesbit ettik. Bunların bir kısmı komisyona geldi, bir kısmı vekâletlerden gelmedi. Bunları da kısa bir zamanda arz etmek imkânına malik olacağız.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Bunların hepsi Demokrat Parti zamanında mı ihdas edilmiştir?

Prof. FARUK EREM — Hayır. Arz ettiğim Türk Ceza Kanununun 273 ncü maddesi tamamiyle Demokrat Parti zamanında oldu.

Mesele şöyle olmuştur. Evvelâ 1951 senesinde antidemokratik kanunları tesbit etmek için bir komisyon kuruldu, bizler de orada âza bulunuyorduk. Çalışmalar müspet idi. Sonra komisyon muvafık görülmedi, tabiî bizi dağıttılar. Komisyon raporlarını saklamıştım. Komisyon raporlarından bizzat istifade etmek suretiyle buradaki mâruzatımı hazırlamış bulundum. Bu suretle antidemokratik kanunların pek çokları, göze batanları bertaraf edilmiştir. Şunu arz edeyim ki, herhangi bir şeyi hükme bağlamak, bu antidemokratiktir demek kolay olmuyor. Tatbikattaki ihtiyaçlar; insanı nazariyelerden ayırmıyor.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Bunların yerlerine başka hükümler vaz'edildi mi? Ceza Kanunu bakımından ilâveler yapıldı mı? Antidemokratik hükümleri çıkarmak sureti ile Ceza Kanununda herhangi bir boşluk kalmıyacak mı?

FARUK EREM (Devamla) — Bu mâruzatım Adalet Bakanının tasvibine iktiran etmiştir.

KÖKSAL OSMAN — Sayın Profesörümüz, bize durumu şiir gibi izah buyurdular. Müsaade ederseniz, hemen müzakereye geçelim.

BAŞKAN — Osman Beyin teklifini oya arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... İttifakla kabul edilmiştir.

Kanunun tümünü oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Maddelere geçiyoruz.

Türk Ceza Kanununun bâzı hükümlerinin kaldırılması ve bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Türk Ceza Kanununun 273 ncü maddesinin 2, 3 ve 4 ncü fıkraları hükümleri kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Türk Ceza Kanununun 158, 159, 174, 228, 243, 245 ve 278 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 158. — Reisicumhura muvacehesinde hakaret ve sövme fiillerini işliyenler üç seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Hakaret ve sövme Reisicumhurun gıyabında vâkı olmuş ise faili, bir seneden üç seneye kadar hapis olunur. Reisicumhurun ismi sarahaten zikredilmiyerek ima veya telmih suretiyle vâkı

olsa bile mahiyeti itibariyle Reisicumhura mâtufiyetinde tereddüdedilmiyecek derecede karîneler varsa tecavüz sarahaten vukubulmuş addolunur.

Suçun, neşir vasıtalarından biri ile işlenmesi halinde ceza üçte birden yarıya kadar artırılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 159. — Türklüğü, Cumhuriyeti, Büyük Millet Meclisini, Hükümetin mânevi şahsiyetini, Bakanlıkları, Devletin askerî veya emniyet muhafaza kuvvetlerini veya Adliyenin mânevi şahsiyetini alenen tahkir ve tezyif edenler bir seneden altı seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Birinci fıkrada beyan olunan cürümlerin irtikâbında muhatap sarahaten zikredilmemiş olsa bile onlara mâtufiyetinde tereddüdedilmiyecek derecede karîneler varsa tecavüz sarahaten vukubulmuş addolunur.

Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına veya Büyük Millet Meclisi kararlarına alenen sövenler 15 günden 6 aya kadar hapis ve 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Türklüğü tahkir yabancı memlekette bir Türk tarafından işlenirse verilecek ceza üçte birden yarıya kadar artırılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 174. — Her kim şiddet veya tehdit göstererek veya nümayiş veya gürültü yaparak birini tamamen veya kısmen siyasi haklarını kullanmaktan menederse kanunun başka ceza vermediği hallerde yedi aydan otuz aya kadar hapis ve beşyüz liradan, beşbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Eğer fail, Devlet memurlarından olup da memuriyeti nüfuzunu suiistimal suretiyle bu cürmü işlemiş bulunursa bir seneden beş seneye kadar hapsolunur. Ayrıca bir seneden üç seneye kadar memuriyetten mahrumiyet cezasına da uğrar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 228. — Devlet memurlarından her kim bir şahıs veya memur hakkında memuriyetine ait vazifeyi süiistimal ile kanun ve nizamın tâyin ettiği ahvalde başka suretle keyfi bir muamele yapar veya yapılmasını emreder veya ettirirse altı aydan üç seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu muamelede hususi maksat veya siyasi saik veya sebep mevcut ise cezası üçte birden yarıya kadar artırılır.

Memuriyetinin icrasında lüzumsuz yere sert muamelelerle bir şahsın kanun hükmüne veya Hükümetin emirlerine itaat etmemesine sebebolan memur dahi aynı ceza ile cezalandırılır.

BAŞKAN — Madde hakkında konuşmak istiyen var mı? Yok.. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 243. — Mahkemeler ve meclisler reis ve âzalarından ve sair Hükümet memurlarından biri maznun bulunan kimselerin cürümlerini söyletmek için işkence eder yahut zalimane veya gayriinsani veya haysiyet kırıcı muamelelere baş vurursa beş seneye kadar ağır hapis ve müebbeden veya muvakkaten memuriyetten mahrumiyet cezası ile mahkûm olur.

Fiil neticesinde ölüm vukua gelirse 452 nci, sair hallerde 456 ncı maddeye göre tertibolunacak ceza üçte birden yarıya kadar artırılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok.. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 245. — Kuvvei cebriye imaline memur olanlar ve bilûmum zabıta ve ihzar memurları memuriyetlerini icrada ve mafevkinde bulunan âmirinin emrini infazda kanun ve nizamın tâyin ettiği ahvalde başka surette bir kimse hakkında suimuamele veya cismen cza verecek hale cüret eder yahut o kimseyi darp ve cerheylerse üç aydan üç seneye kadar hapis ve muvakkaten memuriyetten mahruriyet cezaları ile cezalandırılır. Eğer işlediği cürüm bu fiillerin fevkinde ise o cürümlere teretübeden ceza üçte birden yarıya kadar artırılır.

BAŞKAN — Madde hakkında konuşmak istiyen var mı? Yok.. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 278. — Her kim olursa olsun resmî meclisler âzasından yahut Devlet memurlarından biri nezdinde hatırı sayıldığını yahut onlarla münasebeti bulunduğunu iddia ederek

haklarında vuku bulacak tavassutta medarı teşvik yahut mükâfat olmak üzere yahut âza veya memurun himayesine mukabil onlara verilmek veya onlara verilmesi lâzımgelen hediye veya mükâfata sarf olunmak bahanesiyle kendi yahut başka bir kimse hesabına para veya sair menfaat alır veya kabul eder veya bunların verilmesine vaad alırsa bir seneden beş seneye kadar hapis olunur ve bin liradan az olmamak üzere temin veya vaadolunan menfaatin üç misli ağır para cezası alınır.

Fail milletvekili veya siyasi parti kademelerinde fiilî vazife almış olduğu takdirde yukardaki cezalar üçte birden yarıya kadar artırılarak hükmolunur. Ayrıca faile âmme hizmetlerinden memnuiyet cezası da verilebilir.

Fail, Devlet memurlarından ise cezasına müebbeten memuriyetten mahrumiyet cezası ilâve olunur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok.. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok.. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok.. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

O'KAN SEZAİ — İhtilâlin ilk gününden, mesuliyetimizin son bulduğu şu ana, son saate kadar göstermiş olduğunuz yardımlardan dolayı Millî Birlik Komitesi arkadaşlarımız namına teşekkürlerimizi bilhassa arz ederim.

FARUK EREM — Daima sizlerle beraberiz, daha görülecek pek çok işlerimiz var.

AKSOYOĞLU REFET — Efendim, Kurucu Meclis İçtüzük tasarısını arkadaşlara dağıttık. Cumartesi günü üzerinde konuşalım, tashihleri yapalım, Kurucu Meclise öyle gitsin.

BAŞKAN — O halde Cumartesi günü saat 10 da toplanalım.

31. — Yurdakuler Muzaffer'in, 1861 sayılı Jandarma efradı Kanununun 6348 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesinin tadili ve bu kanuna üç ek madde ilâvesine dair kanun teklifi ve Güvenlik ve İktisat komisyonlarından müteşekkil Karma Komisyon raporu (2/163) (1)

YURDAKULER MUZAFFER — Muhterem arkadaşlarım, 1861 sayılı Jandarma Kanununun 6348 sayılı Kanunla değiştirilmiş olan 12 nci maddesinin tadili ve bu kanuna 3 madde eklenmesi hakkında bir kanun teklifimiz vardır. Bu mevzuda hazırlıkları yapan arkadaşımız Kur. Yb. Hüseyin Şahin izahat verecektir.

TUNÇKANAT HAYDAR — Muhterem arkadaşlarım, ben şahsan bu mevzuu tetkik ettim, bu kanun mukabil taraftan uygun görülmemekte, bâzı mahzurları olduğu söylenmektedir. Bu hususu Heyeti Umumiyenize arz ederim.

KÖKSAL OSMAN — Mahzurlarını açıklamakta bir mâni yoksa açıklıyabilir.

TUNÇKANAT HAYDAR — Bana bu hususta 15 gün kadar evvel izahat verilmişti. Şimdi pek hatırlıyamıyorum. Jandarma uzatmalıları memur sınıfına iktisabediyor gibi bir iki mahzuru vardı. Bu verdikleri malûmat kanunun aleyhinde olan hususlardı. Başka bir şey hatırlamıyorum.

YURDAKULER MUZAFFER — Sözcü arkadaşımızı dinliyelim. Ondan sonra isterseniz reddedersiniz.

Kur. Yb. HÜSEYİN IŞIK — Efendim, Devlet memleketimizin birçok yerlerinde jandarma eratı ile asayiş ve emniyetin korunmasını temin etmektedir. Mükellef jandarma eratı kıtada 6 ay eğitim gördükten sonra buralara gelmektedir. 1,5 sene de burada kaldıktan sonra zamanı geliyor ve terhis edilerek gidiyor. Bu devam edip gidiyor. Bunlardan istiyenin jandarma sınıfında kalmasını temin etmek için 1931 tarihinde 1866 sayılı Kanun çıkarılmıştır. Burada mükellef hizmetini bitiren jandarma, uzatmalı olarak jandarma birliklerinde kalmaktadır. Bu suretle de jandarmada uzatmalı sınıf meydana getirilmeye çalışılmıştır. Bunların gördüğü vazife polisin gördüğü va-

(1) 193 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

zifenin aşağı yukarı aynıdır. Bunların bir kısmı ilkokul mezunudur, hattâ daha ileridir. Polislerde bu tahsil dahi olmıyan vardır. Bunlar 55 yaşına kadar jandarmada hizmet görmekte, bütün kanunları tatbik ile memur sayılmakta, kanunen zabıta memurudur, müddeiumumiye vekâlet etmek suretiyle hazırlık tahkikatlarını yapmakta, arama zabıtları tanzim etmekte, vazife suçlarından dolayı Memurin Muhakemat Kanununa tâbi olmakta, memleketin her tarafında müşkül şartlar içinde mahrumiyet ile hizmet etmektedir. Bu sefer hakkı müktesepleri ihlâl edilmek suretiyle hizmetleri sayılmamaktadır. Çocuk zammından faydalanamamaktadır. Bütün statüler memur lehine inkişaf ettiği halde jandarma personeli bunlardan ayrı, istisnai bir muameleye tâbi olmaktadır, müktesep hakları ellerinden alınmaktadır.

3949 sayılı Kanuna göre 1940 senesinden bu yana bir ay izin alırlarken maaş ve tayinat kabul edilmiş olduğu halde, 6348 sayılı Kanun ile bu hakları da ellerinden alınmıştır. Senede on beş gün izin verilmektedir. 3949 sayılı Kanun, hastalık sebebiyle bir sene tedavi müddeti, maaş ve tayinatı 6348 sayılı Kanunla bu hakkı müktesepleri ellerinden alınmıştır. Bugün karakışta takibe çıkıp zatürrieye yakalan jandarma uzatmalısı iki ay bakılmakta ondan sonra kolundan tutulup atılmaktadır. Halbuki bizden ayrılıp polis olursa bütün bu haklardan istifade etmektedir.

Bunların, çocuk zammı, doğum ve ölüm yardımlarından istifade etmelerinin temini mağduriyetlerini bertaraf edeceği gibi, bir hak da yerini bulmuş olacaktır. Benim istirhamım hiç olmazsa bunu temindir. Bunun mali portesi de ehemmiyetli değildir. Senede malî portesi 462 320 lira tutmaktadır.

Bu kanunu kabul etmekle bunca zaman mağduriyete uğramış jandarma zümresini sevindirmiş olacaksınız. Mâruzatım bu kadardır efendim.

BAŞKAN — Haydar Bey.

TUNÇKANAT HAYDAR — Komisyon raporundan aynen okuyorum :

«Uzatmalı erat sınıfının 1931 tarihinde çıkan 1861 sayılı Kanunla er ve onbaşılar arasından seçilerek teşkil edildiğini, muhtelif tarihlerde aylıklarının artırılarak bugün kendilerine;

Uzatmalı jandarma erlerine : ayda 120 - 300 lira,

Uzatmalı jandarma onbaşılarına : ayda 150 - 330 lira,

Uzatmalı jandarma çavuşlarına : ayda 180 - 360 lira,

Aylık verildiği ve ayrıca 172 lira 50 kuruş tayın ve iaşe bedeli verilmekte olduğunu beyan etmiştir.

Bu sınıf mensupları 6348 sayılı Kanunla malî hükümlerin tatbikında hizmetli sayılmışlardır. Kendilerine hizmetli ahkâmı tatbik edilmektedir. Şimdi bu kanun teklifi ile aylıkları artırılmakta, memurlar misillû sosyal haklar tanınmaktadır. Kanunun portesi 3 milyon liraya yakındır. Bütçenin bugünkü durumu nazara alınarak teklifin reddini talebetmiştir.»

Maliye temsilcisi teklifin reddini talebetmiştir. Portesi 3 milyon liradır.

KARAMAN SUPHİ — Uzatmalı jandarma neferlerinin maaş statüleri nedir? Emeklilikleri mevcut mudur?

Kur. Yb. HÜSEYİN IŞIK — Bu jandarma eratı 55 yaşına kadar hizmet görmektedirler. Uzatmalı jandarma erleri 120 - 180 lira, onbaşılar 150 - 330 lira, çavuşlar 180 - 360 liraya kadar maaş almaktadırlar. Bu hadler arasında yaş haddine kadar maaşları artıyor. Emeklilikleri mevcuttur.

KARAMAN SUPHİ — Nasıl oluyor?

Kur. Yb. HÜSEYİN IŞIK — Eskiden Emekli Kanunu çıktı. Okundu, on seneden daha fazla borçlanma olmadığı için, yalnız on senesini borçlanmışlardır. Yeni gelenler ise geldikleri andan itibaren emekli hakkına haizdirler.

Polis otuzunda girer, 48 inde çıkar, on sekiz sene hizmet eder. Jandarma ise yirmi altı yaşında girer 55 inde çıkar otuz sene hizmet eder.

Şimdi yüksek heyetinize Polis Kanununu okuyacağım.

Bizimkiler asgari ilkokul mezunudurlar. Polisliğe intisabedenlerin bâzıları ilkokul mezunu olmadıkları halde polis olabiliyorlar ve memur sayılıyorlar.

Jandarma, memleket nüfusunun yüzde sekseninin emniyetini temin eder, bölgenin yüzde

doksan beş emniyetini temin eder. Arz ettiğim gibi, müddeiiumumiye vekâlet etmekte, tahkikat yapmakta, araştırma yapmakta, zabıt tutmakta ve müsadere kararı vermektedir. Mülkî vazifelerinden dolayı Memurin Muhakemat Kanununa bağlıdırlar. Sonra tarihî bir hakikattır ki, 1932 senesinde polisler jandarma uzatmalısından az maaş alırlardı. Şimdi 9 misli artmıştır, polisinki. Ayrıca tazminat ve tayın bedeli alırlar. Maalesef jandarma hiç düşünülmemiştir. Halbuki aynı vazifeyi görmektedir. Bizden terhis olanlar polis oluyor ve bu hakların hepsinden istifade ediyor. Bir tetkik yapılsa polislerin çoğu jandarmadan terhis olmuş olanlardır.

O'KAN SEZAİ — Efendim, jandarmalara ait kanun tasarısının sözcüsü sayın Yarbay Hüseyin Şahin tasarıda yer alan tazminat hususunun kanunlaşmasına kendisinin de muhalif olduğunu peşinen belirtti. Bu anlayışından dolayı teşekkür ederim. Diğer hususlar jandarma eratının ölüm, doğum ve çocuk yardımlarına inhisar etmektedir. Bunun malî portesi nedir?

Kur. Yb. HÜSEYİN IŞIK — 2 107 kişidir. Malî portesi 421 bin liradır.

O'KAN SEZAİ — Ölüm, doğum, çocuk zammı verilmesi bir haktır. Tarafımdan uygun mütalâa edilmektedir.

TUNÇKANAT HAYDAR — Efendim, tatbikatta bunlar hizmetli sayılır. Hizmetli jandarma da var mıdır?

Kur. Yb. HÜSEYİN IŞIK — Bunlar kumandanlığın ücretli mensubu olmuşlardır. 3449 sayılı Kanunla verilen bir ay izin 15 güne indirilmiştir.

TUNÇKANAT HAYDAR — Başka yerlerde de var mıdır

Kur. Yb. HÜSEYİN IŞIK — Vardır.

TUNÇKANAT HAYDAR — Şimdi bu kanunda istisna yapıyoruz. Yani hizmetli sayıldıkları için, Devlet, bu kanun şümulüne giren bu personele tazminat veriyor. Burada bir istisna yapıyoruz, dikkatinize arz ederim.

Zamlar malî portesi itibariyle emsal teşkil edecektir, Devlet Personel Dairesi kurulmuştur, mebuslara zam yapıldığı zaman bunlarınki de belli olacaktır.

J. G. KUMANDANLIĞI ADINA Kur. Yb. HÜSEYİN IŞIK — Efendim arz ettim, malî kısmını.

Bunların mağdur duruma düşmemeleri için, bir tetbir getirilmiştir. En küçük maaş alan polisimiz, memur haklarının cümlesinden istifade eder, aynı vazifeyi binbir mahrumiyet içinde ifa eden bunlar istifade etmezler. Yaptığı iş itibariyle mukayese kabul etmez derecede polisten fazladır, zordur. Kendilerine haklar tanınacak yerde on beş senelik hakları da ellerinden alınmıştır. Bizim gayretimiz, mâruz kaldkları haksızlıklardan bunları kurtarmaktan ibarettir. Haklarının yerini bulması keyfiyetidir.

KARAVELİOĞLU KÂMİL — Kifayet teklif ediyorum.

BAŞKAN — Kifayet teklifini kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun görüşülmesini oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Maddelere geçiyoruz.

1861 sayılı Jandarma efradı Kanununun 6348 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesinin tadili ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 1861 sayılı Jandarma efradı Kanununun 6348 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 12. — Jandarma namzet erlerine 62,5, muvazzaf jandarma erlerine 125, muvazzaf jandarma onbaşılarına 250 kuruş aylık verilir.

Mecburi uzatmalı jandarma çavuş, onbaşı ve erlerine aşağıda yazılı aylıklar verilir.

Hizmet süresi	Çavuş	Onbaşı	Er
1 : 3	230	200	170
3 : 6	260	230	200
7 : 9	290	260	230
10 : 12	320	290	260
13 : 15	350	320	290
16 : 18	380	350	320
19 : 21	410	380	350

MADDE 2. — 1861 sayılı Jandarma efradı Kanununa aşağıdaki maddeler eklenmiştir :

Kur. Yb. HÜSEYİN IŞIK — Efendim; Karma Komisyonun kararına ittıba etmiştik. Burada

müsaade buyurursanız, Sezai Albayımın buyurdukları gibi, maaş zamlarını biz yüzde diye kabul etmiştik, yüzde yirmiyi mütevazi olarak, maaşlara zam meselesini ayrı bir hususa bırakalım, diğer maddelerini Yüksek Heyetiniz kabul buyurursa minnettar oluruz.

BAŞKAN — Kifayeti müzakere takriri verilmiştir. Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun gündeme alınıp konuşulması hususunu oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Maddelere geçiyoruz.

Kur. Yb. HÜSEYİN IŞIK — Efendim müsaade ederseniz Karma Komisyonun teklifini okuyalım. Maaş zammı meselesini ileriye bırakalım. Yalnız ek maddeleri kabul buyurursanız bu bile jandarma zümresini tatmin edecektir.

KARAMAN SUPHİ — Ben maaş zammının da % 20 olarak çıkarılmasını ve o maddenin de müzakere edilmesini teklif ediyorum.

BAŞKAN — Bu hususta başka konuşmak istiyen var mı?

Ben de konuşacağım. Maaş Kanununda yapılacak umumi artırmaya bırakalım. Diğer maaşlara zam çıkmadı. Burada bir istisna yapmıyalım.

O'KAN SEZAİ — Kifayeti müzakere teklif ediyorum.

KARAMAN SUPHİ — Bunun portesi nedir?

Kur. Yb. HÜSEYİN IŞIK — 1 200 000 liradır. Eski hadlere 50 şer lira ilâve ettik. Bu da 1 200 000 lira tutuyor. Bu para kendi bütçemizin tasarruflariyle karşılanabilecektir.

BAŞKAN — Şûrada rakamlar var.

Kur. Yb. HÜSEYİN IŞIK — Bizim evvelâ yaptığımız teklifte 5 700 000 lira tutuyordu. Şimdi eklenen 1 200 000 lira yapmaktadır.

BAŞKAN — Şimdi teklifi oyunuza arz ediyorum. Maaşları bu kanun içinde çıkarmıyalım, yüzde yirmi mütevazi zammı kabul edelim. Personel Kanunu çıkınca bunlara, yüzde yirmi zamlı maaşa göre ayrıca yüzde beş bir ilâve yapılmış olacaktır. Bu bakımdan Hüseyin Beyin dedikleri gibi birinci bölümdeki maaş zamlarını bırakalım; yalnız sosyal haklarını tanıyalım.

BAŞKAN — Beraber konuşursak ne olur?

Kur. Yb. HÜSEYİN IŞIK — Efendim şunu arz edeyim, hazırlanmış olan kanunlarla bunun alâkası yok. Hazırlamış olduğumuz kanunlarda subay ve assubaylar vardır.

KÜÇÜK SAMİ — Arkadaşlar; dağ başlarında bekliyerek bu memleketin ve Devletin asayişini temin eden jandarmalara, herkese yapılmakta olan yardımın yapılması bir zaruretttir. Bunlara şurada bahsedilen çocuk ikramiyesi v. s. gibi yardımları yapmakta tereddüt göstermiyelim. Bu kanunun lehinde olduğumu beyan ederim.

KARAMAN SUPHİ — En küçükleri 35, en büyükleri 70 liradır.

BAŞKAN — Suphi Beyin, kanunun tümünü birden kabul edelim şeklindeki teklifini reylerinize arz ediyorum, kabul edenler... Kabul edilmemiştir.

Ek maddelerin konuşulmasını reylerinize arz ediyorum, kabul edenler... Kabul edilmiştir.

O'KAN SEZAİ — Bir kanun tasarısında hangi maddelerin geriye bırakıldığının tasrih edilmesi lâzımdır. Aksi takdirde kanun son şekline giremez. Sözcü izah etsin. Arz ederim, Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Efendim, buyurunuz.

Kur Yb. HÜSEYİN IŞIK — Efendim, müsaadenizle şöyle olacak: Jandarma erat Kanununa 3 ek ve 3 geçici madde eklenmesi hakkında Kanun. Çünkü diğer maddeler kabul edilmemiş bulunuyor.

Müsaadenizle okuyorum, efendim.

EK MADDE 1. — Mecburi uzatmalı jandarma çavuş, onbaşı ve erleri 4598 sayılı Kanunun 6, 7, 8 nci maddelerinden ve 6245 sayılı Kanun hükümlerinden memurlar gibi faydalanırlar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi oya sunuyorum, kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

EK MADDE 2. — Mecburi uzatmalı jandarma çavuş, onbaşı ve erlerine senede bir ay izin verilebilir. Bu esnada aylık, iaşe ve tayın istihkakları kesilmez.

BAŞKAN — Efendim, madde hakkında söz istiyen?...

Kur. Yb. HÜSEYİN IŞIK — Efendim, bu madde, 3949 sayılı Kanunla kabul edilmiş olan, fakat bilâhara kaldırılmış bulunan bir hakkın iadesi hakkındadır. Bir ay izin hakkı tanınmaktadır.

BAŞKAN — Efendim, madde hakkında başka söz istiyen?... Yok. Maddeyi oya sunuyorum, kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

EK MADDE 3. — Hastalık veya yaralanma sebebiyle tedavide veya hava değişiminde bulunan mecburi uzatmalı jandarma çavuş, onbaşı ve erlerinin istirahat veya hava değişiminde bulundukları müddetçe aylık, iaşe ve tayın istihkakları kesilmez. Ancak, bu müddet hizmet süresince iki seneyi geçemez.

Kur. Yb. HÜSEYİN IŞIK — 30 senelik hizmet müddeti için iki senelik tedavi müddeti tanımış bulunuyoruz. Halbuki eskiden bu müddet iki aydı.

BAŞKAN — Başka söz istiyen?... Yok. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Halen jandarmada bulunan mecburi uzatmalı jandarma çavuş, onbaşı ve erleri bu kanundan faydalanırlar.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — 1861 sayılı Jandarma efradı Kanununun ve tadillerinin bu kanuna aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

ERSÜ VEHBİ — Müsaade ederseniz, ya bunu bu aybaşından veya önümüzdeki ay başından itibaren başlar diyelim. Aylıkla beraber diğer istihkakları da vardır.

KUYTAK FİKRET — 31 Aralık dememiz lâzımdır.

O'KAN SEZAİ — Bunların çocukları olacak, çocuk zammı alacak. Vehbi Ersü arkadaşımızın söyledikleri uygundur. Ama madem ki bir kanun çıkmaktadır; bu kanunun yayımı tarihinden itibaren geçerli olması iyi olur, lâzımdır. Bu vatandaşların yarın 3 - 5 inin ölmiyeceği veya 5 - 10 unun yavruya sahibolmıyacağı nereden bilinebilir? Ölüm de olabilir, doğum da. Ancak bunların hepsine çocuk zammı verilip verilmiyeceğini şimdiden kestirmek mümkün değil. Kanun nasıl çıkarsa ona göre bir istikamet alınacaktır.

ERSÜ VEHBİ — 15 gün evvel gelirse ne olacaktır?

O'KAN SEZAİ — O zaman kanunun çıkış tarihinden itibaren istifade edeceklerdir. Eğer mahzur mütalâa ediliyorsa ay başı olsun.

YURDAKULER MUZAFFER — 3.1.1961 tarihinde yürürlüğe girer şeklinde oylıyalım.

AKSOYOĞLU REFET — Neşri tarihini takibeden ay başından itibaren diyelim.

KÜÇÜK SAMİ — Maaş olarak böyle bir tarih kabul etmek mümkündür, ama yarın ölür veya çocuğu olursa ne olacaktır?

Esas No : 3/63

Ankara, 5.1.1961

Yüksek Başkanlığa

Kurucu Meclis üyelerinin Devlet Demiryollarında parasız seyahat edip edemiyecekleri bakımından 3282 sayılı Kanunun tefsirine dair Başbakanlık tezkeresine bağlı Ulaştırma Bakanlığının 2.1.1961 tarihli ve Tarife ve Ticaret Dairesi Başkanlığının 1 sayılı yazısı ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda incelendi.

6186 sayılı Kanunla işletmesi Ulaştırma Bakanlığına bağlı hükmi şahsiyeti haiz ve 3460 sayılı Kanuna göre idare ve murakabe olunan TCDD İşletmesinin cari tarifeden aşağı ücretle veya parasız seyahat edeceklerin kanunla idareye tahmil edilmesi müessesenin zararını mucip ve ekonomik durumu zedeleyici olduğu izahtan vârestedir. Ancak sözü geçen kanunun 15 nci maddesiyle Büyük Millet Meclisi âzasının Devlet Demiryollarında parasız seyahat edeceklerine dair olan ve tefsiri istenen 3282 sayılı Kanun hükmü mahfuz tutulduğuna ve halen yürürlükte bulunduğuna göre, 13.12.1960 tarihli, 157 ve 158 sayılı kanunlarla da, Türk Milletini temsile, kanun yapma, değiştirme, yorumlama ve yürürlükten kaldırma gibi teşriî vazifelerle yetkili kılınmış bulunan Kurucu Meclis üyelerinin de münfesih Büyük Millet Meclisi üyelerinin bütün hak ve salâhiyetlerini haiz olmaları hasebiyle 3282 sayılı Kanunun tefsirine mahal olmadığına karar verildi.

Millî Birlik Komitesi Genel Kuruluna arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Güvenlik Komisyonu Başkanı	Başkanvekili ve bu rapor Sözcüsü
Madanoğlu Cemal	Yurdakuler Muzaffer
Üye	Üye
Köksal Osman	Tunçkanat Haydar

Üye	Üye
Özgür Selâhattin	Ulay Sıtkı

Üye
Kaplan Kadri

5 Ocak 1961
Başkanlık Divanı Başkanı
Sami Küçük
Kur. Alb.
938.1

Kâtip	Kâtip
Kâmil Karavelioğlu	Suphi Gürsoytrak

BAŞKAN — Kararı kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

O'KAN SEZAİ — Efendim, dendiği gibi olursa veya şöyle böyle olursa denebilir. Binaenaleyh, yayımı tarihinde dersek yalnız zam işi içine giriyor.

BAŞKAN — Efendim, başka söz istiyen?.. Yok.

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir, efendim.

MADDE 5. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir, efendim. Hayırlı olsun.

32. — Kurucu Meclis üyelerinin Devlet Demiryollarında seyahat edemiyecekleri bakımından 3282 sayılı Kanunun tefsirine dair karar (3/63)

BAŞKAN — Kararı okuyoruz.

Gündemde başka made kalmamıştır.

Cumartesi günü saat 10 da toplanılmak üzere Oturuma son veriyorum, efendim.

Kapanma saati : 1,40 (Cuma)

Ersü Vehbi ve Çelebi Emanullah'ın, 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, bâzı maddelerinin kaldırılması ve bu kanuna geçici dört madde eklenmesi hakkınua kanun teklifi ve Bayındırlık ve İmar Komisyonu raporu (2/179)

MİLLÎ BİRLİK KOMİTESİ YÜKSEK BAŞKANLIĞINA

«6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, bâzı maddelerinin kaldırılması ve bu kanuna geçici dört madde eklenmesi hakkında kanun» teklifimizi gerekçesi ile birlikte sunuyoruz.

Gereğine müsaadelerinizi arz ederiz.

Ersü Vehbi *Emanullah Çelebi*

6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, bâzı maddelerinin kaldırılması ve bu kanuna geçici dört madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı

GEREKÇESİ

Trafik hareketleri Türkiye'de İkinci Dünya Harbini takiben bir problem olarak kendisini hissettirmeye başlamıştır. Harbin sona ermesiyle akar yakıt tahdidinin kalkması ve motorlu taşıt sayısının çoğalması trafik sirkülâsyonunda âni bir kesafet doğurmuştur. Gerek trafik kültürü, gerekse teşkilât bakımından hazırlıksız olan memleketimizde bu âni artış en başta trafik kazalarını, nisbet itibariyle başka memleketlerle kıyas edilemiyecek derecede çoğalmıştır. Bir yandan trafik kazalarının hâd bir safhaya gelmesi, bir yandan da şehirlerarası trafiğin murakabesiz durumu, belediyelerin bu konudaki çalışmalarının yetersizliği ve teşkilâttaki aksaklıklar göz önünde tutularak, trafik meselelerini disiplin altına almak gayesiyle bugün elde bulunan Karayolları Trafik Kanunu hazırlanmış ve 11 . 5 . 1953 tarih ve 6085 sayı ile yürürlüğe konmuştur.

Karayolları Trafik Kanununun yürürlükte bulunduğu 6 yıl zarfında, trafik kazaları ile bunların, kayıtlı taşıt sayısına nisbetleri şu seyri takibetmiştir :

Yıl	Motorlu taşıt	Kaza	Ölü	Yaralı	Ölü (*)	Yaralı (*)
1954	102 363	8 692	1 403	9 171	137.—	895.93
1955	123 907	6 750	1 274	9 595	102.81	774.37
1956	136 598	7 470	1 105	7 265	80.89	531.83
1957	134 697	7 832	1 334	8 023	98.99	595.60
1958	131 132	5 609	1 206	6 527	91.00	401.10
1959	153 881	7 578	1 301	7 573	84.54	492.13

Trafik kazalarının millî servette husule getirdiği zararlar ise tüyler ürpertici rakamlara baliğ olmaktadır. 1958 yılında bu kazalardan doğan ölüm, yaralanma ve maddi hasarlar sebebiyle millî

(*) Her 10 000 taşıta düşen miktarlar

servet kaybımız 600 000 000 Türk lirası ile 25 000 000 lira karşılığı dövizdir. Resmî kayıtlara intikal etmemiş olan müteferrik kazaların bu rakamlara dâhil olmadığı da göz önüne alınırsa durumun vahameti daha iyi anlaşılacaktır.

Trafik düzeni kurulmuş yabancı memleketlerle aramızda yapılacak mukayeseler bu konudaki korkunç farkı ortaya koymaktadır. :

1957 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde trafik kazaları sonunda 39 600 kişi ölmüştür. Aynı yıl memleketimizdeki trafik kazalarında ölenlerin sayısı 1 334 tür. Trafik kazalarının mukayesinde en iyi miyar olan taşıt x kilometre momentini baz alarak bu iki rakamı karşılaştırırsak şu netice çıkmaktadır. Eğer Türkiye'de, trafik kazaları neticesinde ölüm, Amerika Birleşik Devletlerindeki nisbet dâhilinde vukua gelse idi 1957 de 1 334 kişi yerine sadece 112 vatandaşımız ölecekti. Buna mukabil, Amerika Birleşik Devletlerinde, bizdeki nisbet cari olsaydı, ayni yılda 39 600 kişi yerine 433 000 insan ölmüş olacaktı.

Diğer taraftan başka bir mukayese sistemi olarak, 10 000 taşıta düşen ölü sayısı baz alınırsa, memleketimizde bu rakam 80 - 90 arasında iken Avrupa memleketlerinde 12 ve Amerika Birleşik Devletlerinde ise 6 civarında kaldığı görülmektedir.

Trafik mevzuunun böyle millî bünyemizi kemirici tesirini azaltmak gayesiyle İstanbul'da teşekkül eden ve yeni bir kanun tasarısı hazırlıyan komisyonun teklifi incelenmiştir. Bu tasarıya göre karayolları üzerinde yapılacak her türlü tanzim, tatbik, işletme, tarife ve murakabe hizmetlerinin tüzel kişiliği haiz ve katma bütçeli bir umum müdürlüğe tevdii düşünülmüştür. Bu husus Karayolları Umum Müdürlüğünce Birleşmiş Milletlerden celbedilen Amerikalı ve Avusturalya'lı birer uzmanın tekliflerine de uymaktadır. Kurulacak bu teşkilâtın bir kısmının hemen faaliyete geçmiyecek olması, ittifakla kabul edilen bu fikrin Ulaştırma Bakanlığınca hazırlanmakta olan kanunların tekemmüllerinden sonra ele alınmasının daha doğru olacağı kanaatini uyandırmıştır.

Bu vaziyette yeni bir trafik kanunu hazırlanıp yürürlüğe girinceye kadar mevcut kanunun kazaları önleyici tedbirler ve tatbikattaki aksaklıklarının izalesi bakımından tâdili yoluna gidilmesi neticesine varılmıştır.

Bu düşüncelerle hazırlanan kanun tâdil tasarısında şu esaslar ele alınmıştır :

1. Normal olarak karayollarında yük ve yolcu nakliyatı yapılmaması icabeden ve mer'i metinde bu şekilde mütalâa edilen lâstik tekerlekli traktörler kayıt ve tescile tâbi, bunları kullanacakların ehliyetname sahibi olmaları mecburu kılınmıştır.

Her ne kadar bunlarla nakliyatın önlenmesi icabetmekte ise de, kamyon ve otobüs miktarının azlığı bu tip nakliyatı zaruri kıldığı kadar bu tip nakliyat önlendiği takdirde memleket ekonomisine yapacağı tesir dolayısiyle bugün için bunların bir rejim altına alınması zaruri görülmüştür.

Memleketimizde son yıllarda vukua gelen trafik kazalarında traktörlerin sebebolduğu kazalar bu hususta alınması icabeden tedbirlerin zaruretini ortaya koymaktadır:

Traktörlerin karıştıkları kazalarda yaralı ve ölü sayıları

Yıl	Traktörlerin karıştığı kaza	Yaralı	Ölü
1956	312	331	126
1957	428	535	181
1958	352	413	142
1959	608	455	133

2. Şoför ve sürücülerin yaş durumları yeniden ele alınmış ve bunların arttırılması uygun mütalâa edilmiştir.

3. Şoförlerin ilkokul mezunu olmaları hususu çok faydalı görülmüştür. Memleketimizde esasen ilk tahsil mecburi olduğuna göre bu tedbirle şoför kalitesinin yükseleceği muhakkaktır.

4. Mevcut komisyonların durumu incelenmiş ve bunların tatbikatta daha iyi çalışmalarını sağlıyacak şekilde maddeler değiştirilmiştir.

5. Malî hükümler, geliri artıracak ve belediye ve özel idareleri de koruyacak şekilde değiştirilmiştir.

6. Kayıt ve tescilden muaf taşıtlar arasına bütün askerî araçlar alınmış fakat bunların durumları muhtelif maddelerde yeknesak trafik esaslarına uymalarını sağlıyacak şekilde mütalâa edilmiştir.

7. Taşıt kullanmayı öğrenecek şoför adaylarının karayollarında taşıt kullanmalarını sağlıyacak esaslar mer'i kanunda mevcudolmadığı için tasarıda nazarı itibara alınmıştır.

8. Karayollarında gerekli tedbirler alınmaksızın bırakılan vasıtalar için cezai bir müeyyide olmadığı görülerek bu husus tasarıya eklenmiştir.

9. Hukuki mesuliyet ve malî mesuliyet sigortası hükümleri Avrupa'da tatbik edilen şekle uygun tarzda değiştirilmiştir.

10. Kanunda mevcut cezaların daha müessir olması için bunların hemen tahsiline gidilmek üzere yeni esaslar vaz'edilmiştir. Mer'i kanunun yürümemesinin en mühim sebeplerinden biri de böylece halledilmiş olmaktadır. Hakikaten bugün tutulan zabıtların maalesef büyük bir yekûnu tahsil edilememektedir.

11. Mer'i kanunda bütün cezalar katîdir. Tasarıda bu ağır hüküm bâzı hususlarda temyiz hakkı tanınmak suretiyle hafifletilmiştir.

12. Kanunun tadiliyle vukua gelecek intikal devresi için bâzı geçici maddeler ilâve edilmiştir.

Tasarının müzakeresi sırasında 31 nci maddenin de tadili düşünülmüş ve amatör şoförlerin melekelerini kaybetmiyecek kadar alkollü içki içmelerine müsaade olunması hususu müzakere edilmiş fakat teklif ekseriyetle reddolunmuştur.

Askerî taşıtların kayıt ve tescilden muaf tutulmaları karşısında, bunlara ait malî mesuliyet sigortası fonunu temin maksadiyle 56 ncı maddenin metnine askerî araçlar ibaresinin konması düşünülmüş, fakat metindeki umumi muvazeneye dâhil dairelerin bu araçları da kapsadığı düşünülerek bu madde de aynen bırakılmıştır.

Yukarda izah olunan esaslar dâhilinde, değiştirilen maddeler ve bunlara ait gerekçeler aşağıda zikrolunmuştur.

Madde 2. — Yukarda izah olunan sebeplerle traktörlerin kayıt ve tescilini sağlamak maksadiyle müteharrik makina tarifi değiştirilmiş ve lâstik tekerlekli traktör tarifi ilâve edilmiştir. Ayrıca tatbikatta kolaylık sağlamak amaciyle durma ve park tarifleri yapılmıştır.

Madde 6. — Trafikle yakın ilgisi dolayısiyle Merkez Trafik Komisyonuna Tarım, İmar ve İskân Bakanlığı temsilcileri ile Teknik Üniversite Motorlar Kürsüsü ve trafik eğitimi ile ilgili derneklerin seçecekleri birer temsilcinin katılması sağlanmıştır. Ayrıca metne İçişleri Bakanlığı temsilcisi bakımından sarahat verilmiştir.

Madde 7. — Vilâyet Trafik komisyonlarına ilgisi dolayısiyle Millî Savunma ve İmar ve İskân Bakanlıkları temsilcileri; traktörlerin kayıt ve tescili sebebiyle Teknik Ziraat Müdürlüğü temsilcisi, iştiraki faydalı görülen Teknik Üniversite ve trafik eğitimi ile ilgili derneklerden birer temsilci ilâve olunmuş, yeknesaklığı sağlamak amaciyle meslek teşekkülleri temsilcilerinin Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu tarafından seçilmesi ve iki üye olması esası kabul edilmiştir. Ayrıca komisyonun vazifeleri bakımından metin 6 ncı maddedeki esaslara göre tertiplenmiştir.

Madde 8. — Üye sayısı çok kalabalık olan Muayene ve İmtihan Komisyonu üç kişiye indirilmiştir. Ancak vasıta ve trafik kesafeti fazla olan vilâyetlerde komisyon sayısının yeteri kadar artırılması sağlanmıştır. Ayrıca vatandaşlara kolaylık sağlamak amaciyle fennî muayene ve ehliyetname imtihanlarının kazalarda, askerî taşıtlar için garnizonlarında yapılması sağlanmıştır. Hakkıhuzurları tâyin şekli de esasa bağlanmıştır. Teknik personelin, temin olunamadığı takdirde, civar vilâyetlerden ikmali hususu tabiî görülüp bu hüküm çıkarılmıştır.

Madde 9. — Kayıt ve tescil ehliyetnameler için alınacak harçlar bugünkü duruma göre ve va-

ridat temini bakımından artırılmış, ayrıca her çeşit imtihan, vize, tasdik ve ruhsat işleri harca bağlanmıştır.

Harc ve resimlerden alınan paranın % 10 u özel idarelere ve % 25 i belediyelere trafik hizmetleri için verilirken bu hususa riayet olunmadığı görüldüğünden bunu temin için bir fon tesis ve sarf şekli izah olunmuştur. Ayrıca özel idare ve belediyelerin Hazineye sadece % 25 miktarında bir külfet tahmili ile malî durumları da düşünülerek bir hisse ayrılması sağlanmıştır.

Madde 17. — Kayıt ve tescilden muaf olan araçlardan çocuk arabalarına sarahat verilmiş, müteharrik makinalardan lâstik tekerlekli traktörler ile Millî Savunma Bakanlığının kayıt ve tesciline tâbi araçlar hariç tutulmuştur.

Madde 19. — Birbirine çok yakın olan iki belgeden vasıta sicili ilga olunmuştur. Ayrıca (çalışma karnesi) ve (sefer görev emri pusulasının) vasıtalar üzerinde bulunması mecburi kılınarak bunlara ait hükümler vaz'edilmiştir.

Madde 20. — Yukardaki maddede zikrolunan yeni ve çıkarılan belgelere göre madde değiştirilmiştir. Ayrıca yurtta imal edilen vasıtaların tecrübeleri için hüküm konmuştur.

Madde 21. — Aynı sebeple bu madde metni de değiştirilmiştir.

Madde 23. — Ehliyetname tipleri, mer'i metnin tatbikatında görülen aksaklık dolayısiyle yeniden tarif olunmuş, kamyon ve otobüs kullanacaklara verilmekte olan hususi ehliyetnamenin bu isimle hususi vasıta kullananlarla karıştığı görüldüğünden esasen tutulmamış olan bu isim ağır vasıta ehliyetnamesi olarak değiştirilmiştir. Ayrıca traktör ehliyetnamesi metne ilâve olunmuştur. Mer'i kanuna göre karayolu üzerinde şoförlük talimi yapılması imkânı olmadığından, bu hususu temin maksadiyle şoför adayı belgesi ihdas ve buna ait hükümler vaz'edilmiştir.

Madde 24. — Metne, 23 ncü madde ile ihdas olunan şoför adayı belgesinin ithali zaruri görülerek değiştirilmiştir. Ayrıca trafik emniyeti ve yeknesaklığı temin maksadiyle askerî araçları kullanacak askerî şoförler hakkında hüküm vaz'edilmiştir.

Madde 25. — Ehliyetnamelerin muteberlik müddetleri kısa görülerek amatör ve yeni ihdas olunan traktör ehliyetnamelerinin 5, profesyonel ve ağır vasıta ehliyetnamelerinin 3 yıl muteber olması kabul olunmuştur.

Madde 26. — Şoför ve sürücü ehliyetnamelerini almıya tâlibolanlarda aranacak vasıflarda şu değişikliklerin yapılması zaruri görülmüştür.

a) Yaş haddi bakımından gerek tecrübe, gerek gelişme düşüncesiyle artırma yapılmış, bu arada iştirak ettiğimiz milletlerarası anlaşmalardaki esaslar da nazarı itibara alınmıştır. Bu arada özel şartlar istiyen ağır vasıta ehliyetnamesi için asgari tecrübe şartı da konmuştur.

b) Evvelce şoför ve sürücü olmak için sadece okur yazarlık şartı aranırken, sürücü ve traktör şoförleri için bu şart ipka edilmiş, şoförlerin ilokul mezunu olmaları memleket şartları ve trafik emniyeti bakımından zaruri görülmüştür.

c) Adaylardan sadece profesyonel ve ağır vasıta şoförleri için Tütk Ceza Kanununun bâzı maddelerinden mahkûm edilmemiş olmaları istenirken bir ayırma uygun görülmediğinden bu şart bütün şoförlere teşmil olunmuş ve ayrıca bu maddelere eşhasa karşı işlenen cürümlerden adam öldürmeye mütedair 448 - 450 nci maddeler ilâve olunmuştur.

d) Askerî araçların özel durumu düşünülerek sadece askerî şoförlerin yalnız askerlik sürelerince tahsil ve yaş durumlarında istisnalar kabul eden bir hüküm eklenmiş ve bu mevzuda harc muafiyeti tanınmıştır. Ayrıca 18 yaşından aşağı olanlar parmak izinden muaf tutulmuştur. Bu hükümden sadece bisiklet sürücüleri faydalanabilecektir

Madde 41. — Karayolları üzerinde tedbir alınmadan bırakılan vasıtaların trafiğe arz ettiği tehlike düşünülmüş ve bunların bilhassa geceleri çok feci kazalara sebebolduğu görüldüğünden bu halleri önleyici tedbir olmak ve ağır ceza verilmesini sağlamak maksadiyle bu madde metnine bu gibi vasıtalar için hususi bir hüküm ilâve edilmiştir.

Madde 50. — Hukuki mesuliyeti gayet kısa tarif eden bu madde, mesuliyeti, aracı kullanan şoföre yüklemiştir. Halbuki zarar görenlere karşı şoför gibi iktisaden zayıf bir teminattan ziyade

dolayısiyle şoförün ef'al ve harekâtından mesul bulunan mal sahibinin mesuliyetinin gerektiği tatbikattan anlaşılmıştır. Hukuki mesuliyetin etraflıca tarifinin yapılmasının lüzumlu olduğu, hukuki mesuliyetin tekevvününde kazaya uğrıyanların ve buna sebebiyet veren diğer kimselerin kusur ve ağır kusurlarının da bulunabileceği ve nihayet mücbir sebeplerin de meydana gelen zararın âmili olabileceği göz önünde bulundurularak taşıt sahiplerinin hangi şartlar altında tahamen veya kısmen mesuliyetten kurtulmaları icabettiği ve bilhassa kusursuzluğa mütaallik ıspat mükellefiyetinin vuzuhla tesbiti ve Borçlar Kanununun umumi hükümlerinin hangi hallerde tatbik edilebileceği hususunun kanunda sarahatle bilinmesi lüzumu müşahede edilerek madde tadil olunmuş ve eski metinde nazarı itibara alınmamış olan römorklar eklenmiştir.

Madde 51. — «Münferit ve grup» halinde yapılacak sigortalara ait ibare sigorta tekniği itibariyle ihtiyaca göre tanzim edilecek bir husus olması ve esasen bunun bir sigorta şeklinden ibaret bulunması nazarı itibara alınarak bu kere yeniden tanzim olunan maddede nazarı itibara alınmamıştır. Ayrıca maddeye, taşıtların sigortalı olup olmadığının kolayca kontrol edilebilmesini teminen, «sigorta ücretinin ödendiğini mübeyyin makbuzun trafik teşkilâtına tevdiinin» mecburi olduğuna dair hüküm konmuştur.

Madde 52. — «Asgari sigorta miktarı» şeklindeki ibare «asgari sigorta meblâğları» olarak tadil edilmiş ve bu meblâğların günün ihtiyaçlarına göre Bakanlar Kurulunca tâyini uygun görülmüştür.

Madde 53. — Yalnız redaksiyon bakımından değişiklik yapılmıştır.

Madde 54. — Maddede bahsi geçen, sigortacının trafik bürolarına sigorta mukaveleleri hakkında bildirme mükellefiyetinin mukavelenin yenilenmemesi veya feshedilmesi hallerine inhisar etmesi maksada uygun ve kâfi görülmüştür.

Madde 55. — Sigorta şirketlerinin zararları bir hafta zarfında zarar görenlere ödemeleri hususunda bir hüküm ilâve edilmiş, sigortacının mesuliyetinin hudutları çizilmiş ve sigortadan hariç olan hususlar sayılmıştır. Ayrıca mer'i kanunda nazarı itibara alınmamış olan spor gösterileri ve bunların sigortası hakkında maddeye yeni fıkralar eklenmiştir.

Madde 57. — Para cezalarının derhal alınabilmesini sağlamak maksadiyle madde tamamen değiştirilmiştir. Kanunda yazılı suçları işliyenlerden alınacak cezaları, sürücüler, şoförler ve bâzı maddelere aykırı hareket eden diğer şahıslar göz önüne alınarak suçun cinsine göre 5, 10, 15, 20 liralık maktu cezalar tertibolunmuştur. Bu cezaların nasıl alınacağı, müddeti içinde ödenmiyen ceza şekilleri bu maddede gösterilmiştir.

Madde 58. — Yeni ceza sistemine göre yeniden kaleme alınan bu maddeye göre alt ve üst sınırları belli yalnız para cezası, alt ve üst sınırı belli para cezası ve icabına göre hapis cezası, alt ve üst sınırları belli para cezasiyle birlikte hapis cezalarını müstelzim suçlar gösterilerek yalnız para cezası olan hallerde alt sınırı ödiyenler hakkında takibat yapılamıyacağına dair hüküm konmuştur.

Madde 59. — Tekerrür halinde verilecek cezalara dair hüküm koyan bu maddede bir sene içinde aynı maddeye aykırı hareket edenlerin para cezasının alt sınırının iki misli olması ve hapis cezası ihtiyari olan hallerde bunun mecburi kılınması esas alınmıştır. Ayrıca şoför ve sürücü ile beraber, aracın haiz bulunması icabeden şartlar mevcudolmadığı takdirde malûmatı bulunması halinde sahiplerinin de mesul tutulması esas alınmıştır.

Mdade 60. — Madde metninde (E) fıkrası kanun tekniğine uygun olarak değiştirilmiş, adlî karar almadan ehliyetnamenin alınamıyacağı hususu kabul olunmuştur.

Madde 64. — Zabıtların mahkemeye bir hafta zarfında tevdii hükmü konmuş mahkemelerin cürümüeşhut esasları dâhilinde cereyanı esası kabul edilmiştir.

Madde 70. — Mer'i metinde bütün trafik cezalarının kesin olduğu esası vaz'edilmiştir. Yeni metinde para cezalarının kesin, para ile birlikte hürriyeti bağlayıcı cezaların kabili temyiz olması esası kabul olunmuştur.

Madde 72. — Kesinleşen cezaların trafik mahkemelerince şoför ve sürücü ehliyetnamelerine işlenmesi vazifesi tatbikat ve takip kolaylığı bakımından trafik şube veya bürolarına verilmiştir.

Yeni ceza infaz sisteminin ihdası ile mer'i metinde cezalara ait tatbikat maddelerinden 65, 66, 67, 68, 69, 71 ve 73 ncü maddelerin kaldırılması icabetmiştir. Bunlar kanunun 2 nci maddesi ile kaldırılmıştır.

Kanun tadiliyle hâsıl olacak intikal devresi için geçici dört madde eklenmiştir.

Geçici madde 7. — Şoför ve sürücülerin değişen yaş ve tahsil durumları dolayısiyle bunlara müktesep hak tanımak üzere bu madde ilâve edilmiştir.

Geçici madde 8. — Yeni ihdas olunan traktör ehliyetnamesi alacaklar için ilk 6 ay içinde müracaat şekilleri ve bunlara tanınacak haklar için bu madde eklenmiştir.

Geçici madde 9. — Yeniden kayıt ve tescil olunacak lâstik tekerlekli traktörlerin durumları ile ilgili olarak bu madde ilâve edilmiştir.

Geçici madde 10. — Kanuna muvazi olarak nizamnamenin de değişmesi icabedecektir. Bu iş için üç aylık müddet tanınmış olup madde, tatbikatta aksaklık gösteren diğer nizamname maddelerinin de tadiline imkân verecek şekilde kaleme alınmıştır.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği zaman nizamnamesinin de hazır olmasını temin maksadiyle yayınından 4 ay sonra yürürlüğe girmesi kabul olunmuştur.

Bayındırlık ve İmar Komisyonu raporu

T. C.
Millî Birlik Komitesi
Bayındırlık ve İmar Komisyonu
Esas No : 2/179
Karar No : 11

29 . 12 . 1960

Yüksek Başkanlığa

Ersü Vehbi ve Çelebi Emanullah'ın, 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, bâzı maddelerinin kaldırılması ve bu kanuna geçici dört madde eklenmesi hakkında kanun teklifi 26 . 12 . 1960 tarihinde komisyonumuza havale edilmiş olmakla ilgili Hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere olundu.

Yapılan incelemede teklif sahibinin gerekçesinde serd edilen hususlar, komisyonumuzca da yerinde görülerek teklif aynen kabul edilmiştir.

Millî Birlik Komitesinin tasviplerine sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa arz olunur.

Ersü Vehbi *Emanullah Çelebi*

ERSÛ VEHBİ VE ÇELEBİ EMANULLAH'IN TEKLİFİ

6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, bâzı maddelerinin kaldırılması ve bu kanuna geçici dört madde eklenmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 2, 6, 7, 8, 9, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 41, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 64, 70 ve 72 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 2. — Bu kanunda geçen :

A) Karayolu : Trafik için umumun faydalanmasına açık olan arazi şeridi ve sahalarıdır;

B) Trafik : Yayaların, hayvanların ve taşıtlarla müteharrik makinaların karayolu üzerindeki hal ve hareketleridir;

C) Taşıt : Karayolunda insan, hayvan ve eşya taşımaya yarıyan araçlardır; bunlardan makina kuvvetiyle hareket edenlere (motorlu taşıt) insan veya hayvan güciyle hareket ettirilenlere de (motorsuz taşıt) denir;

D) Mütaharrik makina : Paletli veya madenî tekerlekli traktör, yol makinası ve tank gibi tarım, sanayi, bayındırlık, millî savunma işlerinde ve buna benzer hizmetlerde kullanılan ve karayolunda insan, hayvan ve eşya nakliyatı yapmıyan teknik araçlardır;

E) Lâstik tekerlekli traktör : Karayolunda insan, hayvan ve eşya nakliyatı da yapabilen lâstik tekerlekli traktörlerdir;

F) Şoför : Motorlu taşıtları, mütaharrik makinaları veya lâstik tekerlekli traktörleri sevk ve idare eden kimsedir;

G) Sürücü : Motorsuz taşıtları veya hayvanları sevk ve idare eden kimsedir;

H) Durma : Trafik zaruretleri dışında, yolcu veya yük indirmek veya almak maksadiyle bir taşıtın geçici olarak durmasıdır;

I) Park : Yukardaki fıkra dışında kalan durumlar park sayılır.

Madde 6. — İçişleri Bakanlığında; Adalet, Millî Savunma, İçişleri, Millî Eğitim, Bayındırlık, Ticaret, Sağlık ve Sosyal Yardım, Tarım, Ulaştırma, İmar ve İskân bakanlıklarının, Teknik Üniversite Yollar ve Münakale Kürsüsü ile Motorlar Enstitüsünün ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun birer temsilcisinden ve trafik eğitimi ile ilgili derneklerin seçecekleri bir temsilciden bir (Merkez Trafik Komisyonu) kurulur.

Merkez Trafik Komisyonu, bu kanunun tatbik ve tadiline ait türlü meseleleri tetkik ederek gereken tavsiyelerde bulunur.

Madde 7. — Vilâyetlerde valinin veya tevkil edeceği zatın başkanlığında belediye, emniyet, millî eğitim, bayındırlık, imar ve iskân, askerî motorlu birlikler bulunan yerlerde millî savunma teşkilâtından, Vilâyet Teknik Ziraat Müdürlüğünden, Teknik Üniversite bulunan vilâyetlerde Teknik Üniversiteden birer ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun tensibedeceği en çok iki ve trafik eğitimi ile ilgili derneklerden bir temsilciden (Vilâyet Trafik Komisyonu) kurulur.

Vilâyet Trafik Komisyonu bu kanun hükümlerinin tatbikında mahallî icap ve ihtiyaçlara göre trafik emniyetini sağlıyacak kararlar alır.

Madde 8. — Kayıt ve tescile tâbi taşıt ve lâstik tekerlekli traktörlerin fennî muayenelerini, şoför ve sürücülerin ehliyetname imtihanlarını yapmak üzere her vilâyette Trafik Şubesi Müdürü veya Trafik Bürosu Âmiri veya tevkil edeceği kimsenin başkanlığında, Karayolları Genel Müdürlüğünün bir temsilcisinden ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun tensibedeceği bir temsilciden (Muayene ve İmtihan Komisyonu) kurulur.

Vilâyet Trafik Komisyonu kararı ile Muayene ve İmtihan Komisyonu sayısı lüzumu kadar artırılabilir.

Lüzum görüldüğü takdirde, Vilâyet Trafik Komisyonunca, kararlaştırılarak ilân edilecek tarihlerde, motorlu taşıtların ve lâstik tekerlekli traktörlerin fennî muayeneleri ile şoförlerin ehliyet-

name imtihanları kazalarda ve askerî birlikler imtihan merkezlerinde, motorsuz taşıtların fennî muayeneleri ile sürücülerin ehliyetname imtihanları kaza veya nahiyelerde de yapılabilir.

Komisyonlara dâhil âzalardan memur olmıyanlara Vilâyet Trafik Komisyonlarınca takdir ve İçişleri Bakanlığınca tasdik edilecek bir huzur hakkı verilir.

Madde 9. — A) 1. Taşıtların ve lâstik tekerlekli traktörlerin bu kanuna göre yapılacak kayıt ve tescil işlemleri için 5 - 20 lira,

2. Verilecek sürücü, traktör ve motorlu taşıt şoförü ehliyetnameleri için 5 - 20 lira,

3. Bu kanunda yazılı hükümler dairesinde yapılacak her türlü imtihan, vize, tasdik, ruhsat işlemleri için 5 - 100 lira,

Harc alınır.

B) Adlarına traktör veya taşıt kayıt ve tescil edilmiş hakiki veya tüzel kişilerden ayda 1 - 20 lira Trafik Resmi alınır.

C) Tebliğ, tahakkuk, itiraz, temyiz, bildirmeler, zaman aşımı ve diğer müddetlerin hesabı ile cezalar ve maddi hataların düzeltilmesine ait işlemler hakkında Vergi Usul Kanunu hükümleri uygulanır.

D) Yabancı devletlerin Türkiye'deki elçilik ve konsoloslukları ile elçi, maslahatgüzar ve konsoloslarına (fahrî konsoloslar hariç) ve o devletin tâbiiyetindeki elçilik ve konsolosluk memurlarına ve resmî bir ziyaret vazifesi için yurda gelen delege ve askerî heyetlere ve bu heyetlere mensup yabancı tâbiiyetindeki şahıslara ait taşıtlar mütekabiliyet kaydiyle harçtan ve Trafik Resminden muaftır.

E) Bu kanuna göre Hazinece veya trafik zabıtasınca tahsil olunacak harc, resim ve cezalar gelir bütçesine irat ve karşılığında her yıl gelir tahminlerinin % 20 si nisbetinde belediyelere, % 5 i nisbetinde il özel idarelerine, % 35 i nisbetinde müşterek trafik fonuna verilmek üzere Maliye Bakanlığı bütçesine ödenek kaydolunur.

Yıl sonunda sağlanan gelir bütçeye konan ödeneklerden fazla veya eksik olduğu takdirde keyfiyet ertesi yıl ödeneklerinin hesabında nazara alınır.

Belediyelere, il özel idarelerine ve müşterek trafik fonuna ait ödenekler her ay sonunda eşit taksitler halinde ve bir önceki yılın hasılat fazlası ertesi yılın birinci ayı sonunda toptan İçişleri Bakanlığı emrine ayrı ayrı üç hesaba kaydedilmek üzere İller Bankasına tediye olunur.

İller Bankasında İçişleri Bakanlığı emrinde her ay toplanan bu paralardan :

1. Belediyelere ve il özel idarelerine aidolanları bankaca en geç ertesi ayın 15 ine kadar belediyelerin ve illerin son genel nüfus sayımındaki nüfus miktarlarına göre kendilerine dağıtılır.

2. Müşterek trafik fonuna aidolanları, Mahallî İdareler, Emniyet ve Karayolları Genel müdürlüklerince seçilen birer şahıstan teşekkül edecek bir komisyonun, belediyelerin ve il özel idarelerinin bizzat başarma imkânı bulunmadıkları trafik mevzuu ile ilgili hizmetlerinin ifası için yapacakları teklifleri inceliyerek hazırladığı bir yıllık program dairesinde Mahallî İdareler Genel Müdürlüğünün teklifi ve İçişleri Bakanının tasdiki ile ilgili belediyeler ve il özel idarelerine tahsis olunur.

Bu paralar adı geçen mahallî idarelerce hiçbir şekilde tahsis maksadı dışında kullanılamaz.

Madde 17. — Bir taşıta veya lâstik tekerlekli traktöre sahibolan kimse, bunları ikametgâh veya iş yerinin bulunduğu vilâyet trafik şube veya bürosuna kayıt ve tescil ettirmeden trafiğe çıkaramaz.

Ancak :

A) Binek ve yük hayvanları,

B) El arabaları,

C) Ufak çocuklara mahsus arabalar ile mâlûllere mahsus motorsuz taşıtlar,

D) Tarım işlerinde kullanılıp karayollarında normal ticari nakliyat yapmıyan motorsuz taşıtlar,

E) Millî Savunma Bakanlığının kayıt ve tescilinde olup bu Bakanlık hizmetinde kullanılan araçlar,

F) Turistlerin taşıtlariyle milletlerarası çok taraflı veya karşılıklı anlaşmalar şumulüne giren yabancı plâkalı taşıtlar,

G) Müteharrik makinalar ve tramvaylar,

bu hükmün dışında kalır.

(E) ve (G) bendlerinde gösterilen resmî taşıtlar, müteharrik makinalar ve tramvayların kayıt ve tescilleri bağlı oldukları idarelerce yapılır. Diğerlerinin kayıtları ise kendi sahipleri tarafından yapılır.

Madde 19. — Fennî muayene sonunda trafiğe çıkarılmaya salih olduğu anlaşılan ve malî mesuliyet sigorta akdi yaptırılmış olan taşıt veya lâstik tekerlekli traktörlerin kayıt ve tescili yapılarak bunlar için :

A) Hangi şarlar altında trafiğe çıkarılabileceğini ve trafiğe çıkarıldığı tarihten sonraki bütün teknik ve hukuki değişikleri gösterir (Trafik Ruhsatnamesi),

B) Hususi binek araçları ile lâstik tekerlekli traktörler hariç, her taşıt için bunu kullanan şoförleri ve bunların taşıtı kullanma zamanlarını gösterir (Çalışma Karnesi),

C) 3634 sayılı Kanuna göre tanzim edilecek (Sefer görev emri puslası),

D) Kayıt ve tescil olundukları vilâyet ile sıra numaralarını gösterir (Plâkalar),

Verilir.

Şoför ve sürücüler; trafik ruhsatnamesi, çalışma karnesi, sefer görev emri puslası ve plâkaları daima kullanılabilir şekilde ve taşıt veya lâstik tekerlekli traktör üzerinde bulundurmaya ve yetkili kimselerin her isteyişinde göstermeye mecburdurlar.

Tescili mütaakıp sicil kaydının bir sureti trafik şube veya bürosu tarafından 30 gün içinde mahallî askerlik şubesine gönderilir.

Sefer görev emri puslası, taşıt veya lâstik tekerlekli traktörün kayıt ve tescil edildiği trafik şube veya bürosuna gönderilir. Trafik şube veya bürosu, sefer görev emri puslasını, taşıt veya lâstik tekerlekli traktör sahibine tebliğ ile bu hususu trafik ruhsatnamesine işler.

Madde 20. — Trafik ruhsatnameleri ve plâkalar yurdun her yerinde, çalışma karneleri bir yıl müddetle yurdun her yerinde, geçici ruhsatname ve plâkalar 30 gün müddetle ve ruhsatnamede yazılı güzergâh üzerinde muteberdir.

Yurtta imal edilen taşıtların tecrübeleri için verilecek ruhsatname ve plâkalara ait şartlar tüzükte belirtilir.

Müddet dolmuş ve yenileme işlemleri tamamlanmamış belgeleri taşıyan taşıt veya lâstik tekerlekli traktörlerin trafiğe çıkarılması yasaktır.

Madde 21. — Trafik ruhsatnamesi ile çalışma karnesinde yazılı bilgilerden her hangi birinin değişmesi halinde taşıt veya lâstik tekerlekli traktörün sahibi, 20 gün içinde durumu ilgili trafik şube veya bürosuna bildirmeye mecburdur.

Madde 23. — Kayıt ve tescili mecburi olan taşıt ve lâstik tekerlekli traktörlerin şoför ve sürücülerinin haiz olacakları ehliyetnameler aşağıda gösterilmiştir :

A) Amatör ehliyetnamesi : Motorsuz taşıtlarla motosiklet ve otomobil, kamyonet gibi hafif motorlu taşıtları, sürücü veya şoför istihdam etmeyip bilfiil kendi kullanan hususi taşıt sahipleri ile bu taşıtları bir kazanç gayesi gütmeden kullanan diğer şahıslara ve umumi muvazeneye dâhil dairelerle mülhak bütçeli dairelere, özel idareler ve belediyelere ve 3659 sayılı Kanuna tâbi teşekkül ve müesseselere ait motorsuz taşıtlarla motosiklet ve otomobil, kamyonet gibi hafif motorlu taşıtları bu iş için ayrıca ücret istemeksizin bilfiil kullanan vazifelilere verilen ehliyet belgesidir.

B) Profesyonel ehliyetnamesi : Motorsuz taşıt veya motosiklet ve otomobil; kamyonet gibi hafif moturlu taşıtları meslek ve sanat olarak birücret karşılığı sevk ve idare eden kimselere verilen ehliyet belgesidir. Bu cins bir ehliyetnameye sahibolan kimseler, aynı cins amatör ehliyetname sahiplerinin kullanabilecekleri taşıtları da kullanabilirler.

C) Ağır vasıta ehliyetnamesi : Kamyon ve otobüs gibi ağır motorlu taşıtları kullanan kimselere verilen ehliyet belgesidir. Bu cins bir ehliyetnameye sahibolan kimseler otomobil ve kamyonet gibi hafif motorlu taşıtları da kullanabilirler.

D) Traktör ehliyetnamesi : 2 nci maddenin (E) bendinde yazılı lâstik tekerlekli traktörleri kullanacaklara verilecek ehliyet belgesidir.

E) Milletlerarası ehliyetname : Milletlerarası çok taraflı veya karşılıklı anlaşmalardaki usullere göre verilen ehliyet belgesidir.

F) Şoför adayı belgesi : Motosiklet hariç, motorlü bir taşıdı karayollarında da sevk ve idare etmek istiyen kimseye, trafik şube veya bürosunca tasvibedilecek ehliyetnameli bir şoförün sorumluluğu altında gösterilecek yol ve saatlerde ve belirli bir süre içinde muteber olmak üzere verilecek belgedir.

Madde 24. — Bu kanunun 23 ncü maddesinde gösterilen şoför ve sürücü ehliyetnameleri ve şoför adayı belgeleri alınmadıkça kayıt ve tesçile tâbi taşıtları veya lâstik tekerlekli traktörleri karayollarında kullanmak veya ehliyetnamesi veya şoför adayı belgesi olmıyan şahıslara kullandırmak yasaktır.

17 nci maddenin (E) ve (G) bentlerinde yazılı taşıtlarla müteharrik makinaları ve tramvayları kullananların ehliyetnameleri hizmetin taallûk ettiği idarelerce verilir. Ancak, karayollarında eğitim, tatbikat, manevra, merasim ve konvoy halindeki seyir dışında askerî hizmetlerin gerektirdiği münferit vazifeleri görecek şoför ve sürücüler trafik şube veya bürolarından ehliyetname almadıkça karayollarında taşıt kullanamazlar.

Madde 25. — Verildikleri tarihten itibaren amatör ve traktör ehliyetnameleri 5 yıl profesyonel ve ağır vasıta ehliyetnameleri 3 yıl müddetle yurdun her yerinde muteberdir.

Müddet sonunda ehliyetname sahibinin teknik ve sağlık durumunda bir değişiklik olmadığı takdirde, aynı müddetle muteber olmak üzere, ehliyetname sadece vize edilir. Aksi halde vilâyet trafik komisyonu kararı ile ehliyetname sahibi, yeniden muayeneye tâbi tutulur.

Müddeti dolmuş ehliyetnamelerle taşıt veya lâstik tekerlekli traktör kullanmak veya kullandırmak yasaktır.

Madde 26. — Şoför veya sürücü ehliyetnamesi veya şoför adayı belgesi almak için :

A) Bisiklet kullananların 11, amatör, traktör ehliyetnamesi alacakların 18, profesyonel ehliyetname alacakların 19 yaşını doldurmuş, ağır vasıta ehliyetnamesi alacakların 23 yaşını doldurmuş ve en az iki yıllık profesyonel veya en az iki yıllık amatör ve bir yıllık profesyonel ehliyetname sahibi olmaları,

B) Sürücü ve traktör ehliyetnamesi alacakların okur yazar, şoför ehliyetnamesi alacakların ilkokul mezunu olmaları,

C) Evvelce verilmiş bir ehliyetnamenin daimî olarak geri alınmamış olması, eğer geçici olarak geri alınmış ise müddetinin dolmuş bulunması,

D) Yapılacak nazari ve amelî imtihanların başarılması,

E) Uyuşturucu maddeleri kullanmadığının veya alkollü içkileri kullanmayı itiyat derecesine vardırmamış olduğunun tesbit edilmesi,

F) Sağlık ve teknik muayenesinde şoför veya sürücülüğe mâni bir hali bulunmadığının anlaşılması;

G) Ehliyetname alacakların Türk Ceza Kanununun 448 - 450 nci maddelerinde yazılı suçlardan mahkûm edilmemiş olmaları ve 403, 404, 414 - 418, 429 - 436, 491 - 493, 495 - 503, 508 - 510 ncu maddelerinde yazılı suçlardan bir veya birkaçı ile mükerrir olarak mahkûm edilmemiş olmaları, şarttır.

Askerî ehliyetnameyi haiz askerî şoförlerden muayene ve imtihan komisyonlarınca yapılacak imtihanı mütaakıp kazananların askerî şoför ehliyetnameleri yukardaki (A) ve (B) fıkralarında yazılı şartlar aranmaksızın vize edilir. Vize edilen bu ehliyetnameler trafik ehliyetnamesi vasfını haiz olup şahsın askerliği müddetince ve munhasıran askerî taşıtlar için muteber sayılır.

Bu vizeler harca tâbi değildir.

18 yaşını doldurmuş olanların ehliyetnameleri verilirken parmak izleri de alınır.

Madde 41. — Şoför ve sürücüler, aksine bir işaret bulunmadıkça taşıtlarını, müteharrik makinalarını veya lâstik tekerlekli traktörlerini, gidiş istikametlerine göre yolun en sağ kenarında durdurmaya ve yolcularının iniş ve binişlerini sağ taraftan yaptırmaya mecburdurlar.

Taşıtların, müteharrik makinaların veya lâstik tekerlekli traktörlerin aşağıda gösterilen yerlerde ve gerekli tedbirleri almaksızın şehirler arası karayolları üzerinde durdurulmaları veya bırakılmaları (park edilmeleri) yasaktır:

A) Yayalara mahsus yerlerde;

B) Hususi veya umumi bir geçit önünde;

C) Trafiğe mâni teşkil edecek şekilde garaj, servis istasyonu veya otoparklar gibi yerler önünde;

D) Demiryolu ve tramvay rayları üzerinde,

F) Aksi istikametten gelen taşıtların, müteharrik makinaların veya lâstik tekerlekli traktörlerin, yanyana duruşları halinde diğer birinin geçmesi mümkün olmıyan yerlerde;

G) Kavşak ve dönemeçler yakınında veya içinde;

H) Yakın ilerisi görülmiyen yerlerde;

I) Alt, üst ve hemzemin geçitler üzerinde, tüneller içinde veya bu gibi yerlerin önlerinde;

J) Yolda tehlike olduğunu gösteren işaretlere 25 metrelik mesafe içinde;

K) Geçiş üstünlüğünü haiz taşıtların, müteharrik makinaların veya lâstik tekerlekli traktörlerin park yaptıkları yerlere 25 metrelik mesafe içinde;

L) Diğer taşıtların, müteharrik makinaların veya lâstik tekerlekli traktörlerin, âmme hizmeti gören taşıtların durak yerlerinde;

M) Trafik işaret, levha ve cihazlarının durmayı veya park yapmayı menettiği yerlerde;

N) Durmuş veya park yapmış olan bir taşıtın, müteharrik makinanın veya lâstik tekerlekli traktörün sol yanında.

Zabıta, bu yasaklara aykırı olarak durmuş veya park yapmış olan taşıtları, müteharrik makinaları veya lâstik tekerlekli traktörleri o yerden kaldırmaya yetkilidir.

Madde 50. — Motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktörlerin kullanılmasından doğacak maddi ve ölüm dâhil bedenî zararlardan araç sahipleri hukukan mesuldür.

Motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibi, zararın mücbir sebepten veya kazazedenin veya üçüncü şahsın ağır kusurundan ileri geldiğini veyahut kendisinin veya efal ve harekâtından mesul olduğu kimselerin kusurunun bulunmadığını ispat ederse mesuliyetten kurtulur.

Kazazedeye veya üçüncü şahsa isnadolunabilen kusur hafifse, hâkim motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibine raci tazminat miktarını ahval ve şeraiti nazarı itibara alarak tesbit eder.

Hukuki mesuliyeti kaldıran veya daraltan her türlü anlaşma hükümsüzdür.

Bu kanun hükümleri gereğince yapılması mecburi olan asgari sigorta hadlerini aşan zararlar, motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibinin araç kullanan şahıslara karşı mesuliyeti ile bunların motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibine karşı mesuliyetleri, nakledilen eşyanın uğrıyacağı zararlar, her nevi mânevi zararlar ile motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktörün duçar olacağı zararlar gibi hukuki mesuliyete taallûk eden hususlarda umumi hükümler tatbik olunur.

Tazminat dâvası zarar görenin zarara ve faile vukufu tarihinden iki senelik ve her halde zararı doğuran fiilin vukuundan itibaren 10 senelik müruruzamana tâbidir.

Madde 51. — Motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahipleri, bunların ve varsa römorklarının kullanılmasından üçüncü şahıslar aleyhine doğacak zararları temin etmek üzere, mali mesuliyet sigortası akdine mecburdurlar.

İşbu sigorta mukavelesine ait ücretin peşinen ve nakden ödendiğini mübeyyin makbuzun trafik şube veya bürolarına tevdii mecburidir.

Taşıtın, müteharrik makinanın veya lâstik tekerlekli traktörün devri ile sigorta mukavelesinden doğan hak ve vecibeler yeni sahibine intikal eder. Aracın yeni sahibi aracı devraldığı, sigortacı ise devre muttali olduğu tarihten itibaren 20 gün içinde ilgili trafik şube bürosuna haber vermek suretiyle sigorta mukavelesini feshedebilir.

17 nci maddenin (F) bendinde gösterilen taşıtların memleketin her tarafında muteber olması milletlerarası anlaşmalarla kabul edilmiş sigortaları yoksa bunlar için malî mesuliyet sigortası Türkiye Cumhuriyeti hudutlarından girişleri sırasında yapılır.

Madde 52. — Motorlu taşıtlar, müteharrik makinalar veya lâstik tekerlekli traktörlerin malî mesuliyet sigortalarında, aracın cinsine, şahıs ve kaza başına maddi ve ölüm dâhil bedenî zararlara göre temini mecburi olan asgari sigorta meblâğlarını tesbite ve gerektiği takdirde tâdile Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Madde 53. — Sigorta mukavelesinden veya sigortaya ait kanuni hükümlerden doğan ve tazminat miktarının azaltılması veya kaldırılması neticesini veren istisnai haller, zarar görenlerin haklarına tesir etmez.

Şu kadar ki, sigortacı, sigortaya ait kanuni hükümlerce ödediği miktarlar için, azaltma veya kaldırmaya izinli olduğu nispette sigorta ettiren aleyhine rücu edebilir.

Madde 54. — Sigortanın feshi veya yenilenmemesi halinde sigortacı keyfiyeti taşıt veya lâstik tekerlekli traktörün kayıtlı bulunduğu trafik şube veya bürosuna 8 gün içinde yazılı olarak bildirmekle mükelleftir. Bu fesholunma veya yenilenmeme keyfiyeti, o sigorta yerine bir diğeri akdedilmemiş ise, zarar görenlere karşı ancak ihbarın yapıldığı tarihten itibaren 15 gün sonra hüküm ifade eder.

Trafik şube veya büroları keyfiyete muttali olunca, motorlu taşıtı veya lâstik tekerlekli traktörü trafik ruhsatnamesi ile plâkalarını alarak trafikten menederler.

Motorlu taşıt veya lâstik tekerlekli traktör sahibi, trafik ruhsatnamesi ile plâkalarını kendiliğinden geri verdiği takdirde sigorta hükümden düşer. Keyfiyet trafik şube veya bürolarınca sigortacıya bildirilir.

Madde 55. — Sigorta şirketleri bilirkişi raporunun teşkilâtlarına tevdiini mütaakıp hak sahiplerine ödemekle mükellef bulundukları ve mecburi hadler dâhilinde kalan zararları bir hafta zarfında öderler.

Zarar gören kimse malî mesuliyet sigortası ile temin edilen hadler dâhilinde doğrudan doğruya sigortacı aleyhine de dâva açabilir.

Zarar gören kimse birden fazla olup motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibi tarafından ödenecek tazminat tutarı sigorta ile temin edilmiş miktarı aştığı takdirde, zarar gören kimselerin sigortacıya karşı hakları, temin edilen meblâğla mütenasiben azalır. Şu kadar ki, sigortacı, diğer tazminat taleplerinin bulunduğunu bilmeksizin zarar gören kimselerin bir veya bir kaçına hüsnüniyetle ödediği miktarlar nisbetinde diğerlerine karşı olan mesuliyetinden kurtulur.

Âzami sürat elde edilmesi matlûbolan veya saatte 50 kilometreden (50 kilometre hariç), yukarı bir sürat aranan motorlu taşıt yarışları organizatörleri, yarışa iştirak eden taşıtlarla yarış hizmetinde kullanılan sair vasıtalar tarafından ika edilecek zararlardan yarış güzergâhı umumi trafiğe kapanmış olsa bile mesuldürler. Bu kanuna göre motorlu taşıt sahiplerine raci hukuki mesuliyetler bu organizatörlere terettübeder.

Zarar görenlerin sigortacı aleyhine dâva hakları kaza gününden itibaren iki yıllık müruruzamana tâbidir.

Salâhiyetli mahkeme sigortacının merkezinin veya sigorta mukavelesinin akdedildiği acentanın bulunduğu veya kazanın vukua geldiği yer mahkemesidir.

Motorlu taşıt, mütaharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibinin kendi aracı içindeyken vâki kazalardan doğan bedenen veya mânen uğrayacağı zararlar, motorlu taşıt, mütaharrik makina veya lâstik tekerlekli traktörün düçar olacağı zararlar, sigortalı taşıtda veya yedeğinde naklolunan malların bozulması, harabolması veya ziyaa uğraması suretiyle husule gelen zararlar ile her nevi mânevi zararlar ve istihdam ettiği veya ef'al ve harekâtından hukuken mesul bulunduğu kimselerin, motorlu taşıt, mütaharrik makina veya lâstik tekerlekli traktörleri bizzat sevk ederlerken sigortalı bulunan motorlu taşıt, mütaharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibine karşı dermeyan edebilecekleri taleplerden sigortacı mesul değildir.

Madde 57. — Bu kanunun :

A) 17, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 27, 33, 35 ve 43 ncü maddelerine aykırı hareket eden sürücüler, 45 nci maddesine aykırı hareket eden yayalar ile 46 ncı maddesine aykırı hareket eden hayvan sürücülerinden 5 lira,

B) 19, 20, 21, 22, 25, 27 ve 35 nci maddelerine aykırı hareket eden şoförlerden 10 lira,

C) 29, 30, 32, 36, 37, 38, 39, 40, 41 (şehirlerarası karayolları üzerinde bırakılanlar hariç), 42 ve 44 ncü maddelerine aykırı hareket eden şoför ve sürücüler ile 54 ncü maddesine aykırı hareket edenlerden 15 lira,

D) 24 ncü maddesine aykırı hareket eden sürücülerden 20 lira, para cezası alınır.

Yukardaki fıkralarda yazılı olan cezalar katî olup itiraz olunamaz bu para cezaları yetkili memurlarca derhal tahsil olunur. Bu tahsilât Muhasebei Umumiye Kanunu hükümleri dâhilinde trafik şube veya bürolarında ikame edileceği muhasip mutemetleri vasıtasiyle ve mutemet makbuzları mukabilinde yapılır. Bu makbuzlar damga resminden muaftır.

Tahsilât derhal yapılamadığı takdirde tebliğ tarihinden itibaren 3 gün için ilgili mercilere ödiyenler hakkında ayrıca takibat yapılmaz.

Bu müddet içinde ödenmiyen cezalar iki misline çıkar ve mühlet 15 gün daha uzar.

Bu müddet içinde de ödenmiyen cezalar 3 misli olarak Âmme alacaklarına dair 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre trafik şube veya bürolarınca takip ve tahsil olunur.

Madde 58. — A) Bu kanunun 10, 15 ve 47 nci maddelerine aykırı hareket edenlerle 22 ve 43 ncü maddelerine aykırı hareket eden şoförler 30 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

Bu suçları işliyenler, haklarında tutulan zaptı tanzim eden yetkili memurlara, terettübeden cezanın asgari haddini derhal ödemeleri halinde haklarında takibat yapılmaz.

B) Bu kanunun 12, 14 ve 16 ncı maddelerine aykırı hareket edenlerle 17, 18, 24 ve 33 ncü maddelerine aykırı hareket eden şoförler ve 41 (yalnız şehirlerarası karayolları üzerinde bırakılanlar), 48 ve 49 ncu maddelerine aykırı hareket eden şoför ve sürücüler 100 liradan 1 000 liraya kadar hafif para cezası ve icabına göre ayrıca bir aya kadar hafif hapis cezası ile cezalandırılırlar.

C) Bu kanunun 31 nci maddesine aykırı hareket eden şoför ve sürücüler 300 liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezası ve 15 günden iki aya kadar hafif hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Madde 59. — Bu kanunun 58 nci maddesinde gösterilen suçlardan biri ile mahkûm olan şoför veya sürücüler, hükmün kesinleşmesi tarihinden itibaren bir yıl içerisinde aynı madde şümulüne giren bir suçtan dolayı cezalandırılacak olurlarsa verilecek cezanın asgari haddi iki mislinden başlar ve hapis cezasının ihtiyari bulunduğu hallerde tatbiki mecburi olur.

Taşıtın veya traktörün namına kayıtlı bulunduğu şahıs, malûmatı bulunması halinde, taşıtın veya traktörün haiz bulunması gereken şartların mevcudolmayışından doğan suçlardan dolayı şoför ve sürücü ile birlikte cezalandırılır.

Madde 60. — Gerek umumî hükümlere, gerekse bu kanunun 58 ve 59 ncu maddelerine göre verilecek cezalardan başka :

A) 12 nci madde hükmüne aykırı hareket edenlerin tesislerinin kaldırılmasına,

B) 33 ncü maddeye muhalefetten dolayı iki defa mahkûmiyet halinde ikinci defa mahkûm olan-

ların 15 gün ve mütaakip takarrür halinde bir ay dan üç aya kadar müddetle şoför veya sürücü ehliyetnamelerinin geri alınmasına,

C) Uyuşturucu madde kullanmaktan dolayı mahkûm olanların şoför veya sürücü ehliyetnamelerinin daimî olarak geri alınmasına,

D) 31 nci maddede yazılı şekilde alkollü içki kullanma suçundan dolayı ilk mahkûmiyetinden itibaren bir yıl zarfında aynı suçu tekrar işliyenlerin bir ay, iki defa işliyenlerin altı ay müddetle, üç defa işliyenlerin daimî olarak şoför veya sürücü ehliyetnamelerinin geri alınmasına,

E) Şoför veya sürücülerin, bu kanunun 26 ncı maddesi (G) bendinde yazılı olan Türk Ceza Kanunu maddelerinden biri ile mahkûmiyetleri halinde daimî olarak, diğer cürümlerden mahkûmiyetleri halinde ise geçici veya daimî olarak ehliyetnamelerinin geri alınmasına, da dâvaya bakan mahkemece hükmolunur.

Ehliyetnamenin geri alınmasını gerektiren suçlardan sanık olanlar hakkındaki kanuni takibat neticelenineye kadar ilgili hâkim ehliyetnamenin tedbir mahiyetinde geçici olarak geri alınmasına karar verebilir.

Adlî bir karar olmadıkça, bu kanuna muhalefetten ötürü, şoför ve sürücü ehliyenameleri, muvakkaten dahi olsa alınamaz.

Madde 64. — Vazifeli memurlarca tanzim olunan zabıtlar 3 gün içinde yetkili trafik mahkemesine tevdi edilir.

Trafik mahkemelerindeki duruşmalar 3005 sayılı Kanun hükümlerine tâbidir.

Madde 70. — Bu kanuna göre mahkemelerce verilen para cezaları kesin, para ile birlikte hürriyeti bağlayıcı cezalar kabili temyizdir.

Madde 72. — Trafik suçlarına ait kesinleşen hükümlere dair ilâm suretleri mahkemelerce trafik şube veya bürolarına gönderilir ve bu hükümler trafik şube veya bürolarınca şoför veya sürücünün ehliyetnamesine kaydolunur.

MADDE 2. — 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 65, 66, 67, 68, 69, 71 ve 73 ncü maddeleri kaldırılmıştır.

MADDE 3. — 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununa aşağıdaki geçici dört madde eklenmiştir:

GEÇİCİ MADDE 7. — Bu kanunun yayını tarihinden evvel 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 26 ncı ve geçici 3 ncü maddelerine istinaden ehliyetname almış şoför ve sürücülerden tahsil durumu bakımından bu kanuna uymıyanların ehliyetnameleri muteber olmakta devam edecektir.

GEÇİCİ MADDE 8. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel Tarım Bakanlığı veya belediyelerce verilmiş bulunan traktör ehliyetnamesi veya belgelerine sahibolanlar, bunların traktör ehliyetnamesiyle değiştirilmesi için 6 ay içinde trafik şube ve bürolarına müracaata mecburdurlar. Bu gibilerden okuma yazma şartı aranmaz. 18 yaşından aşağı olanların belgeleri değiştirilmez.

GEÇİCİ MADDE 9. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel 6 ay içinde lâstik tekerlekli traktörlerin kayıt ve tescili, müracaat edenlerin traktörün sahibi olduklarını gösteren bir belge ile yapılır.

GEÇİCİ MADDE 10. — 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 75 nci maddesine istinaden hazırlanan Karayolları Trafik Nizamnamesi hükümlerinde gereken tadilât bu kanunun yayını tarihinden itibaren 3 ay içinde yapılır.

MADDE 4. — Bu kanun yayını tarihinden itibaren 4 ay sonra yürürlüle girer.

MADDE 5. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

S. SAYISI : 174

Özgür Selâhattin'in, 4335 sayılı subay yüksek mühendis, askerî yüksek mühendis ve askerî mühendislere verilecek ihtısas ücreti hakkındaki kanunun 1 nci maddesi (B) bendinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir geçiçi madde eklenmesi hakkında kanun teklifi

T. C. M. B. K. Yüksek Başkanlığına

4335 sayılı Kanunun 1 nci madde (B) fıkrasının tadili ile bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifim ile gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Teklifin kanunlaşması için gereğinin yapılmasını arz ederim.

M. B. K Üyesi
Selâhattin Özgür

23 Aralık 1942 tarih ve 4335 sayılı Subay yüüksek mühendis, askerî yüksek mühendis ve askerî mühendislere verilecek ihtısas ücreti hakkındaki Kanunun 1 nci maddesinin (B) bendinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi

GEREKÇESİ

4273 sayılı Subaylar heyetine mahsus terfi Kanununun madde 1 inde mevcut muharip sınıflardan denizin güverte ve deniz makina olarak tavsif olunan iki muharip sınıfından makina subaylarının meslekî formasyonları bu kanunun neşri tarihinden sonra değiştirilmiş olup bu sınıfa mensubolan subaylara «Gemi makinaları işletme mühendisi» unvan ve diplomaları verilmiştir.

Bu unvanın Teknik Üniversite Senatosu tarafından tahsil statülerinin tetkiki ile T. C. dâhilinde mühendis yetiştiren okulların meslekî yeterlik ve imza salâhiyetlerine intıbak ettirilmeleri sureti ile kararlaştırılması üzerine durumları Maarif Şûrası tarafından onaylandığı için Millî Savunma Vekâleti tarafından kendilerine mühendis diplomaları tevzi olunmuş bulunmaktadır.

Halen bu sınıf mensubu subaylar, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun şümulüne dâhil bulunan kişilerdir.

İlmî ve resmî unvanları bakımından 6235 sayılı T. M. M. O. B. Kanununun şümulüne girdikleri halde askerî statülerinin 4273 sayılı Terfi Kanununda deniz makina subayı olarak bulunmasından dolayı bu subaylara 4335 sayılı Kanunla subay yüksek mühendis, askerî yüksek mühendis, ve askerî mühendislere verilen ihtısas ücreti verilememektedir. Bu durum ise Deniz Kuvvetlerimizde ve Ordumuzda mühendis formasyonunu haiz bir kısım subayların bu haktan faydalanmasını bir kısmının ise faydalanmaması gibi bir hukuki eşitsizlik meydana getirmektedir.

Deniz Kuvvetlerimizin pek çeşitli teknik görevlerinde gerek harb gemilerindeki ağır meslek şartları ve gerekse farbrikalarımızın pek çok yüksek mühendis ve mühendis kadrolarında başarı ile görev alan bu sınıf mensubu mühendis subaylar yukarda açıklanan sebeplerden dolayı mağdur oldukları gibi aynı zamanda tahsillerine ilâveten görmüş bulundukları elektronik, elektrik, motor, yara savunma gibi kurslarda edindikleri çeşitli teknik bilgiler ve aldıkları görevlerde edindikleri tecrübe sebebi ile hiçbir sivil mühendisin başaramıyacağı ihtısas kadrolarında mesleke hizmet etmektedirler. Bu mağduriyetin ortadan kaldırılması bütçemize malî bir külfet tahmil etmiyeceği gibi bu subaylarımızın süratle sivil sektöre intikali suretiyle husule gelen boşlukları da önliyecektir.

Güvenlik Komisyonu raporu

T. C.
Millî Birlik Komitesi
Güvenlik Komisyonu
Esas No : 2/157
Karar No : 79

13 . 12 . 1960

Yüksek Başkanlığa

Millî Birlik Komitesi üyesi Özgür Selâhattin'in, 4335 sayılı Subay, yüksek mühendis ve askerî mühendislere verilecek istısas ücreti hakkındaki Kanunun birinci maddesi (B) bendinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifi, komisyonumuzda görüşüldü :

Gerekçede, tafsilen izah edilen hususlar komisyonumuzca da yerinde görülmüş ve kanun teklifi aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince İktisat Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Güvenlik Komisyonu Başkanı	Başkanvekili (Söz hakkı mahfuz)	Bu Rapor Sözcüsü	Üye
Madanoğlu Cemal	*Yurdakuler Muzaffer*	*Özgür Selâhattin*	*Ulay Sıtkı*
	Üye	Üye	
Üye	(Söz hakkı mahfuz)	(Söz hakkı mahfuz)	
Tunçkanat Haydar	*Kaplan Kâdri*	*Karaman Suphi*	

İktisat Komisyonu raporu

T. C.
Millî Birlik Komitesi
İktisat Komisyonu
Esas No : 2/157
Karar No : 127

16 . 12 . 1960

Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

Özgür Selâhattin'in, 4335 sayılı Subay yüksek mühendis, askerî yüksek mühendis ve askerî mühendislere verilecek ihtısas ücreti hakkındaki Kanunun 1 nci maddesi (B) bendinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifi Güvenlik Komisyonu raporu ile birlikte komisyonumuza havale edilmiş olmakla tetkik ve müzakere edildi.

Kanun teklifi, 4335 sayılı Subay yüksek mühendis, askerî yüksek mühendis ve askerî mühendislere verilecek ihtısas ücreti hakkındaki kanunun neşrinden sonra deniz makina subaylarının formasyonları değiştirilmiş olup bir sınıfa mensubolan subayların Tahsil Statülerinin Teknik Üniversite Senatosu tarafından tetkik edilerek mühendis yetiştiren okulların meslekî yeterlik ve imza salâhiyetlerine intıbak ettirilmeleri kararlaştırılmış ve Maarif Şûrası tarafından da kabul edilmiş ve kendilerine (Gemi makinaları işletme mühendisi unvanı verilmiş olduğu cihetle muadeleti temin bakımından 4335 sayılı Kanun hükmünden istifadelerini istihdaf etmektedir.

Teklifin sevkını mucip sebepler komisyonumuzca yerinde mütalâa edilerek maddelerin müzakeresine geçilmiş ve bidayaten Güvenlik Komisyonu tarafından da aynen kabul edilmiş olan kanun teklifi komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Millî Birlik Komitesinin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İktisat Komisyonu Başkanı	Sözcü	Üye	Üye
Kuytak Fikret	*Aksoyoğlu Refet*	*Karavelioğlu Kâmil*	*Karaman Suphi*

Sözcü
Özkaya M. Şükran

ÖZGÜR SELÂHATTİN'İN TEKLİFİ

4335 sayılı Subay yüksek mühendis, askerî yüksek mühendis ve askerî mühendislere verilecek ihtısas ücreti hakkındaki; Kanunun birinci maddesinin (B) bendinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçci bir mâdde eklenmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 4335 sayılı Subay, yüksek mühendis, askerî yüksek mühendis ve askerî mühendislere verilecek ihtısas ücreti hakkındaki Kanunun birinci maddesinin (B) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 1. — B) Askerî mühendislerle gemi makinaları işletme mühendisi unvanını haiz subaylara maaşları tutarının % 10 - 20 si nisbetinde;

GEÇİCİ MADDE — İhtısas ücretinin hesabında gemi makinaları işletme mühendislerinin makina sınıfında geçen müddetleri mühendislikten sayılır.

MADDE 2. — Bu kanun 1 Mart 1961 tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Maliye ve Millî Savunma Bakanları yürütür.

Yurdakuler Muzaffer'in, 1861 sayılı Jandarma efradı Kanununun 6348 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesinin tadili ve bu kanuna üç ek madde ilâvesine dair kanun teklifi ve Güvenlik ve İktisat Komisyonlarından müteşekkil Karma Komisyon raporu (2/163)

Yüksek Başkanlığa

1861 sayılı Jandarma Efradı Kanununun 6348 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesinin tadili ve bu kanuna 3 ek madde ilâvesine dair olan kanun teklifimi, gerekçesiyle birlikte sunuyorum.

Gereken işlemin yapılmasını rica ederim.

Yurdakuler Muzaffer

GEREKÇE

Memleekttte umumi emniyet ve asayişi korumak, kanun, nizamname ve talimatname hükümlerinin icrasını temin ve bunlara müstenit Hükümet emirlerini ifa ile mükellef olan jandarma, vazifesinin büyük bir kısmını sabit jandarma birliklerinde görmektedir.

Memleketin mahrumiyet bölgelerinde, şehir ve kasabalar dışına serpiştirilmiş binlerce karakollarda, mevcutları en az beş kişiden ibaret, birlikler halinde, kanunların tahmil ettiği, adlî idarî ve askerî vazifeleri, iklim ve hava şartlarını nazara almadan, büyük bir efragatla ifaya çalışmaktadır.

Kanunun temsilcisi, Devlet otoritesinin sembolü, Devletle vatandaş arasında en müessir bir irtibat unsuru olan jandarmanın, zulüm ve anarşiden uzak, milletçe, özlenen, demokratik idarenin kurulmasındaki önemi izahtan vârestedir.

Emniyet ve asayişi sağlanmamış, huzur ve sükûnu teessüs ememiş bir ülkede, Anayasanın vatandaşlara sağladığı hak ve hürriyetlerden faydalanılamıyacağı aşikârdır. İşte bu sebepledir ki, 20 nci asrın başından itibaren jandarmanın ıslahı için yapılan teşebbüslerde jandarma eratı konusu daima ön plâna alınmıştır.

Meslekin hususiyeti icabı olarak, askerlik şubelerinden sevk edilen mükellef erat, jandarma er okullarında, altı ay temel ve ihtısas eğitimine tâbi tutulduktan sonra, meslekî bilgilerle teçhiz edilmiş bir vaziyette kıtalarına gönderilmektedirler. Okullarda elde ettikleri nazari bilgileri, birliklerinde, tatbiki olarak geliştirmektedirler. Bu duruma göre, hizmetlerinden kısmen istifade etmek, ancak ikinci senede mümkün olabilmektedir. Meslek ve memleketin, bunlardan tam istifade edebileceği çağda terhis edilmektedirler.

Meslekte yetişmiş kıymetli elemanların, mesleke nazaran, hariçteki daha avantajlı yerlere gitmelerini önlemek için, zaman zaman tedbirler alınmış ve bu mevzuda, 812 ve 1861 sayılı kanunlar çıkarılmış ve bu kanunlarla uzatmalılara mükelleflere nazaran bâzı avantajlar tanınmıştır. Gün geçtikçe, Devletin vatandaşa karşı olan vazifelerinin çoğalması meslekin önemini bir kat daha artırmış ve mütehassıs eleman ihtiyacı daha çoğalmıştır.

İşte bu sebepledir ki, aynı mühim mevzuun bugün yeniden ele alınmak lüzumu hissedilmiştir. Mesleki cazip hale getirmek suretiyle kıymetli elemanları mesleke bağlamak çareleri aramak ihtiyacı ile karşıkarşıya bulunuyoruz.

Bu maksatla, yurdumuzun mahrumiyet bölgelerinde, her türlü medenî imkân ve vasıtalardan uzak, iptidai şartlar altında çalışmak mecburiyetinde kalan mecburi uzatmalı jandarmalar, haftanın iki günü hariç her gece karakolda yatmak zorundadırlar. Kış ,yaz, soğuk, sıcak demeden günün her saati vazife başındadırlar.

Bazan bir firari yakalamak için her türlü gayrimüsait şartlar altında hayatlarını istihkar ederek günlerce dağlarda ve ormanlarda dolaşmaktadırlar. Buna rağmen bu feragat sahibi zümre birçok müesseselerde odacılara dahi tanınan birçok haklardan mahrumdurlar. 4598 sayılı Kanunla memurlara sağlanan avantajlardan mahrumdurlar. Çocuk zammı, doğum ikramiyesi, kendisinin veya eşinin ölümü halinde verilmekte olan tazminattan faydalanamamaktadırlar. Bu hususlardan mecburi uzatmalı jandarma eratının da faydalanmaları için ek 1 nci madde tanzim edilmiştir.

3949 sayılı Kanunun 2 nci maddesi gereğince mecburi uzatmalı jandarma eratına senede bir ay izin verilmesi hususu kabul edildiği halde bunların hizmetli sayılmaları sebebiyle ancak 15 gün izin verilebilmektedir. Daha fazlası için maaşları kesilmektedir. Sıhhi mazeretleri sebebiyle ancak iki ay maaş alabilmektedirler. Ek 2 ve 3 ncü maddelerde kabul edilen hükümlerle memurlara sağlanan avantajdan bunların da faydalanması hususu nazarı itibara alınmış ve bu mahzurun da bertaraf edilmesi derpiş edilmiştir.

Mecburi uzatmalı erlere ilk verilen maaş 120; 18 sene hizmetten sonra verilen maaş ise 300 liradır. Bundan fazla hizmetler için terfi imkânı yoktur.

Uzatmalı onbaşıların ise ilk maaşları 150, son maaşları 330 liradır. Mecburi uzatmalı çavuşların ilk maaşları 180, son maaşları 360 liradır.

Halbuki jandarmada mükellef hizmetlerini tamamlıyarak terhis edilen er ve onbaşılar polis olarak emniyet kadrosuna alınmakta ve maaşları 350 liradan başlamaktadır. Bunların kadro maaşları 500 liraya kadar yükselmekte ve bunun iki üst derecesini alabilmek imkânına sahibolduklarından maaşları 700 liraya kadar yükselmektedir. Ayrıca bunların tayın bedeli ve fazla mesai ücreti olarak ellerine geçen para da uzatmalılara verilen tayın bedeline eşittir. Böylece umumi zabıta kuvveti sayılan emniyet mensubini ile jandarma uzatmalılarına verilen maaş ve tahsisat arasındaki adaletsizlik aşikârdır.

Birinci maddede gösterilen maaşlar ve diğer maddelerdeki haklar kabul edildiği takdirde bunun bütçemizde bir senelik inikâsı 2 milyon 900 bin lira civarındadır.

Mecburi uzatmalı jandarma eratına verilmesi tasarlanan aylıklara göre bütçeye bir senede konması gereken tahsisat miktarını gösteren cetvel

Memuriyetin nev'i	Aded	Aylık	Bir senede bir kişiye ödenecek	Bir senede hepsine ödenecek miktar
1 nci uzatmalı Çvş.	116	250	3 000	348 000
Onbaşılar :				
1 nci uzatmalı Onb.	528	200	2 400	1 267 000
2 nci » »	469	250	3 000	1 407 000
3 ncü » »	118	300	3 600	424 800
4 ncü » »	227	350	4 200	933 400
5 nci » »	148	400	4 800	710 400
6 ncı » »	107	450	5 400	577 800
7 nci » »	295	500	6 000	1 770 000
Toplam	**1 892**			**7 090 600**
Erler :				
1 nci uzatmalı er	186	150	1 800	334 800
3 ncü » »	2	250	3 000	6 000
5 nci » »	1	350	4 200	4 200
6 ncı » »	2	400	4 800	9 600
7 nci » »	6	450	5 400	32 400
Toplam	**197**			**387 000**
Genel toplam	**2 107**			**7 825 600**

Her uzatmalının 2 çocuğu olduğu kabul edilirse senede ayrıca 505 680 lira çocuk zammı ödenir. Doğum ikramiyesi ve ölüm halinde verilecek tazminatla bu miktar takriben 600 000 liradır. Buna göre Hazineye yüklenen külfet tahminen 2 900 000 liradır.

Mecburi uzatmalı jandarma eratının halen almakta oldukları aylıklara göre bir senede sarf edilen ödenek

Memuriyetin nev'i	Aded	Aylık	Bir senelik tutarı	Bir senede hepsine ödenen miktar
1 nci uzatmalı Çvş.	116	160	1 920	222 720
Onbaşılar :				
1 nci uzatmalı Onb.	528	150	1 800	950 400
2 nci » »	469	190	2 280	1 069 320
3 ncü » »	118	210	2 520	297 360
4 ncü » »	227	240	2 880	653 760
5 nci » »	148	270	3 240	479 520
6 ncı » »	107	300	3 600	385 200
7 nci » »	295	330	3 960	1 168 200
Toplam	**1 892**			**5 003 760**
Erler :				
1 nci uzatmalı er	186	120	1 440	267 840
3 ncü » »	2	180	2 160	4 320
5 nci » »	1	240	2 880	2 880
6 ncı » »	2	270	3 240	6 480
7 nci » »	6	300	3 600	21 600
Toplam	**197**			**303 120**
Genel toplam	**2 107**			**5 529 600**

Güvenlik ve İktisat komisyonlarından müteşekkil Karma Komisyon raporu

T. C.
Millî Birlik Komitesi
Karma Komisyon
Esas No: 2/163
Karar No: 2

21 . 12 . 1960

Yüksek Başkanlığa

Millî Birlik Komitesi Üyesi Yurdakuler Muzaffer'in 1861 sayılı Jandarma efradı Kanununun 6348 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesinin tadili ve bu kanuna 3 ek madde ilâvesine dair olan kanun teklifi ilgili bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Güvenlik ve İktisat komisyonlarından müteşekkil Karma Komisyonumuzda görüşüldü.

Teklifin tümü üzerinde yapılan uzun görüşmeler sonunda Maliye Bakanlığı temsilcisi :

Uzatmalı erat sınıfının 1931 tarihinde çıkan 1861 sayılı Kanunla er ve onbaşılar arasından seçile-

rek teşkil edildiğini, muhtelif tarihlerde aylıklarının artırılarak bugün kendilerine;

Uzatmalı jandarma erlerine : ayda 120 — 300 Lira
» » onbaşılarına : » 150 — 330 »
» » çavuşlarına : » 180 — 360 »

aylık verildiği ve ayrıca 172 lira 50 kuruş tayın ve iaşe bedeli verilmekte olduğunu beyan etmiştir.

Bu sınıf mensupları 6348 sayılı Kanunla malî hükümlerin tatbikında hizmetli sayılmışlardır. Kendilerine hizmetli ahkâmı tatbik edilmektedir. Şimdi bu kanun teklifi ile aylıkları artırılmakta, memurlar misillû sosyal haklar tanınmaktadır. Kanunun portesi 3 milyon liraya yakındır. Bütçenin bugünkü durumu nazara alınarak teklifin reddini talebetmiştir.

İçişleri Bakanlığı temsilcileri ise; bu sınıf mensuplarının çok ağır şartlar içerisinde memleketin en ücra köşelerinde vazife görmeleri memleket nüfusunun % 80 ninin, bölge itibariyle de % 95 nin emniyet ve asayişini sağlıyan jandarmanın mükellef erat dışında vücudundan istifade edilen asıl unsur olduğu, karakol kumandanlığı veya yardımcılığı yaptıkları, 1931 senesinden itibaren jandarma mevcudunun % 60 nın uzatmalı erattan teşekkül etmesi gaye edinildiği halde malî mevzuatın yetersizliği sebebiyle jandarma muallim efradının elden kaçırıldığı bugün ancak mevcudun % 8 nin uzatmalı olduğunu bildirmişlerdir.

Ayrıca emniyet teşkilâtında uzatmalılara mütenazır olarak aynı evsaf ve tahsil derecesinde bulunan polis memurlarına çok daha müsait imkânlar sağlandığından terhis edilen kabiliyetli elemanların polis meslekine intisabettikleri böylece jandarma meslekinin inkişaf imkânı bulamadığı, bu sınıfın Memurin Muhakemat Kanununa tâbi olduğu, adlî vazifelerin ifasında zabıta memuru olması sıfatiyle savcı veya hâkime yardımcı olduğu bu itibarla memur haklarından istifade etmesi gerektiği halde bunlardan faydalanamadığı, hattâ 3949 sayılı Kanunla bir ay senelik izin ve bir senelik tedavi veya hava değişimi sırasında aylık ve tayınat almak hakları olduğu halde 6348 sayılı Kanunla hizmetli sayıldıklarından bu hakkı mükteseplerinden mahrum edildikleri beyan olunarak kanunun kabulünü talebetmişlerdir.

Komisyon bu mütalâalar karşısında uzatmalı sınıfına yapılması teklif edilen zammın malî portresini nazara alarak 6348 sayılı Kanundaki esaslara göre siyyanen 50 şer lira zam yapılmasını uygun mütalâa edersek bu zamların malî inikâsını 1 milyon 200 bin liraya indirmek suretiyle birinci madde, vuzuhu sağlamak maksadiyle (memurlar gibi) kelimeleri ilâve edilmek suretiyle ek birinci madde, redaksiyon yapılmak ve sonunda ki (Fevkalâde hallerde veya emniyet ve asayiş bakımından mahzur görüldüğü takdirde izin verilmesi geciktirilebilir veya müddeti azaltılabilir.) cümlesi çıkarılarak ek ikinci madde, bâzı kelime değişiklikleri ve (hizmet süresince) tâbiri ilâve edilmek suretiyle ek üçüncü madde,

Geçici madde aynen, kanunun üçüncü ve dördüncü maddeleri aynen kabul edilmek suretiyle kanun teklifi yerinde mütalâa edilmiştir.

Millî Birlik Komitesi Genel Kuruluna arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Güvenlik ve İktisat Komisyonlarından
müteşekkil

Karma Komisyon Başkanı	Bu Rapor Sözcüsü	Üye
Madanoğlu Cemal	*Yurdakuler Muzaffer*	*Aksoyoğlu Refet*

Üye	Üye	Üye	Üye
Söz hakkım mahfuzdur	Söz hakkım mahfuzdur	Söz hakkım mahfuzdur	*Kuytak Fikret*
Kaplan Kadri	*Karaman Suphi*	*Karavelioğlu Kâmil*	

Üye	Üye	Üye	Üye
Köksal Osman	*Tunçkanat Haydar*	*Ulay Sıtkı*	*Özkaya M. Şükran*

Üye
Özgür Selâhattin

YURDAKULER MUZAFFER'İN TEKLİFİ

1861 sayılı Jandarma efradı Kanununun 6348 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesinin tadili ve bu kanuna 3 ek madde ilâvesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — 1861 sayılı Jandarma efradı Kanununun 6348 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 12. — Jandarma namzet erlerine 62,5, muvazzaf jandarma erlerine 125, muvazzaf jandarma onbaşılarına 250 kuruş aylık verilir.

Mecburi uzatmalı jandarma çavuş, onbaşı ve erlerine aşağıda yazılı aylıklar verilir.

Hizmet süresi	Çavuş	Onbaşı	Er
1 : 3	250	200	150
4 : 6	300	250	200
7 : 9	350	300	250
10 : 12	400	350	300
13 : 15	450	400	350
16 : 18	500	450	400
19 : 21	550	500	450

MADDE 2. — 1861 sayılı Jandarma efradı Kanununa aşağıdaki 3 ek ve bir muvakkat madde eklenmiştir.

EK MADDE 1. — Mecburi uzatmalı jandarma çavuş, onbaşı ve erleri 4598 sayılı Kanunun 6 ncı, 7 nci ve 8 nci maddeleriyle, 6245 sayılı Kanun hükümlerinden faydalanırlar.

EK MADDE 2. — Mecburi uzatmalı jandarma çavuş, onbaşı ve erlerine senedç bir ay izin verilir. Bu esnada maaş ve tayın bedeli kesilmez. Fevkalâde hallerde veya emniyet ve asayiş bakımından mahzur görüldüğü takdirde izin verilmesi geciktirilebilir. Veya müddeti azaltılabilir.

EK MADDE 3. — Hastalık veya yaralanma sebebiyle tedavide veya hava değişiminde bulunan uzatmalı jandarma çavuş, onbaşı ve erlerinin istirahat veya hava değişiminde bulundukları müddetçe maaş ve tayın bedelleri kesilmez. Ancak bu müddet iki seneyi geçemez.

GÜVENLİK VE İKTİSAT KOMİSYONLARINDAN MÜTEŞEKKİL KARMA KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

1861 sayılı Jandarma efradı Kanununun 6348 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesinin tadili ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 1861 sayılı Jandarma efradı Kanununun 6348 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 12. — Jandarma namzet erlerine 62,5, muvazzaf jandarma erlerine 125, muvazzaf jandarma onbaşılarına 250 kuruş aylık verilir.

Mecburi uzatmalı jandarma çavuş, onbaşı ve erlerine aşağıda yazılı aylıklar verilir.

Hizmet süresi	Çavuş	Onbaşı	Er
1 : 3	230	200	170
4 : 6	260	230	200
7 : 9	290	260	230
10 : 12	320	290	260
13 : 15	350	320	290
16 : 18	380	350	320
19 : 21	410	380	350

MADDE 2. — 1861 sayılı Jandarma efradı Kanununa aşağıdaki maddeler eklenmiştir :

EK MADDE 1. — Mecburi uzatmalı jandarma çavuş, onbaşı ve erleri 4598 sayılı Kanunun 6, 7, 8 nci maddelerinden ve 6245 sayılı Kanun hükümlerinden memurlar gibi faydalanırlar.

EK MADDE 2. — Mecburi uzatmalı jandarma çavuş, onbaşı ve erlerine senede bir ay izin verilebilir. Bu esnada aylık, iaşe ve tayın istihkakları kesilmez.

EK MADDE 3. — Hastalık veya yaralanma sebebiyle tedavide veya hava değişiminde bulunan mecburi uzatmalı jandarma çavuş, onbaşı ve erlerinin istirahat veya hava değişiminde bulundukları müddetçe aylık, iaşe ve tayın istihkakları kesilmez. Ancak, bu müddet hizmet süresince iki seneyi geçemez.

Teklif	Karma Ko.
GEÇİCİ MADDE — Halen müstahdem uzatmalı jandarma çavuş, onbaşı ve erleri bu kanundan faydalanırlar.	GEÇİCİ MADDE — Halen jandarmada bulunan mecburi uzatmalı jandarma çavuş, onbaşı ve erleri bu kanundan faydalanırlar.
MADDE 3. — 1861 sayılı Jandarma efradı Kanunu ve tadillerinin bu kanuna aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.	MADDE 3. — 1861 sayılı Jandarma efradı Kanununun ve tadillerinin bu kanuna aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.
MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
MADDE 5. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.	MADDE 5. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi hakkında Kanun

GENEL HÜKÜMLER

Kanunun gayesi

MADDE 1. — İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde bir hak olarak tanınan sağlık hizmetlerinden faydalanmanın sosyal adalete uygun bir şekilde ifasını sağlamak maksadiyle tababet ve tababetle ilgili hizmetler bu kanun çerçevesinde hazırlanacak bir program dâhilinde sosyalleştirilecektir.

Terimler

MADDE 2. — Bu kanunda kullanılan terimlerin delâlet ettiği mânâlar aşağıda gösterilmiştir:

Sağlık : Sağlık, yalnız hastalık ve mâlûliyetin yokluğu olmayıp bedenen, ruhen ve sosyal bakımdan tam bir iyilik halidir.

Sağlık hizmetleri : İnsan sağlığına zarar veren çeşitli faktörlerin yokedilmesi ve toplumun bu faktörlerin tesirinden korunması, hastaların tedavi edilmesi, bedenî ve ruhî kabiliyet ve melekeleri azalmış olanların işe alıştırılması (Rehabilitasyon) için yapılan tıbbi faaliyetler sağlık hizmetidir.

Âmme sektörü : Umumi ve mülhak bütçeli idarelerle hususi idareler ve belediyeler ve bunlara bağlı teşekküller, sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi teşekkülleri, idare ve murakabeleri 3460 sayılı Kanun hükümlerine tâbi teşekkül ve müesseseler, hususi kanunlarla kurulan bankalar ve diğer teşekküller, sermayesinin yarısından fazlası Devletin veya yukarda yazılı müesseselerin elinde bulunan teşekküller ve bunların aynı nisbetle iştirakleri ile vücut bulan kurumlar âmme sektörünü teşkil ederler.

Sağlık personeli : Sağlık personeli, sağlık hizmetlerinde maaş, ücret, yevmiye ve mukavele ile istihdam edilen ve bu sahada meslekî eğitim görerek yetişmiş olanlardır.

Bu hizmet sahasında çalışan ve yüksek eğitim yapmamış olanlar yardımcı sağlık personelidir.

Sosyalleştirme : Sağlık hizmetlerinin sosyalleştrilmesi vatandaşların sağlık hizmetleri için ödedikleri prim ile âmme sektörüne ait müesseselerin bütçelerinden ayrılan tahsisat karşılığı her çeşit sağlık hizmetlerinden ücretsiz veya kendisine yapılan masrafın bir kısmına iştirak suretiyle eşit şekilde faydalanmalarıdır.

Sağlık ocağı : Takriben 5 000 - 10 000 kişinin köyler grupu veya bir kasaba veya şehir ve büyük kasabalardaki mahalle grupları bir sağlık ocağını teşkil eder. Bunların il içinde idarî taksimata uyması icabetmez.

Temel prensipler

MADDE 3. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölge veya kurumların çalışan âmme sektörünün sağlık personeli ücret mukabilinde veya her hangi bir şekilde menfaat sağlıyarak serbest meslek icra edemezler. Telif ve tercüme hakları, konferans ücretleri, ilmî mükâfatlar gibi doğrudan doğruya hasta muayenesiyle alâkalı olmıyan kazançlar bu kayıttan müstesnadır.

MADDE 4. — Âmme sektörüne dâhil kurumlardan maaş veya ücret almıyan ve hiçbir şekilde aynî ve nakdî menfaat sağlamıyan hekim ve tababet şubeleri mensupları, - meri kanunların hükümleri dairesinde - mesleklerini serbestçe icraya ve hususi sağlık müesseseleri ve eczane kurmaya mezundurlar.

MADDE 5. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde yaşıyanların - ücretini şahsan ödemek şartiyle - sağlık hizmetlerini gördürmek üzere istedikleri sağlık personelini veya müessese ve eczaneyi seçmek hakları mahfuzdur.

MADDE 6. — Türkiye Cumhuriyeti hudutları içinde yaşıyan yabancı uyruklu şahıslar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından hazırlanan bir yönetmelik hükümleri çerçevesinde ücret mukabili sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinden faydalanabilirler.

4772 ve 5502 sayılı kanunlara tâbi yabancı uyruklu sigortalılar sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinden faydalanırlar.

MADDE 7. — Âmme sektörüne dâhil kurumlarda çalıştırılacak sağlık personeli miktarı bu kurumların tâbi bulundukları kanunların hüküm ve esasları dairesinde alınan kadroları aşmamak şartiyle Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından ilgili bakanlıkların da mütalâası alınarak yapılacak teklif üzerine Bakanlar Kurulu tarafından tesbit edilir.

MADDE 8. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde Millî Savunma Bakanlığına bağlı teşekküller hariç âmme sektörüne dâhil kurumlara ait sağlık hizmetleri ilgili bakanlıklarca müştereken hazırlanacak tüzükte gösterilen esaslar dairesinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından yürütülür.

Sosyal sigorta kanunları gereğince sigorta muameleleri için lüzumlu belgeler, Çalışma ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından müştereken tesbit olunan esaslar dâhilinde, sosyalleştirilmiş sağlık hizmetleri teşkilâtınca tanzim edilerek İşçi Sigortaları Kurumuna verilir.

Sosyalleştirme

Sağlık teşkilâtının kuruluş ve vazifeleri

MADDE 9. — Sosyalleştirilmiş sağlık hizmeti teşkilâtı : Sağlık evleri, sağlık ocakları, sağlık merkezleri ile hastaneleri, çeşitli koruyucu hekimlik teşekkülleri, sağlık hizmeti hususiyet arz eden yerler için kurulmuş sağlık teşekkülleri, sağlık müdürlükleri, bölge hastaneleri, bölge lâboratuvarları, sağlık personeli yetiştiren eğitim müesseseleri, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı merkez teşkilâtı ve diğer bakanlık ve kurumlarda Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile iş birliği yapmak üzere kurulmuş olan dairelerden teşekkül eder.

MADDE 10. — Bir sağlık ocağının hizmeti en az bir hekim ve yeter sayıda yardımcı sağlık personelinden teşekkül eden bir ekip tarafından yürütülür. Köylerde bu ekibe yardımcı olarak tesis edilen sağlık evlerinde yardımcı sağlık personeli vazifelendirilir.

Sağlık ocakları ve evleri her türlü koruyucu hekimlik hizmetleri, hastaların muayene ve tedavisi ile, sağlık ocağına kayıtlı şahısların sağlık sicillerini tutmakla mükelleftir. Ocak hekimleri yalnız kendi ocakları içinde adlî tabiplik vazifesi görürler.

Her ekibe sağlık hizmetlerini kifayetli bir şekilde yapacak motorlu veya gerekirse canlı nakil vasıtası, malzeme ve nüfusu 5 000 den az olan yerlerde ikamet eden personele kira mukabili lojman tahsis edilir. Bu kira miktarı Maliye ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle tesbit edilir.

MADDE 11. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği yerlerdeki her ilçede en az bir sağlık ocağı bulunur.

Sağlık merkezlerindeki sağlık personeli, ocaklarda çalışan personelin her türlü koruyucu hekimlik ve tedavi hekimliği hizmetlerinde onlara rehber ve yardımcıdır. Bu hizmetlerden kendi uhdelerine verilenleri de bizzat ifa ederler. Sağlık merkezleri başhekimi kendisine bağlı sağlık ocaklarında çalışan personelin faaliyetlerini de denetler.

Sağlık merkezlerinin personel kadrosu ihtiyaca göre Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tesbit edilir. Her sağlık merkezinde kadrolarında yazılı sayıda motorlu vasıta, sağlık hizmetlerini kifayetli bir şekilde yapacak malzeme ve nüfusu 5 000 den az olan yerlerde personele lojman verilebilir.

MADDE 12. — Hastaneler, sağlık ocaklarından veya sağlık merkezlerinden veya diğer hastanelerden gönderilen veya durumları âcil müdahaleyi icabettiren veya 13 ncü madde hükümle-

rine göre müracaat eden hastaları ayakta veya yatarak tedavi etmek ve uhdelerine verilen koruyucu ve sosyal sağlık hizmetlerini yapmakla mükelleftirler. Hastanelerdeki sağlık personeli sağlık ocakları ve sağlık merkezleri personelinin meslekî tekâmülüne de yardım ederler.

Sağlık hizmetlerinin yürütülmesi

MADDE 13. — Sosyelleştirilmiş sağlık hizmetlerinden faydalanmak istiyen, âcil vakalar hariç, evvelâ sağlık evine veya sağlık ocağına başvururlar. Köylük bölgelerde sağlık ocağı hekimleri tedavi edemedikleri vakaları, güç olması muhakkak bulunan doğumları sağlık merkezine, hastaneye sevki gereken âcil vakaları hastaneye yollarlar. Sağlık ocağında hekim bulunmadığı hallerde yardımcı sağlık personeli hastaları - kendi salâhiyetleri dâhilinde olan müdahaleyi mütaakıp gerekirse - sağlık merkezine veya hastaneye sevk edebilir. Sağlık merkezinde tedavisi mümkün olmıyan hastalar veya mütehassıs müdahalesini icabettiren doğumlar hastanelere veya doğumevlerine sevk edilir.

Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde sağlık ocağı, sağlık merkezi ve hastanelerde hizmetin nasıl yürütüleceği Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca hazırlanan bir yönetmelikle tesbit edilir.

MADDE 14. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde hasta muayene ve tedavisi bu kanunun 16 ncı maddesi hükümleri dairesinde ücrete tâbi olan ilâç bedelleri ve aşağıda zikredilen haller hariç parasızdır.

a) Sağlık ocağı tarafından sevk edilmedikleri halde sağlık merkezlerine veya hastanelere, veya sağlık merkez ve bir hastaneden diğer bir hastaneye sevk edilmeden hastanelere müracaat edenler (âcil vakalar hariç),

b) Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmediği bir bölgeden gelip de müracaat ettiği ocak bölgesinde ikametleri 90 günü aşmamış olanlar (Mahallin mülki âmirlerinden fakirlik belgesi alanlar hariç),

c) Bölgede yaşıyan halkın çalışma saatleri nazarı itibara alınarak tâyin edilen mesai saatleri dışında ve tatil günlerinde nöbetçi olmıyan hekim ve yardımcı sağlık personeline muayene ve tedavi olmak istiyenler,

Sosyalleşmiş bölgelerden her hangi bir sebeple geçici olarak ayrılan ve kendi ocak hekimleri tarafından verilen sağlık fişlerini ibraz edenlerin muayenesi bulundukları yerlerdeki ocak hekimleri veya bunların hastayı sevk ettikleri müesseselerde veya şahıs sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmediği bir bölgeye gittiği takdirde orada Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tâyin edilen müesseselerde ücrete tâbi değildir.

MADDE 15. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde hastaların muhtacolduğu ilâç ve tedavi vasıtaları köylerde ve serbest eczanesi bulunmıyan yerlerde sağlık teşkilâtı veya Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından işletilen eczaneler tarafından temin edilir. Bu eczane ve teşekküller serbest eczane bulunmıyan yerlerde serbest meslek icra eden hekimlerin muayene ve tedavi ettikleri hastalara da ilâç satarlar.

Bir yerde serbest eczane bulunduğu halde bu eczanede bulunmıyan ilâçlar da Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı teşkilâtı tarafından temin edilebilir.

MADDE 16. — Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetmetleri gören teşekküller tarafından parasız veya bedelinin bir kısmı veya tamamı hastalar tarafından ödenerek alınacak ilâç ve tedavi vasıtalarının listeleri her yılın ilk ayında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından ilân edilir. Liste harici ilâç ve tedavi araçları bedeli hastalar tarafından ödenmek suretiyle alınır.

Sosyalleştirmenin tatbik ve teşmili

MADDE 17. — Bir bölgede sağlık hizmetlerinin iyi bir şekilde yürütülmesi için gereken tesisler, lojmanlar, malzeme, araçlar ve personel temin edilmeden o bölgede sosyalleştirme plânı tatbik edilemez.

MADDE 18. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi hususundaki plânın tatbikatına rehber olmak üzere gereken kılavuz bölgelerin nerelerde kurulacağı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kararlaştırılır.

Sosyalleştirme plânı bütün yurda kademeli surette teşmil edilirken sağlık hizmetlerinin hangi bölgelerde ve ne zaman sosyalleştirileceği de Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile tesbit edilir.

MADDE 19. — Âmme sektörüne dâhil kurumlara bağlı sağlık idare ve teşkilâtında yardımcı sağlık personeli yetiştiren okullarda ve kendi mensuplarına veya muayyen meslek gruplarına sağlık hizmeti yapan kurumlarda çalışan personele bu kanunun 3 ve 26 ncı maddelerinin hükümlerinin ne zaman tatbik edileceği bağlı oldukları bakanlıkların, aynı hükümlerin Tıp fakültelerinde tatbik tarihi, üniversite senatosunun kararı ve Millî Eğitim Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından kararlaştırılır.

MADDE 20. — Sosyalleştirme bu kanunun neşri tarihinden itibaren en geç 15 yıl içinde bütün memlekete teşmil edilecek ve 19 ncu maddede yazılı teşekküllerde çalışan sağlık personeli de bu müddetin bitmesinden önce bu kanun hükümlerine tâbi olacaktır.

Özel daire, genel kurul ve mahallî sağlık kurulları

MADDE 21. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi işlerini plânlamak ve Bakanlığın diğer dairelerı ile iş birliği yaparak yürütmek üzere Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığında bir (Özel daire) kurulur.

MADDE 22. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi faaliyetinin yürütülmesi ve değerlendirilmesi konusunda Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına görüşlerini bildirecek, tavsiyelerde bulunacak ve bu konuda halk ve çeşitli kurumlar arasında iş birliği sağlayacak bir Genel Kurul teşkil edilir. Bu kurul Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından tâyin edilecek veya vazifelendirilecek yeter sayıda mütahassıs ile üniversitelerin, Bakanlıkların, Devlet Plânlama Teşkilâtının, İşçi Sigortaları Kurumunun, Türk Tabipleri Birliğinin, Türk Eczacılar Birliğinin, Türk Veteriner Hekimleri Odaları Birliğinin göndereceği salâhiyetli temsilcilerle il sağlık kurullarının göndereceği birer temsilciden teşekkül eder. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının talebi üzerine yukarda adı zikredilmiyen kurumlar da Genel Kurula daimî veya muvakkat temsilci gönderir.

Genel Kurul mutadolarak yılda bir kere toplanır. Kurulun Başkanı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı veya görevlendireceği bir zattır. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı, Genel Kurulu veya Genel Kurulun bâzı üyelerinden teşkil edeceği iş işare kurullarını toplantıya çağırmaya salâhiyetlidir.

Genel Kurul üyelerinden 3656 ve 3659 sayılı kanunlara tâbi olup da toplantılara Ankara dışından geleceklere kanuni yollukları sağlık ve sosyal Yardım Bakanlığı tarafından, bunların dışında kalanlara yollukları Maliye ve Sosyal Yardım Bakanlıkları tarafından tesbit edilen esaslar dâhilinde ödenir.

MADDE 23. — Sosyalleştirilmiş Sağlık hizmetleri teşkilâtı ile halk arasındaki münasebeti temin maksadiyle sağlık ocaklarında, sağlık merkezlerinde ve illerde, sağlık kurulları kurulur. Bu kurulların kuruluşu, çalışma tarzları ve toplantı zamanları Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından hazırlanan bir yönetmelikle tâyin edilir.

Bu kurullar hakkın sağlık teşkilâtından istediği hususları ilgililere duyurur. Hizmetlerin başarı ile yürütülmesi için halkın eğitilmesine ve teşkilât ile maddi ve mânevi iş birliği yapmalarına yardım ederler.

Personele dair hükümler

MADDE 24. — Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinde vazife alanlar vazifeye başladıkları günden itibaren 3 yıl hizmete mecburdurlar. Bu müddet zarfında ilgili kurumları bunlar her hangi bir mahalle ve her hangi bir sağlık vazifesine nakledebilirler.

3 yıllık müddetin hitamından en geç üç ay evvel istifa edeceğini bildirmiyen sağlık personelinin hizmet müddetleri 3 er yıllık devreler için uzatılmış sayılır.

Sağlık personelinin nakil ve tâyinleri; istekleri, bir bölgede muayyen bir süre hizmet etmiş olmaları, kadro durumları, sağlık halleri, çocuklarının tahsil durumları, vazifede gösterdikleri başarı gibi hususlar gözönüne alınarak Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir tüzük ile tesbit edilir.

Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinde 3 yıllık vazifeyi tamamlıyanlar bu müddetin hitamından itibaren üç ay içinde istifa etmedikleri veya kurumlarınca sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinden gayrı bir vazifeye tâyin edilmedikleri takdirde yeniden 3 yıl - yukarda zikredilen hükümler dairesinde - istihdam edilirler. Personelin 3 yıllık devreler sonunda hizmetlerinin temdidi emekliye ayrılıncaya kadar aynı şekilde devam eder.

Tâyin edildikleri yere gitmiyenler veya vazifesini terk edenler hizmetten çıkarılırlar. Bu suretle hizmetten ayrılanlar 1 yıl müddetle âmme sektöründe her hangi bir vazifeye tâyin edilemezler ve çalışmakta oldukları il dâhilinde bir yıl müddetle serbest sanat icra edemezler.

MADDE 25. — Sağlık hizmetleri sosyalleştirilmiş illerde çalıştırılan hâkimlerin istihdam yetkisi Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına, yardımcı personelin istihdam yetkisi ise il sağlık müdürlerine aittir. Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetleri personeli tâyin edildikleri vazife dışında, tâyin makamı tarafından uygun görüldüğü hallerde âmme sektörüne ait başka bir sağlık hizmetini de günlük resmî mesai süresini aşmamak şartiyle ek ücret veya maaş almadan ifa ederler. Mahallin sağlık âmiri, sağlık personeline zaruret halinde kısa süreli geçici vazifeler verebilir.

MADDE 26. — Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı veya ilgili bakanlık, sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmiş olduğu bölgelerde kadro mevzuu malzeme, ilâç ve eşya Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının lüzum gösterdiği ve iş emniyetini tehdidetmediği takdirde aşağıdaki esaslar dairesinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına devrolunur:

a) Devlete ait binalar Maliye Bakanlığınca Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı emrine tahsis olunur.

b) Srmayesinin tamamı Devlete ait iktisadi teşekküllerden Hazineye devredilecek binaların iktisap bedellerinden amortisman bedelleri çıkarıldıktan sonra geri kalan bakıye bu teşekkülün sermayesinden tenzil edilir. Binalar Hazine adına tescil edildikten sonra Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı emrine verilir.

c) Bir kısım sermayesi hakiki veya hukmi şahıslara aidolan âmme sektörü müesseselerinin malı olan binaların devrinde Devlet hissesine düşen kısım hakkında (b) fıkrasındaki gibi muamele yapılır. Hakiki ve hükmi şahısların hissesi kendilerine ödenir.

d) İşçi Sigortaları Kurumuna ait sağlık tesisleri, binaları, tıbbi malzeme, eşya ve ilâçlar, iktisap bedeli verilmek suretiyle, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Çalışma Bakanlıkları tarafından müştereken tesbit edilecek esaslar dairesinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına devredilir.

(a), (b) ve (c) fıkralarında yazılı binalarla eşya, malzeme ve ilâçların devrine ait diğer hususat Maliye, Sağlık ve Sosyal Yardım ve ilgili bakanlıklar arasında müştereken tesbit edilecek esaslara göre yürütülür.

MADDE 31. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde hususi tababet icra edenlerin - istedikleri takdirde - sanatlarını icra için kullandıkları alet, makina, cihaz ve malzemeden işe yarar olanlar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından satınalınabilir.

Satınalma bedeli; malzemenin maliyeti, amortismanı, satınalındığı tarihteki rayiç fiyatı göz önünde tutularak Maliye, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları tarafından kurulacak bir komisyon kararı ile tâyin olunur.

MADDE 32. — Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinde ücretli olarak muayene ve tedaviye tâbi şahıslardan alınacak ücretlerin miktarı Maliye ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları tarafından müştereken tesbit ve ilân olunur.

MADDE 33. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde belediye sağlık hizmetlerinden olan su, lâğım, mezbaha ve temizlik işleri, umumi yerlerin, taşıtların ve meskenlerin teftişi, haşarat ve gıda kontrolu, mezarlıklar gibi çevre sağlığı hizmetleri belediyeler tarafından yürütülür.

Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde belediyelerin çevre sağlığı hizmetleri dışında kalan sağlık hizmetleri, Hükümet tabipliği vazifeleri ve belediyenin çevre sağlığı hizmetlerinin murakabesi sağlık ocakları hekimleri tarafından ifa edilir ve bu bölgelere ayrıca Hükümet tabibi tâyin edilmez.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bakanlar Kurulu tarafından tesbit edilecek olan kılavuz bölgelerde sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi için hazırlıklara 1 Mart 1962 de ve tatbikata Bakanlar Kurulunun tesbit edeceği tarihte başlanır.

Sosyalleştirme - kılavuz bölgelerde elde edilen neticeler göz önüne alınarak - en geç 1 Mart 1964 ten itibaren kademeli olarak yurda teşmile başlanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmediği bölgelerde âmme sektörüne bağlı kurumlarda sağlık hizmetleri kendi usul ve mevzuatına göre yürütülür.

GEÇİCİ MADDE 3. — Âmme sektörüne dâhil kurumların, sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgeler dâhilinde bulunmakla beraber sosyalleştirmenin henüz teşmil edilmediği bölgelerdeki mensuplarının hizmetine de cevap veren sağlık müesseselerinin 35 nci madde hükümleri gereğince Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına devri, kurumu talebettiği takdirde sosyalleştirmenin bu kurumun teşkilâtı olan her yere teşmil edilinceye kadar tehir edilir.

MADDE 34. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 35. — Bu kanunu yürütmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

S. SAYISI: 215

Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumunun uzuvlarının feshi ile mezkûr uzuvların yeniden seçimlerinin yapılmasına ve bu uzuvların faaliyete geçişine kadar Dernek muamelâtının Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca yürütülmesine dair kanun tasarısı ve Sosyal İşler Komisyonu raporu (1/172)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71-1369/3310

29 . 12 . 1960

Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

Bakanlar Kurulunca Millî Birlik Komitesine arzı 26 . 12 . 1960 tarihinde kararlaştırılan «Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumunun uzuvlarının feshi ile mezkûr uzuvların yeniden seçimlerinin yapılmasına ve bu uzuvların faaliyete geçişine kadar Dernek muamelâtının Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca yürütülmesine dair kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Devlet Başkanı ve Başbakan
Org.
Cemal Gürsel

GEREKÇE

1947 yılında bir kısım hayırsever vatandaşların teşebbüsü ile Cemiyetler Kanununa göre kurulmuş bulunan Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu, gayesinin arz ettiği ehemmiyete binaen bugüne kadar gerek Devletten ve gerekse halktan büyük yardım görmek suretiyle oldukça müspet faaliyet göstererek Ankara'da bir Kanser Hastenesi tesis etmek ve mezkûr hastanenin bir kısım teçhizatını da temin etmek imkânını sağlamışsa da bir müddetten beri dernek bünyesinde vukubulan hizipleşmeler sebebiyle müspet faaliyet göstermek imkânından mahrum kalmıştır. Kısmen Devlet bütçesinden yapılan yardımlar ve kısmen de vatandaşlardan ve sair yerlerden sağlanan gelirlerle kurulan bu tesisler, halen muattal bir halde bırakılmış bulunmaktadır.

Halbuki yurdumuzda munhasıran kanser hastalarının tedavileri için başkaca bir müessese mevcut bulunmaması sebebiyle, mezkûr tesislerin bir an evvel faaliyete geçirilmesine şiddetle ihtiyaç vardır. Bu suretle her yıl memleket dışına gönderilmekte olan hastalara tahsis edilen dövizlerden büyük miktarda tasarruf sağlanacağı gibi, bizatihi dışarı gitmek imkânından mahrum olanlara da tedavi kolaylığı temin edilmiş olacaktır.

Bu itibarla Derneğin Ana Tüzüğündeki gayelerine ulaşabilmesini teminen diğer sağlık müesseseleriyle iş birliği sağlamak ve mevcut tesislerin noksanlarının bir an evvel ikmal edilerek Kanser Hastanesinin faaliyete geçirilebilmesi için idarenin bitaraf ve bu mevzuda yetkili ellere tevdi edilmesi zaruri görülerek ilişik kanun tasarısı hazırlanmış bulunmaktadır.

Kanun tasarısının birinci maddesiyle Derneğin bütün uzuvları feshedilmekte, ikinci maddesiyle idaresi Sağlık Bakanlığınca teşkil edilecek heyete bırakılmaktadır.

Tasarının üçüncü maddesi, kurulacak yeni idare heyetinin bir taraftan Derneğin idare ile seçim hazırlığı yapacağını belirtmekte, diğer taraftan seçimlerin normal devrin avdetinden sonra yapılmasını teminen seçim tarihinin Sağlık Bakanlığınca tesbit edileceği esasını koymaktadır.

Dördüncü madde, Bakanlıkça kurulacak idare heyetinin Bakanlığa karşı sorumlu olduğunu belirtmektedir.

Diğer maddeler kanunun yürütülmesine mütedairdir.

Sosyal İşler Komisyonu raporu

T. C.
Millî Birlik Komitesi
Sosyal İşler Komisyonu
Esas No : 1/172
Karar No : 90

3 . 1 . 1961

Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

Komisyonumuza havale olunan, «Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumunun uzuvlarının feshi ile mezkûr uzuvların yeniden seçimlerinin yapılmasına ve bu uzuvların faaliyete geçişine kadar muamelâtının Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca yürütülmesine dair kanun tasarısı tetkik ve müzakere olundu :

Yapılan incelemede, Hükümetin gerekçesinde izah olunan hususlar komisyonumuzca da yerinde görülerek tasarı aynen kabul olunmuştur.

Komitenin tasvibine arz olunmak üzere Başkanlığa saygıyla sunulur.

Sosyal İşler Komisyonu

Başkanı	Üye	Üye	Üye
Küçük Sami	*Gürsoytrak Suphi*	*Özgüneş Mehmet*	*Yıldız. Ahmet*

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumunun uzuvlarının feshi ile mezkûr uzuvların yeniden seçimlerinin yapılmasına ve bu uzuvların faaliyete geçişine kadar Dernek muamelâtının Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca yürütülmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumunun bütün uzuvları, Dernek faaliyetlerinin ana tüzükteki gayeler istikametinde yürütülmesi ve seçimlerin tam bir serbestî içinde yapılmasını temin maksadiyle feshedilmiştir.

MADDE 2. — Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumunun yeniden bütün uzuvlarının seçimleri tamamlanıp bu uzuvlar vazifelerine başlayıncaya kadar, Derneğin bütün hizmetleri Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu Ana Tüzüğü hükümleri dâhilinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca teşkil edilecek bir heyet tarafından ve bakanlığın mürakabesi altında yürütülür.

MADDE 3. — Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca teşkil olunan heyet bir taraftan teşekkülün işlerini ikinci madde hükümleri dairesinde yürütmekle beraber, diğer taraftan da seçimlerin icrası için lüzumlu hazırlıkları ikmal eder.

Derneğin umumi heyetinin toplantı tarihiyle seçimlerin yapılacağı tarih Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tesbit edilir.

MADDE 4. — Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca Derneğin idaresi için teşkil edilecek heyet Dernekteki faaliyetlerinden dolayı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına karşı sorumlu olup, bu heyet hakkında 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu hükümleriyle Derneğin Ana Tüzüğü hükümleri uygulanmaz.

MADDE 5. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

26 . 12 . 1960

Devlet Başkanı ve Başbakan *C. Gürsel*	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı *F. Özdilek*
Devlet Bakanı *H. Mumcuoğlu*	Devlet Bakanı *N. Zeytinoğlu*
Adalet Bakanı *Â. Artus*	Millî Savunma Bakanı *H. Ataman*
İçişleri Bakanı *M. İ. Kızıloğlu*	Dışişleri Bakanı ve Bas. - Y. ve Turz. B. V. *S. Sarper*
Maliye Bakanı V. *F. Aşkın*	Millî Eğitim Bakanı *B. Tuncel*
Bayındırlık Bakanı *M. Gökdoğan*	Ticaret Bakanı *M. Baydur*
Sa. ve So. Y. Bakanı *R. Öner*	Güm. ve Tekel Bakanı *F. Aşkın*
Tarım Bakanı *O. Tosun*	Ulaştırma Bakanı *S. Ulay*
Çalışma Bakanı *R. Beşerler*	Sanayi Bakanı *Ş. Kocatopçu*
Ba. - Ya. ve Turz. Bakanı	İmar ve İskân Bakanı *F. Yavuz*

KANUN GEREKÇESİ

Birinci Dünya Savaşında Bahriye Nazırlığı ve 4 ncü Ordu Kumandanlığı yapan, mütareke ve Millî mücadele sıraslarında da Atatürk'le teşriki mesai ederek büyük vatan hizmetlerinde bulunan Cemal Paşa; bu çalışmalarından biri olan şarktaki Rus tehdidine karşı Afganistan ve dolaylarında askerî kuvvet teşkil ederek, bu kuvvetlerin silâh ve cephanelerini tedarik etmek maksadı ile Fransa'ya gidip, tekrar Tiftis yolu ile Afganistan'a dönerken bu faaliyetlerini sezen Ruslar tarafından Tiflis'te 21 Temmuz 1922 tarihinde şehit edilmiştir. Cemal Paşanın bu gibi büyük vatan hizmetleri Harb Tarihi kayıtları ile tesbit ve tevsik edilmiştir. Ancak, halen hayatta bulunan biricik kız evlâdı Kâmuran Cemal, babasından kalan 101 lira yetim maaşı ile fakru zaruret içinde hayatını idame ettirmektedir. Babası Cemal Paşanın büyük vatan hizmetleri göz önünde tutularak kızı Kâmuran Cemal'e hayatta kaldığı müddetçe vatani hizmet tertibinden maaş tahsisi maksadı ile ilişik kanun teklifi tarafımdan kanuniyet iktisabetmesi için takdim olunmuştur.

Cemal Madanoğlu
Korgeneral
Millî Birlik Komitesi Üyesi

Merhum Cemal Paşa kızı Kâmuran Cemal'e vatani hizmet tertibinden maaş tahsisine dair kanun teklifi

MADDE 1. — Büyük vatan hizmetleri ile tarihe malolmuş ve halen şehit bulunan Cemal Paşanın kızı Kâmuran Cemal'e babasının bu hiizmetlerine izafeten hayatta kaldığı müddetçe vatani hizmet tertibinden aylık 300 lira maaş tahsis edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşrini takibeden ay başından itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

T. C.
Millî Birlik Komitesi
İktisat Komisyonu
Esas No. 2/176
Karar No. ....

. 1 . 1961

Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

Madanoğlu Cemal'in, merhum Cemal Paşa kızı Kâmuran Cemal'e vatani hizmet tertibinden maaş tahsisine dair kanun teklifi komisyonumuza havale edilmiş olmakla tetkik ve müzakere edildi.

Kanun teklifi, gerekçesinde de belirtildiği üzere büyük vatan hizmetleri Harb Tarihi kayıtları ile tesbit edilmiş bulunan eski Bahriye Nazırı Cemal Paşanın halen hayatta ve cüzi bir maaşla fakru-zaruret içinde hayatını idame ettirmekte bulunan kızı Kâmuran Cemâl'e, babasının memleket için sebk eden hizmetlerine karşılık olarak, vatani hizmet tertibinden (300) lira aylık bağlanmasını istihdaf etmektedir.

Teklifin sevkini mucip sebepler komisyonumuzca yerinde mütalâa olunarak maddelerin müzakeresine geçilmiş ve kanun teklifi komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Millî Birlik Komitesinin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İktisat Komisyonu Başkanı	Üye	Üye	Üye
Kuytak Fikret	*Aksoyoğlu Refet*	*Karavelioğlu Kâmil*	*Karaman Suphi*

Üye
Özkaya M. Şükran

S. SAYISI : 211

Yurdakuler Muzaffer'in, 5682 sayılı Pasaport Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi

Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

5682 sayılı Pasaport Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifimi gerekçesiyle birlikte sunuyorum.

Gereken işlemin yapılmasını rica ederim.

Yurdakuler Muzaffer

5682 SAYILI PASAPORT KANUNUNUN BÂZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR KANUN GEREKÇESİ

5682 sayılı Pasaport Kanununun yürürlüğe girdiği günden bu yana gerek tatbikatından, gerekse milletlerarası münasebetlerin gelişmesinden doğan durumlar karşısında bu kanunun modern usul ve esasları içine alacak bir şekilde ele alınması zaruri bulunmakta ise de, bunun uzun bir zamana bağlı olacağı göz önünde bulundurularak bugün için âcil bir durum gösteren bâzı maddelerin değiştirilmesi yoluna gidilmiş ve bu tasarı hazırlanmıştır.

Madde 1. — 5682 sayılı Pasaport Kanununun 15 nci ve 16 ncı maddeleri gereğince umuma mahsus münferit ve umuma mahsus müşterek pasaportları itaya valiler yahut emirleriyle illerde emniyet müdürleri ve ilçelerde kaymakamlar yetkili kılınmıştır.

Pasaport verme yetkisinin bu kadar geniş tutulması kanunun yanlış ve hatalı bir şekilde tatbikına yol açmış, 27 Mayıs İnkılâbından sonra idari yoldan kaymakamlıklardan pasaport verme yetkisi kaldırılarak vilâyetlerde valilerin yetkisine tevdi edilmiştir.

Pasaport Kanununun tatbikatında gerek pasaportların hazırlanış, gerekse kimlere ne şekilde verileceği yolunda yetkili kılınan organların hatalı ve yanlış muamelelerinin kısaca özetlenmesi icabederse bunların;

1. Pasaportlarda şekil bakımından yapılan hatalar :

2. Pasaport Kanununun emrettiği esaslara uyulmamasından meydana gelen kusurlar ve yanlış muameleler.

Şeklinde tezahür ettiği görülür.

1 - Pasaportlarda şekil bakımından yapılan hatalar :

Misal olarak:

1. Pasaportların eşkâl hanelerinin cevaplandırılmadan yalnız (fotoğrafı var) meşruhatı verilmek suretiyle doldurulduğu,

2. Pasaportlarda Türkçe karşılıklarının İngilizce veya Fransızca olarak yazılması icabettiği halde buna riayet edilmediği, bu sebeple pasaport sahiplerinin yabancı memleketlerde müşkül durumlara düştüğü,

3. Bir subayımıza verilen pasaportun meslek hanesine subay karşılığının (ophphcier) şeklinde yazılmış olmasından dolayı pasaportun sahteliğinden şüphe ve buna hükmedilerek üniformalı olduğu halde İngiliz makamlarınca geriye çevrildiği,

4. Bir vilâyetimizden verilen pasaportlara ilgilinin gideceği yerler için (Bütün yabancı memleketler için muteberdir) şeklinde Fransızca karşılığının «Valable Pour tous les paysage etranger» bütün yabancı manzaralar için muteberdir. Tarzında yazıldığı,

5. Afyon Valiliğinden verilen pasaportların hâmilinin doğum yeri kısmında Afyon, Fransızca karşılığında da Opium (kelimesinin Türkçe karşılığı haşhaştır) olarak kaydedildiği ve pasaport veren makamın imza yerinde de «Le gouvernement d'opium» (ibarenin karşılığı haşhaş hükümetidir) yazıldığının görüldüğü,

6. Bâzı pasaportlarda valilerin imzalarının bulunmadığı,

7. Tatbik edilen mühürlerin neye delâlet ettiğinin anlaşılmadığı,

8. Gideceği memleket yerine gideceği şehirlerin isimlerinin yazıldığı,

9. Yurt dışına seyahat eden vatandaşlarımızın pasaportlarına gidecekleri ve varsa transit geçecekleri memleketlerin isimlerinin yazılmasında hatalara düşüldüğü,

10. Doğum tarihlerinin Milâdi doğum tarihlerine göre yazılmasına riayet olunmıyarak Hicrî doğum tarihlerinin pasaportlara kaydedildiği,

11. Umumiyetle pasaportlarda bilhassa yabancı dil karşılıklarının yanlış yazıldığı,

II - Pasaport Kanununun emrettiği esaslara uyulmamasından meydana gelen kusurlu ve yanlış muameleler :

(Misal olarak)

1. Pasaportlar bâzı vilâyetlerce bâzı kimselere keyfî ve indî sebep ve mülâhazalarla usulsüz ve kanunsuz olarak siyasi sebep ve şahsi menfaate müsteniden verilmiştir.

2. Siyasi münasebetler icabı bâzı memleketlere ziyaret maksadiyle yapılacak seyahatler için pasaport verilmemesi emredildiği halde bu lâzimeye riayet edilmemiştir.

3. Siyasi emniyet bakımından yurt dışına çıkması mahzurlu bulunan ve yabancı bir Devlet hesabına casusluk yaptığı bilinen bir kimseye pasaport verilmiştir.

4. Yurt dışına çıkması mahkeme kararıyle menedilmiş bir şahıs ikametgâhının bulunduğu vilâyetten pasaport tedarik edemeyince başka bir vilâyetten pasaport temini imkânını bulmuştur.

5. Pasaport verilmesine dair vilâyet onaylarının çoğu salâhiyetli olmıyan şahıslar tarafından imzalanmıştır.

6. Kanunun pasaport müddetini en fazla iki sene olarak tahdidetmesi nazarı dikkate alınmadan gelişigüzel dört yıl muteber pasaport verilmiştir.

7. Yabancı memleketlerde geçinmek için müsait sebep ve şartlara malik olduklarını ispat edemiyenlere pasaport verildiği tesbit edilmiştir.

Pasaportların İçişleri Bakanlığınca ve icabında İçişleri Bakanı tarafından yetki verildiği takdirde illerde valiliklerce itası usulünün kabul edilmesi halinde bugün İngiltere ve Birleşik Amerika devletleri gibi nüfusu fazla olan memleketlerde tatbik edilen aynı şekil merkezden ve birkaç taşra bürosundan verilmesi sisteminin memleketimiz için de kolaylıkla işliyebileceği mümkün bulunmaktadır.

Bu usulün kabul edilmesi halinde tatbikatta şimdiye kadar bertaraf edilemiyen yanlış ve kusurlu muameleler kaldırılmış, merkezden kontrol neticesi kimlere ne suretle pasaport verildiği kimin ne zaman girip çıktığı ile dış seyahatler mevzuunda bir istikrar tesis edilmiş olacaktır.

Halen pasaport verme yetkisi bulunan makamlarca bu işler için istihdam edilmekte bulunan personelden de tasarruf edilmiş olacaktır.

Madde 2. — 5682 sayılı Pasaport Kanununun;

Pasaport veya vesika itası memnu olan hallere dair başlığını taşıyan 22 nci maddesinde,

«Yabancı memleketlerde geçinmek için müsait sebep ve şartlara malik olduklarını ispat edemiyenlere» de pasaport verilemiyeceği hükmü konulmuş bulunmaktadır.

Pasaport Kanununun sözü geçen maddesinin tatbikatında bâzı esaslar tesbit edilmesine rağmen en çok suiistimale uğrıyan bu hükmün kötü tatbikatını ve yurt dışında geçimini ne suretle tevsik edileceğinin ilgisi itibariyle İçişleri, Maliye ve Dışişleri bakanlıklarınca tesbit ve tâyin olunacak yeni esaslara göre yürütülmesi ve zamanla değişen şartların tesbit edilen esaslara konulması veya kaldırılmasının bu bakanlıklar uhdesinde bulundurulmasiyle tatbikatta seyyaliyet temin edilmiş olacaktır.

YURDAKULER MUZAFFER'İN TEKLİFİ

5682 sayılı Pasaport Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — Türk vatandaşlarının umuma mahsus münferit ve umuma mahsus müşterek pasaportları yurt içinde İçişleri Bakanlığınca veya İçişleri Bakanının vereceği yetkiye göre illerde valiliklere verilir.

MADDE 2. — Pasaport Kanununun 22 nci maddesindeki yabancı memleketlerde geçinmek için müsait sebep ve şartlar İçişleri, Maliye ve Dışişleri bakanlıklarınca müştereken tesbit ve tâyin olunur.

MADDE 3. — 5682 sayılı Pasaport Kanununun bu kanuna uymıyan hükümleri kaldırılmıştır.

MADDE 4. — Bu kanun yayınlandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

S. SAYISI : 214

Ottawa'da toplanmış olan 14 ncü Dünya Posta Kongresi kararlarını havi senetlerin tasdikına dair kanun tasarısı ve Güvenlik Komisyonu raporu (1/152)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71 - 1338/3128

12 . 12 . 1960

Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

Bakanlar Kurulunca Millî Birlik Komitesine arzı 6 . 12 .1960 tarihinde kararlaştırılan «Ottawa'da toplanmış olan 14 ncü Dünya Posta Kongresi kararlarını havi senetlerin tasdikına dair kanun tasarısı» gerekçesi ve ilişikleriyle birlikte bağlı olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Devlet Başkanı ve Başbakan
Org.
Cemal Gürsel

GEREKÇE

14 Ağustos 1957 tarihinde Ottawa'da toplanmış olan 14 ncü Dünya Posta Kongresi tarafından gözden geçirilen ve son şekli murahhaslarımız tarafından, usulü dairesinde tasdika balğı olarak imza edilen ilişik listede adları yazılı dokuz parçadan ibaret senetlere Milletlerarası posta münasebetlerinin daha fazla genişletilip geliştirilmesini sağlamak ve posta servisini zamanımızın icap ve ihtiyaçlarına cevap verecek mükemmeliyete ulaştırmak maksadiyle birtakım yeni hükümler ilâve edilmiş ve mevcut hükümlerde de bâzı değişiklikler yapılmıştır. Yapılan bu hüküm ilâve ve değişikliklerinin başlıcaları aşağıda hulâsa edilmiştir :

A) **Yeni iltihaklar :**

1. Dünya Posta Birliğine yeni iltihaklar olmuştur. İltihak eden memleketler şunlardır. Gana, İtalyan idaresi altındaki Somali ülkesi, Fas, Monako Prensliği, Nepal, Sudan Cumhuriyeti. Bu suretle Dünya Posta Birliğini teşkil eden memleketlerin sayısı 98 e baliğ olmaktadır.

2. Bundan başka El Salvador Cumhuriyeti «değer konulmuş mektuplara ve kutulara dair uzlaşma» ya da katılmıştır. Buna göre bu uzlaşmaya katılan memleketlerin sayısı 78 e çıkmaktadır.

3. Diğer taraftan Bielorusya, Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, Seylân, Büyük Britanya ve Kuzey Irlânda Birleşmiş Kırallığı, deniz aşırı İngiliz topraklarının hepsi, Irlânda, Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Posta Kolilerine dair Uzlaşmaya katılmışlardır. Bu suretle, sözü edilen uzlaşmaya giren memleketlerin sayısı 85 e baliğ olmaktadır. Posta Kolileri Uzlaşmasına bu defa katılan memleketlerle posta kolileri alınıp verilmesi için artık özel anlaşmalar akdine lüzum kalmamakta, koli teatisinin bahsi geçen uzlaşma hükümlerine göre yapılması imkân dâhiline girmektedir.

B) **İlâve edilen yeni hükümler :**

4. Posta servisinin teknik, ekonomik ve işletme meseleleriyle meşgul olmak ve bu servisi zamanımızın icap ve ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde geliştirerek, muasır medeniyetin her sahada

kaydettiği terakkilere muvazi olarak yürümesini sağlamak için alınması gereken tedbirleri etüt etmek ve Dünya Posta Birliğine dâhil memleketler posta idaresinin posta işletmesi sahasında karşılaşabilecekleri teknik, ekonomik ve işletme meselelerini tetkik ve tahlil ederek bu idarelere faydalı tavsiyelerde bulunmak üzere «Posta Etütleri Danışma Komisyonu» adiyle daimî bir komisyon ihdas edilmiştir. Her beş senede bir toplanan Dünya Posta kongreleri arasındaki fâsılalarda çalışacak olan bu komisyonun idare heyeti Dünya, Posta Birliğine dâhil memleketler arasında seçilen yirmi üye memleketten mürekkeptir. Bu komisyonun çalışmalarına Dünya Posta Birliğine dâhil olan her memleket bilfiil katılabilir.

5. «Milletlerarası Para Biriktirme Servisi» adiyle yeni bir servis ihdas edilmiştir. Bu yeni servis, millî posta tasarruf sandıkları muamelelerinin milletlerarası münasebetlere teşmilini mümkün kılmaktadır. Bu suretle, bu servise bilfiil katılmak istiyen memleketlerin Millî Posta Tasarruf sandıklarında hesapları olan kimseler, bulundukları yabancı memleketlerin posta tasarruf sandıkdıkları vasıtasiyle hesaplarından para celbedebilecekleri gibi bu hesaplarına para da yatırabileceklerdir. Bu para çekme ve yatırma muamelelerinde ilgili memleketlerin iç mevzuatı da göz önünde bulundurulacaktır.

6. Basılmış kâğıtlara mahsus ücretle gönderilen kitapların âzami ağırlık hadleri 3 kilodan 5 kiloya çıkarılmıştır. Bu had, ilgili posta idareleri arasında ayrıca anlaşmak suretiyle 10 kilograma da çıkarılabilecektir.

7. Reklâmasyonların mevcut en seri vasıtalarla ve munzam hava ücreti almaksızın da uçaklarla yollanması esası kabul edilmiştir. Bu suretle posta müraselâtının âkıbetlerinin daha kısa bir zamanda tesbiti mümkün olacaktır.

8. Ticaret eşyası örnekleri için asgari bir ücret alınması kabul edilmiştir.

9. Biyolojik maddelerin posta ile taşınması esası kabul edilmiştir.

10. Alıcının kendisine teslim edilecek maddeler için özel bir ücret alınması kabul edilmiştir.

C) Değiştirilen hükümler :

11. Posta işletmesi maliyetinin hemen her memlekette yükselmesi sebebiyle mektup postası maddelerinin esas ücretleri % 25 nisbetinde artırılmıştır.

12. Mektup postası maddelerine ait ücretlerin artırılması neticesinde milletlerarası cevap kuponunun asgari satış bedeli de 32 altın frank santiminden 40 altın frank santimine yükselmiştir.

13. Posta kolilerinin esas ücretleri % 100 artırılmıştır. Buna mukabil bu ücretlere yapılabilecek zam nisbeti % 100 den % 50 ye indirilmiştir. Koli transit ücreti de % 25 nisbetinde çoğaltılmıştır. Bundan başka kolilerden alınan gümrükleme ücreti 80 altın frank santiminden 1 altın franga ve kolilerin ikametgâhta teslim ücreti de 40 altın frank santimden 60 altın frank santimine yükseltilmiştir.

14. Değerli mektup ve kutulardan alınmakta olan değerlendirme ücreti, değerin her 300 frangı yerine her 200 frangı üzerinden alınır.

15. Mektup postası maddelerinin gümrük muayenesine arz olunanlarından alınmakta olan gümrükleme ücretinin ancak Gümrük Resmi tahakkuk ettirilen maddeler için alınması esası kabul edilmiştir.

16. Havadan gönderilen mektup ve kartlardan başka maddelerin ve posta kolilerinin havadan taşıma ücretleri ton kilometre başına 1,25 altın franktan 1 altın franka indirilmiştir. Bu suretle bu nevi müraselâtın hava munzam ücretlerinden % 20 nispetinde bir indirme hâsıl olmaktadır.

17. Servislerine yanlışlıkla gelen kolileri tekrar sevk eden memleketlerin bu hizmetlerinden dolayı bir ücret hissesi almaları esası kabul edilmiştir.

Yukarda gösterilen ilâve ve değişikliklerden başka ilişik listede adları yazılı senetlerde posta işletmesini ilgilendiren bâzı değişiklikler daha yapılmış ise de bunlar tatbikata mütaallik teknik kayıtlardan ibaret olduklarından bunların birer birer açıklamasında fayda görülmemiştir.

Ottawa Posta Kongresi kararlarının Dünya Posta Sözleşmesinin 84 ncü maddesi gereğince 1 Nisan 1959 tarihinde uygulanması gerekmektedir.

Dünya Posta Birliği kurucularından olan memleketimizin milletlerarası posta münasebetlerini devamı ettirebilmesi için ilişik listede yazılı Ottawa Dünya Posta Kongresi kararlarının tasdik edilmesi icabettiğinden 6467 sayı ve 14 . 2 . 1955 tarihli Kanunla tasdik edilmiş olup halen yürürlükte bulunan Brüksel Dünya Posta Kongresi mukarreratına nazaran daha mükemmel bir şekil almış olan ilişik senetlerin tasdiki uygun olacaktır.

Güvenlik Komisyonu raporu

T. C.
Millî Birlik Komitesi
Güvenlik Komisyonu
Esas No. 1/152
Karar No. 86

31 . 12 . 1960

Yüksek Başkanlığa

Ottawa'da toplanmış olan 14 ncü Dünya Posta Kongresi kararlarını havi senetlerin tasdikına dair olan kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüşüldü :

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmeler esnasında, ilgili temsilcilerin vermiş oldukları izahat ve gerekçede açıklanan sebepler nazarı dikkate alınarak, tasarının 1 ve 2 nci maddeleri aynen, 3 ncü maddesi ise kelime değişikliğiyle kabul edilmesi, komisyonumuzca da uygun mütalâa edilmiştir.

Millî Birlik Komitesi Genel Kuruluna arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Güvenlik Komisyonu Başkanı	Başkanvekili	Bu Rapor Sözcüsü	Üye
Madanoğlu Cemal	*Yurdakuler Muzaffer*	*Kaplan Kadri*	*Ulay Sıtkı*
	Üye	Üye	Üye
	Tunçkanat Haydar	*Köksal Osman*	*Özgür Selâhattin*

HÜKÜMETİN TEKLİFİ	GÜVENLİK KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ
Ottawa'da toplanmış olan 14 ncü Dünya Posta Kongresi kararlarını havi senetlerin tasdikına dair kanun tasarısı	**Ottawa'da toplanmış olan 14 ncü Dünya Posta Kongresi kararlarını havi senetlerin tasdikına dair kanun tasarısı**
MADDE 1. — 14 Ağustos 1957 tarihinde Ottawa'da toplanmış olan On Dördüncü Dünya Posta Kongresi kararlarını havi ve ilişik listede adları yazılı dokuz parçadan ibaret senetlerin içinde yazılı hükümler tasdik edilmiştir.	MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Ulaştırma Bakanı yürütür.

6 . 12 . 1960

Devlet Başkanı ve Başbakan *C. Gürsel*	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı *F. Özdilek*
Devlet Bakanı *H. Mumcuoğlu*	Devlet Bakanı *N. Zeytinoğlu*
Adalet Bakanı *Â. Artus*	Millî Savunma Bakanı *H. Ataman*
İçişleri Bakanı *M. İ. Kızıloğlu*	Dışişleri Bakanı ve Bas. - Y. ve Turz. B. V. *S. Sarper*
Maliye Bakanı *E. Alican*	Millî Eğitim Bakanı *B. Tunçel*
Bayındırlık Bakanı ve Sanayi B. V. *M. Gökdoğan*	Ticaret Bakanı *M. Baydur*
Sa. ve So. Y. Bakanı *R. Üner*	Güm. ve Tekel Bakanı *F. Aşkın*
Tarım Bakanı *O. Tosun*	Ulaştırma Bakanı *S. Ulay*
Çalışma Bakanı *R. Beşerler*	Sanayi Bakanı ———
Ba. - Ya. ve Tuz. Bakanı ———	İmar ve İskân Bakanı *F. Yavuz*

MADDE 3. — Bu kanunu Ulaştırma Bakanı yürütür.

LİSTE

1. — Dünya Posta Sözleşmesi (Son Protokolü, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı ile Dünya Posta Birliği arasında anlaşmalar, İcra Nizamnamesi, Hava postasına dair hükümler, Hava postasına dair hükümlerin son Protokolü bir arada olarak);

2. — Değer konulmuş mektuplara ve kutulara dair Uzlaşma (Son protokolü ve İcra Nizamnamesi bir arada olarak);

3. — Posta kolilerine dair Uzlaşma (Son Protokulü ve İcra Nizamnamesi bir arada olarak);

4. — Posta havalelerine ve seyahat posta bonolarına dair Uzlaşma (İcra Nizamnamesi bir arada olarak);

5. — Posta ile hesaptan hesaba aktarma yapılmasına dair Uzlaşma (İcra Nizamnamesi bir arada olarak);

6. — Ödeme şartlı posta maddelerine dair Uzlaşma (İcra Nizamnamesi bir arada olarak);

7. — Alacak tahsiline dair Uzlaşma (İcra Nizamnamesi bir arada olarak);

8. — Milletlerarası Biriktirme servisine dair Uzlaşma (İcra Nizamnamesi bir arada olarak);

9. — Gazetelere ve mevkut yazılara abone kaydına dair Uzlaşma (İcra Nizamnamesi bir arada olarak).

Dumlupınar Zafer Âbidesinin inşası hakkındaki kanun tasarısı

MADDE 1. — Dumlupınar Zafer Âbidesi ile müze ve tesislerinin 2490 sayılı Arttırma ve eksiltme Kanunu hükümleri dışında 2,5 milyon liraya kadar gelecek senelere sâri taahhüt icrasına Millî Savunma Bakanı yetkilidir.

MADDE 2. — Birinci madde mucibince girişilecek taahhütlerin karşılığı için her yıl Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde açılacak hususi bir fasla 500 000 liradan aşağı olmamak üzere tahsisat konulur.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Maliye ve Millî Savunma Bakanları yürütür.

GEREKÇE

İstiklâl Savaşımızın büyük taarruz olarak vasıflandırdığımız (Afyon - Dumlupınar) Muharebesinin başlangıcını teşkil eden Kocatepe'de ve son safhası olan Başkumandan Meydan Muharebesi ile katî netice alınan ve nihayet vatanımızı düşman istilâsından kurtaran askerî hareketlerin tarihî hâtıralariyle meşbu bulunan Zafertepe'deki anıtlar, o günün mâna ve ruhunu ifadeden çok mahrumdurlar.

Afyon - Dumlupınar Meydan Muharebesinin neticesinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ilk Reisicumhuru Başkumandan Mustafa Kemal (Harb, Muharebe, nihayet Meydan Muharebesi yalnız karşı karşıya gelen iki ordunun çarpışması değildir, milletlerin çarpışmasıdır) dediği ölüm - kalım savaşı işte bu iki noktada başlamış ve sona ermiştir.

Otuz sekiz yıl önce, 26 Ağustos 1922 sabahı Kocatepe sırtlarından Başkumandan Gazi Mustafa Kemal, taarruz emrini vererek ilk olarak Afyon'u düşmandan kurtarıyor. 30 Ağustos günü, Başkumandan Dumlupınar istikametinde Çalköy'e geldiği zaman, bugün Zafertepe denilen sırttaki kayalıktan çevirme hareketine girişiyor ve ordumuz düşmanı imha ediyor. Bu suretle, üç yıl dört ay süren düşman işgali 9 Eylûl 1922 günü İzmir'de sona eriyor ve ordumuz Ege kıyılarına zaferle ulaşıyor.

Bugün bu büyük taarruzun cereyan ettiği sahalara memleketin her tarafından gelerek törenlere iştirak edenler hatırlarlar. Afyon şehri, bu törene katılacakları bir iki gün evvel misafir eder. Dumlupınar - Çalköyü'nün Zafertepe'sinde askerî, sivil mümessiller, halk ve bütün civar köylüler akın akın bu muharebe meydanında, şehit ve gazilerimizi anmak için toplanırlar. Ağaçsız, susuz tepede, kitâbesiz, kabartmasız, mermer merdivenli bir kaide üzerinde bronz bayrak tutan bir el vardır. Fakat, bu âbidenin mütevazi görünüşü, bugünkü Türkiye Cumhuriyeti Devletinin temeli olduğunu, hemen hiç ifade etmez. Çünkü, ne hacmı, ne uzaktan görünüşü ve hele hiçbir yazı ve kabartması olmamasından üzüntü duyulur.

30 Ağustos Zafer Bayramını bu muharebe yerinde kutlamak, Cumhuriyet devrimizin ananevi bayramlarından biri haline gelmiştir. İşte bunun için, bu törenlere lâyık anıt ve müzelerimizin kurulması ve geliştirilmesi millî vazifelerimiz cümlesinden bulunmaktadır.

Afyon'da teşekkül eden (Zafer Âbidesini Güzelleştirme ve Yaşatma Derneği) ile müştereken yapılan çalışmalar neticesinde teşebbüs edilen, başarılması istenilen ve kısmen yapılmış olan işler şunlardır :

1. Büyük taarruzdan sonra Başkumandanlığa karargâh olan ve Başkumandanın kararlar verdiği Afyon'daki binada bir İstiklâl Savaşı Müzesi kurmak,
2. Zafertepe'de büyük bir âbide inşa etmek,
3. Zafertepe yamacında, 30 Ağustos yıl dönümlerinde geçit resmi yapılan yerde sabit tribün ve lüzumlu olan müştemilâtı yaptırmak,
4. Zafertepe'de, bu harbe ait eşyaların konulabileceği bir müze ve sanat değeri olan hâtıra eserlerin teşhiri için bir yer hazırlamak,
5. Âbide civarının ağaçlandırılmasını sağlamak ve muhtelif yerlere su getirmek,

6. Dumlupınar köyüne bir âbide diktirmek ve hâtıralar koleksiyonu toplamak,
7. Meydan muharebesinin cereyan ettiği yerlere anıt - hâtıra taşlarının diktirilmesi,
8. Afyondan Zafertepe'ye en kısa bir yolla gidilmesini temin etmek,
9. Kocatepe'ye Başkumandan Mustafa Kemalin, tefekküre vardığı anı gösterir bir heykelinin dikilmesi,

Zafertepe'de dikilecek âbide ile Kocatepe'ye dikilecek heykel hariç diğer bütün işler ele alınarak mühim bir kısmı ikmal edilmiş bulunmaktadır.

Afyon'un Dumlupınar'a en kısa yoldan bağlıyan karayolu ikmal edilmiş ve 6,5 kilometre mesafeden Zafertepe'ye kadar su getirilmiştir. Yapılan amenajman haritasına göre ağaçlandırma çok yerinde olacaktır. Afyon'da tesis edilecek İstiklâl Savaşı Müzasine konacak askerî eşya, silâhlar, muharebe sahasını gösteren haritalar ve yazılı vesikalar ile diğer lüzumlu haritalar toplanarak Afyon'a gönderilmiştir. Bu suretle, 1922 yılındaki Türk tarihinin hâtıralariyle bu müzede başbaşa kalınarak o günleri yaşamak mümkün olabilecektir. Yalnız bu yıl dönümlerinde değil, yılın her gününde Afyon'a gidenler bu müzede bilgi edinmek için fırsat bulacaklardır. İzmir'e doğru Dumlupınar'a gidecek olanlar, Başkumandanın 31 Ağustos 1922 de geceledeği yeri ziyaret edebileceklerdir. Bu köyde damının üstünde çadır kurulan ve muzaffer ordumuza karargâh olan yeri tarihî bir anıtla değerlendirmek ne kadar yerinde yapılmış bir iş olacaktır. Ve ayrıca, yıl dönümlerinde Zafertepe'de toplanan halk, muhteşem abideyi ve müzesini ziyaret ederken, millî tarihimizin olaylarına değer vermenin maddi delillerini görecekleridir.

Bütün bunların mihrak yeri ise Zafertepe ile çalköyüdür. Bugün bu yerde ne bir şehir içi ve ne de bir uğrak yeridir. Fakat, yukarda belirttiğimiz projeler tahakkuk ettiği zaman 38 senedir anane haline gelmiş 30 Ağustos Zafer bayramları, daha mânalı bir şekil alacak ve medenî tesislerle büyük anıtın etrafında millî bir gurur ile toplanılacaktır. O günleri tarih kitaplarımızda okuyanlarımız, müzesinde eserleri görme fırsatını elde edecek ve anıtında şehit ve gazilerimizi minnet hisleriyle taziz edeceklerdir.

İşte bu sebepledir ki, bütün milletçe inşasını arzuladığımız (Dumlupınar Zafer Âbidesi) nin hazırlanan ve Millî Savunma Bakanlığında mevcut bulunan plân ve projelerine göre inşasının millî bir vazife ve ödenmesi lâzımgelen mukaddes bir borç olduğu kanaatindeyim.

Bu itibarla, malî portesi iki buçuk milyon liraya baliğ olan bu âbide ve tesislerinin bir an evvel inşalarını temin maksadiyle ilişikte sunulan kanun tasarısı hazırlanmıştır.

İktisat Komisyonu raporu

Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

Kuytak Fikret'in, Dumlupınar Zafer Âbidesinin inşası ve civarının tanzimi hakkındaki kanun teklifi komisyonumuza havale edilmiş olmakla tetkik ve müzakere edildi.

Kanun teklifi, İstiklâl Savaşımızın Büyük Taarruz olarak vasıflandırılan ve Başkumandanlık Meydan Muharebesinin idare edildiği Zafertepe'ye bir âbide dikilmesini ve lüzumlu tesislerinin inşası ile civarının tanzim ve ağaçlandırılmasını istihdaf etmektedir.

Teklifin sevkini mucip sebepler gerekçede mufassalan arz ve izah edilmiş ve komisyonumuzca da yerinde görülmüş olmakla maddelerin müzakeresine geçilmiş ve maddeler teklif veçhile aynen kabul edilmiştir.

Millî Birlik Komitesinin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İktisat Komisyonu

Başkanı	Üye	Üye	Üye
Kuytak Fikret	*Aksoyoğlu Refet*	*Özkaya M. Şükran*	*Karavelioğlu Kâmil*

Üye ve Sözcü
Karaman Suphi

Âmme hükmi şahısları veya müesseseleri tarafından fiilen âmme hizmetlerine tahsis edilmiş gayrimenkuller hakkında Kanun

MADDE 1. — 6830 sayılı İstimlâk Kanununun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, kamulaştırma işlerine dayanmaksızın, kamulaştırma kanunlarının göz önünde tuttuğu maksatlara fiilen tahsis edilmiş olan gayrimenkuller ilgili âmme hükmi şahsı veya müessesesi adına tahsis tarihinde kamulaştırılmış sayılır.

MADDE 2. — Gayrimenkulde âmme hizmetinin mahiyet ve gayesine uygun şekilde tesisler veya inşaat vücuda getirilmiş olması bu kanunun uygulanması bakımından fiilen tahsistir.

MADDE 3. — Birinci maddede yazılı gayrimenkuller tapuda kayıtlı ise, kayıt sahipleri veya mirasçıları ancak fiilî tahsis tarihindeki rayiç üzerinden gayrimenkul bedelini istiyebilirler. Tapuda kayıtlı olmıyan gayrimenkuller hakkında fiilî tahsis tarihinden itibaren on sene geçmemiş ise o tarihte zilyedlikle iktisap şartları tahakkuk eden zilyedleri veya mirasçıları birinci fıkra hükmünden faydalanabilirler.

Her halde gayrimenkule müdahalenin meni ve tazminat dâvası dinlenmez.

MADDE 4. — Gayrimenkulün bedelini dâva hakkı bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki sene sonra düşer.

MADDE 5. — Gayrimenkulün bedeline ilişkin uyuşmazlıklar bu kanunda yazılı esaslar dairesinde ve bu esaslara aykırı olmıyan umumi hükümler gereğince hallolunur.

MADDE 6. — Kanunun yürürlüğe girmesinden önce açılmış ve kesin karara bağlanmamış dâvalar hakkında da bu kanun hükmü uygulanır. İlgilinin hakkı bu kanun gereğince bedele inhisar ettiği takdirde evvelce açılmış ayın ve tazminat dâvaları, mahkemece 3 ncü maddede yazılı esaslar dairesinde bedel dâvası olarak görülüp hükme bağlanır.

MADDE 7. — Birinci madde uyarınca kamulaştırılmış sayılan gayrimenkuller esasen tapuda kayıtlı ise, ilgili âmme hükmi şahsı veya müessesesinin talebi üzerine Asliye Hukuk Hâkimliğinin karariyle kayıt sicilinden düşürülür veya ilgili idare adına tescil yapılır. Tapuda kaydı olmıyan gayrimenkuller tahsisin mahiyeti bakımından tescile tâbi ise, idare adına kayıt tesis olunur.

Hâkim evrak üzerinde ve lüzum gördüğü takdirde mahallinde inceleme yaparak karar verir.

Bu işlemler hare ve resme tâbi değildir.

Bu madde gereğince yapılan sicilden kayıt düşürme ve tescil işlemlerinin bu kanuna aykırılığından bahsile ilgililerin dâva hakları mahfuzdur.

MADDE 8. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Sosyal İşler Komisyonu raporu

T. C.
M. B. K.
Sosyal İşler Komisyonu
Esas No :
Karar No :

M. B. Komitesi Başkanlığına

Komisyonumuza havale olunan, «Âmme hükmi şahısları veya müesseseleri tarafından fiilen âmme hizmetlerine tahsis edilmiş gayrimenkuller hakkında» ki kanun teklifi tetkik olundukta;

Teklif esas itibariyle iki fikir etrafında toplanabilir. Bu kanun yürürlüğe girmeden önce âmme hizmetlerine fiilen tahsis edilmiş olan gayrimenkuller hakkında, tahsis edildikleri tarihten itibaren 20 sene geçtikten sonra istimlâk edilmediği veya istimlâk muamelelerinin usulüne tevfikan cereyan etmediği veya bedelinin ödenmediği gibi sebeplerle âmme hükmi şahısları veya müesseseleri aleyhine men'i müdahale, bedel veya tazminat dâvası açılmıyacak; sanîyen bahsi geçen âmme hükmi şahıslarının veya müesseselerinin müracaatı üzerine o yerin yüksek dereceli hâkiminin emriyle sicil kaydı terkin ve âmme hükmi şahıs veya müessesesi adına tescil olunacaklardır.

Komisyonumuz bu kanunu, gerekçesini etraflı olarak inceleyip müzakere konusu yapmış ve aşağıdaki neticelere varmıştır:

1. — Bahse konu kanun teklifi gerek halen yürürlükte olan, gerek yakın tarihte yürürlüğe konacağı tahmin edilebilen Anayasa rejimimize uymamaktadır. Kanun Türk hukuku tarafından zaten düşünülmüş ve tanzim edilmiş bir sisteme -istimlâk sistemine- aykırıdır. Halen mevcut bu sistem kanunun temas ettiği hâdiseye uygun hüküm vaz'etmeseydi kanun teklifinin -bir tek sahada da olsa- bir boşluğu doldurduğu söylenebilirdi. Halbuki durum böyle değildir. Âmme hizmetlerinin ifası için gayrimenkule ihtiyaç hâsıl olduğu takdirde 6830 sayılı İstimlâk Kanunu mucibince o gayrimenkulün istimlâki mümkündür. Hattâ mevcut istimlâk mevzuatımız acele hallerde tatbik edilecek usulü de tesbit etmiştir: Tezyidi bedel dâvalarının sonu beklenilmeden takdir olunan para, millî bir bankaya yatırıldığı takdirde banka makbuzu mahkemeye ibraz edilmek suretiyle bir tescil dâvası açılması ve mahkemenin vereceği kararla acele olarak istimlâk edilmiş bulunan gayrimenkulün tescili mümkündür. Bu bakımdan da yukarda adı zikredilmiş olan kanun teklifine halen ihtiyaç hissedilmektedir.

2. — Kanun teklifinin metnine göre bunun tatbik sahası sadece tapu kaydı bulunan gayrimenkullere inhisar edecektir. Medeni Kanunumuzun sistemine göre ise tapuya kayıtlı olan gayrimenkullerde iktisabi müruruzaman ancak tapu sicili içinde yani bu sicile yapılmış yolsuz bir tescile müsteniden hak sahibi olan kimse lehine cereyan eder. Bu bakımdan kanun teklifinin getirdiği sistem medeni hukukun esaslarını tamamen ihlâl edecektir.

3. — Diğer taraftan Medeni Kanunumuzun 639 ncu maddesinde yazılı şartların tahakkuku halinde gayrimenkulü malik sıfatiyle elinde bulunduran kimsenin fevkalâde müruruzamandan bahsile dâva açıp o gayrimenkulü iktisabedebileceği malûmdur. Bu durum karşısında tatbikatta hakların çatışacağı da önüne geçilmez bir hâdise olacaktır. Kaldı ki Medeni Kanunun 639 ncu maddesinin 11 nci fıkrasının âmme hükmi şahıslarına -bahsi geçen kanun teklifinin getirdiği yolda da olsa- tatbik edilemiyeceği tarafımızdan mütalâa edilmiştir.

4. — Medeni Kanunumuz 633 ve 641 nci maddelerinde mülkiyetin intikal sebeplerini sarih şekilde gösterilmiş ve bunu bir sisteme bağlamıştır. Bahse konu kanun teklifi bu sistemi ehemmiyetli şekilde ihlâl etmekte ve bu ihlâl bir defaya mahsus kalsa bile esasen yeteri gibi tanzim edilememiş olan gayrimenkul intikalinin tatbikatını ve bu sahada mevcut itimadı tamamen sarsacak mahiyettedir.

5. — İstimlâk Kanununun hükümlerine rağmen yeni bir kanunla ferdin mülkiyet hakkını ve dâva açmasını büsbütün tahdidetmek demokrasi prensiplerine uygun düşmiyecektir. Sevk edilen kanun teklifi âmme hizmetlerine fiilen tahsis edilmiş olan gayrimenkullerin sahipleri tarafından geri alınmamasını sağlamak gayesiyle yapılmıştır. Bu husus ise mer'i istimlâk mevzuatiyle elde edilebilir.

Kaldı ki, kanunun birinci maddesinde sayılan «istimlâk edilmediği veya istimlâk muamelelerinin usulüne tevfikan cereyan etmediği veya bedelinin ödenmediği gibi sebeplerle âmme hükmi şahısları veya müesseseleri aleyhine dâva açılmaz» hükmü ferdin dâva hakkını selbetmektedir. Bu antidemokratik bir hükümdür. Bu çeşit bir iddia mevcut ise veya âmme hükmi şahsı veya müessesesi hakikaten istimlâk etmeden veya bedelini ödemeden mülkiyet hakkına tecavüz etmişse ferde bir dâva hakkının tanınması zaruridir. Âmme hükmi şahısları veya müesseseleri tıpkı hakiki şahıslar gibi kanunlara ve onların koymuş olduğu umumi hükümlere tâbidir. Rüçhanlı bir rejimleri olmamalıdır. Her istediği gayrimenkulü istimlâk hakkı tanınan âmme hükmi şahısları ve müesseselerine, istimlâk etmeden veya usulüne tevfikan istimlâk muamelesini tekâmül ettirmeden yahut bedelini ödemeden bir gayrimenkule tasarruf hakkını tanımak ferdin bütün hukukunu ihlâl etmek olur ki, komisyonumuz bunu terviç etmemiştir. Bilhassa istimlâk sahasında yakın tarihte Devlet ve âmme hukuku hükmi şahısları tarafından yapılan keyfî muamelelerin çokluğu karşısında milletin bu sahada çok hassas olduğu da gözden uzak tutulmamalıdır.

6. Yukarda bahsi geçen kanun teklifi karşısında İstimlâk Kanununun tatbik sahası da son derece daralacak ve hattâ yer yer hiç kalmıyacaktır.

7. Kanun teklifi müktesep hakları da ihlâl etmektedir. Kanunun bu ihlâli bilhassa makabline teşmili ifade eden hükümlerindendir. Bu da hukukumuzun umumi sistemine muhaliftir.

8. Kanun teklifinin ilk maddesinde âmme hizmetlerine «tahsis edilme» den bahsedilmektedir. Bu tahsisin ne şekilde yapılacağı, umumi hukuk prensiplerine tâbi olmıyacağı da tasarının 3 ncü maddesinde şu şekilde ifadesini bulmuştur: «Gayrimenkulde âmme hizmetleri mahiyet ve gayesine uygun şekilde tesisat veya inşaat vücuda getirilmiş olması bu kanunun tatbiki bakımından fiilen tahsis sayılır». Bu hali ile hukuken bir tahsisten bahsetmek bile mümkün değildir. Bu maddede de, kanunun tümü gibi, umumi hukuk prensiblerine aykırı bulunmuştur.

Komisyonumuz bu kanun ile karşılanmak istenen ihtiyacın umumi hükümler dâhilinde, ve memleketimizde hukuka karşı itimadı artıracak şekilde İstimlâk Kanunu hükümleri ile karşılanmasını uygun gördüğünden teklifin reddini mütalâa etmiştir.

Bayındırlık ve İmar Komisyonuna gönderilmek üzere Başkanlığa arz olunur.

Sosyal İşler Ko. Başkanı	Üye	Üye	Üye
Küçük Sami	*Gürsoytrak Suphi*	*Özgüneş Mehmet*	*Yıldız Ahmet*

Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığına

1. «Sâbık iktidar mensupları ile 27 Mayıs İnkılâbı aleyhine hareket edenlerin nezarete alındıkları tarihten itibaren bütün safahat ve muhakemeleri sebebiyle yapılacak masraflar hakkında kanun teklifinin» başlığı daha ziyade vuzuh temin etmek üzere şu şekilde değiştirilmiştir. «1 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ve 6, 52 ve 62 sayılı kanunlar gereğince nezaret altına alınan ve yargılananların muhafaza ve yargılanmaları dolayısiyle yapılacak masraflar hakkında kanun teklifi».

1 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi Yüksek Adalet Divanı taarfından yargılanacak olan şahısları tesbit etmektedir. 6 ve 52 sayılı kanunlar İnkılâbın korunması ve 62 sayılı Kanun da İnkılâp mahkemeleri hakkındadır.

2. Başlıktaki değişikliğe mütenazır bir tadil de birinci maddede yapılmıştır,

Bundan başka konulacak tahsisat miktarının belirtilmesi bütçe tekniği ve tahsisat miktarının yasama organının tasdikından geçmesi lüzumu bakımından zaruri bulunmuştur.

3. Kanunu makabline teşmil eden geçici madde yürürlük maddesi ile birleştirilmiş ve 53 sayılı Kanununun 3 ncü maddesinde olduğu gibi, bu kanunun da 27 .5 . 1960 da yürürlüğe gireceği belirtilmiştir.

4. Gerekçenin başlığı değiştirilmek suretiyle aynen muhafazası uygun görülmüştür.

Saygılarımızla.

Başkan	Üye
Prof. Dr. Necip Bilge	*Doç. Halûk Tandoğan*

SOSYAL İŞLER KOMİSYONU DEĞİŞTİRİŞİ

1 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ve 6, 52 ve 62 sayılı kanunlar gereğince nezaret altına alınan ve yargılananların muhafaza ve yargılanmaları dolayısiyle yapılacak masraflar hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 1 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ve 6, 52 ve 62 sayılı kanunlar gereğince nezaret altına alınan ve yargılananların nezaret altında bulunmaları ve yargılanmaları dolayısiyle girişilen masraflarda mevcut ve mer'i kanunlar hükümlerine göre mahsubu yapılamıyan kısmın karşılanması için Başbakanlık bütçesinde açılacak özel bir fasla (.....) lira tahsisat konulmuştur.

Bu tahsisattan ne gibi masrafların karşılanabileceği Adliye, Millî Savunma, İçişleri ve Maliye bakanlıklarının müşterek teklifleri ile Başbakanlıkça tesbit olunur.

MADDE 2. — Bu kanun 27 . 5 . 1960 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Sabık iktidar mensuplariyle, 27 Mayıs İnkılâbı aleyhine hareket edenlerin nezarete alındıkları tarihten itibaren bütün safahat ve muhakemeleri sebebiyle yapılacak masraflar hakkındaki Kanuna ait gerekçe

1. 27 Mayıs 1960 tarihinde yapılmış olan İnkılâp dolayısiyle sabık iktidar mensuplarının ve bu inkılâp aleyhinde faaliyetlerde bulunarak nezaret altına alınmış olanların nezaret ve muhakemeleri sebebiyle emniyet, muhafaza, iskân, iaşe, nakil ve ilh... konularda özellikler ihtiva eden vasıf ve mahiyette masrafların yapılmasına zaruret hâsıl olmuş ve devam etmektedir.

2. Bunların nezaret ve muhakemeleri hususu ve sebebinden doğan bu masraflar mevcut ve mer'i kanunlar gereğince ittihaz edilmekte ise de keyfiyetin özelliği bütçeye aks ve bu surette mütalâa edilmesi halinde :

a) Bugüne kadar bu faaliyetlerden yürürlükteki kanunlarla bağdaşan hususatın gayrı masraflar Başbakanlık tahsisatından karşılanmıştır. Bu tatbikat ise; ancak fevkalâdeliğin icabı olabilmektedir. Hâl; normal usul ve muayyen bir prensip ve mesnede raptedilerek temin ve tedviri icabettirmektedir.

b) Yürürlükteki mevzuat ve usullerle bağdaşması itibariyle ona göre ittihaz edilen faaliyetlerin masrafları her ne kadar mevzuatın muktazi kıldığı şekle muvafık ise de bu intıbak bütçenin tatbikatı ve masrafın mâtufu olmak gereken maksat ve ruhu kapsamamaktadır. Meselâ; Millî Savunma Bakanlığınca 1 nci maddede kayıtlı sebep dolayısiyle iltizam olunan masraflar Millî Savunma hizmetine mâtuf ve o maksadın ifa ve icrasına mütedair olmak mevkiindedir. Halbuki adı geçen Bakanlığın bu sebeple yaptığı faaliyetlerin masrafı kendi bütçesi aleyhine bir vaziyettedir.

3. Birinci maddedeki sebepler ve ikinci maddenin gerek (a), gerek (b) fıkralarında yazılı hususların temini keyfiyeti Adalet, Millî Savunma, İçişleri ve Maliye Bakanlıklarını alâkadar etmesi itibariyle Başbakanlık bütçesinde bu hususa dair özel bir fasıl ihdasını zaruri kılmaktadır.

4. Böylece ve bu suretle ne gibi masrafların bu fasıldan karşılanacağının alâkalı Bakanlıkların müşterek teklifleriyle Başbakanlıkça tesbiti de iktiza olmaktadır; zira sözü edilen faaliyetlerin normal nezaret, mevkufiyet, muhakeme ve muhafaza statülerini aşan bir hâl ve vasfı olduğu bu itibarla da hizmetlerin ve bu hizmetlerde görevli personelin normal ahvale göre olan vaziyetlerden farklı durumları doğmakta çeşitli personelin bu etkiler muvacehesindeki hukuklarının ve özlük haklarının tâyin ve tesbiti bahis konusu açıklamayı yani bir talimatnameyi lüzumlu kılmaktadır. Bu sebeple müşterek tekliflere müsteniden Başbakanlıkça konunun şekle raptı icabeder.

5. Bu kanunun kabulü ile yapılan masraflar hakiki sebep ve maksadın intıbak edecek şimdiye kadar yapılmış masraflar bu kanuni sebebe müsteniden aktarma suretiyle mevzu ve mâtuf bulunduğu maksat ve hizmete iade olunacaktır. Arz ve teklif ederim.

Sabık iktidar mensuplariyle 27 Mayıs İnkılâbı aleyhine hareket edenlerin nezarete alındıkları tarihten itibaren bütün sefahat ve muhakemeleri sebebiyle yapılacak masraflar hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — Sabık İktidar mensuplariyle 27 Mayıs İnkılâbı ve onun devam ve beka faaliyetleri aleyhine hareketlerinden ötürü nezaret altına alınanların nezaret altına alındıkları tarihten itibaren bütün safahatları ve muhakemeleri sebebiyle yapılan masraflardan mevcut ve mer'i kanunlar hükümlerine göre mahsubu yapılamıyan masrafların karşılanması için Başkanlık Bütçesinde açılacak özel bir fasla lüzumlu tahsisat Maliye Bakanlığınca konur.

Bu tahsisattan ne gibi masrafların karşılanabileceği Adliye, Millî Savunma, İçişleri ve Maliye bakanlıklarının müşterek teklifleriyle Başbakanlıkça tesbit olunur.

GEÇİCİ MADDE — 27 Mayıs 1960 tarihinden itibaren 1 nci maddede belirtilen sebeplerle yapılan masraflar hakkında aynı hüküm uygulanır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

T. C. Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

Sabık iktidar mensuplariyle 27 Mayıs İhtilâli aleyhine hareket edenlerin nezarete alındıkları tarihten itibaren bütün safahat ve muhakeme sebepleriyle yapılacak masraflar hakkında Ataklı Mucip ve Karavelioğlu Kâmil tarafından teklif edilip Sosyal İşler Komisyonu raporu ile birlikte komisyonumuza havale edilen kanun teklifi tetkik ve müzakere edildi:

Teklif, 1 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ve 6, 52 ve 62 sayılı kanunlar gereğince nezaret altına alınan ve yargılananların muhafaza ve yargılanmaları dolayısiyle yapılacak masraflar karşılığı 180 000 liranın fevkalâde tahsisat olarak Başbakanlık bütçesine konmasını istihdaf etmektedir.

Komisyonumuz Sosyal İşler Komisyonu raporunu müzakereye esas ittihaz etmiş ve fevkalâde tahsisat talebi teklifini karşılığını bulmak suretiyle bir münakale vaziyetine ifrağ etmek suretiyle ve diğer maddeleri aynen kabul etmiştir.

Millî Birlik Komitesine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İktisat Komisyonu Başkanı	Üye	Üye	Üye
Kuytak Fikret	*Aksoyoğlu Refet*	*Karaman Suphi*	*Karavelioğlu Kâmil*

Üye
Özkaya Mehmet Şükran

1 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ve 6, 52 ve 62 sayılı kanunlar gereğince nezaret altına alınan ve yargılananların muhafaza ve yargılanmaları dolayısiyle yapılacak masraflar hakkında Kanun

MADDE 1. — 1 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ve 6, 52 ve 62 sayılı kanunlar gereğince nezaret altına alınan ve yargılananların nezaret altında bulunmaları ve yargılanmaları dolayısiyle girişilen masraflar mevcut ve mer'i kanunlar hükümlerine göre mahsubu yapılamıyan kısmın karşılanması için Başbakanlık Bütçesinde açılacak özel bir fasla 1960 malî yılı Nafıa Vekâleti (A/2) işaretli cetvelin (776 Demiryolları yapım masrafları) faslının 40 ncı (İstikşaf, etüt, aplikasyon, proje ihzarı, istimlâk ve diğer masraflar) maddesinden 180 000 lira tenzil edilerek aktarılmıştır.

Bu tahsisattan ne gibi masrafların karşılanabileceği Adliye, Millî Savunma, İçişleri ve Maliye bakanlıklarının müşterek teklifleriyle Başbakanlıkça tesbit olunur.

MADDE 2. — Bu kanun 27.5.1960 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

T. C.
Millî Birlik Komitesi
İktisat Komisyonu
Esas No : 1/147
Karar No : 155

5 . 1 . 1961

Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

Yatırımlar Finansman Sandığı hakkında hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Millî Birlik Komitesine arzı kararlaştırılıp Başbakanlığın 12.12.1960 tarihli ve 71-1334/3125 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun tasarısı komisyonumuza havale edilmiş olmakla tetkik ve müzakere edildi.

Tasarının sevkini mucip sebepler gerekçesinde tafsilen arz ve izah ve komisyonumuzca da uygun mütalâa edilmiş olmakla maddelerin müzakeresine geçilmiş ve maddelerde gerekli değişiklikler yapılmak ve maddeler yeniden tanzim edilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Komisyonumuzca tadilen ve yeniden tanzim edilmek suretiyle ihzar ve kabul olunan tasarı Millî Birlik Komitesinin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İktisat Komisyonu

Başkanı	Üye	Üye	Üye
Kuytak Fikret	*Aksoyoğlu Refet*	*Karavelioğlu Kâmil*	*Karaman Suphi*

Üye
Özkaya M. Şükran

1960 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında Kanun

MADDE 1. — 129 sayılı Kanunla 1960 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin Tarım Bakanlığı kısmının 427 nci (6893 sayılı Kanun gereğince verilecek prim ve para mükâfatı) faslından, Dışişleri Bakanlığı kısmının 459 ncu (Dış memleketlerde Türk kültür varlığını koruma ve tanıtma masrafları) faslına yapılmış olan (187 000) liralık aktarma iptal edilmiştir.

MADDE 2. — 1960 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerin ilişik cetvelde yazılı tertipleri arasında (2 231 034) liralık aktarma yapılmıştır.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Maliye Bakanı yürütür.

CETVEL

F.	M.	Tahsisatın nev'i	Tenzil	Zam
		(A/1)		
		Başbakanlık		
307		Harcırahlar		
	50	Ecnebi uzman ve hizmetlilerle bunlara yardımcı personelin harcırah ve başka masrafları	10 000	
401		Matbaa masrafları		
	20	İşçi gündelikleri		10 000
	30	Diğer işletme ve yönetim masrafları		15 000
		Fasıl yekûnu		25 000
		Adalet Bakanlığı		
419		Ceza ve tevkif evleri masrafları		
	10	Yiyecek masrafları	636 034	
421		Yüksek Soruşturma Kurulu ve Yüksek Adalet Divanı her türlü masrafları		700 000
422		Devrilen iktidar zamanında suç işliyen yüksek dereceli memurlar hakkında yapılacak soruşturmalar için kurulacak tahkik heyetlerinde çalışanlara verilecek yevmiye ve yolluklarla suçun açığa çıkarılması için yapılacak her türlü masraflar		400 000
505		Geçen ve eski yıllar karşılıksız borçları		636 034
		Jandarma Genel Komutanlığı		
305		Kira bedeli		120 000
409		Muayyenat		
	10	Tayinat	120 000	
		Dışişleri Bakanlığı		
307		Harcırahlar		
	10	Daimî vazife harcırahı		350 000
		Tarım Bakanlığı		
427		6893 sayılı Kanun gereğince verilecek prim ve para mükâfatı	187 000	
		A/1 yekûnu	**953 034**	**2 231 034**
		(A/2)		
		Başbakanlık		
711		Matbaada mevcut makina, alet ve malzeme onarımı	11 000	
751		Matbaa için alınacak makina, alet ve malzeme	4 000	
		Bayındırlık Bakanlığı		
776	40	Demiryolları yapım masrafları istikşaf, etüt, aplikasyon, proje ihzarı, istimlâk ve diğer masraflar	1 263 000	
		A/2 yekûnu	**1 278 000**	**2 231 034**
		A/1 ve A/2 yekûnu	**2 231 034**	**2 231 034**

42 sayılı Kanun gereğince emekliye ayrılan subaylardan isteklilerin öğretmenliğe alınması hakkındaki 125 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 42 sayılı Kanun gereğince emekliye ayrılan subaylardan isteklilerin öğretmenliğe alınması hakkındaki 125 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir :

EK MADDE — 42 sayılı Kanun hükümlerine göre emekliye ayrılmış Musiki Muallim Mektebi ile Devlet Konservatuvarı orta ve yüksek devre mezunları ve kendi teşkilâtlarına göre yetiştirilmiş bando subaylarının, Harb Okulu ve yüksek okul mezunu olma şartı aranmaksızın orta dereceli okullar ile Ankara ve İzmir Devlet Konservatuvarlarına 125 sayılı Kanun hükümlerine göre tâyinleri yapılabilir.

GEÇİCİ MADDE — 1nci maddede zikredilen emekli subaylardan, öğretmenliğe tâyin edilebilmeleri için, 125 sayılı Kanunun yayımı tarihinden itibaren müracaat etmiş olanlarla, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içerisinde müracaat edenlerin müracaatleri dikkate alınır. Bu sürenin bitiminden sonra müracaatler dikkate alınmaz.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Güvenlik ve İktisat Komisyonlarından müteşekkil Karma Komisyon raporu

T. C.
Millî Birlik Komitesi
Güvenlik ve İktisat Komisyonlarından
müteşekkil Karma Komisyon
Esas No.: 2/207

Yüksek Başkanlığa

Millî Birlik Komitesi Üyesi O'Kan Sezai'nin, 4273 sayılı Subay Terfi Kanununun 10 ncu maddesine bir fıkra ile bir geçici maddenin ilâvesine dair olan kanun teklifi, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle, Güvenlik ve İktisat komisyonlarından müteşekkil Karma Komisyonumuzda görüşüldü.

Gerekçede tafsilen izah edilen hususlarla, metinde derpiş olunan hükümler Komisyonumuzca da yerinde görülmüş ve kanun teklifi aynen kabul edilmiştir.

Millî Birlik Komitesi Genel Kuruluna arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ticaret ve İktisat Komisyonundan Müteşekkil Karma Komisyon Başkanı	Başkanvekili	Bu rapor sözcüsü	
Madanoğlu Cemal	*Yurdakuler Muzaffer*	*Kaplan Kadri*	
Üye	Üye	Üye	Üye
Ulay Sıtkı	*Tunçkanat Haydar*	*Kuytak Fikret*	*Özkaya M. Şükran*
Üye	Üye	Üye	Üye
Aksoyoğlu Refet	*Karaman Suphi*	*Köksal Osman*	*Özgür Selâhattin*

Üye
Karavelioğlu Kâmil

Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

Komisyonumuza havale olunan «O'Kan Sezai'nin 42 sayılı Kanun gereğince emekliye ayrılan subaylardan isteklilerin öğretmenliğe alınması hakkındaki 125 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun teklifi» tetkik ve müzakere olundu.

Yapılan incelemede teklif sahibinin gerekçesinde izah olunan hususlar komisyonumuzca da yerinde görülerek teklif aynen kabul edilmiştir.

Komitenin tasvibine arz olunmak üzere Başkanlığa saygı ile sunulur.

Sosyal İşler Komisyonu			
Başkanı	Üye	Üye	Üye
Küçük Sami	*Gürsoytrak Suphi*	*Özgüneş Mehmet*	*Yıldız Ahmet*

42 sayılı Kanun gereğince emekliye ayrılan subaylardan isteklilerin öğretmenliğe alınması hakkındaki 125 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 42 sayılı Kanun gereğince emekliye ayrılan subaylardan isteklilerin öğretmenliğe alınması hakkındaki 125 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir:

EK MADDE — 42 sayılı Kanun hükümlerine göre emekliye ayrılmış Musiki Muallim Mektebi ile Devlet Konservatuvarı orta ve yüksek devre mezunları ve kendi teşkilâtlarına göre yetiştirilmiş bando subaylarının, Harb Okulu ve yüksek okul mezunu olma şartı aranmaksızın orta dereceli okullar ile Ankara ve İzmir Devlet Konservatuvarlarına 125 sayılı Kanun hükümlerine göre tâyinleri yapılabilir.

GEÇİCİ MADDE — 1 nci maddede zikredilen emekli subaylardan öğretmenliğe tâyin edilebilmeleri için 125 sayılı Kanunun yayımı tarihinden itibaren müracaat etmiş olanlarla, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içerisinde müracaat edenlerin müracaatleri dikkate alınır. Bu sürenin bitiminden sonra müracaatler dikkate alınmaz.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

Başbakanlığın 22 . 10 . 1960 tarih ve 71-1297/2579 sayılı yazılarına bağlı olarak gelen ve Sosyal İşler Komisyonunca tetkik ve müzakere edilen Emekli sandıkları ile malûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunlarına tâbi hizmetlerin birleştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı ve gerekçesi incelendi.

Tasarı esasları itibariyle kabul edilmiş ancak aşağıda işaret edilen değişiklikler zaruri görülmüştür.

3. madde birleştirmenin prensibini tesis etmektedir. Fakat hüküm içinde geçen «... sigorta ve sandık kanunlarından her birine göre tahsis yapılmasına hak kazanabilecekleri tesbit edildiği takdirde...» ibaresinin kanunun maksadına aykırı muamelelere yol açabileceği düşünülmüştür. Bu sebeple ve vuzuhu teminen 3 ncü madde yeniden yazılmıştır.

Tasarının 6 ncı maddesinin son fıkrasında, hesaplanacak aylıkların unsurları sayılırken itibari hizmetler başa alınmıştır. Emeklilikte asıl olan fiilî hizmettir. İtibari hizmet ise tahsis sırasında ve uygulanacak nispetin tâyininde nazara alınan bir faktördür. Bu bakımdan gerekli değişiklik yapılmıştır.

Tasarıdaki 6 ncı madde, «T. C. Emekli Sandığına tâbi...» şeklinde başlamaktadır. Komisyonumuz bu ibareyi «T. C. Emekli Sandığı Kanununa tâbi ....» şeklinde değiştirmiştir.

8 nci madde, emeklilik keseneğinin ödenmesinden bahsetmek suretiyle T. C. Emekli Sandığına tâbi olanların hizmetlerini bir ay kısaltmaktadır. Zira, kanuna göre ilk defa işe girenlerin aylıklarının % 25 şi giriş keseneği olarak tevkif edilmekte ve o ay için emekli keseneği ödenmemektedir. Sözü geçen madde, işe girme gününü esas alacak şekilde değiştirilmiştir.

10 ncu madde komisyonumuzca noksan bulunmuştur. İncelenmesinden anlaşılacağı üzere mevzuubahis hüküm, hizmet süreleri birleştirilmiyecek olanları tesbit etmektedir. Halbuki, kanun tasarısı hizmetlerin birleştirilmesi prensibinden hareket eylemektedir. Binaenaleyh, Sandıklar kanularına tâbi hizmetlerden ayrılıp sigorta kanunlarına tâbi işlere girenlere keseneklerini geri vermemek lâzımdır. Bu maksatla 10 ncu maddenin başına bir fıkra eklenmiş ve istisnalar tasarıdaki şekliyle muhafaza olunmuştur.

Tasarının 15 nci maddesi esasa dair bir hükmü taşımakta ve 13 ncü madde ise istisnai muameleyi tanzim etmektedir. Bu itibarla, tasarının 15 nci maddesi komisyonumuzca, 13 ncü madde olarak tertip edilmiştir.

Geçici maddenin, Sosyal İşler Komisyonunca değiştirilen şekline tamamen iştirak olunmaktadır.

Millî Birlik Komitesine arz edilmek üzere Başkanlığa sunulur.

İktisat Komisyonu

Başkanı	Üye	Üye	Üye
Kuytak Fikret	*Aksoyoğlu Refet*	*Karavelioğlu Kâmil*	*Karaman Suphi*

Üye
Özkaya M. Şükran

İKTİSAT KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Emekli sandıkları ile mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunlarına tâbi hizmetlerin birleştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Sigorta kanunları ile muhtelif sandıklar kanunlarına tâbi çeşitli işlerde çalışmış olanların bu işlerde geçen hizmet süreleri toplandığında, kendilerinin veya ölümleri halinde hak sahibi kimselerinin sigorta sandıkları kanunlarının her birine göre tahsis yapılmasına hak kazandıkları tesbit edilirse sigortalılarla emekliliğe tâbi kimselerin hizmet süreleri birleştirilir.

MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 nci maddesi kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanun gereğince kurum ve sandıkları tarafından bağlanacak aylıklar, sigortalılarla emekliliğe tâbi hizmetlerin birleştirilen hizmet müddetleri toplamı üzerinden kendi kanunlarına göre hesaplanacak aylıkların sigorta ve sandık kanunlarından her birine tâbi işlerde geçen hizmet müddetleriyle mütenasip kısımları olarak ayrı ayrı tesbit olunur.

Sigorta Kanununa göre hesaplanacak aylıklar, sigortalı için ödenmiş bulunan sigorta primlerinin hesabına esas tutulan ortalama yıllık kazançlarına göre tâyin edilir. Ancak, Sandık kanunlarına tâbi işlerde geçen hizmetler, ortalama yıllık kazançların tesbitinde nazara alınmaz.

Sandıklarca kendi kanunlarına göre hesaplanacak aylıklar, 4 ncü maddeye göre bulunacak hizmet süresi ile itibari hizmet süresi toplamına ve alâkalı Sandık Kanununa tâbi hizmette elde olunan ve tahsise esas teşkil eden aylığa göre tâyin edilir.

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Bu kanuna tâbi sigortalılarla emekliliğe tâbi kimselerin ilk işlerine fiilen alındıkları tarih, sigorta ve Sandık kanunlarına göre ilk işe giriş tarihi olarak kabul edilir. Sandık kanunlarının giriş keseneğine dair hükümleri mahfuzdur.

MADDE 9. — T. C. Emekli Sandığı Kanununa tâbi bir vazifeye girmiş olup da, bu çazifede ilk defa emekli keseneği ödedikleri tarihteki yaşlarından bu kanun gereğince birleştirilecek eski hizmetlerinin indirilmesinden sonra kalan yaş sayısı (40) ı geçenler, bu sandıkça tevdiatçı sayılırlar. Bu kimseler hakkında T. C. Emekli Sandığı Kanununun tevdiatçılara mütedair hükümleri uygulanır.

MADDE 10. — Sandık kanunlarına tâbi hizmetlerden ayrıldıktan sonra bu kanunun birinci maddesinde yazılı işlerden birine girenlerin kesenekleri geri verilmez. Ancak :

a) Emekliliğe tâbi bir vazifeden ayrıldıktan sonra kesenek iadesinden faydalanmış olanlardan (1) nci maddede yazılı işlerden birine yeniden giren ve geri aldıkları kesenekleri, işe başladıkları tarihten itibaren en çok bir yıl içinde ve aldıkları tarihten itibaren hesaplanacak % 5 faizi ile birlikte, aldıkları sandığa ödemiyenlerin,

b) Emekliliğe tâbi vazifeden ayrıldıktan sonra keseneklerini geri almamış ve geri alma hakkı zaman aşımına uğramış olanlardan 1 nci maddede yazılı işlerden birine yeniden girip de zaman aşımına uğrıyan keseneklerin işe başladıkları tarihten itibaren bir yıl içinde ilgili sandığa ödemiyenlerin,

c) Hizmet müddetlerinin kâfi olmaması sebebiyle kesenek iadesine hak kazanamıyanlardan veya keseneklerini geri almamış ve bunları geri alma hakkı zaman aşımına uğramamış bulunanlardan 1 nci maddede yazılı işlerden birine girip de işe girdiklerini işe başladıkları tarihten itibaren bir yıl içinde, yazı ile, sandıklara bildirmiyenlerin,

ç) Sigorta ve Sandık kanunlarında derpiş olunan haklardan faydalanmış veya bu hakları kaybetmiş bulunanların,

mezkûr devrelere ait hizmet müddetleri, 4 ncü maddeye göre yapılacak birleştirmede nazara alınmaz.

MADDE 11. — Tasarının 11 nci maddesi kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Tasarının 12 nci maddesi kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Tasarının 15 nci maddesi, 13 ncü madde olarak tertibedilmiştir.

MADDE 14. — Tasarının 13 ncü maddesi, 14 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Tasarının 14 ncü maddesi 15 nci madde olarak kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Sosyal İşler Komisyonunun değiştirişi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Tasarının geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Tasarının 16 ncı maddesi kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Tasarının 17 nci maddesi kabul edilmiştir.

Emekli Sandıkları ile Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Kanunlarına tâbi hizmetlerin birleştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüb Sigortaları Kanunu ile muhtelif Emekli Sandıkları Kanunlarına tâbi işlerde veya sadece muhtelif Emekli Sandıkları Kanunlarının şümulüne giren vazifelerde çalışanların emeklilik, mâlûllük, ihtiyarlık ve ölümleri halinde sağlanacak hak ve menfaatler bu kanun hükümleri dairesinde tesbit olunur.

MADDE 2. — Bu kanunda geçen (Sigorta) tâbiri Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortalarını, (Kurum) tâbiri İşçi Sigortaları Kurumunu, (Sandık) tâbiri kanunla kurulmuş bulunan Emekli Sandıklarını, (Sigortalı) tâbiri Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Kanununa ve (Emekliliğe tâbi kimseler) tâbiri de Emekli Sandıkları Kanunlarına tâbi işlerde çalışanları ifade eder.

MADDE 3. — Sigorta kanunları ile muhtelif Emekli Sandıkları Kanunlarına tâbi çeşitli işlerde çalışmış olanların bu işlerde geçen hizmet süreleri toplandığında, kendilerinin veya ölümleri halinde hak sahibi kimselerinin sigorta veya sandıklar kanunlarının her birine göre tahsis yapılmasına hak kazandıkları tesbit edilirse sigortalılarla emekliliğe tâbi kimselerin hizmet süreleri birleştirilir.

MADDE 4. — 3 ncü maddeye göre tahsis yapılmasına hak kazananlara yapılacak tahsislerin mahiyet ve miktarının tesbitinde, sigortalılarla emekliliğe tâbi kimselerin sigorta ve sandık kanunlarına tâbi hizmet müddetlerinin toplamı esas tutulur. Bu hizmetler toplamına, emekliliğe tâbi kimselerin itibari hizmetleri ithal edilmez.

Ay üzerinden hesaplanan hizmet müddetlerinin güne tahvilinde her ay 30 gün, gün üzerinden hesaplanan hizmet müddetlerinin aya tahvilinde de her 30 gün bir ay addolunur.

MADDE 5. — Kurumca ve sandıklarca, 4 ncü maddeye göre hesaplanacak hizmet müddetleri toplamının kendi kanunlarına göre aylık bağlanmasını icabettirmesi halinde, alâkalılara aylık bağlanır. Hizmet müddetleri toplamının toptan ödemeyi gerektirmesi halinde de toptan ödeme yapılır.

MADDE 6. — Bu kanun gereğince kurum ve sandıklar tarafından bağlanacak aylıklar, sigortalılarla emekliliğe tâbi hizmetlerin birleştirilen hizmet müddetleri toplamı üzerinden kendi kanunlarına göre hesaplanacak aylıkların sigorta ve sandık kanunlarından her birine tâbi işlerde geçen hizmet müddetleriyle mütenasip kısımları olarak ayrı ayrı tesbit olunur.

Sigorta Kanununa göre hesaplanacak aylıklar, sigortalı için ödenmiş bulunan sigorta primlerinin hesabına esas tutulan ortalama yıllık kazançlarına göre tâyin edilir. Ancak, sandık kanunlarına tâbi işlerde geçen hizmetler, ortalama yıllık kazançların tesbitinde nazara alınmaz.

Sandıklarca kendi kanunlarına göre hesaplanacak aylıklar, 4 ncü maddeye göre bulunacak hizmet süresi ile itibari hizmet süresi toplamına ve alâkalı sandık kanununa tâbi hizmette elde olunan ve tahsise esas teşkil eden aylığa göre tâyin edilir.

MADDE 7. — Yapılacak toptan ödemeler Kurumun ve sandıkların kendi mevzuatına göre ve sigortalı ile emekliliğe tâbi kimse için her müesseseye ödenmiş bulunan sigorta primleri veya emekli kesenekleri üzerinden hesaplanır.

MADDE 8. — Bu kanuna tâbi sigortalılarla emekliliğe tâbi kimselerin 1 nci maddede yazılı işlerden her hangi birine ilk defa alındıkları tarih sigorta ve sandık kanunlarına göre ilk işe giriş tarihi kabul edilir. Sandık kanunlarının giriş keseneğine dair hükümleri mahfuzdur.

MADDE 9. — Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tâbi bir vazifeye girmiş olup da, bu vazifede ilk defa emekli keseneği ödedikleri tarihteki yaşlarından bu kanun gereğince birleştirilecek eski hizmetlerinin indirilmesinden sonra kalan yaş sayısı 40 ı geçenler, bu sandıkça tevdiatçı sayılırlar. Bu kimseler hakkında Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun tevdiatçılara mütedair hükümleri uygulanır.

MADDE 10. — Sandık kanunlarına tâbi hizmetlerden ayrıldıktan sonra bu kanunun birinci maddesinde yazılı işlerden birine girenlerin kesenekleri geriverilmez. Ancak :

a) Emekliliğe tâbi bir vazifeden ayrıldıktan sonra kesenek iadesinden faydalanmış olanlardan 1 nci maddede yazılı işlerden birine yeniden giren ve geri aldıkları kesenekleri, işe başladıkları tarihten itibaren en çok bir yıl içinde ve aldıkları tarihten itibaren hesaplanacak % 5 faizi ile birlikte, aldıkları sandığa ödemiyenlerin,

b) Emekliliğe tâbi vazifeden ayrıldıktan sonra keseneklerini geri almamış ve geri alma hakkı zaman aşımına uğramış olanlardan 1 nci maddede yazılı işlerden birine yeniden girip de zaman aşımına uğrıyan keseneklerini işe başladıkları tarihten itibaren bir yıl içinde ilgili sandığa ödemiyenlerin,

c) Hizmet müddetlerinin kâfi olmaması sebebiyle kesenek iadesine hak kazanamıyanlardan veya keseneklerini geri almamış ve bunları geri almak hakkı zaman aşımına uğramamış bulunanlardan 1 nci maddede yazılı işlerden birine girip de işe girdiklerini işe başladıkları tarihten itibaren bir yıl içinde, yazı ile, sandıklara bildirmiyenlerin,

ç) Sigorta ve sandık kanunlarında derpiş olunan haklardan faydalanmış veya bu hakları kaybetmiş bulunanların,

Mezkûr devrelere ait hizmet müddetleri, 4 ncü maddeye göre yapılacak birleştirmede nazara alınmaz.

MADDE 11. — Hizmetlerin bu kanun gereğince birleştirilmesi suretiyle bağlanacak aylıklar toplamının Sigorta Kanununda belirtilen asgari hadden az olması halinde, aradaki fark kurum tarafından ödenmek suretiyle, aylıklar toplamı asgari hadde çıkarılır.

Şu kadar ki, kurumca aylık bağlanmasının gerekmemesi halinde yukarıki fıkra hükmü uygulanmaz.

MADDE 12. — Bu kanun gereğince bağlanacak aylıkların ve yapılacak toptan ödemelerin tediyelerinde ve aylıkların kesilmesinde sigorta veya ilgili sandık mevzuatındaki esaslar tatbik olunur.

MADDE 13. — Vazifeden mütevellit mâlûliyet ve ölüm ile iş kazaları ve meslek hastalıkları hallerinde bu kanun hükümleri uygulanmaz.

MADDE 14. — Hizmetleri bu kanuna tevfikan birleştirilmeksizin Sigorta veya Sandık kanunlarından her hangi birine göre aylık bağlanmasına müstehak olanlara, yazılı talepleri halinde, alâkalı kanun hükümleri dairesinde aylık bağlanır. Bu gibiler hakkında bu kanunun hizmetlerin birleştirilmesine mütaallik hükümleri uygulanmaz.

MADDE 15. — Emekli ikramiyesi hakkı tanıyan çeşitli sandık kanunlarına tâbi tutulmakla beraber hizmetlerini aynı müessesede geçirmiş olanların, çeşitli sandıklara tâbi olarak geçirdikleri fiilî hizmet müddetleri toplamına göre 5434 sayılı Kanun hükümleri dairesinde emekli ikramiyesine hak kazanmaları halinde, kendilerine veya hak sahibi kimselerine çalıştıkları müesseseler tarafından mezkûr kanun esaslarına uygun olarak emekli ikramiyesi ödenir.

MADDE 16. — Bu kanun hükümlerinin tatbik tarzı, Maliye, Çalışma, Millî Savunma ve Ulaştırma Bakanlıklarınca müştereken hazırlanacak bir tüzükte gösterilir.

Kurum ve sandıklar tarafından bu kanun gereğince bağlanacak aylıklar, tüzükte belirtilecek esaslar dairesinde, birlikte ve bir yerden ödenir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 1 nci maddede belirtilen işlerde çalışanlardan daha önce muhtelif sandık kanunlarına tâbi vazifelerde bulunmuş olanlar hakkında, durumlarına göre 10 ncu maddenin ilgili fıkrası hükmü uygulanır. Şu kadar ki, mezkûr fıkralarda tesbit olunan bir yıllık müddetler bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlar.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığında tevdiatçı bulunanların durumları, bu kanunun 9 ncu maddesi esasları dâhilinde yeniden tesbit olunur.

MADDE 17. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 18. — Bu kanun hükümlerini yürütmeye Bakanlar Kurulu memurdur.

GEREKÇE

Ankara Hastanesinin Gülhaneye devri Millî Birlik Komitesinin kararına iktiran ettiği halde bu binanın Gülhane Askerî Tıp Akademisine devrinde bâzı mahzurlar mütalâa edildiğinden bu devir keyfiyetinden sarfınazar edilmiş bulunmaktadır. Gülhane Askerî Tıp Akademisinin bina ihtiyacının ne derece mübrem ve müstacel bulunduğu ise izahtan vârestedir. Bu ihtiyacın bir an önce karşılanması maksadiyle 30 milyon liraya malolacak bina inşaatına başlamak üzere gelecek yıllara sâri taahhüt yetkisini bahşeden bu kanun teklifi hazırlanmıştır. Bu teklif kanunlaştığı takdirde memleket ve Silâhlı Kuvvetler üç sene zarfında modern bir hastane binasına kavuşmuş olacaktır.

Gülhane Askerî Tıp Akademisi binasının inşası hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — Gülhane Askerî Tıp Akademisi binasının inşası için 30 milyon liraya kadar gelecek senelere sâri taahhüt icrasına Millî Savunma Bakanı yetkilidir.

MADDE 2. — Birinci madde gereğince girişilecek taahhütlerin karşılığı için her yıl Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde açılacak özel fasla 10 milyondan aşağı olmamak üzere tahsisat konur.

MADDE 3. — Lüzum görüldüğü takdirde bu inşaatı, sermayesinin en az yarısı Devlete ait müesseselerle bunların aynı nisbette iştirakleriyle kurulan teşekküllere Bakanlar Kurulu kararı alınmak suretiyle 2490 sayılı Kanun hükümleriyle mukayyedolmaksızın yaptırmaya Millî Savunma Bakanı yetkilidir.

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer

MADDE 5. — Bu kanunu Millî Savunma, Maliye ve Bayındırlık Bakanları yürütür.